پاشکۆیەکی ٨ لاپەرەیی
لەگەڵ ئەم ژمارەیەدا

هاوکاری

التضامن

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتی یە
لە دەزگای هاوکاری چاپو بلاوکردنەوەی
کوردی دەردەچێ
لە « دار الحرية »چاپ دەکرێ
وزارة الاعلام
دار التضامن للطباعة والنشر الكردية
بغداد – شارع الجمهورية – ساحة الخلاني
تلفون (٦٨٣١١ ، ٦٨٣١٢ ، ٦٨٣١٣)

68311, 68312, 68313 | سالی ١٩٧٠ دامەزراوە | ١٩٧٦/٣/١٨ ژمارە (٣٠٩) | « ٢٥ » فلس

سەرۆك بەكر نامەیەكی لە سەرۆكی لائوسەوە پێگەیشت

سەرۆك كۆمار بەرێز احمدحسن بكر رۆژی ١٦–٣ وەڵامی ئەو نامەیەی پێگەیشتەوە كەبۆ بەرێز سوفانا فونك سەرۆكی كۆماری دیموكراتی گەلی لائوسی ناردبوو ·· ئەمەش وەڵامی نامەكەیە :

بروانە ل –٧– پاشكۆ

سیمیناری بەغدا بایەخ بە سیاسەتی حكومەتی شۆڕش ئەدا

خەباتی چەكدار سەركەوتوترین رێگای دەسخستنەوەی خاكی زەوت كراوی عەرەبە

٧٦ ملیۆن دینار تەرخان كراوە بۆ گەیاندنی كارەبا بە لادێكان

هەڤاڵ عەیسەمی داوای یەكگرتنی هێزە نیشتمانیو نەتەوەییە پێشكەوتوەكان ئەكات

سەر لە بەیانی رۆژی دووشەممەی رابوردوو رێكەوتی ١٥–٣ هەڤاڵ شبلی عەیسەمی وتارێكی سیاسی لە زانكۆی تەكنەلۆجیادا خوێندەوە تیایدا باسی ئەو دەورەی كرد كە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب لە كۆمەڵگای عەرەبدا گێراویەتی ، هەڤاڵ عەیسەمی وتی :

حزب بڕواو باوەڕێكی پتەوی هەیە كە نەتەوەی عەرەب خاوەنی توانای ئابوری و ئادەمیزادی ئەوتۆیە كە بە ئاسانی ئەتوانێ دۆخە ناڵەبارەكانی ئێستا تێبەڕێنێو بە سەر ئەم بارە وەستاوەدا زاڵ ببێ كە بە هۆی رەفتارو پراكتیكی چەوتی سیاسی هەندێ رژێمی عەرەبەوە هاتۆتە كایەوە كە هەڵپەی خۆ بەدەستەوەدانیانە ·

رێگاو دەرفەتی وای داوەتە دەست كە بەربەستی خلیسكانی هەندێ رژێم بكات بۆ ناو زەلكاوی نەخشەكانی ئیمپریالیزمو كۆنەپەرستی ·

هەڤاڵ عەیسەمی وتی : پیویستە هێزە نیشتمانیو نەتەوەییە پێشكەوتوەكانی هەموو وڵاتێكو تێكرای نیشتمانی عەرەب یەكبخرێنو پاڵ بە جەماوەرەوە بنرێ دژی پەیرەوی رژێمە خۆ بەدەستەوە دەرەكانو بۆ بەربەست كردنی رەوتی پتر خۆ هاویشتنە باوەشی بە لایەكا خستنی كێشەی عەرەب ·

ئا·د·ع

نش و نماو سەرهەڵدانی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو تاقی كردنەوەكەی لە عیراقدا كە توانی دەسكەوتی پێشكەوتوو شۆڕشگێڕانە بۆ جەماوەر بەدی بهێنێ تاقی كردنەوەیەكە هیچ تاقی كردنەوەیەكی تر لە نیشتمانی عەرەبو دەرەوەیدا نایگەنێ لە سنوری ئەو ماوە دیاری كراوەدا كە بەسەریا تێپەڕیوە ·· هەروەها ساغی ئەكاتەوە كە نەتەوەی عەرەب لە ناخدا خاوەن تواناو وزەیەكە هەرگیز كۆنایی نایەت ·

دەركەوتنی بزوتنەوەی شۆڕشگێڕانە وەكو شۆڕشی فەلەستینو سەرهەڵدانی حزبی بەعس ، خواستی خۆراگریو رەت كردنەوەی خۆ بە دەستەوە دانو بە جۆكا هاتن دەرئەبڕن · حزب كە بەباشی رێبازو رەفتاری رژێمە خۆ بەدەستەوە دەرەكانی هەڵئەنگاندوە ،

سەرۆكی حزبی سۆشیالیستی نەمسا گەیشتە بەغدا

ئێوارەی ١٦–٣ دكتۆر برۆنۆ كرایسكی راوێژكاری نەمساو سەرۆكی حزبی سوشیالیستی لەگەڵ وەفدێكی حزبە سوشیالیستییەكانی رۆژ ئاوای ئەوروپا بە سەردانێكی دوو رۆژی گەیشتە بەغدا ·

وە لە كاتی گەیشتنیاندا لە فرۆكەخانەی دەولەتی ی بەغدا لەلایەن هەڤاڵ شبلی عەیسەمی یاریدەدەری سكرتیری گشتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو دكتور زید حیدر ئەندامی سەركردایەتی نەتەوەییو لێپرسراوی مەكتەبی پەیوەندییەكانی دەرەوەو كاك محمد صبری الحدیثی جێگری وەزارەتی دەرەوەو هەڤاڵ زهیر القادری بەڕیوەبەری مەكتەبی پەیوەندییەكان لەسەركردایەتی نەتەوەییو كاك عبد الودود شیخلی بەڕیوەبەری گشتی تەشریفاتو چەند كاربەدەستێكی ترو بالیوزی نەمسا لە بەغد پێشوازی كرا ·

دوای پشودانێك هەڤاڵ عەیسەمیو دكتور كرایسكی لە فرۆكەخانەوە بەرەو كوشكی رەشید كەوتنە رێ ·· وە لەوێوە هەڤاڵ عەیسەمی میوانی بەرێزی بەجێ هێشت ·

ئا·د·ع

دەركردنی بالوێزی ئەمەریكا لە گینیای ئیستوائی

باوەندا – ئاژانسەكان :

كۆماری گینیای ئیستوائی بڕیاریداوە كە (هربرت سبیرو)ی · بالوێزی ئەمەریكا لەوڵاتەكەی دەربكا ، لەبەر ئەوەی خۆی لەكاروباری ناوخۆی ئەو وڵاتە هەڵقورتاندوە ·

بروانە ل –٧– پاشكۆ

بروسكەی سیمیناری بەغدا بۆ سەرۆكی فەرماندە

لیژنەی ئامادەیی سیمیناری جیهانی كە دەربارەی گیروگرفتی گەشەكردنو تێكۆشان بوو لە پێناو دامەزراندنی سیستەمێكی نوێی ئابوری جیهانو كە لە بەغدا بەسترا ·· لە كۆتایی كۆبونەوەكانیدا بروسكەیەكی بۆ سەرۆكی فەرماندە نارد ، تیایدا بایەخی بەسیاسەتی شۆڕشی نەتەوەییو سوشیالیستی ١٧ی تەموزداوە كەدژی مۆنوپولەكانی ئیمپریالیزمە و ئەمەش تەواوی بروسكەكەیە

سەرۆك احمد حسن بكری بەرێز :

لیژنەی ئامادەیی سیمیناری لیستو مونوپولی كە عیراق بەغدا كە دەربارەی (كێشەی ئەبەیتەبەیی ئەو دەسكەوتە نەشەكردنو خەبات بوو لە كرتنەكەی لە مەیانی ئابوریو پێناو دارشتنی سیستەمێكی كۆمەڵایەتیدا بەدیتان هێناوە نوێی ئابوری جیهان) بەوپەڕی بە تایبەتی میللی كردنی سامانی رێزەوە سلاو لە پایەبەرزتان نەوتو بەرەوپێش چوون لەسەر ئەكات سەبارەت بەو رێزو رێگای گەشەكردنو بەرەپێدانو یارمەتییەی نواندتانو ئەو بەدی هێنانی سەربەخۆیی تەقەللایەی داتان بۆ سەرخستنی ئابوری · ئا·د·ع سیمینارەكە ·

ئەم هەلە بەدەرفەت ئەزانین بۆ بایەخ دان بەوسیاسەتە پێشكەوتووەی دژی ئیمپریا–

عزیز شریف
سەرۆكی لیژنەی ئامادەیی سێیەمین سیمیناری بەغدا

ماموستا صدام حسین پێشوازی بالوێزی كوبای كردوە

سەر لە ئێوارەی رۆژی سێ شەممەی رێكەوتی ١٦ی ئەم مانگە مامۆستا صدام حسین جێگری سەرۆكی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕش لەبارەگای ئەنجومەنی نیشتمانی پێشوازی ئەلبرتو كیونتانا سویز بالوێزی كوبای كردوە ·

لە كۆبونەوەكەدا بەرێز محمد صبری الحدیثی جێگری وەزارەتی دەرەوە بەشداربوە ·

ئا·د·ع

نوێنەری رێكخراوی ئەفرۆ ئاسیاوی چوە بۆ نیودەلهی

شەوی سێ شەممەی رابوردو وەفدێكی رێكخراوی ئەفرۆ ئاسیاوی لە بەغداوە بەرەو نیودەلهی كەوتە رێ ·

وەفدەكە بریتییە لە یوسف السباعی سكرتێری گشتی رێكخراوەكەو عزیز شریف

بروانە ل –٧–

رێكخراوی ئاشتی وهاوكاری عەرەب سلاولە سەرۆكی فەرماندە ئەكات

بەشداربووانی كۆبونەوەی لیژنەی پیادا چوونەوەی كۆنگرەی رێكخراوەكانی ئاشتیو هاوكاری عەرەب لە بروسكەیەكدا كە بۆ سەركۆمار كاك احمد حسن بكر یان ناردووە بایەخیان بەو پشتگیرییە داوە كەشورش لە بزوتنەوەی ئاشتیوهاوكاریو بزوتنەوە رزگاریخوازەكانی جیهانی ئەكات · ئەمەش بروسكەكەیە :

سەرۆكی تێكوشەر كاك احمد حسن بكری بەرێز

لیژنەی پیاچونەوەی لیژنەكانی ئاشتیو هاوكاری ئەولاتانی عەرەب كە ئەوەیان لەبەغدا بە هەل ئەزانن بۆ رێزگرتنی پایەبەرزتانو بایەخ دان بەو پشتگیرییەی ئێوەو شورش لە بزوتنەوەی ئاشتیو هاوكاری ولاتانی عەرەب ئەیكەن لەگەڵ ئەورێزەی لێمان نرا لەكاتی كۆبونەوەكانماندا لەبەغدا ·

لیژنە شادمانە جارێكی تر بیسەلمێنێ كە پشتگیری ئەوسیاسەتو پەیرەوە دژی ئیمپریالیستیو زایونیزمییە ئەكات كە سیستەمی پێشكەوتنخواز بەسەركردایەتی ئێوە لە عیراقدا گرتویەتیە بەرو ئەو یارمەتییەی پێشكەشی بە بزوتنەوە رزگاریخوازە نیشتمانییەكانی جیهان ئەیكات ·

عزیز شریف
سەرۆكی لیژنەی پیاچوونەوە

ئەوەی شایانی باسە ئێوارەی ١٦–٣ كۆبونەوەكانی لیژنەی ناوبراو لەبەغدا كۆتایی هاتو بەیاننامەیەكی دەركرد تیایدا باسی دۆخی ناوچەی عەرەبی كرد لە گەل هەلویستی ئێستای هێزە نیشتمانیو نەتەوەییە پێشكەوتنخوازەكانی عەرەب لەو قۆناغە ناسكەی ئێستاكە نیشتمانی عەرەب پیایدا تێئەپەڕێ ·

ئا·د·ع

وەزیری نەوت : دەسكەوتە شۆڕشگێڕییەكان توانای لە بن نەهاتووی گەلەكەمانیان سەلماند

ئێوارەی ١٥–٣ كاك تایە عبدالكریم وەزیری نەوت چوارەمین كۆنگرەی جیولوجی–یانی عیراقی كردەوە كە لە ژێر دروشمی (كادیری جیولوجی بەردی بناغەی نەخشەی گەشەكردنە) بەستراو چوار رۆژی خایان ·

لە ئاهەنگی كردنەوەی كۆنگرەكەدا كە لە بارەگای جیولوجییانی عیراق رێكخرا بەرێز دكتور سامی شریف سكرتیری گشتی یەكێتی جیولوجییانی عەرەبو رافد عبدالحلیم نەقیبی جیولوجییانی عیراقو عبدالمنعم سامرائی جێگری وەزارەتی نەوتو علی هادی جابر جێگری سەرۆكی كومپانیای نیشتمانی نەوتی عیراقو چەند لێپرسراوێكی تر ئامادە بوون ·

كاك تایە عبدالكریم لە سەرەتای كۆنگرەكەدا وتارێكی خوێندەوە تیایدا وتی :

بەستنی ئەم كۆنگرەیەتان لەو قۆناغە مێژووییەی ئێستا ولات پیایدا تێئەپەڕێ ، بەتایبەتی دوای ئەوەی سەركردایەتی سیاسی حزبو شۆڕش بە تەواوەتی دەستیان بە سەر سامانی نەوتی نیشتمانداگرت ، ئالەم دۆخەدا ئەم كۆنگرەیە بایەخێكی زۆری هەیە · ئەمەش ئەركو فەرمانێكی زۆرتان ئەخاتە ئەستۆ بۆ پتر گەڕانو پشكنینو دۆزینەوەی كانو مەعدەنو سامانی سروشتی كە لە خاكی نیشتمانماندا هەیە ·

بەم كارەشتان ئەو ئەركە رائەپەڕێنن كە راپۆرتی سیاسی هەشتەمین كۆنگرەی قطری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب دەست نیشانی كردون ···

ئەو دەسكەوتە گەورانەی وڵاتەكەمان لە سایەی شورشی نەتەوەییو سوشیالیستی حەقدەی تەمووزەوە بە دەستی هێناونو لە پێش هەموویانەوە میللی كردنی نەوت توانای لە بن نەهاتوو داهێنەرانیی گەلەكەمان ساغ ئەكەنەوە بۆ بنیاتنانی باشە رۆژی پرشنگدارو عیراقێك كە نمونە بێ لە ناوچەكەدا ·

ئەنجومەنی شۆڕش لە پورتوگال كاتی هەڵبژاردن دەست نیشان دەكات

لشبونە – ئاژانسەكان :

ئەنجومەنی شۆڕش لە پورتوگال بلاوی كردۆتەوە كە

بروانە ل –٧–

دۆخی ئاڵۆزی لوبنان بەچی بەسەر ئەچێ ؟

چەند سەرچاوەیەكی ئاگادار لە بیروت بلاویان كردەووە كە هێزەكانی (صاعقە)ی سەر بەرژێمی سوریا كە لە ناوچەی رۆژهەڵاتو ژوورووەوە هاتونەتە ناو خاكی لوبنان لە سەر رێگای (النبطیەو صیدا) لە رۆژ–هەڵاتی بیروتو لە نێوان (عالیە)و ناوچەی (البرزە) جێگیر بوون لەو ناوچەیەش بارەگای وەزارەتی بەرگری لێیە كە لە كۆشكی جمهورییەوە نزیكە ·

بەپێی هەواڵی ئەم سەرچاوانە ، ئەو هێزەی (صاعقە) لە چوار كەتیبە پێك هاتوەو فرمانی پێدراوە رێگای بەرەوپێش چوونی لە شكری عەرەبی لوبنان نەداتو نەیەلێ ئابلوقەی كۆشكی جمهوری بدەنو زۆری لە فرنجیە بكەن تا دەست لە كار بكێشێتەوە·

رۆژنامەی (الشرق) كە لە بیروت دەرئەچێو سەر بەرژێمی شامە نووسیویەتی ئەلێ : هێزەكانی رژێمی سوریا بۆیە دەستیان خستۆتە ناو كاروبارو رووداوەكانی لوبنانەوە تاوەكو سلیمان فرنجیەی سەرۆكی لوبنان بپارێزن ··· ئەوەی شایانی باسم پێش ئەو كارەی سوریا چەند جارێك سەركردەكانی حزبی فەلانجیستی (كتائب) بەگری گیراوو كاربەدەستانی

بروانە ل –٧– پاشكۆ

پەكخستنی پەیمانی دۆستایەتی نێوان میسرو یەكێتی سۆڤیەتی

لەسەر داخوازی انور سادات سەركۆماری میسر رۆژی ١٥–٣ ئەنجومەنی گەل بڕیاری پەكخستنو هەلوەشاندنەوەی پەیمانی دۆستایەتی نێوان میسرو یەكێتی سۆڤیەتیدا كە لە ساڵی ١٩٧٢ لە نێوان هەردوو ولاتدا مۆر كرابوو ·· وە دوای دەرچوونی بڕیارەكە یەكسەر وەزیری دەرەوەی میسر لە لەگەڵ بالیوزی یەكێتی سۆڤییەت لە قاهیرە كۆبۆنەوەو ئاگاداری كردوە كە حكومەتی میسر پەیمانی دۆستایەتی لەگەڵ یەكێتی سۆڤییەتدا هەلوەشاندۆتەوە ·

پەیامنێری (ئا·د·ع) لە قاهیرەوە ئەلێ واچاوەڕوان ئەكرێ كە گۆڕینێك لە وەزارەتی میسردا بكرێتو چەند كەسێك لاببرێو وەزیری نوێ لە جێگایان دابنرێ ·· هەروەها انور سادات چاوەڕوانی ئەم گوڕانە ئەكات بۆ ئەوەی ئامۆژگاری وەزیرە تازەكان بكات ئنجا گەشتێك بە چەند وڵاتێكی رۆژ ئاوا دا بكات ·

بەیانێك دەربارەی كۆبونەوەی كاسترو لەگەڵ سەرۆكی دەوڵەتانی ئەفریقادا

رۆژی ١٦ی ئەم مانگە لە كوناكری بەیانێك نامەیەك سەبارەت كۆبونەوەی فیدل

بروانە ل –٧– پاشكۆ

گینیابیساو و رأس الاخضر

پاش خەباتی هاوبەشی

بۆچی دوو کۆمار دامەزرا ؟

لەدوای ئەوەی کینیا - بیساوو دورگەکانی رأس‌الاخضر لەژێر دەسەلاتی ئیمپریالیزمی پورتوگال دەرچون‌و سەربەخۆبون ، کاروباری ئەو دو ولاتەو بنیات ئانەوەی شۆڕشگێریان وەختە بەجارێك لەبیرو رای گشتی جیهانی بچێتەوە . ئەمەش هۆی سەرەکی ئەگەڕێتەوە بۆ خۆ کێل کردنی دەسگاکانی ڕاگەیاندنی ڕۆژئاوا بەرامبەر کاروباری ئەو شۆڕشانە کە لە جیهانی سێیەم‌دا رو ئەدەن . خۆ ئەگەر جاروبار ئەو بێدەنگیە بشکێنن تەنیا بۆ ئەوەیە کە هەندێك پروپاگەندە بەزیانی ئاوبانگ وڕێزی شۆڕش بلاو بکەنەوە ، هەروەك پاش سەرکەوتنی شۆڕشەکانی کەمبۆدیاو ڤیێتنام کردیان .

کینیا - بیساوو » رأس الاخضر » پش نمونەیەکی ئەو راستیەن ، لەوکاتەوە کە شۆڕشی ڕزگاریخوازی ئەو دو ولاتە بەسەر ئیمپریالیزمی پورتوگالدا زال بو ، دەسگای پروپاگندەی ڕۆژئاوا بەهەمو جۆرێك دەیەوێ دەنگ وباسی ئەو ناوچەیە بشارێتەوە . لەم دوایانەدا « ئەبیلیۆ دوراتی » نێردراوی کاروباری دەرەوەی کۆماری کینیا - بیساوو سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانی کۆماری (رأس الاخضر) وتو وێژێکی لەگەل رۆژنامەی « گراما »ی کۆبا کردوە کە زۆر لایەنی دۆخی ئەم دو ولاتەی رون کردۆتەوە . لەبەر گرنگی ئەم وتوویژە بە پێویستمان زانی دەقاودەق بیکەینە کوردیو بلاوی بکەینەوە :

(پ) چ شتێك بوبەهۆی دامەزراندنی کۆماری رأس الاخضر ؟

(و) لەپێشدا سالی ١٩٧٣ پاش خەباتێکی چەکداری دوورودرێژ بەرابەرایەتی حیزبی ئەفریقا بۆرزگاری کینیا - بیساوو رأس الاخضر ، لەکینیا - بیساوودا سەربەخۆیی هاتەدەست ، بەلام لەدورگەکانی راس الاخضر هەندێك هۆی مادیو جوگرافیایی راپەڕینی دژی ئیمپریالیزمیان‌دواخست‌و بۆیە کاتێك کینیا - بیساو ئازاد بو دورگەکانی راس الاخضر جارێ هەر ژێر دەستە بوُن . دەبو نوێنەرانی کینیا - بیساو لەنەتەوە یەکگرتۆکاندا هەوڵبدەن بۆ ئەوەی کۆمەلەی گشتی لەدەورەی ١٩٧٤دا باسی مەسەلەی رأس الاخضر بکات . بەلام لەپاش ٢٥ی نیسان قۆناغێکی تازە لەخەباتی ئازادیخوازی ئێمەدا دەستی پێ کرد ، ئەوەبو لەسەرەتای سالی ١٩٧٥دا حکومەتێکی کاتی دامەزرا کە شەش مانگ لەسەرکاربوو پاشان لەپێنجی تەموزدا کۆماری رأس الاخضر بەرابەرایەتی حیزبی ئەفریقا بۆ رزگاری کینیا - بیساوو رأس الاخضر دامەزرا .

(پ) حیزبی ئەفریقا چ دەورێکی لەسەر بەخۆیی رأس الاخضردا گێرا ؟

(و) لەراستیدا حیزبی ئەفریقا ڕێگای سەربەخۆیی رأس الاخضری خۆش کرد پاش سەربەخۆیی کینیا - بیساو کادیرەکانی حزب بۆ ڕێك و پێك کردنی خەبات‌و بلاوکردنەوەی هوشیاری سیاسی هاتنەوە رأس الاخضر بۆ ئەوەی سنورێك بۆ ئیمپریالیزم‌و ئەو حیزبە بەکرێگیراوانە دابنێن کە پاش ٢٥ی نیسان هاتبونە مەیدان . بەم جۆرە حکومەتی پورتوگال ناچاربو حیزبی ئەفریقا بۆ رزگاری کینیا - بیساو بناسێ کە حکومەتی کاتی بەڕێوە دەبرد . ئەو حکومەتە شەش مانگ لەسەر کاربو ، تا لە ڕۆژی پێنجی تەموزدا کۆماری سەربەخۆی رأس الاخضر دامەزرا .

(پ) لەکاتی ئەو خەباتە بەردەوامەدا کە حیزبی ئەفریقا سەرکردایەتی دەکرد دیاربو کە یەکێتییەکی بەهێز لە نێوان نیشتمانپەروەرانی کینیا - بیساوو رأس الاخضردا هەیە .

کەوابو پاش بەدەست هێنانی سەربەخۆیی بۆچی دابەش بون‌و تەنیا دەولەتێکیان دانەمەزراند ؟

(و) کینیا - بیساوو رأس الاخضر هیچ کاتێك بەیەك ولات دانەنراون چونکە هەمیشە لەلایەك ژێردەستەی کینیا - بیساو لەنێوان سەنگال‌و کۆماری کینیادا هەبووە‌و لەلایەکیش ژێر دەستەی رأس الاخضر هەبوە کە (٥٠٠) کیلو مەتر لەکەناری ڕۆژئاوای ئەفریقا دووربوە . ئەو یەکێتییە کە حیزب لەسەر بناغەی خەبات دژی ئیمپریالیزم دایمەزراندبو یەکێتی‌یەکی سیاسی بو کە دەیەویست خەباتی چەکدار بۆ رزگاری هەردو ژێر دەستەکە پەرە پێ بدات . کەوابو پێکهاتنی دوکۆماری سەربەخۆ بەرهەمی واقیعی مێژوو جوگرافیای خاکەکەمانە .

(پ) کەوایە بناغەی یەکێتی نێوان کۆماری کینیا - بیساوو کۆماری رأس الاخضر چیە ؟

(و) حیزبی ئەفریقا بۆ رزگاری کینیا - بیساوو رأس الاخضر پێوەندییەکی سیاسی‌و ئایدیۆلۆجی بەهێزی پێکهێناوە . حیزب ئەم دوگەلەی لەخەبات دژی ئیمپریالیزمدا لێك نزیك کردۆتەوە ، خەباتێك کە یەك ئامانج‌و یەك ڕێکخراوو یەك ڕێ‌و شوێنی هەبە . گەلانی کینیا - بیساوو رأس الاخضر لەسەرەتای خەباتی چەکدارەوە شان بەشانی یەکتر جەنگاون ، زۆر لەجەنگاوەرەکانی کینیا لەدانیشتوانی رأس الاخضر بون‌و بەم جۆرە یەکێتی ئەم دوگەلە گەشەی کردوە .

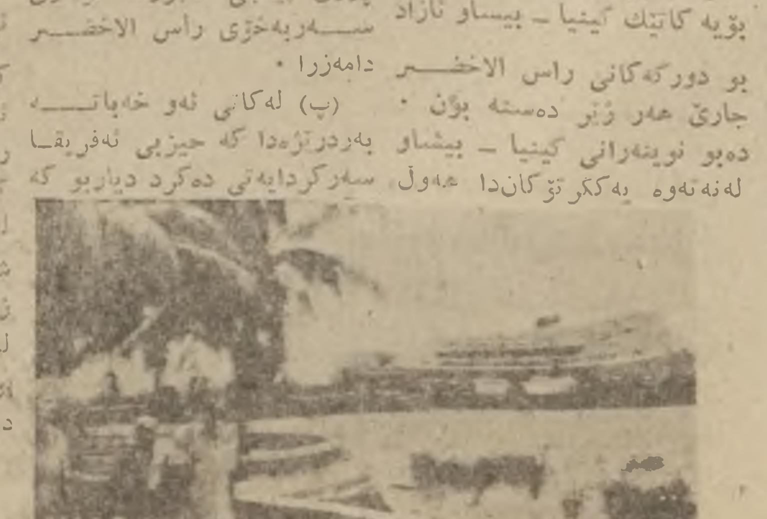

ئێستاش ئەم یەکێتییە لەسەر بناغەی ئەو بیرو باوەڕو ئایدیۆلۆجیەتە هاوبەشە دەپارێزرێ کە لە خەباتی دژی ئیمپریالیزم‌دا پەیدابوەو پەرەی سەندوە .

(پ) ئێستا باری ئابوری رأس الاخضر چۆنە ؟

(و) ئێمە وەزعێکی ئابوری شپرزەمان لەئیمپریالیزم بۆ بە میرات بەجێ ما کە رۆژێك لە رۆژان هەنگاوێکی بۆ چارەسەری گیروگرفتە سەرەکیەکانی راس الاخضر نەناوە ، لەماوەی ٥٠٠ سال دەسەلاتی ئیمپریالیزم‌دا هیچ هەوڵ بۆ گۆرینی کشت‌وکالی ئەم دورگەیە نەدراوە کە زۆر بەشێوەیەکی سەرەتایی بوە ، هیچ بناغەیەکیان بۆ ژێرخانێکی پیشەسازی بەرهەم هێنەردانەناوە بۆ بەربەرەکانی قاتی‌و بێ بەروبومی ، بەکورتی ولات لەمانگی کانونی دوەم‌دا هیچ شتێکی نەبو ، بەلام ئێمە بۆ چارەسەرکردنی ئەم وەزعە دژوارە دەست بەکاربوین‌و دیارە ئەمەش کاری رۆژێك‌و دوورۆژ نیە وپێویستی بەوەخت‌وزەمانێك هەیە .

(پ) کام لایەنی باری ئابوری مەترسی پتر لێ دەکرێ ؟

(و) کزچکردنی دانیشتوانی ولات بەهۆی ئەم وەزعە ئابورییەوە لەهەمو شتێك مەترسیدارترە . لەماوەی ئەو قات‌وقڕیەدا کە حەوت سال‌و نیو درێژەی کێشا ئابوری نیشتمانی نەیتوانیوە هەمو ئەوکەسانە بهێلێتەوە کە لە مەلبەندە کشت‌وکالیەکانەوە پەنایان هێناوەو ئەمەش بۆتە هۆی ئەوە کە خەلکێکی زۆر کۆچ بکەن بۆ پورتوگال .

(پ) ئیمپریالیزم چۆن توانیبوی رواڵەتی سەقامگیری ئابوری لە رأس الاخضردا بپارێزێ ؟

(و) ئێمە ولاتێك بوین کە ئابورییەکی (وهمی) مان هەبو (ئەمیلکار کابرال) لە ڕادەیەکی جیهانی‌دا پەردەی لەسەر ئەو راستیە هەلدایەوە بەوە کە گوتی سەرەڕای هەمو چاوو راوێکی فریو دەرانەی حکومەتی « کاتیانو »و ڕێکخراوە « ئینسانی »یەکانی بۆ یارمەتی‌ راس الاخضر هیچ شتێك نەگۆڕاوەو وەزع هەمیشە خراپتر دەبێ .

ئێمە گیروگرفتێکی یەکجارزۆرمان لەبەرێوەبەرایەتی شومی ئیمپریالیزم بۆ بەجێ ماوە کە ئیمپریالیزم بۆچارەسەرکردنی ئەم گیروگرفتانە هیچ کارێکی نەکردوەو سەرمایەی لە پیشەسازی‌و کشت‌وکال نەخستۆتەکار تا ئەو تەنگ‌و چەلەمانەی پێ لەناوبەرێ .

(پ) بەچ جۆرێك [illegible] ئەو چەلەمەی ئابوری ولاتەکەتان چارەسەر بکەن ؟

(و) ئێمە بناغەیەك بۆ پێکهێنانی هەل‌و مەرجی مادی‌و مانەوی دادەنێین بۆ ئەوەی بتوانین ڕادەیەك بۆ ئەو هەژاری‌و پاشکەوتنە دابنێین کە دەمێکە بەسەر ولاتەکەمان‌دا هاتوە . ئێمە بەرەبەرە لەسەر بناغەی دەست [illegible] (التقشف)و گرنگی دان بەبەرهەم هێنانی شتومەکی خواردەمەنی دەچینە پێش ، داوای یارمەتیمان لەڕێکخراوی یەکێتی ئەفریقا کردوە کە داواکەمانی قبول کردوەو نیازیشمان هەیە داوای یارمەتی لەو ڕێکخراوە جیهانیانە بکەین کە بەهیچ جۆرێك هەرەشە لەسەربەخۆیی ئێمە ناکەن . چونکە ئێمە هیچ شتێك وەرناگرین کە مافی ئێمە لەدیاری کردنی چارەنوسمان‌داکەم بکاتەوە .

(پ) پشتیوانی گەلی راس‌الاخضر لەحکومەتی تازە بەچ ڕادەیەکە ؟

(و) زوربەی گەلی راس‌الاخضر پشتیوانی لەحەتی حکومەتی ئێمەو خەتی حیزبی ئەفریقا دەکا ، گەلەکەمان ئامادەیە بەرگری لە سەربەخۆیی تەواوی ولاتەکەی بکاو هەل‌و مەرجی ئابوری لەبار بۆ بەهێزکردنی ئەو سەربەخۆییە پێك بهێنێ .

بەلام وەك هەمو ولاتێکیش دەستەیەکی وا هەیە کە دژی ئال‌وگۆری کۆمەلایەتی بێ . لە٢٥ی نیسانەوە هەلبازەکانی (رأس الاخضر) لەگەل هەلبازەکانی پورتوگال‌و گۆڕوکۆمەلەکانی سەربە ژەنرال ئەسپینولا هەولیان داوە گیرو گرفتمان بۆ دروست بکەن ، بەلام ئێمە توانیومانە دەمکوتیان بکەین وبەتەواوی تێکیان بشکێنین .

(پ) ئایا هیچ هەنگاوێك بۆ یەکگرتنەوەی دوکۆماری کینیا - بیساوو رأس الاخضر ئانرێ ؟

(و) هەردو دەولەت رێك کەوتون لەسەر ئەوەی کار بۆ یەکێتی بکەن‌و بەکردەوەش هەنگاوی بۆ نراوەو حیزبی ئەفریقاش بۆ رزگاری کینیا - بیساوو رأس الاخضر پشتیوانی لێ دەکا ، بەجۆرێك کە حیزب لەهەردولادا هەولی بۆ دەدا .

دیارە یەکێتی نیوان دوولاتیش لەسەر بناغەی هەندێ کاروباری دیاری کراوەك گۆڕینەوەی (جنسیە) بۆ هاونیشتمانیانی هەردوولات‌و سیاسەتی دەرەوەدا دەمەزرێ .

زایونیستەکان دەستیان کردوە بەگرتنی هاوولاتیە عەرەبەکان

خاکی داگیرکراو - ١٤ - ئا.د.ع :

ئەو هەوالانەی لە خاکی داگیرکراوەوە هاتون وا ئەگەیەنن کە هێزە داگیرکەرە زایونیستە رەگەزپەرستەکان لەبەری رۆژئاوای داگیرکراو ژمارەیەکی زۆر لەو هاو نیشتمانیە عەرەبانەیان گواستۆتەوە کە لەمەوبەر لە خۆنیشاندانەکانی خاکی داگیرکراوا گیرابون ..

هەندێك لەو گیراوانەیان ناردوە بۆ بەندیخانەی خەلیل‌و صرفند‌و رملة .

کاربەدەستانی زایونیست نوختەی تەفتیشیان لە زوربەی رێگاکانی نێوان شارو لادێکانی بەری رۆژئاوای داگیرکراودا داناوە ..

هەروەها بە شەوا فرۆکەی هەلیکۆپتەر بەسەر رێگاکانەوە ئەسوڕێتەوە .

وەزیری بەرگری رودیسیا ئەچێ بۆ خوارووی ئەفەریقا

بیترکان دیربیل وەزیری بەرگری رژێمی رەگەزپەرستی رودیسیا چو بۆ جوهانسبرگ بە سەردانێکی چەند رۆژی بۆ ناوچەی خوارووی ئەفەریقا .

سەرچاوە ئاگادارەکان ئەلێن دیربیل لەم سەردانەیان لەگەل لێپرسراوانی رژێمی رەگەزپەرستی خوارووی ئەفەریقادا لە بارەی ئەو دەست درێژیانەوە کە رودیسیا کردیە سەر کۆماری موزەمبیق گفتوگۆ ئەکات .

ئەمە دووەم جارە کە وەزیری ناوبراو لە ماوەی هەفتەیەکدا ئەچێ بۆ خوارووی ئەفەریقا .

پارتیەکانی ژاپۆن‌داوا لە حکومەت ئەکەن کە سەرلەنوێ لە کارەساتەکەی (لوکهید) بکۆڵنەوە

کانازاوا - ١٤ - أ.ب :

تاکیومیکی سەرەك وەزیرانی ژاپۆن وتویە نایەوێ داوا لە فوردی سەرۆکی ئەمەریکا بکات سەر لە نوێ چاو بەو مەرجانەدا بخشێنێتەوە کە لە بارەی زانیاری لە روداوی مەسەلەی بەرتیل وەرگرتنەکەی‌لوکهیدەوە دانرابو .

ناوبراو لە کونگرەیەکی رۆژنامەنوساندا وتویە نامەوێ بەقسەی پارتیە بەربەرەکانێکارەکانی ژاپۆن سەر لە نوێ لە نیوان ئێمەو ئەمەریکادا لە بارەی ئەو مەسەلەوە بدوێین ؟

لە لایەکی ترەوە فورد وتویە ئامادەم هەمو زانیاریەك لەم رووەوە بدەم بە ژاپۆن بەرامبەر بەو مەرجانەی کە دانراون .

سەرۆکی ئەمەریکا ئەمەی بە نامەیەکی تایبەتی بۆ تاکیومیکی نوسیوە . لێ پرسراون لە کومپانیای لوکهید وتویانە زیاتر لە دو ملیۆن دولاریان داوە بە لێپرسراوە ژاپونیەکان بۆ ئەوەی فرۆکەی بەرهەمی کومپانیای ناوبراویان پێ بفرۆشن ، ئەمە بەشێکە لەو کۆمەلە بەرتیلە کە ٢٤ ملیون دولاریان داوە بە لێپرسراوانی دەولەتانی تر .

پێشنیاری کۆتایی هێنانی شەڕ ئالقەیەکی تری نەخشەکانی ئیمپریالیزم و زایۆنیزمە

- عادل -

ئەگەر کێشەی فەلەستین‌وخەبات کردن بەرەو رزگار کردنی لە چنگی ئیمپریالیزم‌وهەر لەسەرەتاوە پێوداننگ‌و محەکی پەیوەندکاریی‌نەتەوەیی‌و دەرخستنی سروشتی چینایەتی‌و سیاسی هەمووهێزەکان بووبێ لە مەیانی کۆمەلایەتی عەرەب‌دا ئەوا دوای ئەنجامەکەی تێشکانی شەڕی حوزەیرانی ١٩٦٧و زەوت کردنی خاکی هەندێ رژێمی عەرەب .. ئەو کێشەیەی دوای تێشکانەکە کردوە بە محەك‌و تاقی کردنەوە بۆ ساغ کردنەوەی راستی‌و نەتەوە پەروەری ئەو رژێمانەو تاچەند ئەتوانن سەرکردایەتی جەماوەر بکەن بەرەو رزگاربوونی یەکجارەکی :

لەبەر ئەوەی ئەو رژێمانەدەستیان لە ئەرکی نەتەوەیی‌و نیشتمانیی هەلگرتووە ئەواوردە کەوتونەتە باوەشی هەلوێستی سات‌و سەوداکردن‌وسەر شۆڕی .. وە هەلوێستی نەتەوەیی‌و نیشتمانییان خستۆتە لاوە .. ئەو هەلوێستەی کە جەماوەر دەمەزەرد ئەکات‌و تواناکانی نەتەوە ئەخاتە کار لە پێناو بەرژەوەندی رزگارکردنی سەرانسەری خاکی زەوت کراو لە رێگای خەباتی گەلی چەکدارانەوە .

لەسایەی ئەو دۆخەی باشەکشەی ئەم رژێمانەدا ئەمەریکا کەوتۆتە جم‌وجۆل‌وهەلپەی ناوبژی کردن لەناوچەکەدا بەمەبەستی :

١ - کۆتایی هێنان بە شەڕی عەرەب‌و زایۆنیزم بۆ بەرژەوەندی دان‌نان بە زایۆنیزمی‌دوژمن‌دا .

٢ - سەر لە نوێ دەست گرتنەوە بەسەر ناوچەی عەرەب‌داو بە تالان بردنی سامان‌و خێرو بیرەکانی .

ئیمپریالیزمی ئەمەریکا لەم بوارەدا چەند دەسکەوتێکی دەستگیر بوو .. هەنگاوی بەرەو پێشەوە نا بۆشی روون بۆوە کە پێویستە ئەم خالانەی خوارەوە بەگرنگ بزانێ :

١ - ئەمەریکا باش ئەزانی کەبەبێ بەدی‌هێنانی گۆڕینی ریشەیی لەناو رژێمە خۆبەدەستەوە دەرەکان‌و بەبێ لێدانی هێزە پێشکەوتنخوازەکان چارەسەری شەڕی عەرەب‌و زایۆنیزم ناکرێ‌و نەخشەکانیشی جێ‌بەجێ ناکرێن وە لە مەیانی ئابوری‌دا پەیوەندی ئەمەریکا لەگەل ئەو رژێمانەدا پتەوتر بوو .. سەرمایەو پارەی کۆمپانیا مونوپولەکانی ئەمەریکا بەلێشاو روویان کردە ئەوولاتانەو رژێمەکانیش یاسای تازەیان دەرکرد بۆ پاراستنی ئەوپارەو سەرمایەیەی ئەمەریکا وەکەرتی تایبەتی ئابورییان‌بوژاندەوەو سەر لەنوێ چینی بورجوازی هاتەوە سەرشانۆی‌ژیانی کۆمەلایەتی وسیاسی‌و دەستی گردەوە بە رەنگ‌رشتنی سیاسەتی گشتی دەولەت .

٢ - لە بەرتیشکی ئەم باشەکشێیەدا پەیمانێك مورکراو هێزەکانی میسروزایۆنیزم‌و سوریاو زایۆنیزم لەیەکتری جیا کرانەوە .. ئنجاریککەوتنەکەی تری سینا مورکرا کە تیایدا بەلێن دراهیچ جۆرە هێزێك بەکار نەهێنرێ لەشەڕی عەرەب‌وزایۆنیزم‌دا .

٣ - رێگادرا کە شت‌ومەك‌وکەرەسەی زایۆنیزم بۆ یەکەم جار لە سی‌ی سال لەمەوبەرەوەبە کەنالی سویس‌دا تێ‌بپەڕێ .

٤ - هەلگیرساندنی شەڕی‌ناوخۆ لە لوبنان بەمەبەستی مەشغول کردنی فیداکارانی‌فەلەستین‌و لێدانیان‌و لەناو بردنیان .

٥ - پێشنیازە تازەکەی‌ئەمەریکا دەربارەی کۆتایی هێنان بە دۆخی شەڕ لەناوچەی رۆژهەلاتی ناوەراست‌و کردنەوەی دەرگای وتووێژ دەربارەی ئەوەی ناونراوە بە (چارەسەری یەکجارەکی‌باری ناوچەی عەرەب) لەگەل ئەو بەلێنە نهێنی‌یەی زایۆنیزم‌وکشانەوەی لە چەند بەشێك لە خاکی زەوت کراوی ١٩٦٧ دەربارەی بەیەکجاری کۆتایی هێنان بە دۆخی شەر لەناوچەکەدا .. ئەمانە هەموویان بە تێکرایی‌و بەسەریەکەوە ئالقەیەکی ئەپساوەی زنجیرەی ئەونەخشەو پیلانانەن کە ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم رەنگیان ئەرێژن دژی کێشەی رۆژهەلاتی ناوەراست .. بەلام گەلان هەرگیز تەفرە نادرێن‌وفریو ناخۆن .. هاوولاتییانی خاکی زەوت کراو رۆژ بە رۆژ رانەپەڕن‌و مان ئەگرن‌و بەروی دوژمن‌دا هەلئەشاخێن‌ودلێرانە بەرەنگاری هێزەکانی زایۆنیزم ئەکەن .. رۆژ بەرۆژ بەرەی پێشکەوتنخوازانی عەرەب کە بە خۆ بەدەستەوەدان قایل نابن فراوان‌و بەتین‌تر ئەبێت‌و ساغی ئەکاتەوە کە نەتەوەی عەرەب لەتوانای‌دا هەیە دلێرانە هەمو نەخشەوچارەسەرە چەپەلەکانی ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم‌و کاسەلیسانی رەت بکاتەوەو راستە رێگای خەباتی سەختی درێژخایەن بگرێتەبەر بەرەو یەکجارەکی رزگار کردنی‌خاکی زەوت کراو .

ئەمەریکا نایەوێ لە نۆکەندی پەنەما بکشێتەوە

نورت کارولینا - ١٤ - رویتەر ، ئا.د.ع :

جیرالد فوردی سەرۆکی ئەمەریکا بلاوی کردۆتەوە کە ولاتە یەکگرتوەکان لە دواییەدا وتویە : نۆکەندی پەنەما ناچێتە دەرەوە .

فورد لە کونگرەیەکی رۆژنامەنوساندا وتویە ولاتە یەکگرتوەکان ناتوانێ لە بارەی جۆل کردنی نۆکەندەکەوە هیچ شتێك بکات هەتاکو ئەو سەرکۆمار بێ .

ئەوەی شیاوی باسە عمر توریخوسی سەرۆکی پەنەما لەم دواییەدا وتویە : خەباتی چەکدارانە تەنیا رێگایە بۆ ئەوەی نۆکەندەکە بکەوێتەوە دەست ولاتەکەمان ئەگەر هاتو ئەنجامی گفتوگۆ کردنەکەمان لەگەل ئەمەریکادا سەری نەگرت .

Institut Kurde de Paris

وشەی شۆڕشگێڕو خەباتی گەلی ئەنگۆلا

ئامادە کردنی : بارام

● لەگەڵ شەڕی ئازادیخوازنەی گەلی ئەنگۆلادا بەسەرۆکایەتی بزوتنەوەی میللی ، لەگەڵ ئەم شەڕەدا ، کە هێزەکانی ئیمپریالیزم بەپشتیوانی ئەمەریکاو دەولەتانی پەیمانی ئەتلەنتیك‌و رژێمە رەگەزپەرستەکەی خوارووی ئەفەریقیا سەپاندویانەتە سەر ئەم دەولەتە تازەیەو خەریکن لەگەڵ چەند دەستەیەکی خایەن‌و خۆفرۆشی ئەنگولیاییدا بەری خەباتی چەند سالەوجەنگی میللی گەل دژی داگیرکەرە پورتوگالیەکان‌و سەرکەوتنە گەورەکەی کۆوکەن‌و ، بەشێوەیەکی ترییبەستنەوە بە رەورەوەی دەولەتانی سەر بە بەرەی ئیمپریالیزم ... لەگەڵ ئەم رووداوە سەختانەداو لەودیوی دیواری دوکەڵ‌و خوێن‌و ئاگری شەڕی ئەنگۆلاوە .. ژیانێکی تر بەدی ئەکەین .. ژیانی وشەی شۆڕشگێڕی نەترس .. ئەو وشەیەی کە زەنگ‌لێدەری خەبات‌و هۆشیار کەرەوەی خەڵکی ئەنگۆلابوو دژی سالانی تالانی‌و داگیرکردن‌و چەوساندنەوە ... دژی دەستەلاتی داگیرکەرە پورتوگالیەکان ..

لەکوڕی خەباتداو لەناو بلێسەی رق‌وقینی پیرۆزی گەلی ئەنگۆلاوە .. لەئەنجامی تەقینەوەی هەزارو یەك بڕینی ژیانی کۆیلایەتی‌و بەندایەتی‌و سیاسەتی تالان‌کردن‌و ویران‌کردندا ، هەستی ناسکی شاعیرانەی رۆلە تێکۆشەرەکانی ئەنگۆلا سووربووەوەو داخ بوو چەند ناوێك دەرکەوتن کە هەندێکیان ئەمرۆ دەوری سەرکردایەتی شۆڕشی ئەم میللەتە ئەبینن دژی جەتەو بەکرێگیراوەکانی ئەمەریکاو رژێمی رەگەزپەرستی‌خوارووی ئەفەریقیا .

● ئوگستینۆ نیتو :

ئەمرۆ پێشەوای بزوتنەوەی میللی ئەنگۆلایەو سەرکردەی حوکمی راستەقینەی ئەو میللەتەیە ..

نیتۆ ، لەسالی ١٩٤٧ خوێندنی پزیشکی لە پورتوگال تەواوکردوە ، لەسالانی ١٩٥٢و ١٩٥٥و ١٩٥٧دا ، میدانی بەردەوامی بەندیخانەکانی داگیرکەران بوە .

لە سالی ١٩٦٠دا دیسان گرتیانەوە ، بەلام ئەم گرتنەی شوێنەوارێکی دیاری لەمێژووی تازەی ئەنگۆلادا بەجێ‌هێشت ، لەپاش ئەم گرتنەیدا ، خەلکی گوندەکەی‌و ژمارەیە نیشتمان‌پەروەر خۆیان کۆکردەوەو بەخۆپیشاندان‌و ناڕەزایی‌دەربڕین ، پرۆتستۆیەکیان دا بە نوێنەری پورتوگالیەکان ، تیایا داوای بەرەلاکردنی (نیتۆ)یان کرد ، بەلام وەلامی ئەم نوێنەرە ، دامەزراندنی قەسابخانەیەك بوو بۆ ئەو خەلکە .. لوولەی شەستیری تێ‌کردن .. (٣٠) کەس کوژران‌و (٢٠٠) برینداركران .

هەر لەپاش ئەم رووداوەو پاش پەرەسەندنی بزوتنەوەی نوسەران‌و پێشکەتنخوازەکانی جیهان بۆ بەرەلاکردنی شاعیری ناوبراو ، کاربەدەستە پورتوگالیەکان (نیتۆ)یان گواستەوە بۆ یەکێ لە بەندیخانە نهێنیەکانی دورگەکانی (لوتکەی سەوز) .

شیعرەکانی (ئوگستینۆ نیتۆ) ، رەنگدانەوەی ژیانی پڕ ستەمی کۆیلایەتیە ... نوزەی ملیۆنەها ئادەمیزادی رەشی ئەم سەردەمە ئەگەیەنێتە خەلکی ئەم جیهانە .. لەهەمان‌کاتدا شیعرەکانی (نیتۆ) نرکەی راپەڕین‌و شۆڕشە ... داوا لە میللەتەکەی ئەکا لەپێناوی ئازادیا لەهیچ شتێ درێغی نەکەن .. داوای کۆتایی‌هێنان ئەکا بە گریان‌و کلۆلی‌ی منالان‌و زنان‌و پەککەوتەکانی ئەفەریقا .

(نیتۆ) لە شیعرەکانیا تینوە .. تینوی سەربەستی‌و رزگاری ئەنگولایە ..

● فیرتاتو نوکروز :

لە بنەمالەیەکی هەژاری ئەنگۆلیایی و لە شاری (پورتوئەمبویم)و ، سالی ١٩٢٨ لەدایك‌بوە بەشداربوونی لە بزوتنەوەی نیشتمانی‌داو بەگژاچوونی کاربەدەستانی داگیرکەرو ئەسرەوتی‌ی بەجاری پورتوگالیەکانی بێزارکردبوو ، ویستیان بیگرن ، بەلام ئەم لەگەڵ (ماریۆ دی ئەندارد)ی برادەری شاعیریدا توانی دەرباز ببێ‌و چەند سالێك ئاوارەی ولاتان بوو ..

فیرتاتۆ هەمیشە وێنەیەکی دایکی لەگیرفانداپە نیگای چاوەکانی دایکی لەو وێنەیەدا نیگای خەمباری هەموو ئەو دایکانەی تیا بەدی ئەکرێ کە ناچار دوور لە رۆلەکانیان ئەژین .

● ماریۆ دی ئەندارد :

شاعیرو رۆژنامەگەرێکی بەناوبانگی ئەنگۆلایە ، یەکەم شاعیری ئەنگۆلیە کە بەزمانی (کیمبوندۆ)ی ئەفەریقایی شیعری وتوە ، ئەم شاعیرە بەوە ناوبانگی دەرکردوە کە قوتابخانەی نهێنی بۆ هاونیشتمانیەکانی کردۆتەوەو فێری نوسین‌و خوێندنەوەی کردون .

خەو ناچێتە چاوی گۆرانی‌یەکانی پۆل رۆبسن

شیعری : عبدالله عباس

«١»

« راستی‌و دەنگی پول‌رۆبسن ، بەبێ پەساپورت بە هەموجیهاندا ئەسوڕێتەوە » .

– جولیو کوری –

« هەتاوێك بو ، لە سێبەرا گڕی گرت‌و لەسێبەرا ، کوژایەوە .. کلپەی کردو لەگەل رێبوارە برسی‌یەکان ، گۆرانی وت ، دەنگی لێرە ، لەسێبەری ، لەناو هەتاوا خنکاوا ، لەگەڵ شمشالەکەی دەروێش رامان ئەژەنی‌و ... ناخەوین »

● قەزات لەچاوی من‌کەوێ
خەوت نایەت ؟!
– نە .. ناخەوم !
– پۆل روبسن خەوت !
« من ئەزانم ، تۆ « غەمی »ت‌و
« پێکەنین »ی »
– خەو ، ناچێتە چاوی ئێمەو گۆرانی‌یەکانی پۆل روبسن ...
« ئەم دنیایە ، بەگۆرانی‌یە روناکەکان ،
روناك ئەبێ‌و هەنگاوئەنێ »

«٢»

تۆ ، بوکێت‌و بەسەرچیمەنی دلما ، لەنجەبکە !
« پۆل روبسن ، گۆرانی ئەلێ‌و ..
دەرویش ، دەنگی شمشالی غەمی خۆی ئەدا بەروتاو .. تۆ ، تابلۆی زەردەخەنە دروست ئەکەی »

● قەزات لەچاوی من کەوێ !
من ، ئەتناسم ، « خۆشەویستی »و «
« خوش‌ویستنی »
– قەزات لەگیانی من‌کەوێ ! خەوت نایەت ؟!
– خەو ناچێتەچاوی بوك‌و گورانی‌یەکانی پول روبسن ! »
« ئەم دنیایە ، بەگۆرانی‌یە روناکەکان
روناك ئەبێ‌و هەنگاو ئەنێ »

بەو .. لایە !

مەدهۆش

بڕۆ ، لاچۆ ، درۆزن ، بێ وەفا،هەی کەشخەچی‌ی زۆرزان !
بڕۆ ، لاچۆ ، بە سال تۆراوی ، بێ‌ئارامی ، بێ‌ویژدان !
بڕۆ ، لاچۆ ، لەپێشا چەند لەسەرخۆ بووی ، چ هێمن بووی !
چ ڕووخۆش بووی ، چ دڵ‌ساف‌بووی،چ بێ‌ئازارو شەرمن‌بووی!
کەچی ئیستا وەکو ئاگر بەخۆڕایی بە گڕمایەی ..
ئەگەر هاتیشی بۆ شەڕ یەی..ئەگەر نەشهاتی هەر نایەی !

لە دەرگاوە کە دەرکەوتی ئەمەندەت قین لە چاوایە
ئەلێم ئیستا شتێك هەر ڕوو ئەدا ، دەی هیچ نەبێ خوایە !

کە جوانی‌و سادەییتم دی ، وتم‌حۆری‌ی بەهەشت کێ‌یە

ئەگەر دوستایەتیش وابێ جەهەننەم خۆشترین جێ‌یە ..

بەقوربان ، خۆشەویستی‌ی چەرخی تازە کەی ئەبێ وابێ ؟!

ئەبێ پڕ بێ لە لێبووردن ..مەگەر دوژمن لەبەینا بێ !

نە دەس‌بازی‌و نە زۆرزانم ئەوی‌بەخوا نە دلداری ..
وەرە وەك جاری جاران هاتوچۆکەت بێ بە سەرزاری
ئەرێ توخوا ئەمە خووی خۆتە یا هەر بۆ مەبەستێك وای !
لەلات خۆشە کە ئازارم بدەی ،سەربەستی ، بێ‌پەروای !
لەوەش دەرچوو بلێم جیا بوونەوەی ئەم بەینە ئاسانە
ئەوەندە بووین بە یەك، من بووم‌بە تۆ،تۆ بووی بە من گیانە !
بەقوربان‌و بەساقەو گیانەکەم عەشقی منالانە ..
شەڕو تۆرانی سەرکەوتن ڕەوشتی خۆپەرستانە ...
بەلام نە،من هەلەم،هەر دەم یەشانە هەرچی‌یەك ئەیلێم
کە من بێ‌دەستەلاتم چی بکەی، پێویستە من ئەدوێم ..

پاراوی زمانی کوردی لە دوو تویی « قەلای دمدم »دا

ماوەیەك لەمەوبەر قەلای دمدمەکەی مامۆستا عەرەبی شامیلوخم گرت بەدەستەوە کە مامۆستا شکور مستەفا کۆری‌یتە سەر کرمانجی خواروو ، مامۆستا هێمنی موکریانیش بەوزمانە شیرینەی خۆی پێشەکیەکی قوول‌و بەسەندی بۆ نووسیوەتەوە کە نرخێکی تەواوی تیابادا داوە بە دانەرەکەی ، بەوەی دەست نیشانی هەندێ کەموکووڕی‌و هەلەی مێژوویی‌و جوگرافی کردەوە .

کە لە خوێندنەوەی کتێبەکە بوومەوە ، خۆم لەخۆمدا هەستم بەوە کرد کە دێرەکانی جۆرە ڕاکێشەرێکی سەیریان لەمێشك و دەروونما دروست کردبوو ، بۆیە بەچەند دانە سەعاتێك لەخوێندنەوەی ئەو هەموو لاپەڕانەی بوومەوە بەبێ هیچ سەرێشەو ماندوو بوونێك چونکە ئەوەنە لەزەتم لەجۆری رازاندنەوەی زمانە پاراوو شیرینەکەی مامۆستا شکور وەرگرت حەزم ئەکرد یەك دوو جاری تریش پیایا بچمەوە .

بەلای منەوە ئەو داستانە گەر رووداوێکی مێژوویی بی یان دروست‌کراو ئەو تامو چێژەی تیا بەدی ناکرێ ، کە لەپاش گۆڕینەکەی بۆ کرمانجی خواروو پێوەی دیاری داوە ، بەلام ئیستا (بەڕای من) یەکێکە لەو کتێبە بەنرخانەی کە چاپخانەی کوردی بەرهەمی هێناوە ، بەوەی ڕەوان بێژی‌و شیرینی وشەی‌کوردی بەهەموو مانایەکیەوە خۆی تێدا ئەنوێنێ، خوێنەر هەستێکی تەواو ئەکا کە زمانەکەی (زمانی کتێبەکە) وەك هەموو زمانێکی زیندوو ماوەیەکی فراوان‌و بەرینی هەیە بۆ دەربڕین‌و پیا هەلدان‌و گفتوگۆ .. دیارە ئەمەش توانای مامۆستا شکور دەرئەخا لەزمانی کوردیدا بەوەی کە شارەزاییەکی باشی هەیە لەشێوەی سۆرانی‌یا بەهەموو لکەکانیەوە ، بۆیە لەدووتوێی دێرەکانیا موکری‌و سلیمانی‌و گەرمیانی‌و دزەیی‌و کۆیی‌و گۆرانی‌و بگرە بادینانیش بەدی ئەکرێ‌و زۆر وەستایانە لەبۆتەیەکی بێ‌گەرددا جۆشی داون لەئەنجاما وەك زێڕی تێزاب ملوانکەیەکی مرواری لێ دروست کردن ، بەمەش کارێکی وای کردووە کە پیاو لەخوێندنەوەی کتێبەکە لەبارەی زمانەوە کەلکێکی زۆر وەربگرێ و سامانی ئەدەبی لێوە فێربێ‌و بەلکوو ئارەزووی خوێندنەوەشی ئەداتە بەر ، بەپێچەوانەی هەندێ لەو کتێبە کوردی‌یانەی کە بە وشەی ناسازو زاراوەی داتاشراو وسەیرو سەمەرە وەڕکیان پێ داوە ، پیاو لەخوێندنەوەیان چاوی رەشکەوپێشکە ئەکاو لەچەند پەرەیەکی زیاتر بێ بەزیاد ناکرێ ، لەبەر چەند پەرەیەشدا ئەوەنە قەلەم بەسەرو ژێری وشەو دێرەکانیا دێنی لێکدانەوەی ماناومەبەستەکانیان لەتام دەربچێت ، کەچی لەخوێندنەوەی قەلای دمدمدا بەجۆرێکی وا لە گەلیا گونجا بووم بەمن بووایە هەر تەواو نەبێ ، دیارە ئەمەش هەر هۆی پاراوی زمان‌و شیرینی شێوەی گۆڕینەکەی بوو ، کە نەبێ بەراستی کوردی ئاوها بنووسرێ‌و زمانی ئەدەبی وابێ .. بۆیە ئیستاش هەر کە باسی چاپەمەنی کوردی ئەکرێ بەش بەحالی دۆست‌و برادەر هان ئەدەم بۆ خوێندنەوەی دمدم ، ئەو کەسانەش‌کە خوێندوویانەتەوە لەگەلما ئەگونجێن‌و لاری‌یان نی‌یە .

بەم بۆنەیەوە پڕبەدل پیرۆزبایی لە مامۆستا شکور مستەفا ئەکەم‌و سوپاسیشی ئەکەم بەوەی کە تاقەتی خستمەوە بەر بۆ خوێندنەوەی چاپەمەنی کوردی کە ماوەیەك بوو لەگەلیا ئەو ئارەزووەی جارانم نەمابوو .

هەروەها لەهەموو ناخی دلمەوە رێزو نرخێکی فرمم بۆ کۆڕی زانیاری کورد کە چاکی خزمەت کردنی زمان‌و ئەدەب‌و ڕۆشنبیری لێ کردووە بەلاداو چستو چالاکی‌یەکی گەرمی تیا بەدی ئەکرێ ، هیوا دارم کە هەتا سەربێ .

محمد نوری توفیق

کورتە چیرۆك

زاری چاوەکانم ئەدوێم

بەغدا جیهان عومەر

دەستە کولەوژەکانم لەورگی پالتوکەم چەسپاند بو ، .. ملە درێژەکەم وەکو رەقەی‌ناو ناو لە ترسی سەرماکە بردبوە ناوەوە ، .. هەواساردەکەی ئەمڕو سەری لوتمی ئەزاند بو ... هەنگاوێکم کردبو بە دووان بۆ ئەوەی بکەمە ئەو بەریوەبەرایەتی‌یەی کە چەند رۆژێکە هاتوچوی ئەکەم بۆ تەواو کردنی ئیشێك‌و بی‌سودم لە تەواو کردنیا ..

جیگای رۆژانم گرتەوە لە ژوری مووچە خورەکاندا ، .. بە کشتی هەمویان خەریکی کاغەز رەش کردنەوە بون ... تەنیا من‌و چەند کەسێك ئەبیت بە چاو داوامان ئەکرد ئیشەکانمان بۆ تەواو بکەن‌و بەزەی‌یەکیان بە خەلکەکەدا بێتەوە ... بێ‌سودە ، تەنیا ئەوەم بۆ ماوەتەوە پال سوپاکە بگرمەوە ، ... کەمێك لەزەتی گەرمیم چیشت ... ، چاو رەشە قژ خاوەکە سەری هەل بڕی ، چەندم حەز لە زەردەخەنەیەکی ئەکرد .. زمانێکی هینا بە لیوە ئالەکەی‌دا ... وەکو شملی شەڕ گەنجێکی بالا بەرزی ئوشتن چەقی لەئەنیشتمەوە ، .. کە قینم لی‌یەتی ، .. چونکی زۆر لە من قۆزترە ... کچە قژ خاوەکە چاوە رەشەکانی بەرز کردەوە ، .. ئەمجارەیان چاوی نەتروکاند ... بە چاو ئەی وت :

– خوشم ئەویت .
– منیش هەروا .

چاوی دانەواندەوە ، ... بەرزی کردەوە ، .. لێوی بۆ جولاند ...

– ئەلیت چی .
– حەزم لێتە .
– منیش .

خۆی بۆ نەگیرا ، کاغەزێکی گرت بە دەستی‌یەوە ، ... بە نەرمی رۆیشتنێکەوە بۆی جولا ... ،

– کارێکت هەیە لێرە .
– بەلی .

زەردەخەنە یەکی بۆکرد ، .. کاغەزەکانی لی‌وەرگرت ، .. چاوە رەشەکانی پیا خشاند .. چاوی هەل بڕی‌یەوە ، .. چاوی بڕیە چاوی ، .. ئەویش‌چاوی لە چاوی چەسپاند ... ، بە یەك گەیشتن ، ...چاوەکان یەکتریان ماچ ئەکرد ... برو برژانەکان لە یەك ئالان ، ... بونە گلولەیەك‌و لەیەك جیا نەئەکرانەوە ... ئەڕایەوە جێگاکەی ، .. چەند شتێکی لە سەر کاغەزەکان‌نووسی ، ... چاوی بۆ هەل‌بڕیەوە ، ... ئەمجارەش بەچاو کەوتە دوان ...

وەکو پێی بلێ :

– ئامادەم هەموو کات کارەکانت مەیسەر بکەم .
– سوپاست ئەکەم .

جولایەوە ، ... کاغەزەکانی گرتەوە بە دەستی‌یەوە ، ... زیاتر لێی نزیك بوەوە ، ... کەوتنە چرپە ، .. چاوەکانیش ئەدوان .. منیش لیرەوە لەبەرخۆمەوە ئەدوام ... خۆزم هاویشتە جێگای کوڕەکە ، ..چاوم بڕیە چاوی ، ... بەلام کاتێکم زانی هاتمەوە سەر خۆم‌بەوەی کابرای موچەخور ووتی:

– فەرمو ئیشەکەت تەواو .

پێکەنینم بە خۆم ئەهات ،.. خەیالیش خۆشە ، .. بەلام حەزم ئەکرد خەیال نەبوایەو بە راستی چاوەکانم بە ببڕیایە چاوی .

Institut Kurde de Paris

سلاوی نوسەرانی ئاسیاو ئەفەریقا بۆ سەرۆکی فەرماندە

لیژنەی تەنفیزی یەکێتیی نووسەرانی ئاسیاو ئەفەریقا لە کۆتایی کۆبونەوەکەیاندا رۆژی ١٥ـ٣ بەیاننامەیەکیان دەرکرد تیایدا سوپاسی سەرکۆمار ئاغا احمد حسن بکریان کرد دەربارەی ئەو بایەخ و یارمەتی یەی پێشکەشی بە کۆبونەوەی یەکێتی یەکەی کردوە .

بەیاننامەکە سلاوی لە خەباتی گەلی عیراق کردوە لە پێناو رزگارکردنی سامانەکانی و جێبەجێ کردنی پێشکەوتنی کۆمەلایەتی و ئابوری و سیاسی و ئازادی و دۆستایەتی نێوان هێزە نیشتمانی و نەتەوەیی و پێشکەوتنخوازەکان .

هەروەها بەیاننامەکە بە ناوی نووسەرانی هەردوو قارەکەوە پشتگیری خەباتی گەلی ئەرتیریای کردوە لە پێناو رزگار کردنی نیشتمانەکەیدا . وە نووسەرانی ئاسیاو ئەفەریقا رایانگەیاندوە کە پشتگیری سەربەخۆیی گەلی ساحلی سۆمال ئەکەن .

نووسەرانی هەردوو قارەکە لە بەیاننامەکەیاندا رایانگەیاندووە کە بە تەواوەتی پشتگیری بزوتنەوەی دلێری بەرگری فەلەستین و مافی گەلی فەلەستین ئەکەن لە خەباتیاندا بۆ دابین کردنی مافی رەوای خۆیان و گەڕانەوە بۆ نیشتمان و بە دەست هێنان و دەست نیشان کردنی چارەنووس و باشە رۆژیان لە سەر خاکی نیشتمان دا .

بەیاننامەکە وتویە : سەرکەوتنی بزوتنەوەی بەرگری فەلەستین پالپشتی بەرەوپێش چوونی بزوتنەوەی رزگاری خوازی عەرەب و هێزە پێشکەوتنخوازەکانی جیهانە .. پشتگیری کردنی خەباتی گەلی فەلەستین دژی پیلانەکانی ئیمپریالیزم ئەرکی سەرشانی نووسەرانی ئاسیاو ئەفەریقایە .

ئەوەی شایانی باسە یەکێتی نووسەرانی ئاسیاو ئەفەریقا لە ماوەی نێوان ١٣ تا و ١٥ـ٣ لە بەغدا کۆبووە .

ئا.د.ع

دوکتور عزت مستەفا کونگرەی نەهێشتنی هۆی کوێری دەوڵەتان ئەکاتەوە

دکتور عزەت مستەفا ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش و وەزیری تەندروستی لە ٢٩ی ئەم مانگەدا کونگرەی نەهێشتنی هۆیەکانی کوێری دەوڵەتان لە جیهانا ئەکاتەوە ، کە رێکخراوی تەندروستی جیهان بە هاریکاری لەگەڵ وەزارەتی تەندروستی رێکی ئەخات .

نوێنەری زوربەی ناوچەکانی جیهان بەشداری ئەم کونگرەیە ئەکەن و تیایا باسی چارەسەر کردنی هۆیەکانی کوێر بوون ئەکەن بەرێوە بەرێتی تەندروستی چاو لە وەزارەتی تەندروستی چەند باس و لێکۆلینەوەیەکی تایبەتی لە بارەی کوێربونەوە لەگەڵ هۆیەکانی و جۆری چارەسەر کردنی لە عیراقا پێشکەش بە کونگرە ئەکات وە ئەم کونگرەیە ... رۆژ ئەخایەنێ .

وەزارەت بە سەرۆکایەتی دکتور سەعدون خەلیفە بەرێوەبەری گشتی پاراستنی تەندروستی لیژنەیەکی بۆ ئامادەکردنی کونگرەکە پێک هێناوە .

ئا.د.ع

جەزراوی : ٧٦ ملیون دینار تەرخان کراوە بۆ گەیاندنی کارەبا بە لادێکان

• مامۆستا طە جەزراوی ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش و وەزیری پیشەسازی و کانەکان بلاوی کردوەوە کە لە نەخشەی پێنج سالەی داهاتوی ٧٦ـ٨٠ دا ٧٦ ملیون دینار بۆ کارەبای هەمو لادێکانی ولات دانراوە .

رۆژی سێ شەممەی رابوردو لە کاتی کردنەوەی دوەمین کونگرەی عەرەبی لە بارەی کارەبای لادێکانەوە ئەمەی درکاندوە و وتویە سالی داهاتو سالی خزماندو کردون و پیش کردنی تەواوە بۆ ئەوەی کارەبا بە هەمو لادێکانی ولات بگات .. ناوبراو وتویە کارەبا کۆلەکەی پێشتی ژیانی رۆژانە و پێشکەوتنی شارستانییە وە پێویستە کارەبا لە ... بکرێ ... لادێکانی ...

بەڕێز لە وتارەکەیدا وتی : ... ولاتەکەمان پێش بخەین و روناک بیتەوە .. بەلام توانیمان ولاتەکەمان پێش بخەین .

هەروەها وتی : بە بێ پێشکەوتنی باری کۆمەلایەتی و شارستانی کە لەگەل بوژینی ناوچەرخی جیهانا بکونجێ مرۆڤ ئەتوانی پێش بکەوێ چونکە بەکەو وانەبێ لە ناو هوشیاریەکی نەتەوە بەرا ئەمێنێتەوە ..

هەندێک تاقی کردنەوەی ئازادیخوازانەی نیشتمانی لە ولاتاندا ئەکەونە ناو هەلەوە ئەویش ئەوەیە کە بایەخی پێویست بە ژیانی کۆمەلایەتی و باری ئابوری و بەرهەم هێنانی لادێکان نادەن .. چونکە کریکارو فەلاحی کەرتە کشتوکاڵ کارەکانی بنچینەی ئابوری نیشتمانی هەر ولاتێکن ئەبەر هەمو پرۆژەکان و گورینی کۆمەلایەتییەکان لە شارەکاندا بێ مانای ئەوەیە دەزگای پێشکەوتنی کۆمەلایەتی و شارستانییە لە سەر ولات سەر کلۆم ئەکرێ .

بایەخدان بە پێشکەوتنی لادێکان بەرزکردنەوەی ئاستی ژیانی تیکرای کۆمەلە .. شۆرشی ١٧ی تەموزی تەواوەتی و سوشیالیستی زەوی وزاری دابەش کردو چارەسەری هەمو گیروگرفتەکانی کرد ، چونکە ئەمەی بە سەرەتای جولانەوەی باری ژیانی لادێکان دائەنا .

ئاماژەی بەهەژوی ئەبوتی کارەبای تەواوەوە لادێکانمان لەم بارەیەوە بێ بەش بون ، ئەو لادێیانەی بەر لە شۆرش کارەبایان تیابوە نزیکەی ٢٥٠ دێ بون کە ٥ر٢٪ هەمو لادێکانی ولات بون .

بەلام لەدوای شۆرشی ١٧ی تەموزی ١٩٦٨ بەپێی بەرنامەی گەشەکردن ١٨٫٥ ملیون دینار بۆ کارەبای ١٥٠٠ دێ تەرخان کرا ، کە ٢ر١٥٪ی لادێکانی ولات ئەگرێتەوە .

وە ئیستاش ٧٦ ملیون دینار بۆ کارەبای هەمو لادێکانی ولات دانراوەو لە ماوەی نەخشەی پێنج سالەی داهاتودا تەواو ئەبێ .

پشدەری : یاسای ئۆتۆنۆمی ئەنجامی هەلوێستی شۆرشگێرانەی حزبی بەعسی سوشیالستی عەرەبە

مامۆستا بەکر مەحمود پشدەری سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئوتونومی وتویە یاسای ئوتونومی لە ناو جەرگەی شورشگێریتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبەوە هاتوە ، کە پشت بە رێبازی سوشیالیستی زانستیانە ئەبەستێ لە بارەی مەسەلەی نەتەوایەتییەوە لە عیراقدا ..

ناوبراو لە کۆرێکی روشنبیری دا کە بەرێوەبەرێتی روشنبیری جەماوەر لە هەولێر لە ژێر دروشمی (داکوکی لە سەر شورش داکوکییە لەسەر ئوتونومی) سازی کردبو ئەوەی سەلماندوە کە ئەم دەسکەوت و رێبازە روی راستی بریارەکانی حزبی سەرکردە (حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب)ە کە لە کونگرە نەتەوەیی و قوتریەکانی دەری برێوە سەبارەت بە مەسەلەی ئەو نەتەوانەوە کە لە نیشتمانی عەرەبا ئەژین .

هەروەها باوەڕ بونی حزب ئەو هەلویستەدا کە رووبەروی هەمو رێرەوێکی شوفینی و رەگەزایەتی ئەوەستی لە مەسەلەی نەتەوایەتیدا .

لەم کۆرەدا مامۆستایان سعاد ادیب جبری سەرۆکی ئەنجومەنی تەنفیزی و ئەمینداری گشتی بەرێوەبردنی کاروباری ناوخۆ و چەند مامۆستایەکی ئەندامی هەردو ئەنجومەنی یاسادانان و تەنفیزی و مامۆستا محەمەد عەلی ئەمین پارێزگاری هەولێرو هەڤالانی ئەندامی سەرکردایەتی لقی زووری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب و کۆمەلێکی زۆر لە هاو ولاتیەکان بەشدار بون ..

ئا.د.ع

یادی ١١ی مارت لە سلێمانی

بەبۆنەی بیرەوەری شەش سالەی بەیانە مێژوییەکەی ١١ی مارتەوە یادی دوو سالەی یاسای ئوتونومی بۆ کوردستان جەماوەری سلیمانی مەسیرەیەکی گەورەیان سازکرد ، هەمو ونابیانی زانکۆ و سانەوی و سەرەتاییەکان ، بەشێوەیەکی رێک و پێک و بەلافیتەی پێویستەوە کە تایبەتە بەبۆنەکە رژانە سەر شەقامەکان ، بۆ دەربرینی هەستی بێ خۆش بون و یادکردنەوەی ئەو رۆژە پیرۆزە . لە ئەنجاما لە ناو ساحەی سەراکەداو لەبەر تلکەکەدا بەنگیان خواردەوەو میکروفۆن ئامادە کرابوو بەرێز مامۆستا محەمەد ئەمین محەمەد حەمەد پارێزگاری سلیمانی وتاریکی خوێندەوە تیایدا وتی :

ئەم رۆژە ئەمرەی مێژووی ... ١٧ی ... سەرکردایەتی حزبی ... حزبی بەعسی سوشیالستی عەرەب گەورەترین دەستکەوتی بۆ میللەتی کوردو هەموو میللەتی عیراق هێنایە دی کە ئەویش بریاردانی مافی نەتەوایەتی بوو لە چوار چێوەی یەکێتی نیشتمانیدا بەشێوەی ئوتونومی .

لە ١١ی مارتی ١٩٧٤دا یاسای ژمارە (٣٣) دەرچوو کە دەقی کردەوەی ئوتونومی میللەتی کوردمانە . جا بەپێی لێکۆلینەوەیەکی زانستانەی ئەو قوناغەی کە هەلویستی چارکردنی ئاشتی خوازانەو دیموکراتیانەی مەسەلەی کوردی پیا ئەروا ، هەلویستێکی مەبدەئی و چەسپاوی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبەو رەسەنی مەبدەئی مرۆڤانەیە بەرامبەر مەسەلەی نەتەوایەتی و کەمایەتی یەکان .

پ ـ هاوکاری

کۆبونەوەی لیژنەی خۆئامادە کردنی بو سیمیناری بەغدا

سەرلەبەیانی رۆژی دووشەممەی رابوردو لیژنەی ئەحزیری سیمیناری جیهانیی سیهەم لە بەغدا لە بارەکای ئەنجومەنی نیشتمانی ئاسایش و هاوکاری یەکەم کوبونەوەی کردوە .

سیمیناری ناوبراو لە رۆژی یەکی حوزەیرانی داهاتودا لە ژێر دروشمی ... بەرەپێدان و خەبات لە پێناو رێبازێکی ... نوێی جیهانیدا ، بە هاوکاری ئەنجومەنی ئاسایشی جیهان و رێکخراوی هاوکاری گەلانی ئاسیاو ئەفەریقا دەگیرێت لە سەرەتای کۆبونەوەکەدا مامۆستا عزیز شریف سکرتێری گشتی ئەنجومەنی ئاسایش وتارێکی خوێندەوە لەو ... دەست نیشان کرد کە عیراق لە بەرەپێدانی ئابوریدا ... ، دوای ئەو زەبرە جگەر برەی لە سالی ١٩٧٢دا بە میللی کردنی نەوت لە کۆمپانیا بێگانەکانیدا .

هەروەها وتویەتی .. گەلی عیراقمان بەشداری ئەورا پەرین و خەباتە سەختەیە کە گەلانی ولاتانی تازە گەشەکردو لە پێناوی سەربەخۆی ئابوری نیشتمانیاندا دەیکەن بە وهیوایەی دەسەلاتی ئیمپریالیزم و چەوسانەوە لە ولاتەکانیاندا بنەبڕ کەن .

دەستەی هاوبەشی عیراق لەو لیژنەیەدا بریتییە لە بەرێزان مامۆستا عزیز شریف و نعیم حدادو عامر عبداللەو دکتور مهدی الحافظ و عبداللطیف الشواف و عزیز عقراوی .

کۆبونەوەی ئەنجومەنی گەل لە پارێزگای هەولێر

هەفتەی رابوردو ئەنجومەنی گەل لە پارێزگای هەولێر کۆبونەوەی دەوری خۆی رێکخست .. لەم کۆبونەوەیەدا زوربەی ئەندامەکانی ئامادە بون و ژمارەیەکی زۆر لە کاربەدەستانی دەولەت بەشداریان کرد .. پیشەکی کۆبونەوەکە مامۆستا عەدنان عەبدولرەحمان سکرتێری ئەنجومەن ، بە بۆنەی سەرکەوتنی یەکی مارتەوە بۆ دانیشتوان دوا .. جگە لە باسکردنی مەسەلەی میللی کردنی نەوت باسی جولانەوەی نرخی شەکروچاو پێشکەوتنی باری ژیانی کۆمەلانی خەلکی کرد لە ژێر سێبەری رژێمی شۆرشگێری عیراقدا بە سەرکردایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب .. دوای ئەوە بە کۆمەل باسی گیروگرفتەکانی جەماوەر کراو وەلامی چەندان پرسیار درایەوە کە بەیوەندیان بە باری ژیانی زوربەی خەلکەوە هەبو .. بە تایبەتی لە بارەی مەسەلەی ئەم ناوی هاوینەوە لە کۆتایی کۆبونەوەکەدا باسی گیرو گرفتی سەوزەو میوەجات و کرێ خانو کراوە .. دوای ئەمانە بروسکەیەکی پیرۆز بایبان بە بۆنەی بیرەوەری سەرکەوتنی یەکی مارتەوە بۆ سەرۆکی فەرماندە ناردوە کۆبونەوەکە زیاتر لە سێ سەعاتی خایاندوە .

وەزیری کشتوکال سەربەرشتی کۆبونەوەی لیژنەی پەرەپێدانی چاندنی برنجی ئەکات

رۆژی ١٥ی ئەم مانگە ریکەوتی رۆژی دووشەممەی رابوردو دکتور حسین فهمی جمعە وزیری کشتوکال و چاک کردنی کشتوکال سەرۆکایەتی لیژنەی بەرزی پەرەپێدانی کشتوکالی چەلتوکی کردوە .

لیژنەکە لە کۆبونەوەکەیاندا باسی بەروبومی چەلتوکی پار ماوەیان کردوە ، لە کەل لێکۆلینەوەی نەخشەیەک بۆ بەرهەمی چەلتوک لەم هاوینەدا .

بۆ کشتوکالی چەلتوکی ئەمسال نەخشەیەکی نەوتو دانراوە کە ٣٢٧ هەزارو ٨٤٥ دۆنم بەودانەوە بەجێبەجێ بکرێت . وا چاوەروان دەکرێت کە بەرهەمی چەلتوکی ئەمسال بگاتە ١٧٢ هەزار تەن .

ئەوەی شایانی باسە پلانی کشتوکالی چەلتوکی پارەکەوێن بریتی بوە لە چاندنی ٢١٥ هەزارو ٣٩٨ دۆنم ئەوەی لەو نەخشەیە جێبەجێ کرا بریتی بو لە چاندنی ٢٢٦ هەزارو ٤٥١ دۆنم کە ئەمەش زیاد لە ٦٠٪ی نەخشەکە دەگرێتەوە .

لە کۆبونەوەکەدا بەرێز سەیید مالک العلی جێگری وەزارەت و چەند بەرێوەبەرێکی گشتی و بەرزی بەرێوەبەری گشتی (دەی) بەشدار بوون .

وەزیری راگەیاندن : عیراق پشتگیری رۆژنامەنوسە دیموکراتیەکانی دنیا ئەکات

مامۆستا طارق عزیز وەزیری راگەیاندن ئەوەی سەلماند کە عیراق پشتگیری رۆژنامە نوسە دیموکراتیەکانی جیهان ئەکات لە خەباتیانا لە دژی ئیمپریالیزم .

ناوبراو لە کاتێکدا کە پێشوازی لە مامۆستا جیری کوبکا سکرتێری گشتی رێکخراوی رۆژنامە نوسانی جیهان و وەفدەکەی کردوە لە نیشتەجێی تایبەتی خۆی وتویە وەزارەتی راگەیاندن و نەقابەی رۆژنامە نوسانی عیراق بە هەمو توانایەکەوە پشتگیری رێکخراوی رۆژنامە نوسە دیموکراتیەکان ئەکات ، هەروەها لایەنگری ئەو کونگرەیەیان ئەکات کە لە ٢٠ی مانگی داهاتودا لە هلنسکی ئەیبەستن .

بەرێز وەزیری راگەیاندن وتویە : ئەم پشتگیری کردنە لە ناوجەرگەی بیرو باوەری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب و شورشی ولاتی عیراقەوەیە کە هاریکاری رێکخراوی رۆژنامە نوسە دیموکراتیەکانی جیهان ئەکات و لایەنگری خەباتیان ئەبێ لە بەربەرەکانی کردنی ئیمپریالیزمدا .

بڕوانە ل ـ٧ـ پاشکۆ

سەردانی پرۆژە بەرێوەبەریە ناوخۆییەکان لە پارێزگاکانی ژوروودا

رۆژی دوشەممەی رابوردو مامۆستا ساطع علی عجاج بەرێوەبەری گشتی بەرێوەبەریە ناوخۆییەکانی وەزارەتی ناوخۆ گەیشتە هەولیر .. ناوبراو ئەیەوێ گەشتێک بە پارێزگاکانی ژوروودا بکات و ئاگاداری جۆری ئیش کردنی بەرێوەبەرایە ناوخۆییەکان و پێویستیەکانیان بێ .. وە لە گەل مامۆستا محەمەد عەلی ئەمین پارێزگاری هەولێر کۆبوتەوە و باسی گیروگرفت و پێویستی یەکانیان کردوە .

لەم کۆبونەوەیەدا جێگری پارێزگارو بەرێوەبەری بەروەردە ئامادە بون .

لە دوای کۆبونەوەکەوە بۆ پارێزگای نەینەوا هەر بۆ هەمان مەبەست .. ناوبراو رۆژی بەر لەوەش لە سلیمانی بوە .

ئا.د.ع

فراوان کردنی ئیش کردن بۆ ئافرەت لە عیراقدا

چەند کادرێکی ئافرەت کە وەزارەتی نەوت بە هاریکاری لەگەڵ یەکێتی ئافرەتانی عیراقدا شارەزایان کردون ئیستا لە ٤ بەنزینخانەی بەغدادا ئیش ئەکەن .

ئەمانە بۆستەی یەکەمن

بڕوانە ل ـ٧ـ

کۆچەر جەلال

خوا کورێکی بەخشی بە هونەرمەند کاک جەلال کۆچەر ناویان نا « کۆچەر » هیوای ژیانێکی شادو بەختیاری بۆ ئەخوازین .

نرخی توتن لە سالی ١٩٧٦دا

سەرچاوەیەکی ئاگادار لە دەزگای گشتی پیشەسازیی کیمیاکەری بۆ هاوکاری رون کردۆتەوە کە ئەنجومەنی رێکخستنی بازرگانی ئەم سال چەند رێ شوێنێکی نوێی داناوە بۆ کرینی توتن .. سەرچاوەکە ئەوەی رون کردۆتەوە کە لەمەو پێش توتن ئەکرا بە تۆبەشمەوە ، جوریکیان کە پێی دەوترا توتنی زۆرزۆرچاک ، جورێکی تر یەکەمین و دووەمین و سێهەم .. بەلام توتنی ئەم سال پێنج جۆری بۆ دانراوە زۆرزورچاک ، یەکەمین ، دوهەمین و سێهەمین و چوارەمین سەرچاوەکە ئەوەشی راگەیاندوە کە ئەو نرخە تازانەی بۆ کرینی توتن دانراوە نیجگار بەرزن و لە هیچ ولاتێکی دەورو پشتمان نەگەیشتۆتە ئەو نرخانە ، وە بۆیەش توتن بەو پارەزۆرە لە جوتیاران دەکرێت تا زیاتر بایەخ بە توتن کردن بدەن لە بەر ئەوەی بازارەکانی ناوخۆ پێویستی بە توتن هەیە وە ئەگەر زیاتریش بو ئەوە بۆ دەرەوەی ولات دەنیردرێت .

جگە لەو نرخە بەرزەی بۆ کرینی توتن دانراوە لە زۆر رێگای ترەوە هانی جوتیاران دراوەکە زیاتر خۆیان بە چاندنی توتنەوە خەریک بکەن ... سەرچاوەکە ئەوەشی راگەیاندوە کە لیژنەیەکی بەرز بۆ وەرگرتن و کۆکردنەوەی توتن پێکهاتوە لەو لیژنەیە هەمو ئەرکی جوێ کردنەوەی جۆری توتنە کەشی گرتۆتە ئەستۆی خۆی کاری لیژنەکە بریتی دەبێت لە ..

١ ـ لێکولینەوە لەو ناوچانەی توتنی تیا دەکرێت .

٢ ـ لێکۆلینەوە لەو ناوچانەی توتنەکانی تیاوەر دەگیرێت .

٣ ـ دەست نیشان کردنی کاتی وەرگرتنی توتن لە هەریەکی لە ئەو ناوچانەدا .

٤ ـ دامەزراندن و دانانی سەرۆک و ئەندامانی لیژنەی وەرگرتنی توتن لە هەریەکێک لە ئەو ناوچانەدا هەروەها سەرچاوەکە وتویەتی دەزگاکە هەمو یارمە تیەک پێشکەشی جوتیاران دەکات و ناهیلێت سوخۆرو دەلال لەو ناوەندەدا کەلک وەرگرن و جوتیاران هەلخەلەتێنن وسەبارەت بە چاک کردن و پێشخستنی بەرهەمی توتن سەرچاوەکە وتویەتی دەزگاکە بریاری داوە کە توتن لە ناوچەی شارەزوورو تەق تەق و بتویندا نەکرێن چونکە ئەم ناوچانە بۆ توتن دەست نادەن و توتنەکانیان بەکار نایەت ، دەزگاکە بریاری ئەوەی داوە کە توتن لەو ناوچانەدا زیاد بکرێت کە بۆ توتن چاکن و توتنی چاکی تیا بەروەدە دەکرێت .

Institut Kurde de Paris

ساڵی ١٩٤٥ چۆن نەورۆزمان کرد؟!

کەریم شارەزا

لە ساڵی خوێندنی ١٩٤٤ ـ ١٩٤٥دا ، قوتابی پۆلی دووەمی قوتابخانەی ناوەندی کۆیـــە بووم ، زستانێکی زۆر سەخت و تەڕوتووش و بـــە بەفروباران و گرانی و برسێتییمان لێ داهات و دنیامان لێ ببوو بـــە زیندانی تەنگ و تار و ، هەردەم خەونمان بـــە بەهـــارێکی خۆش و ڕۆژەدرێژە ئێـــر هـــەتاوەکانی و بەدەشـــت و دەرە پڕ گـــوڵ و گـــوڵزارەکانیـــەوە دەبینی و چاوەڕوانی نـــەورۆزێکی پـــڕ خۆشی و هانی بووین .

لەدوا دوای زستانەکـــەدا ، ڕۆژێکیان چاودێری پۆلەکەمان کە نەختێك لە ئێمە گەورەتر و چـــاو کـــراوەتر بوو ، وەك هەستمان دەکـــرد پەیوەندی بە کۆمەڵێکی نهێنی کـــوردەوە هەبوو ، پێی ڕاگەیاندین کـــە بڕیار وایە لە هەفتەی دا هاتوو ، لـــە ٢١ی ئاداردا بچین بـــۆ سەیران و لەوێشەوە ئاهەنگی نەورۆزمان بگێڕین .

«کە گوێم لە ووتەو ڕاسپاردەکـــەی بوو ، ووشـــەکانی « ئاهەنگی نـــەورۆز »وەك دە نگێکـــی نوێی پڕ نـــاوازی سیحراوی هۆش و هەستیان جـــوولاندم وخستمیانە نـــاو دەریایێکی قوولی ئەندێشـــە و بیرکردنەوە ، چونکە گوێم لـــە نەورۆز وداستانەکـــەی کاوەی ئاســـنگەر بوو بوو ، بـــەلام هەرگیز نـــەم دەزانی ئاهەنگی نەورۆز چی یە وچۆن دەگێـــڕ درێ ؟! بۆیـــە هـــەموومان بەئاواتەوە بووین بگەین بـــەو ڕۆژەو ئەو ئاهەنگـــە بەچاوی خۆمـــان ببینیـــن وبزانیـــن چی یە ؟!

ئیتر لـــە بەرە بەیانی ڕۆژی دیاری کـــراودا کەل و پـــەل و خۆراکی سـەیرانمان ئامـــادە کـــردو چووین بۆ قوتابخانەو ئەوەی پێویستە لێرەدا بیگوترێ مامۆســـتایان و بەڕێوەبـــەری قوتابخانەکەمان خـــوا لێ خۆش بوو مامۆســـتا (شـــەوکەت عبدالرحمـــان) بۆســـەیران و ئاهەنگە کە لـــە ئێمەی قوتابی گەرمتر بوون وبڕیاریان لـــە سەرداو بەشداریشیان لەگەلدا کردین وئیتر بەرەو سەیرانگای (شاخی مشکە) کە (کەوتوەتە خواروی ڕوژ هەلاتی شـــاری کۆیـــە) کەوتینەڕێ ، لـــە گەیشتینەجێ هەر دەستەیەك لە قوتابییان لە شوێنێکدا ئاگریان کردەوە وخواردەمەنی و چایـــە ئامادەکراو نانی نیوەڕۆ خورا .

تائێرە سەیرانێکی ئاسـایی بوو ، بەلام لـــەدوای نیوەڕۆدا پۆل پۆل کاسبکار و ڕۆشنبیران لە شارەوە بـــەرەو سەیرانگا- کەمان دەهاتن تاوای لێ هـــات هەموو لایێك جمەی دەهات لە قوتابی و جـــەماوەری میللەت وگشتیان بەتاسەو ئارەزوویێکی زۆرەوە چاوەڕوانی ڕوودداوێکی گرنگیان دەکردو ، لـــە گۆڕە پانێکی فراوان کە « بەســـەر باغەکانی (...)دا ... باغەی دادەنواڕێ» کۆبووینەوەو هاوڕێیەکمـــان بـــە دەنگێکی بەرزەوە دەســـت بێ کردنی ئاهەنگـــەکەی جاڕداو بۆ ... ووتارێکی خوێندەوە . ... ئەوەندەم لە یاد ماوە ... : (ئـــەمڕۆ نەورۆزە ، جەژنێکی کۆنی میللەتی کوردە ، هـــەموو ســـالێك لـــەم ڕۆژەدا یادی دەکەینەوە .) ئینجا بەردەوێکی ئەمسیلی لەلایـــەن قوتابییـــان (... کەیفی ئیسماعیل و جـــەمال کەریم) ... پێشکەش ... دوا بـــەدوای ئـــەو ... (مژدەبێ ...)ی پیرەمێردی ... قوتابیانەوە پێشکەش ... ئینجا برایان (... عەبدوللاو خوالێ خۆش بوو ئەحمەدی حەمە مەلا) کـــە دوو لاوی ڕۆشنبیر بوون بـــە دوو قڕلی گۆرانی (لەمەیدانی بەهارا شارەکـــەی کۆ) یان لە شیعری حاجـــی قـــادری کۆیی بـــە ئاوازێکی تایبەتی خۆش پێشکەش کردو دوای ئەوانیش گۆرانی بێژی

بڕوانە ل ـ٧ـ پاشکۆ

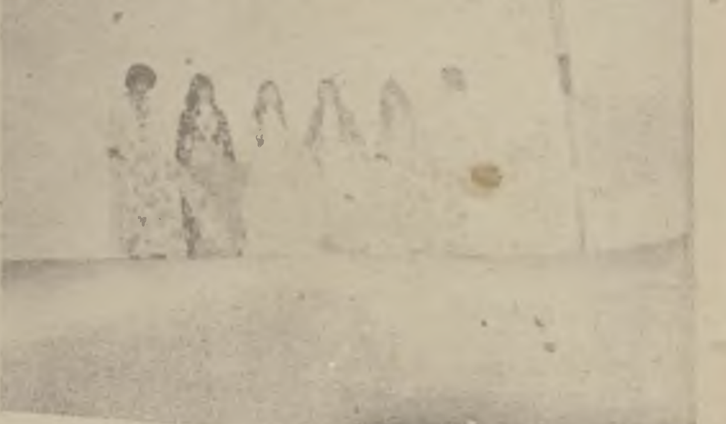

نەورۆز لە ئاوێنەی واقیعدا :

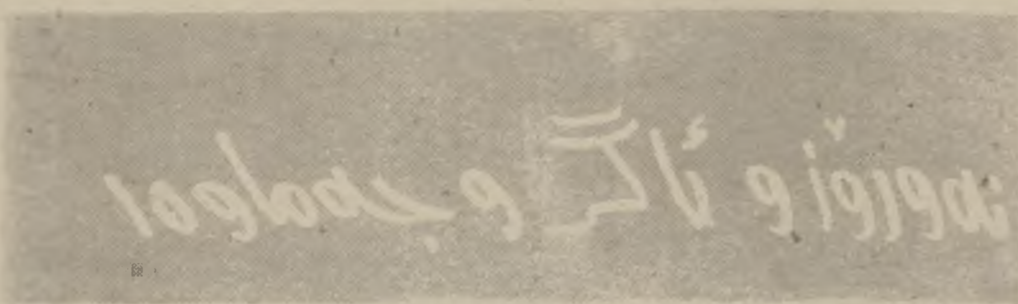

ـ برهان قانع ـ

ئەگەر نـــەورۆز بـــەرابەرینێکی نەتـــەوایەتی و شۆڕشگێرانەو ســـەرەتای شۆڕشێکی جەماوەری دابنێین ئەبێ ڕواڵەتی باسەکە لە باری ئەفسانەییەوە بگۆڕینە ســـەر ڕوداوێکی سیاسی قوڵ کە لـــە ناو جەماوەری کوردی ئـــەوسەردەمەدا ڕەگی داکوتا بێ .. ئەبێ وای دابنێین کە ئەژدەهاك لە ئەنجامی لادان لە ڕێگـــای قازانج و دەسکەوتی جەماوەری زەحمەتکێش دا کوژراوەو ئەك تەنیا لە زوحاك دراوە بەلـــکو لە ڕەوتی ئەو ڕژێم و سیستەمە کۆمەڵایەتییە دراوە کە جڵەوی فەرمانڕەوای بە دەست بنەماڵەخـــو پەرســـتەکانەوە بوەو توانای ڕاگیرکردنی شیرازەی حوکمێکی وایان نەبوە کە خەلك بتوانێ تیایا بحەوێتەوە .

زوحاك وەکو ڕەمزێك سەر ئەلقەی تاوان و دزی و کوشتارو ماڵوێرانی و کلیلی پاشکەوتنی باری کۆمەڵایەتی و بڵاوکردنەوەی نەخۆشی و برسێتی ئەوسەردەمە بوە .

مەسەلەی زوحاك و نەورۆزو ئاگر کردنەوە کۆمـــەلە دروشمێکن جەمسەرەکانیـــان پێکەوە بەندەو لە هەمان کـــاتا پەیوەندییان بە باری سیاسی و دۆخی کۆمەڵایەتی و سەردەمێکی تایبەتییەوە هەیەو لە یەکتـــر جیا ناکرێنەوە .

ئاگر کردنەوەکە چەنـــد ڕواڵەتێك نیشان ئەدات :

● لە کۆتای هـــەزارەی سێیەم و سەرەتای هـــەزارەی دووەمی پێش زاینی و قوڵتـــر لەوەش ناوچەکانی ڕۆژهەلاتی کۆن گیرۆدەی شەڕو شـــۆڕو تاڵانکـــردن و وێرانکاری بو بوو وە بە زۆری لە ســـەردەمی (یوغی) ئاشوردا . کـــە لـــە شکری ئاشور ڕوی ئەکردە هەر ناوچەیەك خەلکە ئازادەکان (١) بۆ ئەوەی یەکتر ئاگادار بکەن بـــە ... ئاگریان لەســـەر لوتکـــەی چیـــا بەرزەکـــان ئەکردەوەو بەم جۆرە یەکتریان لەبارەی هـــاتنی لەشـــکری ئاشورەوە ئاگادار ئەکرد ، یان هەر مەبەستێکی تریان هەبایە بەو ئاگرە ڕایان ئەگەیاند ..

● لەبـــەر ئەوەی بەرواری ڕۆژو ساڵ و کات نەبوەو هەمـــو شتێك بـــە ساڵنامەی ڕوداوە سروشتیەکان و شـــەڕو شۆڕەـ کانەوە یان نەخۆشی و برسێتی ناو خـــەڵك و گرانی داکەوتن و مردنی ناودارەکان ناو براوە ، نەیانتوانیوە سەرەتای بەرپـــا کردنی شۆرشێکی جەماوەری وا (وەکو شۆرشی کاوە) . بەبێ نیشان کردن یەك بخـــەن ، بۆ ئەمەی یەکتر لەکات و سەرەتای ڕاپەرینەکە ئاگـــادار بکـــەن ئاگریان کردۆتەوە .

● ئاینە ناوچەییەکانی بەر لە زاینی و کۆنتر لەم ڕوداوەش ئاگریان بە پیرۆزەو سەرچاوەی ژیان زانیوە دوای ئـــەوانیش ئاینە یەکگرتوەکەی زەردەشت بە هاریکاری موغ و کاهنـــەکانی پاشماوەی ئاینـــە ناوچەییەکان ئەویش دیسان ئاگـــری بـــە دروشمی پیرۆزی و سەرکەوتن دا ئەنا ، ئینجا دور نیە ئـــەو ئاگرە نیشـــانەی سەرکەوتن و شانازی سەرکەوتنەکە نەبێ .

ڕوداوەکـــە لـــە واقیـــعدا هـــەرچۆنێك بێ ئیســـتا سەرگوزشتەی ڕاپـــەڕینێکی جەماوەری زەحمەتکێشی کوردە کـــە لە دژی ستەم و زۆرداری ...

گاڵتە کـــردن بـــە چارەنوسی زۆربەی خەڵك ... ڕێبازی سەرداری یەکێتی هێزە ... یەکانی ... کۆکەوە ...

کوردیش ... هـــەر میللەتێکی تری ... ئەم ڕۆژە پیرۆزە ... بنچینەی خەباتی ... زۆرداری .

نەورۆز ئـــەوەی سەلماندوە کـــە هەمیشـــە خـــەبات و ڕاپەرینی جـــەماوەری ... زاڵە بەسەر دەســـــەلاتی ستەمکاری ئاگرو ئاسن دا .

ئینجا ئەگەر ڕوداوەکە لـــە هیچ ڕێچەیەکەوە نەچێتـــەوە سەر ئەو واقیعەی ئەمـــڕۆ بۆی دانراوەو ئەنجـــامی ڕاپەڕینەکە وەکو گـــرێ کوێرەیەك بمێنێتەوە ، مانـــای ئەوە نیە کە ڕوداوێکی دەســـت هەڵبەست و ئەفسانەییە ، بەڵکو ئەوە دەر ئەخات لەبەر نەبونی کـــەرەسەی نوسینەوەو کەمی خوێندەواری (٢) (تارادەیەك) و نەبونی بەرواری ســـاڵ و نەبونی هوشیاریەکی نەتەوایەتی ئەوتۆ کـــە بتوانێ ئەم ڕوداوە بە وردی تۆمار بکـــات و بیپارێزی و ئێمەی ئەمـــڕۆش لە پرس و پرسیار کردن بخـــات مەسەلەکە شێوە ئاڵۆزەو چەند سەرەداوێکی ئەفسانەی جۆربە جۆری تێکەلاو بوە .

هەرچۆن بەراورد بکـــرێ نـــەورۆز بۆتـــە جـــەژنێکی نەتەوایەتی و دروشمی یەکگرتنی جـــەماوەر ، ئاگریش یەکێـــك بووە لـــە ... بنەڕەتییەکانی سەرگرتنی ڕاپەڕینەکە ، کـــە شان بەشانی جـــەژنی ئـــەو سەردەمە دەوری کاریگـــەری خۆی لـــە شۆڕشی خەلکەکەدا نواندوە .

---

(١) بەو خەڵکانـــەیان وتوە کـــە تێکەلاوی شـــەڕو شۆڕ نەبون و ... کالیان کردوە .

(٢) لەو کاتەدا بەسەرهاتی ڕوداوە گەورەکانیان لەســـەر ڕوی تاشەبەردو گەردنی چیـــا بەردینە بەرزەکان تۆمار ئەکرد ، بۆیـــە جەمسەرو ئەنجـــامی باسەکە لـــە بواری زانســـتی مێژودا شێوە ئاڵۆزە .

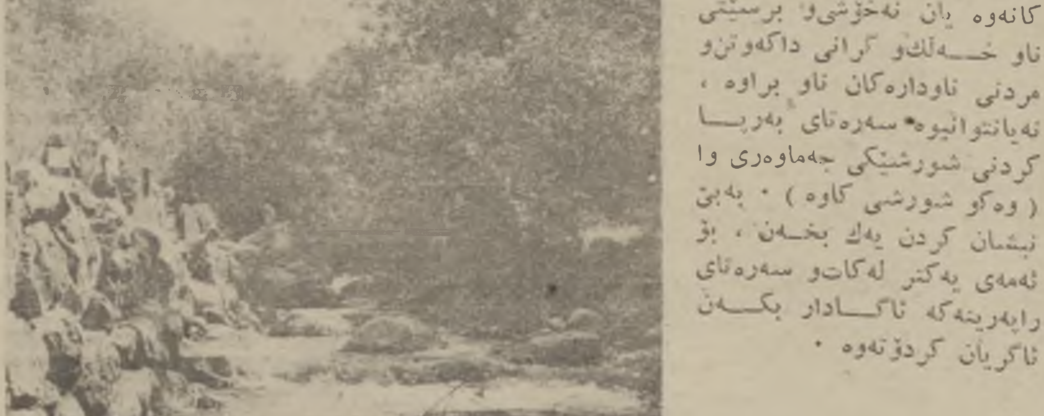

یادکردنەوەی ١١ی مارت لەهەرێمبەندی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان

له بیرەوەری ١١ ی مارتدا لیژنەیەکی بالا لە کاربەدەستانی ئەنجومەنی یاسادانان و ئەنجومەنی تەنفیزی و لقی ژووری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب و بەرەی نەتەوەیی و پیشکەوتنخواز دەزگاو ڕێکخراوە میللییەکان پێکهات .

بە پێی بەرنامەیەکی دیاریکراو ئەم یادە کرایەوە .

ڕواڵەتی شار بە چەندان دروشمی ئەم یادگارە نیشتمانیە ڕازابەوە ، شەوی ١١ی مارت ئاهەنگێکی وتار خوێندنەوەو هونەری لە لایەن یەکێتی نەقابەکانی کرێکارانەوە لە هەولێر لە هۆلی یەکێتی سازکرا .. لەم ئاهەنگەدا ژمارەیەك لە لێپرسراوانی حزب و کاربەدەستانی دەوڵەت و جەماوەرێکی زۆر بەشدار بون ..

هەمان ڕۆژ سەر لە بەیانی لە هۆلی ئەنجومەنی یاسادانان سەرۆکی هەردو ئەنجومەنەکە و جێگری سکرتێری لقی ژووری حزبی بەعس و پارێزگاری هەولێر بە گەرمی پێشوازی یان لە کاربەدەستانی شارو نوێنەری ڕێکخراوە سیاسی و پیشەییەکان و خەڵکی شار کرد .

لە گۆڕەپانی ئازادی ئاوەرە خۆ پیشاندانێکی گەورە دەستی پێ کرد ، کە لە پێش جەماوەرەکەوە سەرۆکی ئەنجومەنەکانی یاسادانان و تەنفیزی و جێگری ئەمینداری نهێنی لقی ژووری حزبی بەعس و پارێزکاری هەولێر و لیژنەی بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پیشکەوتنخوازو یەکێتی ئافرەتانی کوردستان ـ لقی هەولێر ـ و یەکێتی نەقابەکان و ڕێکخراوە گەلیەکان ئەڕۆیشتن .. نەقابەی کرێکاران و کۆمەڵە فەلاحیەکان و دەزگاکانی حکومەت و خەڵکێکی زۆر خۆیان تیا نواند .

سەرۆکی ئەنجومەنی تەنفیزی ماموستا هاشم عەقراوی و ئەمینداری نهێنی ئەنجومەنی یاسادانان ماموستا ئیسماعیل ڕەسول و بەڕێز عەدنان داود جێگری ئەمینداری نهێنی لقی ژووری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب نوێنەری بەرەی نیشتمانی و سەرۆکی یەکێتی نەقابەکانی کرێکاران لە هەولێرو نوێنەری ڕێکخراوە میللیەکانی پارێزگای هەولێر وتاری خۆیان بەم بۆنەیەوە خوێندەوە .

دوای ئەوەش بەناوی جەماوەری هەولێرەوە بروسکەیەکی پیرۆزبایییان بۆ سەرۆکی فەرماندەی تێکۆشەر بەڕێز احمد حسن البکرو جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش هەڤاڵ صدام حسین نارد ..

دیسانەوە ئێوارەی ڕۆژی ١١ی مانگ کۆڕێکی وتار خوێندنەوە لە هۆلی سینەمای سیروان لەلایەن دەزگای ڕوشنبیری جەماوەرییەوە سازکرا .

پ . هاوکاری

⊙

لیژنەی باڵای ئاهەنگ گێڕانی نەورۆز لە هەولێر

بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پیشکەوتنخواز لە هەولێر ڕۆژی سێ شەممەی ڕێکەوتی ١٦ی ئەم مانگە بە سەرۆکایەتی هەڤاڵ کاظم بطین سکرتێری لیژنەی ئاهەنگی نەورۆز کۆبونەوەیەکیان کردوە . لە کۆبونەوەکەدا داوای لە هەموو لایەك کردوە کە بەشداری ئاهەنگی نەورۆز بکەن .

هەروەها لە کۆبونەوەکەدا باسی پێویستی هاوڵاتیان کراوە لەگەڵ چۆنیەتی چارەسەرو جێبەجێ کردنی ئەو پێویستیانەدا بە شێوەیەك لەگەڵ ڕەوانگەی سوشیالیستیدا بگونجێت .

Institut Kurde de Paris

گۆشەی فەلسەفە (پاشماوە)

ئاوئەباتو لەچەند شوێنێك لەبەرهەمەكانیدا دووبارەی ئەكاتەوە ... بەلام ئەبێ ئەم دروستكارە چی بێ ؟! چۆن بۆمان ساغ ئەبێتەوە كە هەیە ؟! كۆنە یان نوێیە ؟! واتە بوونێكی تر لەپێش ئەودا هەبووە یان نا ؟!

خاوەنی ئەكادیمیا لـەم بارەیەوە ئـەڵێ ...

دروستكار نابێ نوێ بێ بەڵكو ئەبێ لەهەرە كۆنەوە هەبووبێو هیچ شتێكی تر لەو كۆنتر نەبێت .. چونكە ئەگەر هەر خۆی بەتەنیا كۆنترین ئەوا ناڵێن بە دروستكار ... وە ئەگـەر نوێ بێ ئـەبێ لەكاتێكی تایبەتیو دیاریكراودا هاتبێتـەكایەوەو ئەبێ لەكاتێكی دیاریكراویشدا نەمێنێ چونكە ئەوەی سەرەتای هەبێ ئەبێ كۆتاییشی هەبێ ... كەوابوو دروستكار لەهەرە كۆنەوە هـەر هەبووەو هـەر ئەشمێنێ و لـە نەوران و لەناوچوون بەدوورە ...

ئەفلاتون ئەڵێ .. ئێمـە چـەند بەڵگەیەكمان لەبەردەستدایە كـە بوونی دروستكار ساغ ئەكەنەوە وەكو :

- بەڵگەی سیستەم (النظام) .
- بەڵگەی بزوتنەوە (الحركە)(٨) .

لەیەكەم بەڵگەدا فەیلەسوفی ئیلاهی ئەڵێ : جیهان نابڵێیەكی جـوانی هونەرمەندیە . ئـەو سیستەمو جوانیو رێكوپێكی یەی لەكەردوندا هـەیە ناتوانێ لەخۆیەوە دروست بووبێ ... بەڵكو ئەبێ هۆیـەكی هەبێت ... ئەم هۆیەش كەئـەم سیستەمەی داهێناوە عەقڵێكی كامڵی خێری رووتەو لەشەرو كەمو كوڕیەوە دووره ، هـەموو شتێكی بۆ مـەبەستێكی تایبـەتی دروستكردوه ... ئەم هۆیەش دروستكاره .

لە دووەم بەڵگەشدا ئەفلاتون بەم جۆره ئەدوێ :

حەوت جۆره جوڵانەوە هەیە .. لەپێشەوە بۆ دواوە ، لەدواوە بۆ پێشەوە ، لەچەپەوە بۆ راست ، لەراستەوە بۆ چەپ ، لەسەرەوە بـۆ خوارەوە ، لەخوارەوە بـۆ سەرەوە ، حەوتەمیش بزوتنەوەی بازنەیی (الدائری)یە .. جیهانیش بەشێوەی بازنە ئەسورێتەوە ... ئـەم جوڵانەوەیەی جیهانیش هویەكی هـەیە كەوای لێكردوه بەم شێوەیە بجولێتەوە ، هویەكەش دروستكاره .

لەگەڵ ئەو رەخنە توندوتیژانەدا كـە ئاراستەی ئەفلاتون ئەكرێن تەنیا ئەوەندە بەسە كە بڵێین لەگەڵ ئەرستۆدا سروشبەخشـی فەلسـەفەی سـەدەكانی ناوەراستو ئیسلامیو فەلسەفەی نوێی ئەوروپان كـە لەسەدەی پانزەهەمەوە دەسـت پێئەكاتو لـەكۆتایی سەدەی نۆزدەهەمدا تەواو ئەبێ ... فەلسەفەی هیگلی مەزنیش شاهێدی راستەقینەی ئەم قسەیەیە .

سەرچاوەو پەراوێز :

(١) بدوی ، الدكتور عبدالرحمن : خریف الفكر الیونانی ، مكتبة النهضه المصریه ، القاهـرة ـ ١٩٧٠ ط ٤ ص ١٥٩ .

(٢) بدوي ، الدكتـور عبدالرحمـن : هـەمان سەرچاوە ... ل ١٦٣ .

(٣) رسل برتراند : تاریخ الفلسـفه الغربیـه ، ترجمة د. زكی نجیب محمود ، لجنة التالیف والترجمة والنشر ، القاهرة ـ ١٩٦٧ ، ك ١ ، ط ٢ ، ص ٢٣٥ .

(٤) مطر ، الدكتـوره امیره حلمی : الفلسفة عند الیونان دار النهضة المصریة ،القاهرة(١٩٧٤) ص ٢٠٤ .

(٥) كرم ، یوسف : تاریخ الفلسـفه الیونانیه ، لجنة التألیف والترجمه والنشر ، القاهرة ـ ١٩٧٠ ، ط ٥ ، ص ٨٤ .

(٦) متی ، الدكتور كریم : الفلسفة الیونانیة ، مطبعة الارشاد ، بغداد ١٩٧١ ص ١٦٧ .

(٧) رسل ، برتراند : تاریخ الفلسـفة الغربیـة ص ٢٣٦ .

(٨) كرم ، یوسف : تاریخ الفلسفة الیونانیة ... ص ٨١ .

سەرۆك بەكر (پاشماوە)

بەرێز سەرۆك احمد حسن بكر

سەر كۆماری عیراق

جێگای سەربەرزیمانە كـە پێتان رابگەیەنین ئەو نامەیەتمان وەرگرت كـە دەربـارەی بڕیارەكەی كۆمەڵەی گشـتی نەتەوە یەكگرتوەكان پـووسەبارەت بەوەی زایۆنیـزم شێوەیەكە لەشـێوەكانی جیـاوازی رەگەزایـەتی .

زایۆنیزم لەگەڵ رەگـەزپەرسـتی و دەسـتدرێژیو دەست بەسەراگرتنو تاڵان كردندا هاوجوتە .. من بەتەواوەتی لەو باوەڕەدام كـەیەكگرتنی وڵاتانی عـەرەبو یەكخستنی ریزی بی لایـەنسەرئەكەوێ وە هەر دوو گەلوكۆمارمان پەیوەندی دۆستایەتی نێوانیان پتەوو بەتینتر ئەكەن .

لەگەڵ جوانترین سـڵاووڕێزماندا .

سوڤانا فونگ
سەرۆكی كۆماری دیموكـراتی
گەلی لائوس – فیەنتیان

چۆن سالی ١٩٤٥ (پاشماوە)

لاو كـاك (ئاهیر توفیـق) سروودی (تا دەست لەمل هیوانەكەم)ی لە سەر ئاوازی مەقام كوت وئینجا (مەلا ئەسعـەدی گورانی بێژ) بەچەند مەقامێكی خوش بەشداری لە ئاهەنگەكەدا كرد ، وە لە كۆتاییدا (خـالەسێوە)ی مەقام بێژی ناودار بە ئاوازی گورانی (شلەو خانان) شـایێـكی رۆینـەی كوردی گەرم كرد .

كە ئێوارەش داهات رووماندكرده سەرگردێكی بەرزی نزیكسەیرانگا كەو لەوێدا چوار بار داری قەڵاشكەری كیشەكـرابوونو تەنـەیەك نەوتیـان بەسەرداكراو وئاگر دران وئیتر مەشـخەڵی كـڕی ئاگـری نەورۆزی كورد دەچووە ئاسمانو خەڵكـەكە بەچەپڵە رێزان دەورەی لێداو لەوكاتەدا خوالێخۆش بوو « صەمەد محەمـەدبەننـا » كـە لاوێكی كورد پەروەری پێشكەوتنخوازبوو لەئاگـرەكە نزیـك بوەوەو ووتارێكی سەربێیی لە سـەر نەوۆزو مێژووی ئەو جەژنـە پێشەش كـردو هـەندێ بلاروتوانجیشی لـە میریی وهەڵویستەكانیدا . ئێمـە بۆیەكەم جار لەدەمی كـاك صەمەدەوە ئومان لە ووشەكانی (زەردەشت)و (ئاهورەمـەزدا)و (ئەهریمەن) بووو لە دوای رۆژئاوا بوون بـەنیو سـەعاتێك كۆتایی بە ئاهەنگەكە هێنـراوئینجـا تێ گەیشتین ئاهەنگی نەورۆز چییەو چۆن دەگێر درێ

وتا ئێستاش ئەو ئاهەنگە وەكرووداوێكی گرنگ لەژیانمدا ،لـە مێشكو بیرمدا چەسپاوە وهـەردەم بەشانازییەكەوەیـادی دەكـەمـەوەچونكە یەكەم جـاربوو كـە ئاهـەنگی نـەورۆز ببینـمو بەشداری تێدا بكەم .

وەزیری راگەیاندن (پاشماوە)

وە وتی هیوادارم كونگرەی كورد وەبەناوی رێكخـراوی داهاتوتان سـەركـەوتوبێ رۆژنامە نوسانی جیهانـەوە كەریكەوتی یادی بیرەوەری سی سلاوی لە حكومەتو شـورشو هەمین سالەی دامەزراندنـی گەلی عراق كرد . ئینجا باسی ریكخراوەكەیە . ئامادەكـردنی پلەكـانی

كوبـكا زۆر سـتایشی كونگرەكەی كرد . شورشی عراقو دەسكەوتەكانی

دۆخی لوبنان (پاشماوە)

شام چاویان بەیەكتری كەوتبوو وە هـەردوو لا بریاریان دابوو كە هەر چونێك بێت فرنجیـە لە سەر حوكم بهێڵنەوەو كوێ نەدەنـە داخوازی نیشـتمان پەروەرانو زوربەی ئەفسەرانی لەشكری لوبنان .

بەپێی هـەواڵی ئاگادارانی سیاسی ئەو خۆتێهەڵقورتاندنەی رژێمی سوریا ئەگەرەی لـە بەلایەكا خستنی كێشەی لوبنان داوەو دەستەبـەریی مانەوەی فرنجیەی كردوە لە سەر حوكم .

چـەند سـەر چاوەیەكی ئاگـادار لـە بیروت بڵاویان كردەوە كـە بێبر جمیـل سـەرۆكی پارتی فەلانجیستی بەكرێ گیراو بەتەلەفۆن قسـەی لە گەڵ عبدالحلیم حدام جێگری سـەرەك وەزیرانی رژێمـی سوریا كردوە لـەم بارەیەوە . وە ئەو وەفدەی فەلانجیستەكان كە لە سەر داخوازی كاربـەدەستانی شام ئیستاكە لـەسوریایە بۆ ئەوەیە كە بـە رژێمی سوریا رابگەیەنێ پارتی یەكەیان بە تەنگەوەیە بەهەموو جۆرێك هاوكاری لـە گـەڵ كاربەدەستانی شـامو سەرۆك فرنجیەدا بكات بۆ چارەسـەرـكردنی كێشەكە .

ئا.د.ع

بەیاننامەیەك دەربـارەی (پاشماوەی)

كاستروی سەرۆكی كوبا لەگەڵ سەرۆكی دەولەتانی گینیـاو ئەنگولاو گینیا بیساو دەرچوە لەبـەیان نامەكـەدا داوای لایەنگیری گەلی زیمبابوی كراوە دژی گەمەرەكـەز پەرستەكەی رۆدیسیا .

لەبەیاننامەكەدا ئاشـكرا ئەوە دەرخراوە كە سەرۆكی ئەو چوار دەولەتە دژی بزوتنەوەی رەگەز پەرستین لە ئەفەریقادا .

دەركردنی بالیوزی (پاشماوە)

ئەم هەواڵەش قسەكـەرێك بـەناوی وەزارەتی دەرەوەی گینیای ئیستوائییـەوە بلاوی كردۆتەوە .

هاوكاری

رۆژنامـەیـەكی هەفتانەی گشتییە لە دەزگای هاوكـاری چاپو بڵاو كردنەوەی كوردی دەرئـەچێ
ژمارەی سـپاردن بە كتێبخانـەی نیشـتمانی ١٥٦ سـالی ١٩٧٤

Institut Kurde de Paris

گوڵی نەورۆز

ئەی کچی جوان ، شـــەوی بەهار .. کاتێ بەفر ئەتوێتەوە
نمەی باران ، دانە .. دانـــە ، لێوی ئاگر هەڵئەمژێ . .
هەورە تریشقەو .. برووسکە دێنە ناو زووری دڵتـــەوە
سەرما ئەمرێ .. ئەســـتێرەکان دێنە خوارێ و ..
تۆی رازاوە
ئەبیت بە مانگ ، ترووسکەت
وردە بەردو .. زیخ و .. چەوی کەنارەکانی تانجـــــرۆ
دائەپۆشێ
گیانە ئەگەر لەو شەوەدا ..
شاعیرێکی هەژارو رووت هاتە لەورکات
لێی مەپرسە چیت هێنـــاوە
لێی مەپرسە چی هێنـــاتی
باوەشی بۆ بکەرەوە ، بیخەرە ناو ئاگردانی هەناوتەوە
با بە خامۆشی بسووتێ و .. قرچە قرچی سووتانەکەی
ئاوازێکی ناسك و قووڵ .. ببەخشێتە گوڵی نەورۆز

سەلام محەمەد

نەورۆز و کوردستان لە وێنەدا

کۆمەڵەی وێنەگرەکـــانی عێراق لە ٢١ وەبۆ ٢٣ی ئـــەم مانگە گەشتێ بۆ ئەندامەکـــانی رێك ئەخات و ئەچن بۆ سلێمانی ئەم سەردانەیـــان بەبۆنـــەی جەژنی نەورۆزەوەیەو بۆ گرتنی چەندان وێنەی رەنگاورەنـــگی لایەنەکانی ژیانی کۆمەڵایەتی و گۆڕانەکانی بـــەرەوپێشکەوتن لە ناوچەی کوردستان .

- ساڵی ١٩٤٣ -
- لاوانی کورد -

« بـــە نهێنی ئاهەنگی نـــەورۆزیان گـــیرا »

لـــە کاتی دوەمین جـــەنگی جیهاندا کە کـــەلان روبەروی پەرەی ئیمپریالیزم و فاشیزمی جیهان وەســـتابون .. لاوانی کورد لـــە بەغدا بـــە بۆنەی پیرەوەری جەژنی نەورۆزەوە بە نهێنی ئاهەنگێکیان گێـــرا .. لیژنەیەك لە لاوان و قوتابیـــان پێك هـــات بـــۆ سەرپەرشتی کردنی ئاهەنگەکەو داوایان لـــە کاربەدەستانی ئەوسا کـــرد ماوەیان بدەن یادی ئەم جەژنـــە نەتەوایەتیـــە بکەنـــەوە .. بـــەلام هـــەر دەســـتی دەستی یان پێ کرا ، ئینجا لاوە کوردەکان ناچـــار بون بڕیار بدەن هەرچۆنێك بێ و هـــەرچی رو ئەدات ئەم ئاهەنگە بگێڕن .
لە ٢١ی مارتی ١٩٤٣ نزیکەی ٢٠٠ ــ ٢٥٠ کـــەس لاوانی کـــوردی دانیشتوی بەغـــدا بەشداریان کـــردو بەرنامەی ئاهەنگەکەش بەم جۆرە بوو ..
١ ــ گردنەوەی ئاهەنگەکە بە سرودی ئەی رەقیب .
٢ ــ وتاری خوالێ خۆشبو یونس رئوف (دلدار) .
٣ ــ وتاری مامۆستا فایەق هوشیار .
٤ ــ وتاری مامۆستا نوری کاکە حەمە .
لەگەل سرودێکی تایبەتی بە بۆنـــەی نەورۆزەوە ، شیعری یونس رئوف (دلـــــدار) خوێندرایەوە .. هەروەهـــا ماموستا عـــەلی مەردانی گۆرانی بێژ چەند گۆرانیەکی هەر بـــە هەمان بۆنەوە پیشکەش کـــرد .. دوای ئەمانە هەندێك لـــە لاوە هونەر مەندەکان جۆشێکی هەڵپـــەرکێی کوردەواریانەیان ساز کرد ..

ئەمە بە یەکەمین ئاهـــەنگی نهێنی جەژنی نەورۆز دائەنرێ کـــە قوتابی و لاوو دانیشتوانی کوردی بەغدا پێکیان هێنا بو .

نـــەورۆز و یـــاد

نوری حەیران

منـال بوم سەرەتای چاوکردنەوە ، گوێی گرتن و سەرنجدانم بو لەگەل منالانی گەڕەکدا لـــەسەرەتای هەمـــــو بەهارێکدا گۆرانی یەکی تایبەتیمان دەوت .. گۆرانی یەکە بەوە دەســـت پێ دەکات کە دەڵێت :

« ئاگری نەورۆزکرایـــەوە .... » لەم گۆرانیـــەدا ناوی حاجی توفیق ئەهات .

ئەوکاتە نەم ئەزانی حاجـــی توفیق کێ یە .. مانای ئاگرو نەورۆزیشم نە ئەزانی .. تـــا ئەوەشم ئەزانی بۆ لە سەرەتای ئەو وەرزەدا ئەو گۆرانی یە وەك دەنگێکی ئەفسو ناوی دەچرپا بە گوێماندا و ئەمان وت و دەمـــان وتەوە ..

ســاڵ هات و ســـــاڵ رۆیی ئێمـــەش بەدەم چەرمەسەرەی ژیانەوە گەورەتر بوین .. لـــە قوتابخانەدا بەرەو پێش دەچوین .. گوێمان زیاتر شتی دەبیست .. سەرنجمان قوڵ و بەتینتر دەبو ..

نەورۆزیش لـــــە خولدان نەدەکەوت و بەهاری دەهێنـــــا بەهاریش جوانی و گـــوڵ و نازی دەبەخشی یە سروشت ، هەمـــو ئەو شتانەش هەستی زیـــــاتر ناسك دەکردین و شتی زیاتر فێر دەکردین .

گۆرانێکەی جارانمان گـــۆڕا .. بوە سرودو سرودەکە زیاتر لە هەستو بیرماندا ئەچەســـپاو بەنگی دەخواردەوە ..

ئەمجا ناوی پیرەمێرد هاتـــە ناو ئەولیستە ناوەوە کە ژیـــان فێری ئەکردن .. زیاتر لـــــە نەورۆز نزیك بوینەوە سرودەکەیمان چاکتر لەبەر کرد .. ئەمجا ئەك منالان ژن و پیـــاو قوتابی و مامۆستاو کاســـــب کار بەیەك دەنگ لە نەورۆزدا دەیان وت :

ئەم رۆژی ســـــالی تازەیە نەورۆزە هاتەوە

جەژنێکی کۆنی کوردە بـــە خۆشی و بەهاتەوە

لەگەل فێر بونی ئەم سرودەولەبەرکردنیدا ئەوەشـــم بۆ رون بۆوە کە پیرەمێرد هەمان حاجی توفیقی نەورۆز پەرستە ..

حاجی توفیق دنیـــــای بەجێ هێشت و سەری نایەوە نەورۆزو یادی نەورۆزێکی جـــــــوان و پیرۆزی بۆ بەجێ هێشتین .. نەورۆزێکی خەماوی و ئاوارەی لە دلی ئێمـــــەی کوردا روان با ئێمەش ئەو لەیاد نەکـــەین وەك رۆلەیەکی بە ئەمەك لەگەل هەمـــوو نەورۆزێکدا! .. یادی پیرەمێرد فەرامۆش نەکـــەین و لە سەرەتای هەمو بەهارێکدا ژن و پیاو بەرەو گۆرەکەی بچیـــن و چەپکێ لەو گوڵە کێویلکەیەی ئەو دەشـــــــت و نزارە بۆن خۆشەی وەك یادگار لەســـــەر گۆرەکەی دانێین و لـــــە بۆنی خۆش و جوانی بەهارو نەورۆزی بێ بەش نەکەین .

Institut Kurde de Paris

هاوکاری
التضامن

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتی یە
لـــە دەزگای هاوکاری چاپ و بلاوکردنەوەی
کـــوردی دەرئـــەچێ

تەلەفۆن : ٦٨٣١١ - ٣ خەت / ژمارەی سپاردنی بە کتێبخانەی نیشتمانی ١٥٦ - ٧٤

نەورۆز

پیرەمێرد

ئەم ڕۆژی ساڵی تازەیە نەورۆزە هاتۆوە
جەژنێکی کۆنی کوردە بەخۆشی و بەهاتەوە
چەند ساڵ گوڵی هیوای ئێمە بێ بەهرە بوو تاکو پار
هەر خوێنی لاوەکانی بوو گوڵی ئاڵی نەوبەهار
ئەو ڕەنگە سوورە بوو کە لە ئاسۆی بڵندی کورد
مژدەی بەیانی بۆ گەلی دوور و نزیک ئەبرد
نەورۆز بوو ئاگرێکی وەهای خستە جەرگەوە
لاوان بە عشق ئەچوون بە بەرەو پیری مەرگەوە
ئەوا ڕۆژ هەڵات ، لە بەندەنی بەرزی وڵاتەوە
خوێنی شەهیدە ڕەنگی شەفەق شەوق ئەداتەوە
تائێستە ڕووی نەداوە لە تاریخی میللەتا
قەلغانی گوللە سنگی کچان بێ لە هەڵمەتا
بێ‌ی ناوی بۆ شەهیدی وەتەن شیوەن و گرین
نامرن ئەوانە وا لە دڵی میللەتا ئەژین

لە یادی «نەورۆز»ەی پیرۆزدا جەژنی نەتەوایەتی ماندا پیرۆزبایی لە گەلی کورد ئەکەین وە پیرۆزبایی لە تێکڕان گەلی عیراق ئەکەین، ئەوەی لەم ڕۆژە پیرۆزەدا پێویستە دەستی بۆ بکێشین ، یادی نەورۆزی ئەمسالمان لە بارو دۆخێکی جیاوازدایە لە رووی ئەوگۆڕانە پێشکەوتوانەوەکە لەولاتەکەمان بوون‌و هیوامان بەپاشە ڕۆژێکی بەختیارتر زیاتر فراوان ئەکا ، گەلی کورد ، بەوەی لە سایی عیراقی برایەتی‌و ئۆتۆنومی‌و یەکیتی هێزە نیشتمان پەروەرەکاندا جەژنی نەورۆز ئەگێڕی بەوشێوەیەی کە بۆیەکەمجار لە دوای شۆڕشی ١٧ تەموز بەرەسمی دان بەوەدانراوە نەورۆز جەژنێکی نەتەوەیی گەلی کوردە ، ئەڵێین گەلی کورد لە کاتێکی وادا زیاتر شور ئەبێ لە سەر پاراستنی یەکیتی کۆماری عیراق‌و پاراستن‌و قوڵ کردنەوەی ئەو دەسکەوتە مەزنانەی دەست تێکڕای گەلی عیراق کەوتوە بەتایبەتی ئۆتۆنومی ناوچەی کوردستان .

لە نەورۆزدا ، سلاو لە خەباتی ناوکویی هەردوو گەلی عیراقی برا « کوردو عەرەب » . بەرەو پاشەڕۆژێکی باشتر لەسایی ئەو دەسکەوتە پێشکەوتوانەی شۆڕشی ١٧ی تەموز بۆی زامن کردوین .

ـ هاوکاری ـ

Institut kurde de Paris

یەکەمین جار لــە نەورۆزی ١٩٤٣دا قوتابیـــانی کولیجی حقــوق‌و ئــەندازیاری‌و دارالمعلمین لـە بەغـدا ئاهەنگێکی نــەورۆزیان گێــڕاو سرودی (ئەی رەقیب هەرماوە قەومی کورد زمان)یان تیا خوێندەوە ، جگە لەمەش لە شاری سلیمانی مەڵبەندی رۆشنبیران‌و لانــەی رۆژنامەی ژیان وژین بەسەرپەرشتی پیرە مێردیش کە دەستێکی باڵای هەبو لە گێڕانی نەورۆزو هەژاندنی گیانی نەتەوایەتیـداهــەمو ساڵی ئاهەنگی نەورۆز سازئەکرا .

تا ساڵەکــانی پاش کۆتایی جەنگی دووەم نەورۆز بــەم شێوەیەی کــەباسی ئەکــەین ئەکرا ، کــە ئەمەش باشترین وێنەیە بۆ ئەوەی بزانین لــە سەرتاپای وڵاتدا ئەم جەژنە بەم جۆرە ئەگێردرا ..

کــردی مامەیارەو کارێزی‌وەستا شــەریف ناویان بــە بیرەوەری کردنــەوەی ئــەم جەژنەوە دەرکردوە .. لە کاتی ئەم یادەدا دەســتەی لاوانی خوێن گــەرم پولی کۆمــەڵی زانستی کورد بە کۆمەڵ ئەڕژانە سەرئەم ردەو کوێی ئــەم کارێزە ، سەرچۆپی کێشــی هەڵپەڕکێی ئــەم جــەماوەرەش پیرە مێردی زاناو گەورە بوو .. دارێکی زۆر کە لەکە ئەکراو لەبەردەم گڕی ئاگری سوری زەردەشتی ، سەماوەریان جۆش ئەداو دەهۆڵ‌و زورنا دەســتی پێ ئەکرد ، پیرە مێرد وەکــو زانایەکی گەورە لەنــاو ئــەو خەڵقەدا ئەهاتو ئەچو ، بەری کێوان ، فریشتەی ئاســمان ئاهو ناڵەیان بۆ ئەم خۆشــیە ئەکێشــا ، رەشبوڵ‌و دەنگ خۆشەکانی تر بــە ســۆزی گۆرانیەکانیان توێی ئاسمانیان کەرتە کــرد ، خواردەمەنیش پەنیرو پوشە خورماو یاپراخ‌و ... زۆربو . جەژنی نەورۆز بــەم جۆرە یادی ئەم رووداوە ئەکرایەوە .

●

پاش کۆتایی هاتنی جــەنگی دووەم بەسەرکەوتنی یەکجارەکی گەلانی خەباتکەرو ژێرکەوتن‌و نغرۆبونی هێــزی فاشیستی زۆردار ، گۆڕانێکی بنەڕەتی ، ئاڵوگۆڕێکی گەورە لە جیهانا هــاتە کایەوە ، وریابونەوەو راپەڕینێکی مەزن ئەم دنیایــەی گرتەوە . بەهاری گەلان سەری دەرهێنا لە هەر چوارلای ئــەم سەرزەمینە .. گەلانی ژێــر دەست راست بونەوەو هاتنــە کۆڕی مەیدانی خــەباتەوە .داوای مافی بێ‌شێل کــراوی خۆیان ئەکرد .. ئیمپریالیزم‌و نۆکەرەکانی گلۆڵەیان کەوتــە لێژی‌و جێگایان لەق بوو .

ئەم ئاگری راپەڕینــە وڵاتی عیراقیشی گرتەوە، دڵ‌و دەرونی گەلی هەژان . بیاتی شۆڕشگێری زاخاو دایەوە ، بەرگێکی نوێی تازە گورەی تێکۆشانی بەباڵای جوڵانەوەی نیشتمانیدا بڕی .. ئازادیخوازانی کورد بەشــنەی بای ئازادی کەوتنە جموجوڵ ، شێوەی تێکۆشــانی جــاران رەشەبا بردی ... کردنــەوەی نەورۆزی جاران لەپلەی ئــەمدۆخ‌و بارەی ئێستادا نــەبوو ، واتا قۆناغ‌و پلەیەکی تر هاتـــە مەیدانەوە کەوتنــەو روخساری خۆی ئەسەپاندو زاڵی ئەکــرد بەسەرهەمو رووداوێکدا .. بۆیە یادکــــردنەوەی جــــەژنی نەورۆزیشــمان ئاڵوگــۆڕی بەسەراهات‌و شێوەو قالبێکی تری وەرگرت ، ئەم رۆژە بوو بــە رۆژێکی راپــەڕین دژی ئیمپریالیزم‌و کۆنەپەرست ، یاد کردنەوەی ئەم رووداوە بەسترا بەداخوازیەکانی گەلەوە ، گڕی ئاگری نەورۆز تێکەڵ بە گڕی رق‌و قینی گــەل بوو . بوو بەبەشێک لە راپەڕین‌و ئاواتی گەلی عیراق ..

یەکــەم جــار هەرلەگردی مامــەیارەو کارێزی وەســتا شەریف‌لاوان بەدزیەوە ئاگریان کردەوەولاوان‌و قوتابیان دەستە دەستە رویان تێ‌کردو لەنــاو گەرمــەی ئاهەنگی نەورۆزدا کەوتنە خوێندنەوەی وتــارو شیعری ئاگرین ، هەرچــەندە پولیس دەوری لێ گرتبون بەڵام ئاواتی خۆیان هەرئاشکرا کرد. ئینجا بەکۆمەڵ بەســەر راستە شــەقامی سابونکەرانا بــە گۆرانی‌و سرودو بژی برایــەتی کــوردو عــەرەب و بمــری ئیستیعمارو بڕوخێ حکــومەت هاتن بۆ بەردەرگــای ســەراو خۆیان نواند .. بەم جەشــنە ئاوێکی وارێژراو ئاگرێکی وەها کرایەوە کــە لەمەوپاش لاوان هەر ئەم رێگایەیان گرتەبەر بۆ یادکردنەوەی جەژنی نەورۆز.. سیماو روخساری ئاهــــەنگی نەورۆزیان لەبارێکی ئەفسانەیی سروشتەوە گۆڕیە ســـەر باری ژیان‌و داخوازی گــەل .. مافی شۆڕشگێری بەنەورۆزدرا ، بوو بە رۆژێک کە دام ودەزگای ئەو کاتە هەزار حیسابی بۆ ئەکرد .. ساڵانی دوای جەنگ بوو بەسەرەتایەکی نوێ بۆ کردنەوەی نەورۆز هەرچــەندە پیرە میردی زاناشــمان لێ‌زوێر بوو بەهۆی ئەم گۆڕانەی روخساری نەورۆزەوە بەڵام ئەمە خواستی مێژوەو رەوتی رۆژگاری نوێ .

بەم جۆرە نەورۆز لــە قالبی شۆڕشگێرانەی نوێدا جێگــای خۆی گرت.. لەگەڵ جوڵانەوەی نیشتمانیدا شان بەشانی یەکتر ئەرۆیشتن .. تاکو بوی بــەو جەژنەی کە شۆڕشی ١٧ی تەموز دانی پیاداناو کــردی بــە جــەژنێکی نەتەوایەتی بــو عیراق ..

بەبونەی «نەورۆز»ەوە

یادی «پیرەمێرد»

ـ قادر برسی ـ

ئەمرۆ بەهــارە دوا کۆچــی زسـتان
نەورۆز کراســی ماتــەمی دڕان
هاکــا ! لە باخـا نەسرین خۆی نوان
ئەوسا لەداخا با خــاکشــەق بەرێ
وەنەوشــەو نیرگس کەهاتــە دەرێ
هەرکەس چەپکی خــۆی، بۆ شۆخێ بەرێ
شاعیریش بەبێ ترســی باخــەوان
چەپکی خــۆی بەرێ هەرلە ئەرخەوان
بۆ پیرەمێردی « ســوارەی مەریوان »
لەگەڵ ئەم پارچــە بەیت‌و هۆنراوە
بەیادی رۆژی نــەورۆزی کــاوە
کە جەژنی کــوردی بــەرزو بەناوە
بە سۆزی لاوك بە شمشاڵی شوان
لە گردی « یارە » بەرامبــەر « سەیوان »
بۆ خاوەن « ژین »و « پەندی پێشینان »
لەســەر گۆڕەکەی بەناڵەی بە جۆش
بەرەو سەیوانی شــاری‌ســپی پۆش
بانگی هەستانی پیــری‌خاوەن هۆش
هەستە راپەڕە وەك جــاری‌جاران
بە شیعری بەرزو ئاوازی‌جوان جوان
بۆ دڵنــەوای گــــەل‌و نیشــتمان

«نەورۆز» و «ئاگر» و «بەهار»

گەلی کورد هەمو ســـاڵێک‌یادی رۆژی ٢١ی مارت ئەکەنەوە کە بە جەژنێکی سەرکەوتنــی‌دائەنێن .. یادی راپەڕینــی جینە زەحمەتکیشەکانی کوردە بە ســەر زۆردارا ..

زۆرو ستەم بۆتە هــــۆی ئەساسی یەکگرتنی هــەزاران دایك‌و باوکی رۆڵە کــوژراوی‌جگەر ســوتاوو بەرپا بــونی ئاگری کاوەی ئاسنگەر .

ئەوەتەی کــە لە ژێـــردەسەڵاتی حوکمی مێژودا بــۆ ئێمە ماوەتەوە ، لە رۆژی ٢١ی مـــارتدا راپەڕینــــێکی شۆڕشگێرانەی جـــەماوەری رۆڵە کوژراوی زۆر لێکــراو بە سەروکایەتی کـــاوەی ئاسنگەر ئەژدەهاکی خــوێن مژیان لەسەر تەختــــی فەرمانــڕەوایی داگــرت‌و کوشتیان ..

ئەم رووداوەش بــە پــێی‌ساڵنامەی کـــۆن‌و نوێ لە سەرەتای سەدەی حەوتـــەمی پێش زاینیدا بوە .

ئەم رووداوە ئەوەمان نیشان‌ئەدات کە بیر کردنەوە لــە سەربەستی‌و ئازادی‌و یــەک گرتن لە گەڵ رەوتی ژیــانی کومەڵدا لە سەرەتای دروســت‌بونی کۆمەڵگای سەرەتاییــەوە هەر بوەو بەپێی بارو زرووفی‌رۆژ ئەو بیرکردنەوەیــــە گۆڕاوەو لە ئەنجامدا لەگەڵێک‌قۆناغدا بووە بە کـــردارو راپەڕین‌و سەرکەوتن .

دیسان نەوروز جگــە لـــەرواڵەتی سیاسی‌و میـــژویی رواڵەتیکی سروشتی تایبــەتی هەیە کە زوربەی دانیشتوانی کوردستان (ئەوانەی زورتر بەکشتوکاڵ‌و پەوەردەکـــردنی مەڕومالاتـــەوە خەریکـــن)بایەخی پێ ئەدەن .. بۆ نمونە لە گەلێک ناوچەی کوردستاندابەیتی تایبــــەتی لە بارەی روخاندنی لەشکری زستان‌وسەرکەوتنی وەرزی بەهــارەوە هەیەو دەماودەم بۆ یەکتــری‌ئەگێرنەوە ، وەکو : (بەفــرو هەڵەکۆك ، شــــەماڵ نامە ،نەورۆز نامە) ..

نەورۆز لە هەمو سەرێکەوەوهەر چۆنێك لێك بدرێتــەوە جەژنەو گەلی کورد بەشانازیەوەیادی ئەکاتەوە ..

ئەمساڵ لە ژێر دروشــمی‌برایەتی کوردو عەرەبا یــادی نەورۆزی باپیرمان ئەکەینەوەوبەم بۆنەیەوە لە هەمو خوشك‌و برایەك پیرۆز بێ ..

عەبدوللا بەرزنجەیی

Institut Kurde de Paris

هاوکاری
١٩٧٦/٣/١٨ ژمارە (٣٠٩)

نەورۆز

لە نەورۆزدا هاتەوە

کورتە چیرۆك

- محەڕەم محەمەد ئەمین -

یەکی نەورۆز بو ، لە گەڵ کشانی تاریکاییدا ، بڵێسەی ئاگر لەسەر لوتکەی ئەزمڕو گڵەزەردەو گردەکەی مامەیارە بەرزتر ئەبۆوە ، لە کۆڵانەکەی ئێمەشدا لەبەر نیڵەنیلی ئاگرو دوکەڵی کۆنەتایەدا ، منداڵەوردکە بەدەم گۆرانیەوە هەڵئەپەڕین • جار جارەش پەنجەی دەستی لاوانی خوێن- گەرم ئەکەوتە سەر پەلەپیتکەی دەمانچەو تفەنگو ئەبوبە تەق‌وتۆق •

ئەگەرچی ئەو نەورۆزەلەنەورۆزکانی تر نەئەچو ، خەڵکی تیایا بەئاشکرا زەماوەندوئاهەنگیان ئەگێڕا ، کەچی من دڵتەنگو ماتو مەلول بەدیار چەند مۆمێکی داگیرساوەوە لە ژورەکەمدادانیشتم ، دەوریەك سەمەنیم لەبەردەمدا بوو کەباجی گوڵچنی دراوسێم بۆی هێنابوم بەڵام دەمم بۆ نەئەبرد هەرچەندەلەوەپێش زۆر حەزم لێئەکرد • هەرچاووم بڕیبووە ئەوتابلۆیەی لە چوارچێوەیەکی سوردا بەرامبەرم هەڵواسرابو ،جارجارەش هەناسەیەکی ساردم هەڵ ئەکێشاو ناوچەوانم ئەخستە سەر لەپی دەستمو بیرم ئەکردەوە •• کارەساتی پێش دەساڵ وەکو فلیمی سینەما بە مێشکا ئەڕۆیشت،بەشیمان بوبومەوە لەهاتنەوەم بۆ سلیمانی ، ولەدانیشتنم لەم ژورەدا ، بەڵی دەساڵ لەمەوپێش ئیستا چۆن ئاوادانیشتومو سەمەنیم لەبەردە- ستدایە ، ئاوەها لەگەڵ نەورۆزکەلەم تابلۆیەی بەردەممدا پێ ئەکەنیو نیرگزی دایکیا سەمەنیمان ئەخوارد ، ئەوسا نەورۆز تەمەنی شانزە ساڵ بوو ، دایکم هەمو جارێ چی‌ئەوت (رۆڵە وادیارە تۆیش‌چویتەوەسەر باوکت ، دەست بەکڵاوی خۆتەوە ناگری‌بابانەیبا) •• بەڵێ لە کاتێکدا سەمەنیمان ئەخوارد بەدەم‌سرودی (ئەم رۆژی ساڵی تازەیە نەورۆزە هاتەوە) کەلە تەسجیلەکەوە بەرز ئەبۆوە، گەنم گردی دەرگای دەرەوەگیرا نەورۆز خێرا تەسجیلەکەی داخستو بەرەو حەوشەرۆیشت‌منیش کەگەیشتمە بەر دەرگاکە گوێم لە غەڵبە غەڵبو قسەی ناشیرین بوو لەودیو دەرگاکەوە بەدڵە کوتکێ هەرکە دەرگاکەم کردەوە چەند زەلامێك بە چەکەوە پالیان پێوەنام لەگەڵ خۆیاندا کردمیان بە ماڵدا ، گەورەکەیان چەندزللەیەکی لێدامو پاش هەڕەشەو گوڕەشە وتی :(لە تۆنەبوینەوەنۆبەی کوڕەکەتە ، کوا ؟ لە کوێیە ؟) •• جەك‌بەدەستەکان بەماڵا بڵاو بوونەوە ، ژوربەژور گەڕان ،تەنانەت ناو کەنتۆرەکانیش دڵم وەها لێی ئەدا ئەمگوت‌ئیستا لەسنیگمەوە دێتەدەرێو ئەفڕێ •• نەورۆزیان بۆنەدۆزاریەوە ، گەورەکەیان کە لەحەوشەکەدا راوەستابوو ئەڕاندی : (راکەن بۆ سەریان ، بەم پەیژەیەداسەرکەوتوە) •• کەس لە سەربان نەبوو ، گەورەکەیان‌لەرقا چەند جنێوێکی داو وتی : (لەم بانیژەیەوە بازی‌داوەو دەرچووە ، بچێ بۆ ئاسمانیش لە دەستم دەرناچێ،جارێ ئێوە باوکی قۆڵ بەست بکەن بالەگەڵ خۆمانا بیبەین •جیاوازی لەنێوان کوڕوباوك‌دا نیە ، گەورە ئاو ئەرژێ‌وبچوك بێی تێ‌ئەخا) ••

بەقۆڵ بەستراویو لەژێر بارانی جنێودا بردمیان ، پاش ماوەیەك لە بیابانێکی کاکی‌بەکاکی‌دا لەناو قەڵایەکی پڕ لە بەندکراودا گیرساندمیانەوەنە ئاگام لە کەس بوو ، وەنە دەنگیشم بەکەسدا ئەگەیشت •

پاش ماوەیەکی دور کە بەربوم وگەڕامەوە ماڵی ، دایکە پیرە سەر لە رزۆکەکەم بەهەناسەیەکی ساردو چاوی پڕ لە فرمێسكو بەدەنگێکی نزمەوە لە هەموشتێك ئاگاداری کردم (نەورۆز لەوەتەی رۆیشتوە هەواڵی نازانینو ئەڵێن کوژراوە •• دایکیشی لەبەر تۆو کوڕەکەی ئەوەندەی خەفەت خوارد سوێی بۆوەو مرد) ••

ئاخ ئیستاش ئەم قسەیەی دایکم دەنگ ئەداتەوە لەگوێما• کە دایکم ئەمەی بۆ گێڕامەوە ئیتر خۆمم پێ نەگیراو چاوم بەرای نەئەدا لەماڵەکەماندا بمێنمەوە ، هەندێك کەلوپەلم خستەناو جانتایەکی بچوکەوەو چوم بۆ دێی ... لای هاورێ یەکم نیشتەجێ بوم •

سەیرێکی تابلۆکەم کردەوەو ئاخێك لەدەمم هاتە دەرێ •• نازانم پاش ئەم ماوەدرێژەو لەیەکی نەورۆزدا بۆ هاتمەوە ، ئەم ژورە پڕ بیرەوەریە بە ئاسۆرە ! فرمێسك هۆن‌هۆن بەچاومدا ئەهاتە خوارێ ، هەمدیسان لەدەرگا درایەوە ، دەنگی دەرگا خەیاڵی بچڕیم، لە دەرگادانی ئەمجارە لە دەرگادانەکەی دەساڵ لەوەپێش نەئەچو ، دەرگاکە هاواری نەئەکرد ، بەڵکو بەنەرمی ئەیگوت (بم کەرەوە)•• کە دەرگاکەم کردەوە وەختەبوو لە هۆشی خۆم بچم ، چاوم گڵۆفت وام زانی خەو ئەبینم بەڵام خەو نەبوو ، نەورۆز بوو لەبەردەممدا راوەستابوو ، من حەپەسا بووم نەمئەتوانی ببزوم بەڵام ئەو کە کەوتە ماچ کردنم هۆشم هاتەوە بەرو باوەشم پیاکردو کەوتمە ماچ کردنی ، بەجوتە هاتینەوە ژورێ • دایکیشم بەلەرزلەرز لەناو جێگا هاتە دەرێو ئەم لاوئەولای نەورۆزی ماچ کرد ، لەپاشا دایکم هەڵیدایە : (رۆڵە ئەوە بۆ ئەم ماوە دورو درێژە نامەیەك یان هەواڵێکی خۆتت بۆ نەناردین، وابڵاو بوبۆوە کە ئەماویت ، دایکت بە هۆی تۆوە سوێی‌بۆوە مرد •• باوکیشت ماوەیەکی دورە بەئاوارەیی‌ئەژی ئەمشەو لەیەکی نەورۆزدا هاتۆتەوە) ••

نەورۆز کەمردنی دایکی‌بیست دایە پرمەی گریان ، لە پاشا کەنەختێك کوڵی گریانی نیشتەوە وتی : (دایەگەورە •• من لەسەربیرو باوەڕێکی پیشکەوتنخوازانە میری تەنگی پێ هەڵچنیمو ئەوەبو کە پەلاماریان دام بەردەستیان نەکەوتم رۆیشتم• بەڵام لەوێش بارم باشتر نەبو ، بەڵکو ئەوەندەی پێ‌نەچوو سەرەك هۆزێك گرتمی خستمیە زیندانێکەوە لەزیندانەکەی حەزرەتی یوسف نەچو ، لەبەر ئەوەی گوایارەنجبەرەکانی لێ هان ئەدەم ، ئەوەتەی رۆیشتووم نەمتوانیوەدەنگم بەکەسدا بگا •) منیش کە هێشتا قسەم لەدەم‌نەهاتبوە دەرێ هەر بەکوڕەکەمدا هەڵم ئەڕوانی هەڵم‌دایە:(ئەی چۆن هاتیتەوەو لەدەست ئەو سەرەك هۆزە رزگاربوو) ؟•

نەورۆز لەوەڵامدا وتی:(لەوێ بڵاو بوبۆوە کە حیزبێکی نیشتمان‌پەروەری پێشکەوتنخوازهاتۆتە سەر حوکم ، دژی چەوساندنەوەیە ، ئەتەوایەتی‌بێ یاچیناپەتی کە ناوی حیزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستەئەیەوێ عیراق بەرەو ریژیمی سوشیالیستی بەرێ ، ئەمەسەرەك هۆزەکانی پەشۆکاند ، لەپاشدا کە بەیان نامەکەی‌یانزەی ئازار هەفتەیەك لەمەوپێش بڵاو بۆوە دان‌نرا بەمافەکانی نەتەوەی کوردماندا ، چەکدارەکانی زۆربیان ئیتر هەڵگرتنی چەك دژی حکومەتی نیشتمانی بەرنەگەرێ بۆخیانەت ، چەکیان فرێ‌داو گەڕانەوە بۆ سەرئیش‌وکاری‌خۆیان سەرەك هۆزەکانیش کەزانیان، کەسیان لەدەورد نەما بڵاوەیان لێ‌کردو ئەو پێشکەوتنخوازانەی گرتبویانن‌بەرەڵلابون •• وامنیش هاتمەوە تا بەشداری بکەم لەئاوەدان کردنەوەی وڵاتەکەماندا و چەسپاندنی حوکمی ئوتونومیدا •

نەورۆز لەنەورۆزدا هاتەوە،دەنگی سرودەکەی دەساڵ لەمەوپێش لەتەسجیلەتەپوتۆزاویەکەوە بەرز بۆوە ، (ئەمرۆژی ساڵی تازەیە نەورۆزە هاتەوە ••) • لە گەڵ تەواو بونی سرودەکە ئێمەش لەسەمەنی خواردن بوینەوە •

گولالە

گوڵاڵە بۆیە لای من پیرۆزە
دروشمی یادی جەژنی نەورۆزە
چونکە ناوجەرگی رەش‌و سووتاوە
تیا بەدی ئەکرێ دەروونی کاوە

- شیخ ئەنوەر -

Institut Kurde de Paris

وە لە دان ناندا بە مافی هاووڵاتیە کوردەکان دا بەوەی یادی
بیرەوەری جەژنە نەتەوەییەکانی خۆیان بکەنەوە ، وە لە پێناوی
ئەوەدا کە هەموو گەل بەشداری لەگەڵ ڕۆڵەکانی گەلی کورددا
بکات لەم جەژنەدا ، ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاری دا جەژنی
نەورۆز „ ببێتە جەژنێکی نیشتمانی لە کۆماری عیراقی دا .

لە بەیاننامەی ١١.ی مارتی ئەمرەوە

لە بیرەوەری ٣٠ ساڵ لەمەوبەری جەژنی نەورۆز

چەند یادگارێك

ـ غەفور ـ

سالەهای سالە گەلی کوردی نەبەزمان بەکول تەقەللانەداو تێئەکۆشێ بو ئەوەی پەردەی نهێنی رەش لەسەر مێژوی پرشنگداری لابەرێ ، بەپەرۆشەوە سەرنجی لاپەرە ونبووەکانی سەرگوزشتەی ژیانی رابردوی ئەدا ، کونو قوژبنی تاریکی رێرەوی باب وباپیری ئەپشکنێ ، هەمیشە عەودالی رون کردنەوەو ئاشکراکردنی کە لەپوری نەتەوایەتی بوە ، بۆساغ کردنەوەی ئەمراستیەو گردنەوەی ئەم گرێ کوێرانە وەکو شاسواری کۆری مەیدان لەخەباتا بووە بۆ دۆزینەوەی ئەو گەوهەرودوڕانەی کە پێشینانمان بۆیان بەجێ هێشتوین ، تاکو تێکرائەم سەروسامانە بەنرخە بخاتە سەر خەرمانی کەلەپوری نەتەوایەتیو کوشکی بەرزی مێژوی رابوردوی لێ بنیات بنێ .

ئەمرۆ پاش خەباتێکی سەختی بێوچان گەلی کورد گەیشتۆتە ئەوراستیەی کە جەژنی نەورۆز جەژنێکی نەتەوایەتیە ، یادی ئەورۆژەپیرۆزەیە کە جەماوەری زەحمەتکێش بە سەرکردایەتی کاوەی ئاسنگەر هەلیان کوتایە سەر خوای ئەهریمەنو زۆرداروبە پشتیوانی گەل ، هێزی نارەوای دابەزەویداو یادی رۆژی سەرکەوتنو ئازادی گەلە ، رۆژی ژێرکەوتنو بەزینو شکاندنی دامو دەزگای زۆردارانە .

بێ گومان نەورۆز گەلێك قۆناغو پلەی سەختی بڕیوە ، بەناو هەزاران هەلدێری سیاسیو هەورارو نشێویو دۆخی جۆربەجۆری کۆمەلایەتیدا رۆیشتووە ، چەندان بلاروتەوانجی کۆنەپەرستانەی پوچ کردۆتەوە .. رۆشنبیرانو ئازادیخوازانی کورد هەمیشە لە پێناوی چەسپاندنی روی واقیعی نەوروزدا وەکو جەژنێکی میللیو نەتەوایەتی هەرگیزدرێغیان نەکردوە،خۆیان بەخت کردوە ، قوربانیان داوە ، بونەمیوانی بەندیخانەکان ، بەروی حکومەتە کۆنەپەرستەکاندا هەلساخاونەتەوە ، ئاگری نەورۆزیان لەسەرلوتکەی چیابەرزەکانا ئەکردەوە .. ئەوەندەی توانیویانە جەژنی نەورۆزیان خستۆتە قالبێکی نەتەوەییەوە .. وێنەورۆخسارێکی تازەیان بەسەردا داوە وکردویانەتە رۆژێکی ئازادی لە مێژوودا .. بۆنە جێگای شانازیو سەر بەرزی گەل بۆ ئەوەی ببێتە بنچینەی بۆ بێشەوە چونی جولانەوەی کوردی لە پێناوی مافی رەواو گەیشتن بە ئاواتو ئامانجی .

لە دەورویەری رژێمی ئیمپریالیزمو پاشایەتی گۆڕ بە گۆردا زیندووکردنەوەی ئەمرابوردوە شورشگێریە ، یادکردنەوەی ئەم جەژنە پیرۆزە لەناو سنورێکی تەسکی دیاریکراودا بو ، دامو دەزگای حکومەت تاکو پاش جەنگی دووەمیش دەرفەتی ئەوەی نەئەدا کە ئەم بیرەوەریە لە چوار چێوەی تایبەتی خۆی دەرچیو زیان بە بەرژەوەندی بەرزیان بێنێ ، بواری نەئەداکە ئاگری نەورۆز بە جەشنێ بکرێتەوە کە ئاگربەربانە دامودەزگای رزیوی بۆگەنیان ، یان ببێتە هۆی هەژاندنی گیانی شورشگێریو وریابونەوەی گەل .. کەباشە رۆژی رژێمیان بخاتە مەترسیەوەو ببێتە دروشمی روخاندنیانو سەرکەوتنی جولانەوەی نیشتمانی لە عیراقا ..

. پیاوەکانی ئیمپریالیزم وایانلە قەلەم دابوو کەئەم جەژنە دژی ئەمانەو هیچ پەیوەندی یەکی بەکوردەوە نیە ، مەبەستیان لەم چاووراوەدادابڕینی گەلی کوردبوە لە رابوردوی روناکی بۆ ئەوەی بەمجەشنە بتوانن رۆژێك زیاتر درێژە بەتەمەنی زورداریان بدەن . هەر لەبەر ئەوە بوورێگایان بە جەماوەری گەل نەئەدا کە بەئارەزوی دلی خۆیان یادی ئەم رۆژە بکەنەوە ، لەلایەکی تریشەوە ئەیانویست ئەم جەژنە هەر لە قالبێکی سروشتیدا بهێلنەوە .. هەر جەژنی بەهارو گولو گولزاربێ .. جەژنی زۆران بازیو مل ملانی نێوان بەفرو هەلەکۆك بێ .. ئەفسانەی سروشتو سەرکەوتنی روناکی بەهاروتواندنەوەی بەفر بێ بەسەر شەوەزەنگی زستانی سەهۆلبەندانا .. ئەمە لەلایەکەوە ، لە لایەکی تریشەوە نابێ ئەوەمان لە یادبچێ کە جولانەوەی نیشتمانی لەسەرانسەری عیراق ، تاقۆناغی پاش جەنگی دووەم نەگەیشتبوە پایەیەکی بەهێزی ئەوتۆ کە خۆی بەسەردامو دەزگاکانی ئیمپریالیزم دا فەرز بکاتو خواستی رەوای خۆی بەسەر مەبەستی گلاوی دوشمندا زال بکات .. واتا لە بارو دۆخێکی لاوازو بێ تواناداپوو .

سالەکانی کۆتایی جەنگی دووەم نەورۆز لە چوار چێوەی ئەوبارو دۆخەدا یادئەکرایەوە کە جولانەوەی نیشتمانی لە عیراقا بەگشتیو جولانەوەی کورد بەتایبەتی نیایا ئەژیا .. ئەم یادکردنەوەش شێوەیەکی ئاسایی وەرگرتبو ، لەسنوری ئاگرکردنەوەو گۆرانیو هەلپەرکێو خواردنوخواردنەوە تێپەر نەئەبوو ، بریتی بوو لەشیعرو پەخشان خوێندنەوە بەسەر جوانی گولو بەهارو رازاوەکانی سروشتدا ، جاربەجاریش باسی زوحاكوکاوەش ئەکرا .

Institut Kurde de Paris

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتی یە
لە دەزگای هاوکاری چاپو بلاوکردنەوەی کوردی دەردەچێ
لە « دار الحرية »چاپ دەکرێ
وزارة الاعلام
دار التضامن للطباعة والنشر الكردية
بغداد ـ شارع الجمهورية ـ ساحة الخلاني
تلفون (٦٨٣١١ ، ٦٨٣١٢ ، ٦٨٣١٣)

هاوکاری

التضامن

68311, 68312, 68313 — سالی ١٩٧٠ دامەزراوە — ١٩٧٦/٣/٢٥ ژمارە (٣١٠) — « ١٢ » لاپەرە — « ٢٥ » فلس

سوپاسنامەیەك بۆ ماموستا صدام حسین

ماموستا صدام حسین جێگری سەروکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش سوپاسنامەیەکی لە وەفدی دۆستایەتی عیراق و یەکیتی سوفیەتەوە پێگەیشتوە ، بەرامبەر بەو پێشوازی یە گەرمەی لە کاتی سەردانەکەی وەفدی ناوبراودا بەرامبەری نوێنراوە سوپاسنامەکە هیوای سەرکەوتنی زیاتری بۆ گەلی عیراق لەسەر رێگای پێشکەوتنخوازی خواستوە .

دەستتێکەلی ئەمەریکاو رژێمی سوریا لە کێشەی لوبنان دا

ئەنجومەنی ئاسایش لە دۆخی ناوخۆی خاکی زەوت کراو ئەکۆلێتەوە

ماموستا صدام حسین چاوی بە بالوێزی ئیسپانیا کەوت

سەر لە ئێوارەی رۆژی سێ شەممەی رابوردوو ، ماموستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش لە نیشتەجێی رەسمی خۆی لە کۆشکی ئەنجومەنی نیشتمانی پێشوازی لە ئەمیلیو مارتین مارتینی بالوێزی ئەسپانیا لە بەغدا کردوە بە بۆنەی تەواو بونی کاروباری یەوە .

لەم چاو پێکەوتنەدا ماموستا محمد صبری الحدیثی جێگری وەزارەتی دەرەوە بەشدار بوە .

لە بروسکەیەکدا بۆ سەروکی وەرداندنی ماموستا صدام حسین

عەمیدی کولێجەکانی ئەندازیاری زانکۆ عەرەبی یەکان ستایشی دەسکەوت و سەرکەوتنەکانی ولاتەکەمان ئەکەن

ئەوانەی لە دوەم سیمیناری عەمیدەکانی کولیجە ئەندازیاریەکانی زانکۆی ولاتە عەرەبەکان بەشدار بون زۆر ستایشی ئەو ئۆرینە شورشگیرانەی ولاتەکەمانیان کردوە ، وەسوپاسی ئەو پشتگرتنەی سەرکردایەتی سیاسی حزبو شورشیان کردوە کە بارمەتی سیمینارەکەی داوە . .

لە بروسکەیەکدا کە بۆ سەرۆك احمد حسن البکرو ماموستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورشیان ناردوە ئیمانیان داوەتە بە دلسۆزیەوە بۆ بکۆشین لە پێناوی گەشە کردنی عەرەبدا .

وە ئەم سیمینارە لە زانکۆی موصلو لە ژێر دروشمی (خوێندنی ئەندازیاری لە پێناوی گەشە کردنی نەتەوایەتی)دا سار کرابو . . ئەمەش دەقی بروسکەکەیە :

سەرۆکمان رێکوەر احمد حسن البکری بەرێز

ماموستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورشی بەرێز .

ێمە عەمیدەکانی کولیجە ئەندازیاریەکانی عەرەب کە بەشداری دووەمین سیمیناری عەمیدەکانی کولیجە ئەندازیاریەکانی عەرەبین لە زانکۆی موصل کە لە ژێر دروشمی (خوێندنی ئەندازیاری لە پێناوی نەشە کردنی نەتەوایەتیدا) بەستراوە ، بە بۆنەی تەواو بونی کاروباری سیمینارەکەوە زۆر سوپاسی ئەو دلسۆزیتان ئەکەین

بروانە ل ٧

کۆماری گەلی ئەنگۆلا سوپاسی عیراقی شۆرش ئەکا

رۆژی ٢٢ـ٣ : وەزارەتی دەرەوەی کۆماری گەلی ئەنگولا نامەیەکی بۆ وەزارەتی دەرەوەی عیراق ناردووە تیایدا پڕ بەدل بەناوی حکومەتەکەیەوە سوپاسی عیراقی کردوە بەرامبەر بەو هاوکاری و کۆمەکەی بە خەباتی گەلی ئەنگولای کردوەو ئەیکات لەپێناو بەدەست هێنانی سەربەخۆیی دا .

هەروەها نامەکەی وەزارەتی دەرەوەی ئەنگۆلا وتویە گەلو حکومەتی ئەنگولا پڕ بە دل سوپاسی هەستی بەرزو ئەو نامەیەتان ئەکەن کە بۆ گەلی ئەنگولاتان ناردبوو ، وە تیایدا کە پشتگیری خەباتی گەلەکەیانتان کردبوو دژی ئیمپریالیزمو جێگیر کردنی سەربەخۆیی مان .

بزوتنەوەی رزگاریخوازی ئەفەریقا خەبات ئەکاتو تێ کۆشانەکەی بەشێکە لەخەباتی گەلانی سێیەمی جیهان دژی رەگەزپەرستی و زایۆنیزمو بۆ جێگیر کردنی ئاشتی و ئاسایش .. لەکۆتایی دا نامەکە وتویە : حکومەتی ئەنگولا پشتگیری خەباتی رەوای گەلان ئەکات لەپێناو سەربەخۆیی وەدەست نیشان کردنو بڕیاردانی چارەنوسیان دا .

ئا.د.ع

وەزیری خوێندنی بالا سەرپەرشتی کۆبونەوەی عەمیدو دەزگاکانی زانکۆی سلیمانی ئەکا

روژی دو شەممەی رابوردو ماموستا غانم عبدالجلیل وەزیری خوێندنی بالاو لێکۆلینەوەی زانستی سەرپەرشتی کۆبونەوەی عەمیدو ئەندامانی دەزگاکانی خوێندنی کرد لە زانکۆی سلیمانی ..

لەم کۆبونەوەیەدا بەرێزان ماموستا موسی عبدالصمد ئەمینداری گشتی پەروەردەو فێرکردن لە ناوچەی ئۆتۆنومی ر دکتور نزار الشاوی راوێژداری دیوانی وەزارەتی خوێندنی بالاو لیکۆلینەوەی زانستی و دکتور طرق عمادی سەرۆکی زانکۆی سلیمانیو ماموستا هوشەنگ سەید ئەحمەد ئەندامی مەکتەبی تەنفیزی یەکیتی نیشتمانی قوتابیانی عیراقو سکرتیری یەکیتی قوتابیانی کوردستانی عیراق بەشدار بون .

مانەوە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبەوە هەیە ، وە پێویستە ماموستایان نەوەیەکی شورشگیری نوێ پێ بگەیەنن کە دوا رۆژ بتوانن ئەرکی لێ پرسینەوەی ولاتەکەیان بەرێوە بەرن .

دوای ئەوە لە چەند باسو بابەتێکی خوێندن و گیروگرفتەکانی زانکۆ کۆلانەوە ، دکتور طارق عمادی پێ خۆشحال بو بە هاتنی بەرێز ماموستا غانم عبدالجلیل وتی سەردانەکەتان بو زانکۆی سلیمانی ئەوە ئەگەیەنێ کە زۆر بایەخ بە خوێندنو بابەتەکانی خوێندن ئەدەن .

ماموستا عبدالجلیل لە کۆبونەوەکەدا وتی :

سلاوی سەرکۆمارتان پێ ئەگەیەنم .. سەرۆك احمد حسن البکر زۆر بایەخ بە خوێندنی بالا ئەدات لە ولاتداو بەهەمو دلسۆزیەکەوە پشتگیری ئەکات .. وتی : خوێندن پەیوەندی یەکی ریشەداری بە هۆشیاری حزبی سەرکردە

ماموستا عبدالجلیل راو سەرنجی خۆی سەبارەت بە زەوتی خوێندنو بەرێوە بردنی کاروباری زانکۆ دەربڕی .. دوای ئەوە لە ئێوارەی هەمان رۆژدا شاری سلیمانی بەجێ هێشت .

فەرەنسا پشتگیری مافی گەلی عەرەب ئەکات

فەرەنسا سەرلەنوێ رایگەیاندوە کە پشتگیری مافی گەلی عەرەبی ئەکات لە فەلەستیندا بۆ دەستخستنەوەی خاکی زەوت کراوی . وە لە بەیاننامەیەکی دوو قۆلیدا کە لە کۆتایی وتووێژەکانی نێوان سەرەك وەزیرانی فەرەنساو لیبیادا لە طرابلسو پاریس بلاوکراویەوە هەردوو ولات سیاسەتی جیاوازی رەگەزایەتی یان تاوانبار کردوەو سەلماندویانە کە گەلانی ئەفەریقا مافی ئەوەیان هەیە کە بەبێ خۆتێ هەلقورتاندنی بێگانە چارەنووسی خۆیان دەست نیشان بکەنو ئیمپریالیزم لە ولاتەکانیاندا نەهێلن .

هەروەها هەردوو دەولەت داوایان کرد کە لەسەر بنچینەی بەرژەوەندی ناوکۆیی پێویستە ولاتانی عەرەبو ئەوروپا وتووێژ بکەن بۆ پتەوکردنی هاوکاری نێوانیان . وەکو زانراویشە قالیری جیسکار دیستان سەرکۆماری فەرەنسا قایل بووە کە لە ماوەیەکی تردا سەر لە لیبیا بدات .

ئا.د.ع

گرتنی چەند گەورەپیاوێکی ئیتالیایی

پولیس ئیتالی سەرکردەی پێشووی ئەرکانی هێزە ئاسمانیەکانی ئیتالیا ـ دویلو فانالی ـ و پارێزەر (انطونیو لوفیفر)یان بە تاوانی وەرگرتنی بەرتیل لە کۆمپانیای ـ لوکمید ـی ئەمریکایی بەند کردووە ..

سەرچاوە قەزایی یەکانی ئیتالیا ئەمەیان راگەیاندوەو روونیان کردۆتەوە کە جەنرال ـ فانالی ـ راسپێری حکومەتەکەی کردوە بۆ کرینی ـ ١٤ ـ فرۆکەی گواستنەوەی ـ سی ـ ١٣٠ ـی هەلیکوپتەر لە کۆمپانیای ـ لوکهید ـی ئە...یی .

رێکخراوی رزگاری خوازی فەلەستین لە کونگرەیەکی جیهانیدا

قاهیرە ئاژانسەکان :

لە ٢١ی مانگی داهاتوودا کۆبونەوەکانی دەورەی سێیەمی کونگرەی دیلوماسی بۆ پەرەپێدانی یاسای مرۆڤایەتی دەولەتان ئەبەسترێ .

دەورەکە کە سێ هەفتە ئەخایەنێ لە دوو پێشنیار ئەکۆلێتەوە پەیوەندیان بە کێشەی چەکداری دنیاوەیە کە داوا کراوە بخرێنە پال رێکەوتنەکانی سالی ١٩٤٩ی جنیف کە پەیوەندی هەیە بە پارێزگاری کردنی لێقەوماوو گیراوەکانی شەڕەوە .

زانراویشە کە حکومەتی سویسرا داوای تایبەتی ئاراستەی رێکخراوی رزگاری خوازی فەلەستین ئەکات تا لە کۆبونەوەکانی ئەو دەورەیەدا بەشدار بێ بەوناوەی کە بزوتنەوەیەکی رزگاری خوازە .

دەستتێکەلی ئەمەریکاو رژێمی سوریا لەباری ناوخۆی لوبنان دا

هەتا ئێستا شەرێکی گەورە لە بیروتو شارەکانی تری لوبناندا بەردەوامەوە هێزە نیشتمانی یەکانیش پەیتاپەیتا سەرکەوتن بەدەست ئەهێنن وئەوەندەی تر تەنگیان بە کۆنەپەرستو بەکرێگیراوو گۆشەگیران هەلچنیوە . لەلایەکی ترەوە هێزە نیشتمانی یەکان پێشنیازەکەی ئەنجومەنی وەزیرانیان رەت کردەوەو هەڤال عبدالمجید رافعی سکرتیری سەرکردایەتی قطری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب لە لوبنان وتی : ئەم پێشنیارە زۆر سەیرە ! هەروەها خەلکی ئەوەندەی تر نارەزایی و بێزاری دژی هەلویستی رژێمی سوریا دەرئەبڕن لەم مەسەلەیەدا . وەهنری کیسنجەر وەزیری دەرەوەی اوشنتۆن وتی حکومەتەکەی لەگەل رژێمی سوریادا دەستی بە وتووێژ کردن کردوە بۆ لێکۆلینەوەی دۆخی ناوخۆی لوبنان ، وە دکتور جورج حبش داوای کرد کە (صاعقه) لەرێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین دەربکرێ .

هەڤال دکتور عبدالمجید رافعی رۆژی ٢٣ـ٣ دەربارەی پێشنیازەکەی ئەنجومەنی وەزیران وتی ، گەل دژی ئەم بەندوباوو چاوەڕاوەیەو تەفرە نادرێ ، چونکە گەل باش ئەزانێ کێ ئەم کوشتارە خوێناوی یەی لە لوبناندا بەرپا کردوەو کێ هەزی رشتنی ئەم هەموو خوێنە کەشەیە .

لەکەمان خۆراکرەو ئەفەسی درێژەو خەباتی بێوچان ئەکات لەپێناو جێگیر کردنی حوکمێکی دیموکراتی عیلمانی بەسەرکردایەتی هێزە نیشتمانی و پێشکەوتنخوازەکانی .

وەکو زانراوە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب لەشەڕی ناوچەی (هولیدەی ئن)دا وربانی باشی داوەو چەند ئەندامێکی شەهید بوون و هێزەکانی پارتی فەلانجیستی (کەتایب) یان لەو ناوە دوور خستۆتەوە .

وە کاك کمال جنبلاط سەرۆکی پارتی پێشکەوتووی سوشیالیستی گەل داوای کردبو کە سەرکۆمار دەست لەکار هەلگرێ کەچێ ئەمرۆ سەرپەرشتی کۆبونەوەکانی حکومەت ئەکات وەلاف لێئەدات گوایە چارەسەری دۆخی شیرزەبووی ... ئەکات !!

ئا.د.ع

ئەنجومەنی ئاسایش لە دۆخی ناوخۆی خاکی زەوت کراو ئەکۆلێتەوە

نەتەوەیەکگرتوەکان : ٢٢ـ٣ ئاژانسەکان : لەسەر داخوازی دەولەتە ئیسلامی یەکان ئەنجومەنی ئاسایشی دەولەتان کۆبۆوە بۆ لێکۆلینەوەی ئەو توقاندنو گرتنو برینەی کاربەدەستە رەگەزپەرستەکانی زایۆنیزم دژی هاوولاتی یانی خاکی زەوت کراوی عەرەب دەستی داوەتێ . وەلەو کۆبونەوەیەدا رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین بەشدار ئەبێ .

لەکاتی دەست پێکردنی کۆبونەوەکەدا کاك منصور کخیا نوێنەری لیبیا داوای لە ئەنجومەن کرد کە خێرا بکەوێتە خۆ بۆ دانانی رادەیەك بۆ هەلویستەکانی زایۆنیزم کە بەبێ سلکردنەوە بڕیاری رێکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکان پێشێل ئەکات . وە وتی :

هیچ جۆرە جیاوازییەك لەنێوان رژێمی رەگەزپەرستی خوارووی ئەفەریقاو رژێمی رەگەزپەرستی زایۆنیزمدا نی یە کە خاکی فەلەستینی زەوت کردوە .

وە کاك زەهدی طرزی نوێنەری رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین وتی : دۆخی قدسو بەری رۆژئاوای زەوت کراو زۆر ناسکەو گەلی عەرەب دوای چاوەڕوانی کردنێکی دوورو درێژ هەستاوەتە سەرپێو کاربەدەستانی زایۆنیزمیش دڕندانەر هیتلەر ئاسایی دەست لەهیچ ناپارێزن و توندوو تیژی بەکار ئەهێنن . واش چاوەڕوان ئەکرێت کە لە کۆتایی کۆبونەوەکەدا ئەنجومەنی ئاسایش ئەو کردەوانە تاوانبارو رسوا بکات کە دەولەتۆکەی زایۆنیزم دژی هاوولاتی یانی بەری رۆژئاوای زەوت کراو گرتویەتیەبەر .

پروپاگەندەی ناڕەوا و مەبەستو ئامانجی ئاشکرای ئیمپریالیستی یانە ؟!

بەهۆی لەسێدارەدانی (ئەلێکسەندەر ئازنسون)ی جاسوسی زایۆنیستەکان کە لە ئەسلدا خەلکی هۆلەندەیە ، حکومەتی هولەندە ماوەیەکە دەستی کردوە بە هەڕەشەو گورەشەو پروپاگەندە بلاوکردنەوە دژی عیراقی شۆرش .. ئەو جاسوسەکانی خۆی دانیبە تاوانەکانی داناوەو لە سەری ساغ بۆتەوە کە جاسوسو پیلان گێرەو دادگای شۆرشیش فەرمانی (اعدام) ی بە سەردا داوە .

هەرچەندە حکومەتی هۆلەندە ئەم راستی یانە باش ئەزانێ ، وە لەوە ئاگادارە کە ئەلێکسەندەر ئازنسون جنسیەی دەولەتۆکەی زایۆنیستەکانی هەیەو کاتی خۆی هاتوە بۆ ژووروی عیراق بۆ لای مەلا مستەفای بەکرێگیراوو نوێنەری مخابەراتی ئیسرائیل بووەو خۆی ناو ناوە (ئەلێکسەندەر هارون) دوای ئەوەی دەستی لە جنسیەی هۆلەندە هەلگرتووە ... سەرەڕای ئەم راستی یانە دەزگاکانی راگەیاندنی هۆلەندە هەموو حەقیقەتێکیان خستۆتە پشت گوێو درۆو دەلەسەو پروپاگەندە دژی عیراق بلاوئەکەنەوە لە مەش زیاتر (جون دون ئویل)ی سەرەك وەزیرانو (ماکس فان دیرستوبل) وەزیری دەرەوەی هۆلەندە لەم پروپاگەندەو هەڕەشەو گورەشەیەدا بەشدار بوونو شتی سەیرو سەمەرەیان وتووە ! ئەمەش ئەو رقو کینە ئیمپریالیستی یە ئەسەلمێنێ کە لە ناخی کاربەدەستانی هۆلەندەدا پەنگی خواردۆتەوە دژی عیراقی شۆرش .

بێ گومان ئەو بوغزو کینە توندو تۆل بەو پەیوەندیو دۆستایەتی یەوە گرێ دراوە کەلە نێوان لاهایو تەل ئەبیبدا هەیە ... دۆستایەتی نێوان حکومەتی هۆلەندەو بزوتنەوەی رەگەزپەرستی زایۆنیزمو هەلویستەکانی رژێمی لاهای بەرامبەر بە کێشەی عەرەب لە چوارچێوە وەدە باس کردن ناکەن چونکە بۆ رەوەی رێکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکاندا پێویست بە هەموو لایەك روون و ئاشکرا بوونەتەوە !

ئەو بارمەتی و پشتگیری و کۆمەکەی هۆلەندە لە شەڕی حوزەیرانو تشرینیدا بە قەوارەی زایۆنیستەکانی کرد راستی ی مەبەستو ئامانجو رێبازی کاربەدەستانی

بروانە ل ـ٦ـ

Institut Kurde de Paris

٢٩ هەمین کۆنگرەی پەیوەندی دابڕینی لەگەڵ ئیسرائیل و ئەرکێکی تازە

– عادل –

لە ٢٤ی ئەم مانگەدا ٣٩ هەمین کۆنگرەی پەیوەنـــدی دابڕین لەگەڵ ئیسرائیل دا لە شاری ئەسکەندەریە بەسترا ..

ئەو کارەی لـــە هەموان گرنگترەو لەم کۆنگرەیەدا باس ئەکرێ ڕوبەڕو بونی پیلانەکانی زایۆنیزمـــە دژی پەیوەنـــدی دابڕینی عەرەب ئەو یاسایەی لەم دواییەدا لەناوچەی نیویۆرك لە ئەمەریکا دەرچوە لە بارەی ئەو یاسا دەســـکاری کراوەی وەزارەتی بازرگانی ئەمەریکا لە سەر یاسای بەرهەمەکـــانی ئەمەریکا دایناوەکە بۆ دەرەوەی وڵاتی ئەنێرێو جگە لە چەنـــد بابەتێکی تریش لـــە بارەی پەیوەندی دابڕینی عەرەبەوەیە.

مەبەستی گەورەی پەیوەندی دابڕینی عەرەب لەگەڵ قەوارەی زایۆنیستەکانا دەست گرتنـــی بەســـەر ئابوری قـــەوارەی زایۆنیستەکانا دەست گـــرتن کردنی نەدرێ .. ئەم پەیوەندی دابڕینە یەکێکە لە کەرەســـەی خەباتی بەربەرەکانێی زایۆنیزمو تێك دانی نەخشەکانی کـــە ئەیەوێ دەست بەســـەر باری ئابوری بازارەکانی نیشتمانی عەرەبا بگرێ .

لەبەر روناکی هەڵوێســـتی نازەی هەندێك ڕێکخـــراوی خۆبەدەستەوەدەرانەکەئەیانەوێ لەگەڵ قەوارەی زایۆنیستەکانا ڕێك بکەوونو هەڵوێستی خۆ یەك خستنیان لەگەڵ هەندێك کومپانیادا کە ئەم پەیوەنـــدی دابڕینە ئەیانگرێتەوەو کردنەوەی نۆکەندی ســـویس وماوەدانی پاپۆرە بارهەڵگرەکان بـــەرەو بەندەری زایۆنیستەکان .. ئەم هەڵوێستانە چەند کاریکـــی گرنگی تازە لەبەر دەم کۆنگرە-کەدا دێننە کایەوە ..

ئەم کۆنگرەیە لـــە بارو زروفێکی تازەدا ئەبەسترێ کە سەرکوتنی گەلی فەلەســـتینیا دەر ئەکـــەوێو لە هەمو لایەکەوە هەر ڕۆژەی چەنـــدان خۆنیشـــاندانو مانگـــرتنو راوەستانی قارەمانانە لە خاکی فەلەستینی داگیرکـــراوا رو ئەدات .. ئەمە جگە لەو هەمو بڕیارانەی کـــە لـــە بارەی چارەنوسی گەلی فەلەســـتینەوە دەر ئەچێو سەر زەنشـــتی زایۆنیستەکان ئەکات کـــە روالەتێکی رەگەزایەتین .

بەستنی ئەم کۆنگرەیە لەناو ئەم زروفەدا دەسەبەری ئـــەوە ئەبێ کە چەند بڕیارێکی گرنگ لە بارەی پەیوەندی دابڕینـــی یەکسەری لەگەڵ زایۆنیستەکانا دەربچێو گیانی خۆراگـــرتن لەبەر نەخشەو پیلانەکـــانی ئیمپریالیزمدا زیاتر لـــەناو دەرونی گەلی عەرەبیفەلەستیندا بخولقێنێو .. بەربـــەرەکانێی ئەو لایەنانەش بکات کـــە ئەیانەوێ لەگـــەڵ قەوارەی زایۆنیستەکانا ڕێك بکـــەنو هەروەها بچێ بە گژ هەڵوێستی دوژمنانەی ئەمەریکادا .

بەربەستی کردنی هەڵوێستی ئەمەریکا بەرامبەر بە نەتەوەی عەرەب یەکێکە لەو کـــارە گرنگانەی کۆنگرەکە بایـــەخی پێ ئەدات ..

ئازادیخوازانی دنـــیا لەگـــەڵ • ڕاپەڕینەکانی خـــەڵکی فەلەستین دان

ئەوا بۆ دوو هەفتە ئەچێ ، ئاژانســـەکانی دەنگـــوباس وئیستگەکانی دنیا ، هـــەواڵی ڕاپەڕینەکانی خەڵکی فەلەستینی زەوت کراو بەرووی دەســـتە رەگەز پەرستەکەی سایۆنیزمە-کاندا لە فەلەســـتین بڵاو ئەکەنەوە ، ئەو دەنگوباســـانە ئەوەیان ساغ کردۆتەوە کـــە هەموو کاروبارێکی دڕندانـــەی رەگەز پەرستەکان بۆ بەربەستی ئەو ڕاپەڕینانە ئەنجامەکـــەی زیاتر هەڵچونی خەڵکی فەلەستین بوەو سەرنەکەوتنی سایۆنیزمە-کان لە دامرکاندنەوەی ئـــەو ڕاپەڕینانەدا کە زۆر شـــوێنی وڵاتی فەلەستینی گرتۆتەوە .

ئەم بارەی ئیستاو کەفوکولی ئەم جوڵانـــەوە جەماوەرییە ، بەڵگەیەکی راستی ئازایـــەتیو خۆراگرتنی گەلی فەلەســـتینەو گەیشتوەتە رادەیەك هەتا کار-بەدەستانی رەگەزپەرست لەوێ سەر شیتانە قسە ئەکـــەنو هەرەشە لە جەماوەری گـــەلی فەلەستین ئەکـــەن . ئەوەتـــە « شەمعون پێریزی » وەزیری جەنگی رەگەز پەرستەکـــان ئەوەی سەلماندوە کـــە دامو دەزگاکانی پەنا ئەبەنە بـــەر هەموو جۆرە توندو تیژیەك بۆ بەربەستی کردنی ڕاپەڕینەکانی [illegible]

« ئەسحاق رابین »ی سەرۆك وەزیرانی رەگەز پەرستەکان ، نارەزایی توندی بەرامبـــەر کاروباری دڕندانەی سایۆنیز-مەکان دەربڕیوە کـــە دژی دانیشتوانی خاکی فەلەستینی ئەکا . ئەنجومـــەنی ناوبراو ئاشکرای کردوە کە کاروباری لێدانو کوشـــتن وبڕینـــی ناڕۆڤایەتی کە رەگەز پەرستە-کان دژی خۆپیشـــاندەرانی قوتابخـــانەکانو پیاو ژنو منداڵانی (نابلس) و (قدس)و (رام الله) و (بیت لحم) و شوێنەکانی تر ئەیکەن جێگای تورەییو نارەزایی رای گشتی جیهانو هـــەموو ئازادیخوازانی دنیایە ودەستەی رەگەزپەرست لە خاکی زەوت کراوی فەلەستین لێپرسراون بەرامبەر هـــەر کاروبارێکی دڕندانەی بەو جۆرە کە بەرامبەر بە جەماوەری گەلی فەلەستین ئەیکەن . لەدواییدا داوای کردوە کە دەست لـــەو تاوانانە هەڵبگرنو تێکۆشـــەرە فەلەستینیەکان بەرەڵا بکەن .

نیشانەی ئازایەتیو خۆراگرتن :

ئەو ڕاپەڕینانەی لەم دواییدا خاکی فەلەستینی گرتۆتـــەوە بەڵگەیەکی ئاشـــکراو دیاری خۆراگرتنو ئازایەتی گـــەلی [illegible]

بەسەریانا بسەپێنن دیســـان نیشانەی سەختی هەڵویســـتی گەلێکە ئەیەوێ سەربەست بژی ولەبەرئەوە، سەرەرای زۆرداریو دڕندایەتی رەگەز پەرســـتە سایۆنیزمەکان گەلی فەلەستین ڕۆژ لە دوای ڕۆژ ، زیاتر خۆی کۆ ئەکاتەوەو زیاتر ئامادەیە بۆ قوربانی دان هەتا سەرکەوتن .

بەرەو روخاندنی قەلای رەگەزپەرستی :

سایۆنیزمەکان ، بەتـــەواوی ترساون ، ترسی ئەمجـــارەیان تارادەیەکە هەرەشە لە پاشـــە ڕۆژیان ئەکاو بەرەو روخانیان ئەبا ، بەتایبەتی دوای ئـــەوەی بزوتنەوەی سایۆنیزم لە دنیادا رسوا کراو رووی دڕندانـــەی ناشیرینی کەوتە روو جارێکی تر ناتوانی خۆی لەژیر هیـــچ پەردەیەکدا بشارێتـــەوە . بزوتنەوەی رزگاریخوازی گەلی فەلەستینیش بەپشت گیـــری هەموو ئازادیخوازێکی ســـەر ئەم زەمینـــە ڕۆژ بـــەرۆژ ڕاپەڕینەکانی فراوانتر ئەکاتو ڕاپەڕینو خۆپیشاندانەکـــەی ڕۆژی هەینی ڕابوردو لەشاری قدس بەڵگەیەکی دیاری ئـــەم راســـتییەیە و هەتا هەموو ئاژانسەکانی دەنگوباسی دنیا ئەوەیان سەلماند کە ڕاپەڕینی [illegible]

« بارام » ئامادەی کردوە

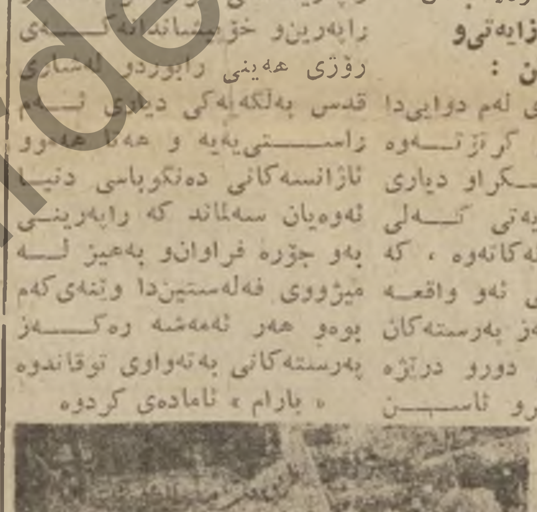

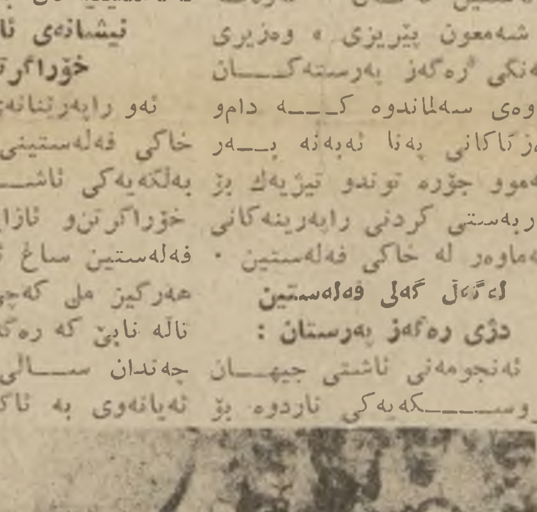

گەلی کوریا بە پڕوپاگەندەی ئیمپریالیزمی ئەمەریکا تەفرە نادرێ

بـــە پێی ئـــەو هەواڵانەی ئاژانسەکانی دەنگوباس لـــە خوارووی ڕۆژهەڵاتی ئاســـیاوە بڵاویان کردەوە ســـەر لەنوێ ئیمپریالیزمی ئەمەریکا دەستی کردۆتەوە بـــە گـــرژ کردنو شـــێواندنی باری ناوخـــۆی کوریاو ناوچـــەکە بەتێکڕاییو چەکو تفاقێکی زۆری شـــەڕی داوە بـــە کاربەدەســـتە کاسەلێسەکانی سیئول بـــۆ هەڕەشە کردن لە گەلی ژووروی کوریاو هەڵگیرساندنی شەڕی ناوخۆ لـــە نێوان گەلی هەردوو بەشی کـــۆریا بـــە ژوورووخوارووەوە . بـــە پێی ئـــەم هەواڵانە ئیمپریالیزمی ئەمەریکالـــە ٢٤ی شوباتی ڕابوردوودا فڕۆکـــەی جـــەنگی تیژڕەوی(ئێف ١١١) نیشانی داوە بـــە ڕژێمی خـــوارووی کـــۆریاو بڕیاریشی داوە کـــە ئەمساڵ ساروخی ئۆتۆمو فڕۆکەی تری شـــەڕو پاپۆڕو تانکی نوێو چەکی ستراتیجی تر بدات بـــە کاربەدەستانی ســـیئول .. هەروەها کاربەدەستانی کۆشکی سپی واشنتۆن جاران چـــل هەزار سەربازیان لـــە کۆریای خوارووا هەبوو ئیستا کە چوار هەزاری تریان زیاد کـــردوەو هێزەکانیان کردوە بـــە (٤٤) هەزار سەربازی شەڕکەر بـۆ هەڕەشە کردن لە وڵات و پاشە ڕۆژی گـــەلی ئاشتی خوازی کۆریا کـــە ئەیەوێ لە ڕێگای ئاشـــتیو بـــەبێ خـــۆتێ هەڵقورتاندنی بێگانە وڵاتەکەی یەکبخاتەوە .

دیســـانەوە ئیمپریالیزمی ئەمەریکا لـــە گـــەڵ ڕژێمی میلیتاریستی ژاپۆن ڕێککەوتوە کە ئەگەر هاتوو شەڕ لە کۆریا هەڵگیرســـا ئـــەوا بنکـــە عەسکەریـــەکانی ژاپۆن بـــە تایبەتی بنکـــەی ستراتیجی ئۆکیناوا بەکاربهێنێ بۆ دەست درێژی کردنە سەر سەربەخۆیی گەلی کۆریا .. جگە لەمـــەش ڕۆژنیـــە کـــە کاربەدەستە شەڕفرۆشەکانی ئەمەریکا سەر لە سیئول نەدەنو هەراو هۆریا، لە سەر سنور نەخولقێنن . لە مەیانی ناوخۆشدا کاربەدەستە فاشستیەکانی سیئول بـــە ـــــتیوانی ئیمپریالیـــزمی ئەمەریکـــا دەستیان داوەتـــە گرتنو کوشـــتنو ئۆقاندنی نیشتمان پەروەرو خـــەڵکی بێ گـــوناهی گـــەلی خوارووی کۆریا ...

ئیمپریالیزمی ئەمەریکا دوای تێشکانو ئابڕو چونەکەی لـــە هیندی چیـــندا (کەمبۆدیا ، فیتنـــام ، لاوس) ئەیـــەوێ پەوەندەی تر شوێن پێی لـــە کۆریای خوارو قایم تر بکاتو دەستی بخاتە بینی گـــەلی کوریاوەو لە ویۆە دەســـت درێژی بکاتـــە سەرسەربەخۆیی گەلانی ناوچەکەو پیلان لە دوا پیلان دژی سیستەمە پێشکەوتن خوازەکانیان ساز بکـــات ... هەربۆیەشە ئەمەریکا دەســـتی کـــردوە بـــە بڵاوکردنەوەی پروپاگاندە کـــوایە کـــۆریای دیموکرات ئەیـــەوێ کـــۆریای خوارووی داگیر بکات . لـــە لایەکی تریشەوە بۆ شاردنەوەی مەبەســـتە چەپەڵەکـــانیو چاوترساندنی خەڵك دەســـتی کردوە بە هەڕەشەو گوڕەشـــەو قسەی زلو پوچو قـــەبە وەك (شـــەڕی پێنـــج ڕۆژە)و (نەخشەی ستراتیجی حـــەوت ڕۆژە)و (نەخشـــەی هێـــرش بردنە سەر ژوورو لە ڕێگـــای هێڵی لە یەکتری جیاکەرەوە) و (دەربەستێ نەهاتن بۆ بەکار هێنـــانی چـــەکی ئۆتـــۆمو ئوناکەر) .

ئیمپریالیزمی ئەمەریکا هەراو هۆریایەتی کـــە گوایە کۆریای دیموکرات کۆریای خـــوارووی داگیر ئەکات کـــە چی هـــەر خۆشی لە هۆڵەکانی واشنتۆنو دەزگاکانی پەنتاگۆنو سیئولدا نەخشە دائەنێ گوایەبۆ داگیر کردنی خـــاکی کۆریای ژوورو لە پێنج ڕۆژدا ...

وەکو دەریش کەوتووە تـــا ئیســـتا لـــە پارەوە ڕژێمی بەکرێ گیراوی ســـیئول بـــە یارمەتی هێزەکانی ئەمەریکـــا (٢٨٤٠) جار دەست درێژییان کردۆتە ســـەر خاكو سنوری کۆریای دیموکرات .

ئەمڕۆ سەرانسەری گـــەلانی جیهان باش ئەزانن کە کـــام لایەنە شەڕ فرۆشەو کام لایەنە بـــە ئەنگ ئاشتییەوەیەو کێ دوژمنی راستەقینەی ئاشـــتیو ئاســـودەییو ســـەربەخۆیی گەلانە ! گەلی کوریاو کۆماری دیموکراتی کۆریا لە چەند بـــۆ نەیەکدا بڵاویان کردۆتەوە کـــە شەڕو جەنگیان ناوێتو نیـــازی داگیـــر کـــردنی خوارووی کۆریایان نیـــە بەڵکو ئەیانەوێ لەڕێگای ئاشتیو پشت بە خۆ بەستنەوە بـــەبێ دەســـــت تێوەردانی بێگانە هـــەردوو بەشی وڵاتەکەیان یەکبخەنەوەو چەند جارێکیش بەڕێز کیم ئیل سونگ ســـەرکۆماری کۆریای دیموکرات نەخشـــەو پێشنیازە پێنج خاڵییەکەی خستۆتە ڕوو، کە تیایدا ساغی کردۆتەوە گەلی کۆریا یەك بخاتەوە ...

تاقـــی کردنـــەوەش دەری خستوە کە کاربەدەستە کۆنـــە پەرستەکانی سیئولی ئایەتختی خوارووی کۆریاو هێزە دەست درێژ کارەکـــانی ئەمەریکـــا کۆســـپو ئەگەرن لـــە بەردەم یەکگرتنەوەی کـــۆریادا ... گـــەلانی جیهـــان ئەمڕۆ گـــە پشتگیری بانگەوازەکەی گـــەلی کوریا ئەکەن کـــە بـــە هێزی وەزارەتی دەرەوەو ئەنجومەنی بەرزی گەلی کۆماری دیموکراتی گـــەلی کۆریاوە ئاراســـتەی سەرۆکی دەولەتانو پەرلەمانو کـــۆڕو کۆمەڵەو حکومەتەکانی جیهانیان کـــرد دەربـــارەی کشانەوەی هێزەکانی ئەمەریکا لە خاکی خوارووی کۆریادا .

هەروەها ڕای گشتی جیهان بەتوندی پشـــتگیری کێشـــە ڕەوایەکەی گەلی کۆریا ئەکـــەن دەربـــارەی بـــە ئاشـــتی یەکخستنەوەی هەر دوو بەشـــی کـــۆریاو بـــەبێ خـــۆ تێ هەڵقـــورتاندنی بێگانـــەو ئیمپریالیزمی ئەمەریکا .

بەرزترین رادەی بێکاری لە وڵاتانی سەرمایەداری دا

لە سەرەتای ئەم مانگـــەدا ڕێکخراوی کاری دەولەتان لـــە بەیانێکدا کە لە جنێف بڵاوی کردەوە ڕایگەیاند کە لە کۆتایی ساڵی ڕابردوودا بێکاری لـــە وڵاتە پیشەسازییە گرنگەکانی دنیای سەرمایەداری گەیشتۆتە رادەیەك کە چل ساڵە وێنـــەی نەبینراوە .

ئەو سەرژمێریانەی کە ٢٣ دەولـــەتی ســـەرمایـــەداری کردۆتەوە وای نیشان ئـــەدەن ژمارەی بێکـــار گەیشتۆتە ١٨ ملیۆن کەس ، واتە (٥ر٢) لـــەسەدی تەواوی هێزی ئیشکەری ئەو وڵاتانە ، لە کاتێکدا هـــەر پێش ساڵێك ژمارەی بێکـــار (١٢) ملیۆن کەس بوو کـــەدەکاتە لە سەدا چوار .

پێویستە ئەوەش بڵێم ئـــەوسەرژمێریانە ١٨ وڵاتی باکورو ڕۆژئاوای ئـــەورووپاو وڵاتـــە یەکگرتوەکـــانی ئەمریکـــاو کەنـــەداو ئوستورالیاو ژاپۆنو نیوزیلەندەیان باس کردووە .

ڕاپۆرتی ڕێکخراوی کـــاری دەولەتان دەڵێ : لە سێ مانگەی دوای ســـاڵی ١٩٧٥دا رادەی بێکاری لـــە ڕۆژئاواو باشوری ئەورووپادا بە قەدەر هەر نـــۆ مانگەکەی پێشو زیادی کردوە ، هەروەها دەڵێ تەنیا لـــە ساڵی ١٩٧٥دا پێنج ملیۆن بێکار زیاد بووە کـــە دوو بەش لە سێ بەشیان لە ئەورووپاو لـــە سەدا ٢٥یان لە باکوری ئەمریکاو لەســـەدا ٧یان لـــە ژاپـــۆنو ئوستورالیاو نیوزیلەندەن .

ئەمەی لە سەرەوە باس کرادەقی ئـــەو ژمارانەیە کـــە ڕێکخراوێکی رەسمی دەولـــەتان دەربارەی تـــەنگو چەڵـــەمەی بێکاری لە وڵاتە سەرمایەداری یەکاندا بڵاوی کردۆتەوەو دیارە هەروەك لە ڕاپۆرتەکەدا وتراوەرادەی بێکاری بـــە کردەوە زۆر لەو ژمارەیەش زیاترە .

شتێکی زۆر ئاشکرایە کە لەدنیای سەرمایەداری ، دنیـــای دا هەمو کاتێ چاوەڕوانی ئـــەوتەنگو چـــەڵەمە ئابوریانـــە دەکرێ کە پەیوەندیان بە ژیانی ملیۆنەهارەنجبەرو زەحمەتکێشی ئەو وڵاتانەوە هەیە .

لە سیستەمی سەرمایەداری دا کە بناغەی ئابوری لە ســـەر سوود وەرگرتنو چەوساندنـــەوەی رەنجبەرانو مل بـــە ملەی دەزگا پیشەسازییەکانی کەرتی تایبەتی دانراوە ، هـــەروەك ئابوری زانـــەکان وتوویانـــە ماسییـــە گەورەکان ماسییـــە بچووکەکان قوت دەدەن ، ساڵ نییە بە دەیانو سەدان دەزگاو دامەزراوو کارخانەی بچووك لەمل بە ملە لە گـــەڵ دامەزراوە گەورەکاندا تێـــك ئەشکێنو دەزگـــاو دووکـــانی خـــۆیان ئەپێچنەوە ، دیارە لە هەمو ئەوجۆرە پیشهاتانـــەدا کرێکارانی ئەو دەزگاو کارخانە بچووکـــانە تەنیـــا دەمێننەوەو تاکـــە سەرچاوەی ژیانی خـــۆیانوخێزانیان لە دەس ئەدەن جگـــە لـــەوەی ڕیژیمی فـــەرمانڕەواهەرگیز چارەسەرکردنی ئـــەم گیروگرفتە گەورەیە ناگرێتـــەئەستۆو خۆی بەرامبەر گێـــل ئەکات .

اوە نەبێ بێکاری تەنیا تەنگو چەڵەمەی دنیای سەرمایەداری بێت ، وەك دەزانین یەکێك لـــە گرنگتـــرین ئابورییەکـــانی ڕیژیمی سەرمایەداری ئاوسانی دراوییـــە (التضخم النقدي) یاخود ئاژاوەی ئابوری (الازمه الاقتصادیة)یە کـــە بەردەوام ڕیژیمی سەرمایەداری دوو ساڵ لەمەوبەر تووشی هاتوە سەرەرای هەموو هەوڵو تەقەلایەك بـــۆ چارەکردنی تا ئێستا نەك هـــەر بەردەوامە بەڵکو لە زۆربەی ئەوڵاتانەدا هەتا دێ لـــە زیـــاد بووندایە .

دیارە گرانایی باری هـــەمو ئەو تەنگو چەڵەمە ئابوریانەش لـــە پلەی یەکـــەمدا دەکەوێتەسەرشانی رەنجبەران کە بـــە داهـــاتێکی کەمەوە ناچـــارن بەرەنگاری گرانی پێداویستە-کانی ژیانی ڕۆژانـــەی خۆیان ببنەوە .

ئەو سەر ژمێرانەی کە لـــە بـــارەی رادەی بێکارییـــەوە بڵاوکراونەوە لە گەڵ ئەوەی لەچاو ساڵەکانی ڕابردو ئێجگـــار گەورە دەبینرێن هیـــچ هیوای ئەوەی لێ ناکرێ کـــە لـــە داهاتوودا ئەم ژمارەیە بێتـــە خوارەوە ، زۆر دوور نییە لـــە ســـاڵەکانی ئایندەدا دیســـان ڕێکخراوی کـــاری دەولـــەتان ژمـــارەی گـــەورەترو سەرسوڕێنەر ترمان بخـــەنە پێش چـــاو .

بۆ رزگـــاری لـــە تەنگوچەڵەمەی بێ کاریو ئاوســـانی دراویو هەمو گیروگرفتەکانی ئابوری سەرمایەداری تەنیـــا ڕێگایەکی کاریگەرو یەکجـــاری ڕزگار کردنی مرۆڤایەتیە لـــەم سیســـتەمی سەرمایـــەداریو چەوساندنەوەی چینایەتی .

ئـــەنگۆلا داوای لـــە خوارووی ئەفەریقـــا کردوە کـــە بێ چەندو چون هێزەکـــانی بکێشێتەوە

لەو بەیاننامەیەدا کـــە مەکتەبی سیاسی بزوتنـــەوەی میللی رزگاری خوازی ئەنگولارۆژی یەك شەممـــەی ڕابوردو بڵاوی کردۆتەوە داوای لـــە حکومەتی رەگەز پەرستی خوارووی ئەفەریقا کردوە کە بەبێ چەندو چون هێزەکانی لە ئەنگـــولادا بکێشێتەوە .

بەرەی رزگاری خواز حکومەتی بریتۆریای رەگەزپەرستی بەوە تاوانبار کردوە کە پاکانە بـــۆ دەست درێژی هێزەکانی خوارووی ئەفەریقا بەجۆرێ دەکات گوایە ئەو هێزانە لە ناوچەی (کوین) پارێزگاری ئیســـتگەی کارەبای ئەو ناوچەیە دەکەن .

لەلایەکی ترەوە حکومـــەتی خوارووی ئەفەریقا لە بارەگـــای نەتەوە یەکگرتوەکان ڕایگەیاندوە کە لە ٢٧ی ئـــەم مانگـــەدا هێزەکانی خۆی لـــە ئەنگولادا دەکێشێتەوە .

***

هەواڵەکانی یەکێتی (پاشماوە)

٥ ـ کـــاك نەرۆ یعقوب ـ لێپرسراوی چالاکی کۆمەلایەتی ·
لقی دهۆك :

● بەبۆنـــەی بیـــرەوەری شەشەم ساڵەی بەیاننامـــەی ١١ی ئادارو دووەم بیـــرەوەری جێ بەجێ کردنی یاسای ئۆتۆنۆمی بۆ گەلی کوردمان لە ناوچـــەی ئۆتۆنۆمیدا · بەسەرکردایەتی پارتی بەعسی شوسیالیســـتی عەرەب، لقی دهۆك سەرپەرشتی ئەو ئاهەنگو چالاکیانەی کرد کە بەم بۆنەیەوە گێڕان لـــە قوتابخانەکاندا ، هەروەهـــا سەرپەرشتی ئەو خۆپیشاندانە جەماوەرییە گەورەی کرد لـــە قوتابیانی هەموو قوتابخانەکانی دهۆك تیایدا بەشداربوون .

گەلی تایلانـــد داوای کشانەوەی هێزەکانی ئەمەریکا ئەکـــات لـــە وڵاتەکـــەیدا

ڕۆژی یەك شەممەی ڕێککەوتی ٢١ـ٣ دوو قوتابی کـــوژراونو پەنجای تر لەئەنجامی تەقینەوەی نارنجۆکێك لەبـــەردەم باڵیوز-خانەی ئەمەریکا لە بانکـــۆك بریندار بوون .

وەکـــو زانراوە بەهەزاران قوتابیو خوێندکاری تایلانـــد ڕۆژی ٢١ـ٣ خۆپیشاندانێـــکی گەورەیان لەبانکۆکی پایتەختدا ڕێکخستوەو بەرەو بارەگـــای باڵیوزخانـــەی ئەمەریکـــا ڕۆیشتـــونو بەدەنگی بەرز داوای کشانەوەی هێزەکانی لەشکری ئەمەریکایان کردوە لە بانکۆكو تێکڕای تایلاند .

ئەوەی شایانی باسە حکومەتی تایلاند بڕیاریدا بوو کـــە ٢١ـ٣ ئەوبەیمـــانە هەڵبوەشێنێتەوە کە لەگەڵ ئەمەریکادا مۆری کردبوو · وە هێزەکانی واشنتۆن لە تایلاند بکشێنەوە· بەڵام حکومەت لەو بەڵێنەی خۆی پاشـــگەز بۆوەو قوتابی-یانیش ئەم خۆپێشـــاندانەیان ڕێکخستوە بۆ نارەزایی دەربڕین دژی پاشـــگەز بوونـــەوەی حکومەت ··· قوتابییان چەند دروشمێکیان بەرزکردۆتـــەوە تیایدا نووسراوە (لە پێنـــاو ســـەربەخۆیی تایـــلاندا تێ ئەکۆشـــین) (داوای کشانەوەی هێزەکانی ئەمەریکا ئەکەین) ·

نا د٠ع

Institut Kurde de Paris

• دكتور عزیز حاج •

عێراق و مەسەلەی كورد پاش شۆڕشی تەمووزی ١٩٥٨

لە ٤ی كانوونی یەكەمی ١٩٧٥دا كۆمەڵێ لــــە مامۆستاكانی سۆزبۆن ، لـــە ئوتروحەی دوكتۆرای مامۆستا عەزیز حاج كۆڵینەوە كە « لەبارەی مەســەلەی كوردەوە لە عێراق پاش شۆڕشی ١٩٥٨دا » نووسیبووی و خستبوویە بەر لێكۆڵینەوە بۆ بەدەی دیباوی دوكتۆرای لەسەر وەربگرێ • پاش لێكۆڵینەوەیەكی دوورو درێژ ، كە هەندێ بەشی بەجێكار بە ئوتدر تیژی تێبــەڕی ، دەستەی دەڕاستی مامۆستایان لەقەبی دوكتــــۆرای پلەی زۆر جاكیان لە زانستە كۆمەلایەتییە ـ سیاسییەكانا دا بە مامۆستا عەزیز حاج •

سەرنجی ڕەخنە ئامێزی مامۆستاكان گەلێ بابەتی سیاسیی و كۆمەلایەتیی و ئابووریی مەسەلەی كوردو وڵاتی عێراقی گرتەوە • یەكێ لەو خاڵە گرنگانەی شــایانی ناوبردن و لێكۆڵینەوەن ، ئەو ســـەرنجانە بوو لەبارەی دەرەبەگی عێراق و تێكڕای عەرەبستانی چەرخی ئیســلام و عوسمانییەوە پێشـــــان درابوون ، هەروەها لەبارەی ناســــاندنی ڕژێمی كۆمەلایەتی و ئابووریی لادێكانی عێراقەوە بەر لە شۆڕشی ١٤ی تەمووزی ١٩٥٨ • یەكێ لە مامۆستاكان قایل نەبوو بەو ڕژێمە بڵێن « ڕژێمـــی نیمچە دەرەبەگی »و نەیوت ئەم زاراوەیە بە چینـــەوە هێنراوە دەق بەســـــەر باری ئەو سەردەمەی لادێكانی عێراقدا نانەتەوە • بەڵام ئێمە بەم قســـەی ئەوە ڕازی نەبووین • هەر ئەم مامۆستایە ، سەربارەت بە دەرەبەگیی عێراقی بەر لە دەسەڵاتی ئەمپریالیزم ، واتە عێـــراقی سەردەمی عوسمانیی و پێشتریش ، قایل دەبوو كـــەرا دەرەبەگییەكی عەرەبی بووە • بەڵگەی ئەو ئەمەبوو كەوا « دەرەبەگی » بەو مەعنایەی لە ئەوروپا بەكاری دێنن ، لە زمانی عەرەبدا نییە • دیارە ئێمە هەرگیز دەرەبەگیی عێراق و عەرەب و دەرەبەگیی ئەورووپای ســـەدەكانی ناوەڕاست تێكەڵی یەك ناكەین (كە لـــە هەندێ لای ئەورووپادا تا دوادوای سەدەی نۆزدەهەمیش مابوو) • ئەم دو دەرەبەگییە جیاوازیی زۆریان هەیە ، ئەخوازەلا لەبارەی دەوری دەوڵەت و شـــێوەی مولكایەتییەوە • لە دەرەبەگیی عەرەب و بەشی زۆری دەرەبەگیی ڕۆژهەڵاتدا دەوڵەت خۆی خاوەن مولك بووە ، هەرچەند هەندێ جار ئەم خاوەن مولكێتییەی هەر بەنـــاو بووە • دەوری دەوڵەت دەورێكی بنچینەیی و مەركەزی بووە ، بەڵام لـــە دەرەبەگیی ڕۆژاوادا دەرەبەگ دەسەڵاتێكی سەربەخۆی بووە • هەندێ جاریش دەرەبەگـــەكان پادشـــایان هەڵبژاردووە • دەرەبەگیی ڕۆژهەڵات و ڕۆژاوا گـــەلێ جیاوازیی تریشیان هەیە بۆ ئەوە ناشێ لێرەدا باســـیان لێ بكرێ و ڕەنگە بێ پاشان بەشێوەیەكی سەربەخۆ لێی بدوێین • لە سەرێكی كەشەوە دەرەبەگیی عێراق هەمیشە گۆڕاوەو هەرگیز بە یەك جۆر نەماوە • لە دواسالەكانی عەباسییەكاندا وەك ئەوە نەبوە كە لـــە دواسالەكانی بوەیهییەكان و سەلجووقییەكاندا بووە • لـــە سەردەمی ئەماندا جۆرە دەرەبەگییەكی سوپاییش پەیـــدا بووە • دەرەبەگیی سوپایی پاشان لە سەردەمی عوسمانیدا لـــە هەندێ ناوچەدا ، بەتایبەتی لە ناوەڕاست و باشـــووری عێراقدا وازی لە شێوەی سوپایی هێناوە • لە ناوچـــەی كوردستانا جیا بووە لە ناوەڕاست و باشووری عێراق • هەتا دەورو بەری بیستەكانیش لــــە هەندێ شوێنی باكووری عێراقدا نیمچە دەرەبەگییەكی ســـوپایی بووە وەك ئەو یەكێتییە دەرەبەگییانەی لـــە هەندێ وڵاتی ئەورووپا وەك پۆڵۆنیاو ڕووسیای ترازیدا بووە ئێمـــە لامان وایـــە دەرەبەگیی عێراق و وڵاتـــە عەرەبەكانی تر خاسیەتەكانی هەردوو شێوەی هێنانە بەرهەمی ئاسیایی و كلاسیكی تیا بووە ، لە هەمان كاتیشدا لــــە هەردوكیان جیاواز بووە • ئێمە لەو باوەڕەداین پێویستە بە قوولی لەم باسە بكۆڵرێتەوە چونكە باسێكی زۆر بەبایەخە • بۆیە زۆرمان پێخۆش بوو دوكتۆر كەمال مەزهەر ئەحمەد ئەو باسە گرنگەی لــــە ژمارە چواری گۆڤاری (افاق عربیه)دا بڵاو كردەوە (لەبارەی دەرەبەگی و لێكۆڵینەوەی دەرەبەگییەوە لە عێراقدا) •

وا لێرەدا گرنگترینی ئەو بیرانە ئەخەینە بەرچاو كە مامۆستا عەزیز حاج لـــە سەرەتای ئوترووحەكەیەوە پیشانی داوەو لەكاتی گفتوگۆو لێكدانەوەدا لەگـــەڵ مامۆستا دەمراســـتەكان لە سەریان دواوەو بەرگری لێ كردوون •

مەسەلەی كورد

هەمیشە مەسەلەیەكی سیاسی بووە :

١،١ : ئەوەی سەرنجی قۆناغەكانی پێكهـــاتنی دەوڵەتی نوێی عێراق بدا ، بۆی دەردەكەوێ كە هەر لـە یەكەم ڕۆژەكانی دامەزرانی ئەم دەوڵەتەوە مەســـــەلەی كورد بووە بە مەســــەلەیەكی سیاسیی بایەخدار بە شێوەیەكی تایبەتی • ئەمە بەشێوەیەكی تایبەتی لــــە سالانی ١٩٢٠ـ١٩٢٥دا دەركەوتووە • هەروەهـــا پاش شۆڕشی تەمووزی ١٩٥٨و ١٩٦٨و پاش خۆماڵی كردنی نەوتیش لە ساڵی ١٩٧٢دا دیاریی داوە • دەنگوباسی مەسەلەی كورد لە عێراقدا ، لەم چەند ســـاڵە كەمەی ڕابوردوودا جێگایەكی تایبەتیی لە دەزگاكانی ڕاگەیاندنی ڕۆژاوادا بووە • چـــەند كتێب و لێكۆڵینـــەوەو وتارو ڕیپۆرتاژ لەم بارەیەوە نووسراوەو بــــڵاو كراوەتەوە • بەڵام زوربەی ئەوەی لەم ڕووەوە بڵاو كراوەتەوە لـــــە ڕۆژاوادا یا هێرشی ئایدیۆلۆژیی و سیاسیی تیا بووە دژی عێراق و گەلی عەرەب ، یا لایـــەن گرتنێكی سۆزمەندانە (عاطفی)ی تەســـــكی بۆ سەركردایەتیی بروتنەوەی چەكبەدەستی كورد تیا بووە ، یا نیشانەی نەشارەزایی و بێ ئاگایی پێوە دیار بووە •

هەندێ لە لێكۆڵەرەوەكانی ڕۆژاوا ، كە هەندێكیشیان كەسانی لێهاتوون ، وائەزانن ئەتوانرێ مەسەلەی كورد هەروا سووك ئاسان بكرێ بە مەســـەلەی ژیانی نەتەوەی فۆلكلـــۆری یا بایەخدان بە زمان یا هەندێ سەرەی تری دەروونیی • دیارە ئەم سەرانەی مەسەلەی كورد شتی گرنگ و ژیارین ، بەڵام هەرگیـــز ئەوەیان پێ ڕوون ناكرێتەوە كە بۆچی ئەم مەسەلەیە هەر بەینێ نەبەینێ بەدوژی توندوتیژ ئەبێو ئەبێ بەهـــۆی ناكۆكی و ئاژاوەو جارجاریش ئەگاتە ڕادەی جەنگ • زمانەوانەكان ناتوانن وەڵامی تەواوی ئەم مەسەلەیە بدەنەوە • تەنانەت زانایانی كۆمەلایەتییش ئەگەر هەر لە ڕووی كۆمەلایەتی و ئابووری و تەكنـــەلۆژیەوە لێبكۆڵنەوە ، وەڵامیـــان بێ نادرێتەوە •

لێرەدا ئەبێ بەر لە هەرچی هۆ سیاســـیەكان ، بەتایبەتی هۆ سیاسییەكانی نێوان دەوڵەتان دیـــاری بكرێن و جوێ بكرێنەوە • بەڕای من سیاسەتە مەسەلەی كوردی وا توندو تیـــژ كردووە ، وا بلێســـەی بێ سەندووەو خوێناویی كردووەو بۆیەش **بەسیاسەت ئەبێ چاری ناكرێو ٠٠ هەر وایش بوو ٠٠**

١،٢ : ئەتوانین بڵێین مەسەلەی كورد ، هەمیشـــە جێگای بایەخ پێدانی دەوڵـــەتە گەورەكان و ســـتادە گشتییەكانیان بووە • ئەمەش هی ئەوەیە كوردســـتان شوێنێكی ئەستراتیژیی هەیە لـــە ناوچەكەداو نەوتێكی زۆر كەوتووەتە بەشی باكووری عێراقەوە ٠٠٠ بەش بە حاڵی عێراق ، سەرەڕای ئەمە بایەخێكی تایبەتیی تریشی هەیە بەهۆی شوێنی عێراقەوە لە نەخشەی ڕۆژهـــەڵاتی ناوەڕاستدا • عێراق وڵاتێكی گەورەی عەرەبە ٠٠ وڵاتێكی گرنگی خەلیجـــە ٠٠ یەكێكە لـــە وڵاتانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست كە ناوچەیەكە پڕە لە هۆی لەیەكدان و بەگـــژ یەكدا چوون ٠٠ عێراق یەكێكە لە وڵاتە نەوت زۆرەكان ٠٠ بۆیە هەمیشە ئەمپریالیزم و داگیركەران ئەماعیـــان تێ كردووە • هەمیشە باری وڵاتانی ناوچـــەكە كاری كردووەتە باری ناوخۆی عێراق و ، باری ناخۆی عێراقیش كاری كردووەتە باری ناوخۆی ئەوان • بۆیە بەرپا بوونی شۆڕشێكی پێشكەوتن خوازو دژ بە ئەمپریالیزم ، هەرگیز بەگوێرەی دڵی ئەمپریالیـــــزمی جیهـــــان و ئەمریكای پێشەنگی و ، دەوڵەتە كۆنەكارەكانی ئەم ناوچەیە نابێ •

١،٣ : ئەماعی بێگانە هەمیشە هەوڵی بۆ ئەوە داوە كە یەكێتی هێزەكانی گـــەلی عێراق پارچە پارچە بكاو توانای عێـــــراق لەرو لاواز بكا تا عێراق باشكۆیەكی سەرشۆڕو بێدەسەڵاتی بێـــگانە بێ • ئەمپەراتۆریەتی عوسمانیی و ئێرانی (سەفەوی) ، لە ڕیزی ئەو هۆیانەدا كە بەكاریان ئەهێنان ، ئاگری ناكۆكیی نێوان شیعەو سوننیان خۆش ئەكرد • ئەم میراتە لەوان مایەوە بۆ ئینگلیزەكان • ئەمانیش زیرەكانە یاریان بەم قاقـــەزە ئەكرد • لە ساڵەكانی سیداخیلایەتیشیان خستە پاڵی • هەروەها تا ئەوبەر بەو بەوەڕی زیرەكییەوە مەسەلەی كوردیشیان كرد بە قاقەزی دەســــتیان • ناوبەكێش یارییان بە كەمایەتیی مەسیحی و كەمایەتیی ئاســـوری كرد • ئەمە سیاسەتی « كەرت كەرتیان كـــەو گەورەیان بـــــە »ی ئەمپریالیزمە • ئەمپریالیستەكان لــــەم هەنگاوانەیاندا پشـــــتیان بە كۆنەرە ناوخۆییەكانیان قایم بوو •

١،٤ : لە دوا ساڵەكانی ســـــەدەی نۆزدەهەمدا ناكۆكیی و بەربەرەكانی كردنی یەكتر لە نێوان دەوڵـــەتە ئەمپریالیستییەكاندا پەرەی سەند • ئەمانە ئەیانویست پەل بهاوێنە خاكەكانی ژێر دەســـەڵاتی ئەمپەراتۆریەتی عوسمانییەوە ، ئەخوازەلا ناوچەكانی كوردســـتان • ڕووسیای تزاری و بەریتانیا بەر لە هەركەس و ئەنجـــا فەرەنساو ئەلمانیاو پاش ئەوانیش ئەمەریكا هاتنـــە گۆڕەوە • بەتایبەتی پاش ئەوە كـــە دڵنیا بوون ئـــەم ناوچەیە پڕە لە نەوت ، هەرای ئیمپریالیستەكان بـــۆ دەست گرتن بەســـەر عێراقدا یەجگار بەتیـــن بوو •

ئوترووحەكە لە یەكێ لە بەشـــەكانیا مێژوویەكی دوورو درێژی بە بەڵگەی ڕەســـمییەوە (كە هەندێكیشـــیان یەكەمجارە بڵاو ئەكرێنەوە) لەبارەی جۆریـــەتی گەلك وەرگرتنی دیپلۆماسییەتی ئینگلیزەوە لە مەسەلەی كورد لە سالانی ١٩٢٠ـ١٩٢٥دا پیشان داوە ، كە مەسەلەكەی گەیاندە ڕادەی ئەوەش هەڕەشەی جوێ كردنەوەی ناوچەی باكوور (یان ناوچەی مووسڵ وەك ئەودەمە پێیان ئەوت) بكات لە عێراق • دیارترین ئامانجی ئینگلیز لـــــەم مەسەلەیە ئەوەبوو حوكوومەتی تازەی عێراق ناچار بكا ئمتیازی نەوتی بداتێو بە مرادی خۆیشی گەیشت • لە ماوەی ساڵەكانی جەنگی دووهەمی جیهانیشا نۆكەرەكانی ئەمەریكا كەوتبوونە چالاكی لە كوردستانا ئەیانویست هەندێ هێزو تاقمی كۆمەلایەتیی و سیاسی ، لەژێر پەردەی بەزەیی هاتنەوەیاندا بە ئاواتە نەتەوەییەكانی گـــەلی كوردا ڕاكێشن بۆلای خۆیان • بەڵام كـــە یەكەمین حوكوومەتێكی ئوتونۆمیی كورد لە ساڵی ١٩٤٥دا لـــە ئێران دامەزرا ، سەركردایەتییە سوپاییەكانی ئەمەریكا لە خوێندا نوقمیان كرد •

ئەمـــەش دووڕوویی و درۆزن ئیددیعـــــــای ئەمەریكاییەكان دەرئەخا لەبارەی مەسەلەی كوردەوە و پیشانی ئەدا كەوا چۆن سیاسەتی ئەمەریكا هەر بیر لەوە ئەكاتەوە مەسەلەی كورد بكا بە داردەستێكی سیاسی بۆ خۆی لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا • هەڵسووڕانی ئەمەریكا ، بەشێوەیەكی تایبەتی لە ١٩٦٢ وەوە پەرەی سەندووەو مەسەلەكە گەیشتە ڕادەیەك كەوا سەركردایەتیی بەرزانی لەم ساڵانەی دواییـــــدا بوو بە تەنهـــــا داردەستێكی سیاسی بەدەست سیاسەتی ئەمەریكاوە •

ئوترووحەكە گەلێ هێماو ڕووداوی لەبارەی ئـــەم پەیوەندییانەوە پیشـــــانداوە • ئەمڕۆش بەڵـــگەی نازەترمان بەدەستەوەیە • ڕۆژنامەكانی ئەمەریكا لە ٣ی نۆڤەمبەری ١٩٧٥دا قسەكانی بەرپرســـێكی گەورەی (سیا)ی ئەمەریكیان بڵاو كردەوە داڵی تیا بەوەدا نابوو كە بایی ملیۆنەها دۆلار چەك و ئازووقەیان لـــــە ساڵی ١٩٧٢دا دابوو بە یاخییە كوردەكانی باكووری عێراق • وەك لـــــە ڕۆژنامەی نیویۆرك هێـــرالد تریبیوندا نووسرابوو ، یەكێ لە قسەكانی ئەو بەرپرسەی (سیا) ئەمەبوو كەوا « دیسانەوە چەكدار كردنی یاخییەكان بە تفەنگ و چەكی قورس ، عێراق تا ماوەیەكی زۆر ئەخاتە گەرداوی گیروگرفتی ناوخۆوە » •

لـــــە ٢٩ی نۆڤەمبەری ١٩٧٥یشدا ڕۆژنامەكانی ئەمەریكاو فەرەنسە هەواڵی سەردانێكی نهێنی ئـــەم دواییەی بارزانییان بۆ ئەمەریكا بڵاو كردەوە كە لەژێر چاودێریی پارێزگاریی (سیا)دا كرابووی • بـــەم بۆنەیەوە سەرچاوە حوكوومەتییەكانی ئەمەریكا دیسانەوە دووپاتیان كردەوە كە چ یارمەتییەكی سوپایی گەورەیان بەدزییەوە بە سەركردایەتیی بارزانی ئەدا • (ســـەیری ژمارەی ٢٩ی نۆڤەمبەری ڕۆژنامەی نیویۆرك هێرالـــد تریبیۆن بكە) •

بەهۆی ئەوەوە كە ئیسرائیلییەكانیش بەشی بەحاڵی خۆیان مەبەستیان بوو عێراق هەر گرفتاری گیروگرفتی ناوخۆیی خۆی بێو لەشكرەكەی بێهێـــز بێ ، بەڵگەی زۆرمان بەدەستەوەیە كەوا سەركردایەتیی یاخی بوونە چەكدارە كوردییەكە لەم چەند ساڵە كەمەی دوایـــیدا پەیوەندی بە دەسەڵات بەدەستانی ئیسرائیلیشەوە بووە و ئیسرائیل یارمەتی داون •

هاوكاری
لە گۆڤاری (افاق عربیه) وە
كردووە بە كوردی

ـ ماوەیەتی ـ

⊙

١ ـ ئاشتیی و خۆشەویستیی و برایەتی لەكوردستانی عیراق •
٢ ـ بەڕیز جێگری سەرۆك كۆمار ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی كوردستان ئەكاتەوە •
٣ ـ ئافرەتی كـــورد لـــە ئەنجومەنی یاسادانانەدا
٤ ـ كوردستان لە سایەی ئاشتیدا •

Institut Kurde de Paris

پێداچوونەوەیەك بە چەند چیرۆکێکی پاردا

جەزا علی

ئێمە لەم هەلەدا لەبەر کەمی ماوە بۆمان نالوێت بە درێژی سەبارەت سەرەتای پەیدا بوون‌و گەشەکردنی هونەری چیرۆکی کوردی باس بکەین·· بەڵام لەجێی خۆیدایە چیرۆکەکانی گەلاوێژ بە سەرەتای چیرۆکی کامڵ بزانین هەم لە ڕواڵەت‌داو هەم لە ناوە ڕۆك‌دا هونەری چیرۆك نووسینیان تێدا دەردەکەوێ·· لەبەر ئەوە باس لەچیرۆکەکانی پێش گەلاوێژ ناکەین چونکە بەڕای من جگە لە دەورە مێژوویەکە دەورە ئەدەبیە کەیان نەدیوە ·· ئەوان لە کاتی خۆی‌دا بڵاو نەکراونەتەوە تا خوێندەواری کورد کەڵکی ئەدەبی سەردەمی لێ‌وەربگرن ·· و ببنە هاندەر بۆ بەرەو پێشەوە چوونی چیرۆکی کوردی ·· ئێستا کە چیرۆکی لەخەوما ئەخوێنینەوە لەگەڵ جەمیل صائب‌دا هەموو ئەو هەڵانە دەبینین کە لەسەردەمی حوکمرانی شێخ محمـوددا هەبوە ··

گۆڤاری گەلاوێژ بوو بە دەزگایەکی ڕۆشنبیری ئەوتۆ کە خوێندەواری کورد نووسینی بەکەڵکیان تێدا بڵاو دەکردەوەو دەیانخوێندەوە هەر ئەو گۆڤارەش بوو بە هەوێنی پێکەیاندنی نووسینی کوردی پەتی‌و دەستەیەك نووسەری پێکەیاند ·· کۆمەڵێك چیرۆکیان تێدا بڵاو دەکردەوە وەك سجادی‌و شاکر فتاح‌و فائق هوشیارو نووسەری‌تر بەڵام ئەوەی جێی داخە ئەم مامۆستایانە نەیانتوانی پەرە بە خۆیان بدەن‌و لەگەڵ چیرۆك‌دا بژین‌و خەڵکی تر کەڵك لە تاقی‌کردنەوەکانیان وەرگرێ ·· وەبنەرەڕێ نیشانەدەری نووسەرەکانی دوای خۆیان ·· تەنیا ژانی گەل مەگەر توانیبێتی لە ساڵەکان هەڵکەڕێتەوە لەگەڵ ڕەوتی ئەدەبی سەردەم دا هەڵکا ·· لە وەستان خۆی قوتارکا ئەم ڕاوەستانە من بە زیانێکی گەورەی دەزانم لە سامانی ئەدەبیمان‌دا هەر نەبا یەکێ داستانێکیان بنوسیایەو ببونایە بەڕێنما بۆ نەوەکانی دوای خۆیان ·· لە نێو چیرۆك نووسەکانی عەرەبی عێراق‌دا ئەم وشك بوونەوەیە بەو زەقی‌یە هەست پێ ناکرێ غائب طعمه فرمان‌و غانم الدباغ‌و تکرلی لە خۆخواردنەوە دوورن خوێندەواری زیرەك هەنگاوە درشتەکانیان دەبینێ چ لە چیرۆك‌و چ لە داستانەکانیان‌دا ·· ئەم کۆڵنەدانەی ئەوان گێچەڵ کردن نی‌یە بە چیرۆك‌و چیرۆك نووسین ·

لەساڵانی حەفتادا شۆڕشێکی ڕواڵەتی باش بەرپا بوو لە ئەدەبی کوردی‌دا بە تایبەتی لە شیعردا ، ئەو ئاڵو گۆڕەش دەگەڕێتەوە بۆ زۆر هۆی گونجاو کە کەم‌و زۆر هاوبەشیان لەو گۆڕانکاری‌یەدا کرد· چلۆنایەتی یەکی نوێ هات کە لەگەڵ خۆیا (مفرداتی) تازەو وێنەی جوان جوان‌و لەدڵەوە هاتووی خۆماڵی هێنا ئەو تەکنیکە نوێ‌یەی کە ئەدەبی هەندەرانی گرتبۆوە بە هۆی وەرگێڕانەوە کارێکی بەجێی کردو زەمینەیەکی باشی سازاند ·· پاڵەوان‌و ئەکتەری وا پەڕینە سەر شانۆکە خەڵکە دانیشتووەکە یەکەم جاریان بوو بەو جل‌و بەرگ‌و دیمەنانە ئاشنابن ·· ئەمانە تێکرا ئەرکی نووسینیان گرتە خۆ کە جار جار لەگەڵ بیری پێشکەوتنخوازی‌دا جۆش دەدران‌و دەبوونە دەنگی ڕاستەقینەی مرۆڤ بەرامبەری هەموو پێداهەڵشاخانو تووڕە بوونێك ·· دوور لەگشت جاڕو دەم هەراشی‌یەك یەك شۆڕشگێڕو یاخی ·· توندو چڕو خەست· لەسەرە خۆو هێمن ·· ئاشناو ناناشنا لەگەڵ زەوقی سادەو چەوساوەدا ·· ئەوانە بوونە هەوێنی پێك هێنەری شیعری تازە ·· لە یادیشتانە جار جار گومرایەك بە تاکە شیعرێك وەك گەنجێکی شێت لەخۆی‌و کۆمەڵ هەڵدەگەڕایەوە ، دەیویست لە چاو تروکانێکا گشت دیمەنەکان هەڵگێڕێتەوە ، سەر لە نوێ هی دیکە هەڵواسێ ·· ئەم هەڵەشەیی‌و سەرەڕۆیی‌یە لە نێو ئەدەبی هەندەرانیش‌دا وەبەر چاو دەکەوێ (ئاراگۆنی مەزن لە سەرەتای لاوی‌دا لەگەڵ دادیەکان‌دا هاو ماڵ بوو ·· ئەشزانن کە دادیەکان چ کۆمەڵێکی سەرلێشێواوو دوورە پارێز بوون پاشان لێیان جیا بۆوە ·· زۆری نەبرد کە ئاراگۆن جێگای تایبەتی خۆی لەسەر نەخشەی شیعری جیهانی‌دا کردەوە دوا جاریش بوو بە دەنگی ڕاستەقینەی مرۆڤایەتی ·· لێرانەدا یەك مەبەستی گرنگمان هەبوو کە ئەویش خۆ دۆزینەوەیە کە سەرەتاکەی کەف‌و کوڵی‌و هەڵچوونی هونەرمەندێتی‌یە لای ئەدیب ·!

باس کردنمان لە شیعر بێ مەڵامەت نەبوو ، دەمانەوێ بڵێین ئەو هەستان‌و نیشتنەوەیە بەو قەوارەیە چیرۆکی‌نەگرتەوە ·· بە کورتی لاوێك نابینین کە هەڵبەستێ بنووسێ لەسەر شێوەی کۆن بەڵام چیرۆك نووسی کلاسیکی هەن ، ناو هێنانیان گەرەك نی‌یە · جگە لەو نووسەرە پیرانەی کە لە شەمەندەفەرە کۆنەکان دانابەزن‌و دانابەزن ·

من لام وایە چیرۆك پێش ئەوە دێڕو وشە بێ‌هەڵوێستێکی پەلو پۆداری خاوەنەکەیەتی بەرامبەری ژیان‌و پەیوەندیەکانی ، شێ‌ڕبوونەوەیە بۆ بینینی جیهانی تارا بە سەرا کشاوی مەردمەکانی دەورو بەردا وەك خۆیان دەیانەوێ ·· وەك چۆن بیر دەکەنەوە وا بنوسرێن ·· سەرجەم لەوە جیا نابێتەوە کە خەمی کێ‌ی هەڵگرتووەو بۆ دانیانێ ؟ ·· چیرۆك نووسی نوێ ئەگەر شارەزای تەواوی لە زانستە دەروونی‌یەکان دا نەبێت ناتوانێ قەت ناتوانی جیهانی جەنجاڵی یەکێك هەڵداتەوە کە لە ناوەوە توێ توێ دەکرێ ·· نوسەر دەبێ لە پردێك بکەرێ کە بەهۆیەوە دەنگەکانی دەبەرنەوە بۆ کۆمەڵ ·· بۆیە ئەو حەشیمەتەی ئەم بۆیان دەدوێ نابێ بە مەتەڵی بزانن!· ئەو تەموەژە دەسکردەی زۆر چیرۆك نووس لە چیرۆکەکانی هەڵدە پێچن جگە لە ناکامڵی بیرو ڕاو هەڵوێست شتێکی‌تر ناگەیەنێ ·· کەواتە

دۆزینەوەی چوار چێوەیەکی لەبارو خۆماڵی ·· لەگەڵ بیرێکی شۆڕشگێڕانەی بەرزدا ·· زمانێکی تەڕو پاراو بۆیان هەیە ببنە پارچەیەك ژیانی ڕاستەقینە ئەوەش جۆری دەبێ کە بگەڕێنەوە بۆ کۆمەڵ کە بابەتەکانی کۆتایی‌یان نایە· نزیك بوونەوە لە خەڵکی سادەو کۆکردنەوەی هەناسەکانیان شارەزایی پەیدا کردن لە زانستە دەروونی‌یەکان‌دا ئەمانە هەمویان ڕەوتی پێشکەوتن لای نووسەر نیشانە دەکەن‌و دەبنە سەرەتای (تجاوز) لە نووسین‌دا ·

خوێندنەوە ·· خوێندنەوەی باشتان لەبیر نەچێ !

بەم سەرەتا کورتە دەس پێ دەکەین‌و دەکەوینە پشکنینی هێندێك لە چیرۆکەکانی ساڵی پار ·· من نوخم بۆ ساڵی نووسینیان دانەناوە ·· لەو ڕووەوە سەیریان دەکەم کە نووسەر لەبەرهەمەکەی بەگلەیی نەبووە · پاشانیش پێشکەوتن‌و دواکەوتنی چیرۆکەکان هیچ ناگەیەنێ ··ویستوومە کەمترین ڕستە بەکار بێنم بۆ ناساندن‌و هەڵسەنگاندنی چیرۆکەکان ··

باسێکم لە زمانی نووسینیان نەکردوە · ئەوانەی لێرانەدا نێرویان هاتوە ڕەنگە هەموویان بەلای منەوە چیرۆك نووس نەبن بەڵام ڕۆژنامەو گۆڤارەکان شتیان بۆ بڵاو دەکەنەوە ··

نوسەری واشی تێدا نی‌یە کە من بە چیرۆك نووسی دەزانم بەڵام چیرۆکیم دەست نەکەوتووە ·

× ×

١ – ئازاری مرۆڤێکی ئەم سەردەمە – زاهیر سەوز – هاوکاری ٢٩٦ ·

ئەم ئەیەوێ کۆڵەوارانە باسی جیهانی پڕ گرێ‌و گۆڵی نەفسی مرۆڤێك بکات ·· ئا بەو جۆرە (ئەخۆشی لەش نا هی نەفسی هی ناوەوە) کێ دیویەتی بەو جۆرە لە جیهانی ناوەوە بدرێ ئەوە کەی ئەرکی چیرۆك نوسی ڕەسەنە ··

هەر کەسە کە بیەوێ دیمەنێك بکاتە هەوێنی چیرۆکێك دەبێ پێشتر بیر لەوە بکاتەوە ئاخۆ بێ‌ی‌دەجۆرێ ·· دەتوانی سێبەرو هەتاوەکان بپشکنێ ·· تاچ ئەندازەیەك پاڵەوانەکانی دەناسێ پاشان دەست پێ بکا ·· لە دەرگاوانی ئەو ماڵانە سەلیقەیەکی وردی دەوێ ·· شوێن بێ‌هەڵگرتنی گەرەکە تا بتوانی بە هۆی زانستە دەرونی‌یەکانەوە بکاتە هەموو پەناو پەسیوەکان‌و کامیرای ووشە یان دواخەیت· ئەوسا دەتوانی جۆرێك مامەڵە لەگەڵ دانیشتووەکان دا بکەیت کە خەڵکەکە گومان پەیدا بکەن کە نوسەرەکە هەموویانە ··

یان هەر خۆیەتی لەت‌و پەت کراوەو لەتەکان دەدوێن ! یا دەجوڵێنەوە ·· بەڵام وەك من بزانم جگە لە مەبەستێکی تایبەتی هیچی ترنی‌یە ·· کە ئەم سەرگوزە شتەیە بگرێتە خۆی لە کۆتایی‌دا چاخانەکەی مامەڵ‌و ژەنگی کوپەی ئاوەکە· جوڵانی سەیر سەیری پاڵەوانەکان ·· قسەکانیان ··

بیرکردنەوەیان ئەو قەناعەتە لە دڵی خوێنەردا شین دەکەن کە ئەکتەرەکان نەخۆشن ·· نەخۆشی‌یەکی درێژخایەن کە بە هاسانی چاك نابنەوە ··من لەو شتەدا ئەوانەم نەهاتە بەرچاو ئەو جگە لە ڕستەو ووشەی سارد کە نابژێرێن !

٢ – لەتیف هەلمەت‌و نیو بیتاقە !

فەتەی کۆڵ هەڵگر دەیەوێ لەتێ بیتاقە بکڕێ ·· پارەی تەواوی پێ نی‌یە ·· فەتە خۆی بە پیاو دەزانێ لەتیف دەڵێ ئەگەر ببێتە حاجی دەبێتە پیاوو خەڵك لەبەری هەڵدەستن

فەتە نیشانەیە بۆ مرۆڤێکی چەوساوە ئەدی بۆ بیر لە داهاتی منداڵەکانی ناکاتەوە کە ئەمەیان لەگەڵ لێکدانەوە فکریەکەی‌دا هاوتا نایەتەوە ··

حاجی‌یەتی وای لێهاتوە بۆتە ڕەمزێکی کۆنەویستی کە دەبوو لەتیف ئاوا هەڵی ئەبڕێ ·· دەیجا بیکڕێ ·· ئەیکڕێ ·· دەردەچێ دەرناچێ ·· ئەخێر ناکڕێ ··

لەتیف هەلمەت ئەوە دوو چیرۆکی بڵاو کردۆتەوە هەردوکیان گەلەک سارد کەوتنیان پێوە دیارە بۆ کەسێك لەگەڵ شاعیریەتی گەلێك هەڵمەت‌دا ڕایان بگرێ · ئەم دەبوو بە مقەستێك ئەو بەرزی‌و نزمیانە ببڕێ کە وایان کردوە فەتە ئاوا بە هەژاری بژی‌و سەربنێتەوە ·· لەگەڵ ئەو بیرو ڕایەدا نیم کە شاعیر نابێ چیرۆك بنووسێ‌و بە پێچەوانەوە ! بەڵام گرنگ بێ‌وێرانی شتەکەیە ··

تجاوزتان لە بیر نەچێ !

٣– محمد موکری – چیرۆکی ساتێ ڕوشنبیری ژمارە ٤٢

باس لە ئافرەتێکی دۆڕاوە کە بە ڕێگای دایکی‌دا ڕۆشتوە بۆ هەڵگیرانەوەی گیرفانەکان· ئەوە کرۆکەکەکەی بوو من کە ئەو چیرۆکەم خوێندەوە هەستم بە زیادیەك کرد کە کەوتبوە بەسەر سێ لەئاسەتەرونی گۆڤارەکە ئەم‌سەرەتا ناپێویستە بووەو نەبوونی ڕەنگە وەك یەك بێ سەرەتای بێ پەیوەندی‌دار بە ناوەڕۆك لە لای دکتۆری وەك موکری دەبێ مەسەلای جنس زۆر بە کاڵی دەدرکێنی ئافرەتە دۆڕاوەکە ئامۆژگاری پاڵەوانە سەرەکی‌یەکە دەکا کە ڕەنتە هەر (خۆی) بێ ! **(تۆ وەك ئەم ژنۆرتیانە ، نیت‌کەرە هەز ار ئەنێتە سەر ئەم هە ، گ–رو گەواڵەی جیهانی ئەمە ···)**

ئەمە لە زمانی ئەو ئافرەتەوە بوو کە دەیویست بە هاتنە لامان گیرفانەکان هەڵگێڕێتەوە ! بێ‌گومان ئەم دوو هەستە ڕاست‌و چەوتە کەم وایە لەو جۆرە ئافرەتانە ڕوخاوانەدا هەست پێ ناکرێ· لەبەر ئەوە زیاتر چونکێ ئەو دەیەوێ بە کەمترین ماوە زۆرترین پوول وەدەست بێنێ! خۆ من گومانم لەوە دانی‌یە ئەو (مبررانەی) وا لە ئافرەتێك ئەکەن بچێتە کابارەکانەوە گۆشتی بپچڕن بۆ هەر ئافرەتێکی تر بێ بەو مەرەیە دەچێ ·· بەڵام موکری **لەو جیهانەی نەداوە · لە**

جەزا عەلی ئەمین

هەمووی سەیرتر ئەوەیە کاکە محمد موکری ئەو پەیوەندی بە گلاوە بەوە شی بکاتەوە کە ببێتە (گریان بێ‌کەنێ پارە خەون) ئەوە هەڵەیەکی ترە کەتێی کەوتوە ·· ئەو ئافرەتانەی خۆیان ئەهاوێژنە دەیان کۆشی لیراویەوە لە تاقە شەوێکا دەبێ چ تاسەیەکی جنسیان تێدا بێ ·· لە کاتێکا ئەنانەت لەو کاتانەدا ئامرازەکانیش کە دەگەنە یەکتر ئاوارەی یەکترین ·

ئافرەتەکە لە کارەکەی ژیوانە ·· بۆ ژیوانە ؟ دایکی لێی بۆتە خوو پەشیمان نی‌یە· ئافرەتەکە دوور کەوتەوتە کەچی هەر ئاوڕی دەدایە ··

هەر دەرۆشت‌و هەنگاوەکانی قورستر دەبوون بۆ بەسەر کردنەوەی تماشاکان ··ئەوەش هەمیسان دیمەنێکی سادەی ترە کە هەموو ڕستەکانی سارد کردۆتەوە ·· چونکێ کردویەتی بەسەر قەباخ ·· ئەم چیرۆکە

تەنیا گلەییم لە ناوەڕۆکەکەی بوو دەنا هونەری چیرۆکی نوێی تیایە برادەرێکی تریش بەو چیرۆکەدا چووبۆوە لە ڕۆشنبیردا بەڵام نازانم بۆ هیچی نەگێڕایەوە !

نوسەر کاتێ دەتوانێ ڕاستگۆیانە بدوێ کە بتوانی لە ناخی پاڵەوانەکانا بژی و ببێتە زمان‌و بیرکردنەوەیان!

– ماویەتی –

چەند هۆنراوەیەکی خەمبار

– لەتیف هەلمەت –

١ –
پەیکەرێکی‌تر
پێت بڵێم چۆن ··· تاسە دەمرێ
پێت بڵێم چۆن ·· خەم بەر دەگرێ
پێت بڵێم چۆن ·· بە هەوێنی خەوبینینی پارو پێرار
پەیکەرێ‌تر دروست دەکەم بۆ ئازار ··· ؟
پێت بڵێم چۆن ·· خۆشتم دەوێ ·· ؟
تۆ هێلانەی منیش باڵدار
پێت بڵێم چۆن خۆشتم دەوێ ؟
من ماسیم‌و تۆش ڕووبار

***

خەوێکی دوور
٢ – بە منالی کە پەلکەزێڕینەی سامال
ئاسۆی دەگرت وەك ڕەوە پەپوولەی خەیاڵ
حەزم دەکرد وەك هەڵ بدەم لە شەقەی باڵ
وەها هەڵفڕم بۆ بەرز
هیچ سیمرخێ نەمهێنێتەوە سەر ئەرز
بەڵام کاتێ
هەستم دەکرد
ئاسمان دوورەو هەرگیزدەستم نایگاتێ
خۆشیم دەمرد
دای‌دەگرتم خەمێکی تاڵ
نەخۆزگەم دەما ··· نە خەیاڵ ···
نە ئاوات
ئێستاش هەر چەن هەست بە دووری تۆ دەکەم
ئاواتخوازەم ببم بە با ببم‌بە تەم
بە نەختێ هەور ··· بەرووبارێ
بێم بۆ لای تۆ هەموو شەوێ ···
ئاخر منیش چۆلەکەم‌و داری بەڕووم خۆشدەوێ ···

***

٣ – **خەوێکی دوورتر**
تۆ دەزانی
خەم چۆن دەبێ بە گۆرانی
دیوتە چۆن کوڵ هەڵدەوەرێ
نە ئاوا خەندەی من دەمرێ
تو خوا گیانە ماچێکی ئەو دەمو لێوە
بۆ هۆنراوەی تازەم بکە بە چوارچێوە
زۆر جار وێڵم ··· بۆ وشەیەك دەگەڕێم
لەگەڵ تۆدا پێی‌بدوێم
ئەو وشەیەی من گەرەکمە
وەك چاوی تۆ دەتۆرێ لێم

***

٤ –
هەڵبەستێکی تازە
لە فەرهەنگی زمانەکان ڕامەوە
هەڵبەستێکم پێ‌بەخشێ بۆ ئاهەنگی
ئەو وەچەیەی لە چەرخی ئازارەوە دێ
وشەی جوان مرد
منیش کز کز بە بێ دەنگی
خزامە ناو وڵاتی خەم‌و زامەوە
شێوەنێکی هەڵبەستم کرد

دوو پەڵە هەوری پەمەیی لە کەنار ئاخیەوە هاتن‌و لەسەر گزناکانی وەستان ·

– « دە ئەی هەوری پەمەیی ببارێنە ·· بباریێنە با گولە گەنمەکانی ڕازم بە ئاشکرا پڕ بن لە ناز – عەتر– شیر » ·

کەوتنە باوەشی لێوەکانی ئەمەوە ، تێر ئەو ساوایەیان ماچ‌کرد – مژی – گوشی – بە خۆوە ·· وەك دوو شەبۆلی سەوز لێکیان‌دا ·· بارانێکی چپە ی کاڵیان باران ·· تەنیا بەو بارانی چپە نەرمە تینوێتییان شکا ·· وا مەست

– « بۆ نابارێ ·· ئەی بوون نەیان دەزانی بارانەکە خرپنە ئەشمیلە کەم – ! چۆن باری‌و کامیان بوون ، دەبباریێ زۆر زۆرم تینووە » · ئەشیان دەویست بزانن ئەو کورپەی ساوای لێوەکانی بارانە چۆن بووەو کامیان

کە تەماشای چاوەکانی دەکرد وای دەزانی زمانی قسەی بۆ دەکاو بە چاو دەبیستێ · کە بە زمان قسەی بۆ دەکرد وای دەزانی چاوی قسەی بۆ دەکاو بە گوێ دەبیستێ ، لە هەموو حاڵەکانی هەستی‌دا کە بەرامبەری ڕادەوەستا بوونیان بەیەکەوە سەمفۆنیایێکی شەیدایی هێمن بوو لە مێشکی‌دا

لەنجەو لاری دەکرد ، هەستەکانی ئەوو خۆی لەلا تێکەڵ ببوو نەیدەتوانی جیا دەکرانەوەو نە دەیویست جیایان بکاتەوە ·

دەستەکانی وەك دوو پەپوولەی لاسار دەفڕین‌و خۆیان دەکرد بەگژو گیای قژە خاوەکەی‌دا ، پاشان

دەفڕین‌و لەسەر سنگی دەنیشتنەوەو بەناو قەرسیلی سەوزی سنگی‌دا دەکەوتنە پشکنین وەك بۆ ڕێشەمەی ڕازەکانی ئەم بگەڕێن‌و کۆتایی بە بێدەنگی‌یەکەی بهێنن‌و

بتوانێ قسەی بۆ بکا ·· بەڵام هیچی بۆ دەرنەدەبڕا ، وای هەست دەکرد کە قسەکردن

ئاسکێکی چاو جوانی کوێستانی‌ی کەمەر بارێکی سرکەو ·· شەرم کردن تارمای‌یەکی نادیارەو سڵی

پێ دەکاتەوە بۆیە ئاسکەقسە بەرەودوا ·· بەرەو ناخی دەگەڕێتەوەو نایەت تا لەسەر کێنگەی وەنەوشەیی لێوەکانی بلەنجێ ·

بوون ·· گرنگ ئەوە بود هەستەکانیان هەر وەکود

خۆیان تێکەڵ بوون‌و هیچیشیان نەیان دەویست جیایان بکەنەوە ·· لەوەش گرنگ‌تر ئەوە بود کە ئاسکە چاو جوانە

کوێستانی‌یە سرکەکە خەریك دەبوو ماڵی ببێ‌و ئیتر لە تارمایی‌یە نادیاری‌یەکە سڵ نەکاتەوە ·

– « بە چەند بارانێکی تری وا ئاسکەکە ماڵی دەبێ – ·

ئەوسا بە ئارەزووی خۆیی‌و خۆم لەسەر کێنگەی وەنەوشەیی لێوەکانم دەکەوێتە

لەنجەو لار ، تا ئەم ئاسکە ماڵی نەبێ – نازانێ چەندم خۆش دەوێ ·· تای کە خۆشم دەوێ » ·

– «ئەی ئاسکە کوێستانی‌یە چاو جوانەکە ·· سڵمەکە ·· سڵمەکە ·· دەزانم چاوەکانت جوانن ·· بەڵام حەز

دەکەم بەم گوێیانەی خۆم

بتبیینم‌و دڵنیا بم ·· ئەی دڵنیابوون دڵنیام بەڵام حەز دەکەم بەم چاوانەی خۆم

بتبینم » ·

دڵشاد محمد ئەمین
کانوونی‌یەکی ١٩٧٥

**

Institut kurde de Paris

چەوساندنەوەی دووسەرەی ئافرەت لە چیرۆکی کوردیدا

حسين عارف

چیرۆك نووسەکانمان لە سالانی چلەکان و پەنجاکاندا بە شێوەیەکی تایبەتی بایەخیان دەدا بە باری ناهەمواری ژیانی ئافرەت و تەقەلایان دەدا ئەو چەوساندنەوە دوو سەرییەی بخەنە روو کە تووشی بوو بوو .. واتە بە سەرێك چەوساندنەوەی لە گەل پیاودا وەك ئادەمیزادێك لە لایەن رژێمی پاشایەتی کۆنەپەرستەوە بە سەرێکیش چەوساندنەوەی لە لایەن پیاوەوە وەك ئافرەتێك کە چارەنووسی لە چنگیدا بوو .. چۆن خەتی بۆ بکێشایەو بە چ بارێکیا بخستایە ، دەبوو مل کەچی ئیرادەی بێ و بێ چەندو چۆن تاعەتی بکا ! .

رژێمی کۆنە پەرست لە لای خۆیەوە بە دەردی هەژاری و نەخۆشی و نەخوێندەواری و پەرو کردنەوەو چەسپاندنی بیروباوەڕو نەریت و رەووشت و کرداری کۆنەپەرستانەی پڕو پووچ کە وەك ژەهر دەیڕژاندە ناو بیرو هۆشی خەلکەوە وەك ئەفسەم بینایی یانی پێدە بەست ، ئەشکەنجەو ئازاری دەکرد بە قوڕی ئافرەتداو وەك هاووڵاتییەك لووتی دەدایە ناو گێژاوی دەردو مەینەتییەوە . بەم بارەدا ئافرەت و پیاو وەك یەك دەچەوسێنرانەوەو هەردووك پێکەوە بەرگری باری زۆرو چەوسانەوەی رژێم دەچەوسانەوە ، بگرە دەتوانین بڵێین : لە بەر ئەوەی ئافرەت لە رووی ئابوورییەوە ژیان و مەعیشەتی بەند بوو بە ژیان و مەعیشەتی پیاوەوە (مێردی بوو یان باوکی یا برای) ئافرەتەکە ئەوە ئەشەنەی دەسەند ئەوو پەردەبوو گیانی . هەر وەکوو بیروباوەڕو نەریت و رەووشت و کرداری کۆنەپەرستانەی سەپێنراو بە سەر ئەمی دەسەلات بە دەستدا لە رووی ئابوورییەوە ، دەبوو تەوق و کۆت و دەچوە گەردنی و دەست و پێی ئەوەوە .

هەر ئەم دەسەلاتدارییە ئابوورییەی پیاو لە پاڵ میراتییەکی پشتاوپشتی بیرو باوەڕو نەریتی کۆنەپەرستانەدا ، کارێکی وای کرد بوو ئافرەت بکاتە نیمچە عەبدێکی پیاو و بتوانێ بە پێی حەزو ئارەزووی خۆی ئەسەروف بە چارە نووسی بکا . بە تایبەتی لە مەسەلەی بە شووداندا کە ئەو دەسەلاتە بە زۆر شێوەی جیاجیا خۆی نیا دەنواند ، وەك بە زۆر بە شوودان ، یا نەدانی بەو کوڕەی حەزی لێکردوە ، یا تەماعێکی شەخسی (مادی یا مەعنەوی) تێکەوتبێ ، یا دارا کردنی خشڵ و جیازی و مارەیی زۆر ، یا تەنانەت گەیشتبێتە رادەی فرۆشتن بە پارە . هەروەها لە حالەی ژنە مێردادەنیدا ، بە لێدان و ئازاردان و جنێو پێدان و دەرکردن و تەلاقدان لە هیچەو بەند کردنی لە ناو چوار دیواری ماڵەوەداو ... هتد .

بە زۆر بە شوودانی کچ و ئەنجامی پڕ لە مەینەتی و چەخاری ، لەم رووەوە سەرلیستەی باس بووەو لای ئەلێ لە چیرۆك نووسەکان دووپات بۆتەوە . هەمووش وەك زولمێکی زۆر گەورەو ئەوپەڕی بێویژدانی لێیدواوون و ئەم کردەوەیان بە توندی گوناهبار کردوە . چونکە بەمە رەواترین و بایەخدارترین مافێك کە کچ لە ژیاندا هەیبێ ، لێی زەوت دەکرێ و لەو ساتەوە ئیتر رۆژانی تەمەنی لێدەکرێتە دۆزەخ .

بۆ نموونە لای محمد صالح سعید لە (کاروانی)(١)داو محمد رسول هاوار لە (خاڵەی رێبوار)(٢)داو رەووف بێگەرد لە (ئەنجاص کچ فرۆشی) (٣)دا ، کچ لە دلدارەکەی دەکرێت و بە زۆر دەدرێ بە شوو بە یەکێ کە حەزی لێ ناکا . یا لای مصطفی صالح کریم لە (بریا نەهاتیتایەوە)(٤)دا ، رازی نابن بیدەن بە دلدارەکەی . ئەنجام لە هەر چواریاندا بە جەخار دەبێ و مەمو زینانە کۆتایی‌یان پێدێ . واتە لە هەرچواریاندا هەردوو دلدار یا بە کوشتن یا بە خۆ کوشتن یا لە خەمو خەفەتدا یا بە سووتان پێکەوە بە مردن دەچن . یا لای نوری علی امین - نوری . س - لە (ژانی ژیان)(٥)دا و ف . محمد لە (شیربایی)(٦) داو جمال بابان لە (خانزاد)(٧)دا ، هەر وەها بە زۆرو بە پێچەوانەی حەزی خۆیان دەدرێن بە شوو ، بەڵام بێ ئەوەی ئەو کۆتایی‌یە مەمو زینی‌یەیان تێبکەوێ ، بەلکو هەر یەکەیان بە جۆرێ دەردو سزاو مەینەتی‌ی ئەو بە زۆر بە شوودانە دەنۆشێ و رۆژانی ژیانی لێدەبێتە دۆزەخ .

لای چەند چیرۆك نووسێکی تریان ، ئافرەت ئەنجامی دەردی هەژاری و برسێتی ، سەر باری ئەشکەنجەو ئازاری دەردەکەی ، لە بەر ئەوەی ئافرەتە ، تووشی مەینەتی و بە لای تایبەتیش دەبێ وەك ئەم سیفەتە بۆی ئەوبێتە لە عنەتێك و هێندەی تر نوقمی دەریای ئەندیشەو ئازاری بکات لە ژیاندا . بۆ نموونە لای محرم محمد امین لە (مام هۆمەر)(٨)داو عبدالله میدیا لە (دەروازەکەر)(٩)دا ، برسێتی و موحتاجی دەیانخاتە داوی لەش فرۆشتنەوەو بەوە سەرباری خەمی هەژارییەکە ، تووشی خەفەتی لەعنەتی کۆمەلیش دەبن . یا لای کاکە مەم بۆتانی لە (تاوانم چی بوو)(١٠)دا بۆ پارێزگاری کردنی لە ناموسی خۆی ، قەتڵێکی دەچێتە ئەستۆو ئەو کابرایە دەکوژێ کە دەیەوێ لە رێگەی ئەو برسێتی و موحتاجی‌یەیەوە فرسەتی لێ بێنێ و دەسدرێژ کاتە سەر ئابرووی . هەروەها لای کامەران مووکری لە (سزا)(١١) دا ، کچە بە ناچاری لە ئاوایی هەڵدێ و لە ئەنجامی ئەم هەڵاتنەیدا تووشی گەلێ دەردو مەینەتی دەبێ ، چونکە کوڕی ئاغا دوای ئەوەی تەقەلای دادەسدرێژی بکاتە سەری و ئەم ملی بۆنەدا ، بوختانێکی وای بۆ هەڵبەست کە بە دەستی براکەی بە کوشتی بدا . ئەویش لە ترسا هەڵات .

بەڵام لای احسان مصطفی لە (سکالای مردوو)(١٢)دا ، دلڕەقی و بێ ویژدانی مێردێك نیشاندەدا بەرامبەر ژنەکەی کە دوکتۆر وتوویە نابێ منداڵی ببێ چونکە منداڵ بوون دەیکوژێ . کەچی مێردەی بێویژدان و خۆپەرست هیچ گوێ نادات .. گوایە چۆن دەبێ وەجاخی کوێربێ . لە ئەنجامدا قسەی دوکتۆر راست دەردەچێ و ژنە بە سەر منداڵەوە زایە دەبێ .

ئاشکرایە لە هەموو ئەم نموونانەدا چیرۆك نووسەکان مەبەستیان پشتگیری کردنی ئافرەت بووەو ویستوویانە ئەو چەوساندنەوە دوو سەرەیەی گوناهبار بکەن و پەردەی لە روو هەڵماڵن . هەموو بە گیانێکی پێشکەوتنخوازانەوە روانیویانەتە ئەو وەزعە ناهەموارەی ئافرەت و بە ئەنگەوە بوون ئازادو سەربەست بکرێ و ببێتە خاوەنی هەقی رەوای خۆی لە ئەخشاندنی چارەنووسی خۆیدا وەك ئافرەتێك . بەڵام چونکە لەوە تێنەگەیشتبوون کە مەسەلەکە دابڕ ناکرێ لە باری گشتی‌ی کۆمەڵەکەو ئەو رژێمە کۆنەپەرستەی دەسەڵاتدارەو بۆتە هۆی دواکەوتنی لە کاروانی پێشکەوتن و شارستانێتی ، بۆیە هەست دەکەین زۆربەی زۆریان لە نێوانی چیرۆکەکانیانەوە هۆی سەرەکی‌ی ئەو وەزعە ناهەموارەیان داوەتە پاڵ رژێم و کۆمەڵەکە . واتە ئەگەر چی بە سەرزاری بانگیان هەڵداوە بۆ پێویستی ئازاد کردنی ئافرەت و سەربەستی پێدانی و ویستوویانە چاوی خەلکەکەی پێ بکەنەوە ، بەڵام ئەوە شیان سەلماندوە کە چارەسەری تەواوەتی لە گۆڕینی بنەرەتی‌ی رژێم و کۆمەڵە کەدایەو هێنانە دی رژێم و کۆمەڵێکی ئەونۆ کە سەرتاپا بە چاوێکی نوێ بڕوانێتە مەسەلەی چەوساندنەوەی ئافرەت و لە بنەڕەتەوە چارەسەری بکات .

پەراوێزەکان

(١) بە کتێب - ١٩٥٧ .
(٢) رۆژنامەی ژین - ژمارە (١٠٨٠) - ١٩٥١ .
(٣) گوڤاری هەتاو - ژمارە (١٣٢) - ١٩٥٨ .
(٤) گوڤاری هیوا - ژمارە (٣) - ١٩٥٧ .
(٥) گوڤاری گەلاوێژ - ژمارە (١) - ساڵی (٤) .
(٦) گوڤاری گەلاوێژ - ژمارە (١١) - ساڵی (٥) .
(٧) بە کتێب - ساڵی ١٩٥٧ .
(٨) بە کتێب - ساڵی ١٩٥٤ .
(٩) کۆمەڵە چیرۆکی (خەبات) - ١٩٥٨ .
(١٠) گوڤاری پێشکەوتن - ژمارە (٩) - ١٩٥٨ .
(١١) رۆژنامەی ژین - ژمارە (١١٠٣ ، ١١٠٤) - ١٩٥٢ .
(١٢) گوڤاری دەنگی گیتی تازە - ژمارە (٤) - ١٩٤٤ .

دایەگیان .. سەختەت مەبە

شیعری شاعیری
شۆڕشگێڕی ڤێتنامی :
(تو - هو)

کێ دەچێتەوە ئاوایی ، دا یکم ببینێ و پێی بلێ
کوڕە دوورکەوتووەکەی ئەم شەو
بە بێ دەنگی ئازار ئەکێشێ ؟
دایەگیان ! سەرمات نی‌یە ؟
هەناسەی تەپکە شاخەکانیش
بێباران وەستاون ..
بۆ رووەك چاندن دەچێتە
سەر کێلگەو
لەسەرمان هەڵدەلەرزێت ..
پێت لە قوڕدا چەقیوەو
ئەمامی بچکۆلەت بە دەستەوەیە ،
هەر چەندە ئەونەمامێ بڕوێنی
دڵت بۆ جگەرگۆشەکەت دادەخورێ
جلەکانت شڕو سادەن ، باران تەڕی کردوون ..
دایەگیان ! منیش بۆ پاراستنی تۆ
لەبەر باران و سەرمادا
هەڵدەلەرزم ...

●

تۆو خۆشەویستی ، دایە گیان
گوێم بدەرێ ..
سەدەها لووتکە چیام بڕیوە
نە ئێوارەوەخت و نە بەرەبەیان
بۆم سەخلەت و نارەحەت مەبە !

●

دایە !
لەسەنگەرا هەڵمەت دەبەم
تا بتپارێزم ،
تۆی دایك و نیشتمانم ..
مادام خۆشت دەوێم
بۆم سەخلەت مەبە

●

دایە ! ..
وای دڵت ناسکەو
ژێی پێوە کراوە ..
من و تۆو هاوڕێکانی تر
هەموومان ژێی ئەم
دڵە ناسکەتین ..

●

دایە .. ئەی دڵی ماندوو ..
بەزەییم پێت دا دێتەوە ..
خەمت نەبێ ..
کە دوژمنم لە سەر سنگی
دایە گەورە وەدەرنا
دێمەوە لات ..

●

دایکم ، کە ئەم ئێوارەیەدەنگی
کوڕەکەی بەر وێ دوت
سەری کڵپەداری بوو بە
خۆڵەمێش ..

کاردۆ گەلالی
کردوویە بە کوردی

لە ئەدەبی میللی جیورجیەوە

ماهوی یشم

هەبوو نەبوو پاشایەکی زۆر دەوڵەمەندو زەبربەدەست هەبوو ، تاقە کوڕێکی هەبوو ، زۆری خۆش دەویست ، کە کوڕە گەورە بوو پاشا هێندەی ترومێدی پێ‌پەیدا کردو لە دڵی خۆیدا هێنای و بردی و لێکی‌دایەوە :- ئێستا ئەمن پیر بوویم ، وەختی هاتووە کاروباری بەڕێوەبردنی وولاتەکەم لە دەست کوڕەکەم بنێم ، زۆر شتی چاکە ژنێکی بۆ بێنم بۆ ئەوەی وەجاغ کوێر نەبێت و ئەوەی لێ بکەوێتەوەو پاش ئەویش ئەوەکانی بێنە سەر تەختی پاشایەتی ، کە ژنم بۆ گواستەوەو ئەوەی خۆم بە چاوی خۆم دی ئەو حەلە مردن هەقەو ناهەق نی‌یە ...

رۆژێکیان پاشا بانگی کوڕەکەی کردو پێی گوت :

« رۆڵە ! وەرە پێم بڵێ تۆ بیرت لە ژن هێنان نەکردۆتەوە؟ **کورم با قۆناغمان کوێرو ئاوردانەن سارد نەبێتەوە ، وەختی هاتووە کە دابکەوێت و خێزانێك پێکەوە بنێت بە کامەرانی و دڵنیایی بژیت !! »** .

پاشا وای گوت و مەچەکی کوڕەی گرت و بردی‌یە هۆڵێکی گەورەوە کە هەر چوار دیوارەکانی بە وێنەی کچی جوان و ناسك و نازدار رازابووەوەو هەموویان لە یەکدی جوانترو رووخۆش و ناسك‌بەدەن تر بوون ..

پاشا دەمی کردەوەو هاتە دەنگ :

« **کورم ! تەماشا کە .. باش لەم کچانە ووردبەوەو دڵت هەر کامەی دەوێ دەستی لەسەر دانێ تا بۆتی بخوازم ..** »

کوڕە ماوەیەك بە ناو هۆڵەکەدا هات و چوو یەك یەك لە وێنەکان وورد بووەوەو کە تێرو پڕ سەیری کردن رووی لە باوکی کردو پێی گوت :

« **دەخیر ! بابە گیان ، هیچ کچێکم لەمانە بە دڵ نی‌یە ، راستە هەموویان جوان و خنومانن ، بەلام نازانم بۆ هیچیان دڵم داناخورێنن و موچرکم پێ نادەن ؟! مادەم دەتەوێ ژن بێنم رێم بدە سەر هەڵگرم و بە ناو وولاتدا بگەڕێم و کچێکی بە دڵی خۆم بدۆزمەوە کە لەگەل مندا بگونجێ و پێکەوە هەڵبکەین !!** »

پاشا رێی لە کوڕە نەگرت و کوڕە لێی‌دا رۆیشت و بە پان و بەرینی وولاتدا کەوتە گەڕان و سووڕان ، بە شاخ و داخا هەڵگەڕاو شۆڕبووەوە ناو دۆڵ و کەندو بە ناو دەشت و پەرێزو بیستاندا گەڕا ... زۆر شاری پشکنی و سەری بە گەلێ پیرەگوندا کرد ، ئەم وولاتە زۆری کچ تێدایە ، گەلێکیان جوان و زیرەك و بە نازن بەلام هیچێکیان دڵی کوڕەی نەبزواندو موچرکی پێ نەدا ..

رۆژێکیان کە بەقەد شاخێکدا هەڵدەزنا لە قەراخ گوندێکی بێ‌نەوادا تووشی کچی بوو ، نە بکەی نە بخزێ هەر تەماشای قەدی وەك چنارو کەزی وەك ئارموشی بکەی ، لەگەل چاوی پێ‌کەوت دڵی کەوتە خورپەو خورپ و زانی ئەو کچە نەبێ کەس بەکەلك ئەو نایە ! ... دوورو نزیك ، قەرە بە قەرەی کچە هات تا کچە گەڕایەوە ماڵێ و کوڕە بە دوویدا چووە زنجەکەیان و لە تەنیشتی‌یەوە دانیشت و داوای لێ کرد :

« **خاتوون گیان ! دڵم بۆ تۆ نەبێ بۆ کەسی لێ‌نەداوە ، حەز دەکەم - ئەگەر رات لێ‌بێ - ببینە هاوسەرو دوو بە دوو خێزانێك پێکەوە بنێین ! چ دەڵێی ؟** » .

کچە وەلامی دایەوە :

- « **جارێ لە پێش‌دا پێم بلێ تو کێیت و چ کارەیت :** »

● « کوڕە پاشام » .

- « **چیت پێ دەکرێ ؟ چ پیشەیەك دەزانی ؟** »

● « **هیچ پیشە نازانم و قەت ئیشم نەکردووە ، کوڕە پاشامو برا وە !** »

کچە پێکەنینی هاتێ و گوتی :

- « **کوڕە ، پاشایەتی پیشە نی‌یە ، ئەمڕۆ کوڕەپاشایت و بەیانی لە کوڕە پاشایەتی دەکەویت ، کە لێت قەوما چۆن خزانت بەخێو دەکەی ؟ برۆ جارێ پیشەیەك فێر بە ، کە فێربووی ئەو حەلە وەرە هێردت پێ‌دەکەم ، ئەگەر ناش جارێکی‌تر بەو ناوەدا رەت بی چی خراپە وات پێ‌دەکەم !** »

کوڕە سەری رەزامەندی دانەواندو بە عێدزی زنجەکەی چ جۆرە پیشەیەك فێر بێت و بەجێ هێشت و نەیدەزانی بچی جۆنی فێر بێ !

کە گەیشتەوە لای باوکی دەردەدلی خۆی لا هەڵڕشت و گوتی حاڵ و حیسابەو کەفیەت لەوەیە .. پاشا بەگرژی‌یەو گوتی :

« **کورم گوێت پێ‌نەبزوی ، چ ئیش نی‌یە پێك نەبێ !** »

پاشا فەرمانی‌دا چەند وەستاو کارزان و پسپۆڕو پیشەکەرو دەسترەنگینی وولات هەیە هەمووی لە کۆشکی شاهانەدا ئامادەبن .. لەگەل ئەم فەرمانەدا هەموو ئاسنگەرو سەففارو تەنەکەچی و جۆلاو پینەدۆزو چەخماخچی ئامادە بوون و کاتێ کە لە هۆلی زێڕین‌دا راوەستابوون چاوەڕێی هاتنی پاشایان دەکرد ، کردبوویانە چپەچپ و مقۆمقۆ ، سەریان سوڕما بوو ئاخۆ پاشا بۆ لە دووی ناردوون ؟

هێندەی پێ‌نەچوو پاشا بە خۆو بە کوڕەوە بە دەرکەوتن ... وەستاو پیشەکەرەکان پێکەوە سەری ریزیان دانەواندو کڕنووشیان برد !

پاشا دەمی کردەوەو گوتی :

« **وەستایینە ! رۆژتان باش! دەزانن بۆ بانگی ئێرەم کردوون ، کوڕە تاقانەکەم هاتۆتە سەری ، دەیەوێ فێری پیشەیەك ببێ ، ئێستا بانگم کردوون بزانم کامەتان دەتوانێ پیشەی خۆی فێری کوڕەکەم بکات ؟** »

وەستاکان هەموو کردیانە پستە پست و منگەمنگ و سەریان بادا ، چونکە بەراستی ناخۆشە کوڕە پاشا لەوە رابێنی کە ئیشی وەستایەکی رەش و رووت بکات !! پاشا دووبارەی کردەوە :

« **باشە ! دەی وەستاینە ! کێ دەتوانێ ئەم ئاواتەی کوڕەکەم بێنێتە دی ؟** »

کەس فزەی لێ‌نەهاتە دەر ، ئیدی پاشا رووی لە ئاسنگەر کرد :

« **دەزانم ، تۆ ئاسنگەرێکی کارامەیت و قوفلی سەرەوژوور دروست دەکەیت و کەس هێندەی تۆ شارەزاو دەستەسووك نی‌یە ، ناتوانی فێرکردنی کوڕەکەم وەئەستۆ بگری ؟** »

ئاسنگەر رەنگی تێك چوو ، زمانی تێك ئاڵاو گوتی :

« **بەسەر چاو جەناب ! ئەگەرچی ناشزانم داخوا دڵی شای بچکۆلەم پێڕادەگیرێ یان نا ؟** »

کوڕە پرسی :

« **باشە چەندی دەوێ تا دەبمە ئاسنگەرێکی چاکو ، قوفلی مەحکەم دروست بکەم ؟** »

ئاسنگەر ماوەیەك داما :

« **تسزیکەی سێ ساڵ ..** »

کوڕە گوتی :

« **کەواتە هیچ : بە کەلکی من نایەت ! دەزگیرانەکەم هێندە چاوەڕێم ناکا ..** »

پاشا ئەمجارە گازی سەففاری کرد :

« **ئەدی تۆ چەندت پێ‌دەچێ تا کوڕەکەم فێری پیشەی خۆت دەکەی ؟** »

سەففار تەواو خۆی لەبەر دەم پاشادا چەماندەوەو گوتی :

« **جەنابی پاشا ! دوو ساڵ پتر دەخایەنێ ..** »

کوڕە دەنگێکی لێ‌هەستا :

« نا ! گەلێ زۆرە .. دەست نادا .. »

پاشا یەك یەك پێ‌داهات و ئەم پرسیارەی لە هەموو وەستاکان کرد ، تا نۆرە گەیشتە سەر جۆلا ، جۆلا وەستایەکی زۆر بەناوبانگ بوو ، مافووری زۆر جوان و بوختەی دەچنی کە لە دوورەوە خەلك بۆ دیدەنی ئەم جۆلایەو مافوورەکانی دەهاتن . پاشا رووی لێ‌ناو پێی گوت :

« **ئەدی ئەتو پیرەمێرد ! هەڵبەت تۆ دەتوانی دەهانامانەوە بێی ..** »

پیرەجۆلا قەیرێ داماو دەستی بە برۆیەکانی داهێناو گوتی :

« **زۆر باشە جەنابی پاشا ، ئەم ئیشە بە من گەیشت ، کوڕەکەت فێرە جۆلایی دەکەم .. زووش فێری دەکەم ..** »

کوڕە خۆی پێ‌رانەگیرا :

« **چەندی پێ دەچێ ؟** »

پیرەمێرد بە هێدی وەلامی دایەوە :

« **سێ رۆژ ...** »

کوڕە وەخت بوو لە خەنی خۆشیان پەڕو پاڵ دەرکا :-

« **زۆر باشە ، قایلم .. سێ رۆژ کەمە زۆر نی‌یە ..** »

کوڕە وەگەل پیرەمێرد کەوت و سێ رۆژی لەلا مایەوە ، پاش ئەو سێ رۆژە کە گەڕایەوە ماڵێ فێر ببوو مافووری وا بچنی کە چی لە بەر مافووری وەستاکەی دانەبێ .. مافوورێکی جوان و قەشەنگی چنی و بردی پێشانی دەزگیرانەکەی بدا .. کە گەیشتە گوندی گۆرینەوە یەکسەر چووە زنجەکەو لەبەردەم کچە نەشمیل و نازدارەکەدا مافوورەکەی پان کردەوە :-

« **سەیرکە ، چ پیشەیەك فێر بوویم .. جا ئێستا رازی شووم پێ‌بکەی ؟** »

کچە وەلامی دایەوە :

« **نا .. ئەوجە شووت پێ دەکەم !** »

کوڕە پەلی کچەی گرت و لێ‌یان دا رۆیشتن تا گەیشتنەوە ماڵی پاشا ، پاشاو شاژن زۆریان کەیف پێ‌هات و کچەیان باش کەوتە بەر دڵ ، ئاهەنگێکی قەشەنگیان بۆ گێڕان ... بووك و زاوا پێکەوە کەوتنە ژیانێکی پڕ ئاشتی و کامەرانی و دڵنیایی‌یەوە ..

چەند ساڵێکی پێ‌چوو ، پاشا عەمری خوای بەجێ هێناو کوڕە لە جێی باوکی بوو بە پاشا ، رۆژێکیان پاشای نوێ رووی کردە خێزانەکەی و گوتی :

« **حوورمێ ! دەمەوێ سەفەرێك بە ناو وولاتدا بکەم و بزانم خەلك رایان دەربارەی من چیەو چیم دەرهەق دەڵێن و داخوا بزانم کەس نیازی خراپی لەگەلما نی‌یە !! بەلام دەبێ خۆم بگۆڕم تا کەس نەمناسێ و نەزانن من پاشامو بە نیازێك دەسووڕێمەوە ...** »

پاشا هەندێ جلکی کۆن و پینەو پەڕۆی دڕا دڕاوی دەروێشانەی دەبەر کردو کەشکۆلێکی بەسەر شانی داداو دارعەسایەکی بە دەست گرت و وەڕێ کەوت ، ما بە ناو وولاتەکەی‌دا بگەڕێ و بسووڕێ ، سەری بە زۆر شارو دێهاتدا کرد ، گەلێ کۆڕو کۆمەلی بەسەر کردەوە ، تا وەختی گەڕانەوەی داهات ...

بڕوانە ل ٧

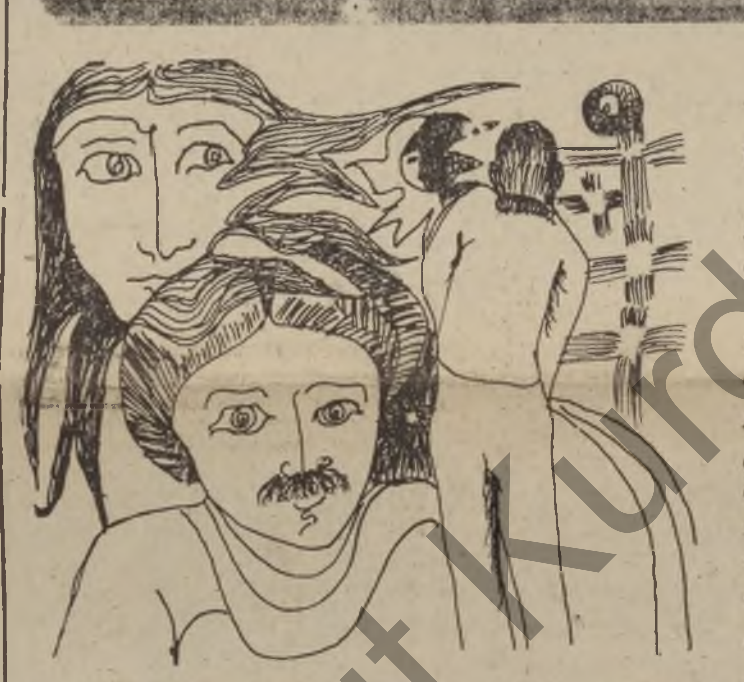

بەشی ناوخۆیی ئامادەیی پیشەسازی سلێمانی وسەرنجی قوتابیان

سەباح میرزا ئامادەی کردوە

لەبەشی ناوخۆی ئامادەیی پیشەسازی سلیمانی ، چاومان بەم برایانە کەوت • بۆ ئەوەی هەریەکێکیان لە ئاستی خۆیەوە سەرنجی خۆی بخاتە پێش چاو •

◉ قوتابی عمرفرج بەرامبەر ئەو گۆڕانانەی ئەمسال بەسەر بەشی ناوخۆیدا هاتوە ووتی :

– بەشی ناوخۆیی ئەمسال لەچاو سالانی پێشودا ، گەلێک گۆڕانی نوێی بەسەردا هاتوە لەڕووی شوێنی نوستن و قەرەوێلەو ، دۆلاب و کەلێ شتی ترەوە ، کە بەڕاستی لێرەدا نابێ دەوری یەکێتی قوتابیانی کوردستان فەرامۆش بکرێت کە لەم ڕووەوە هەولێکی زۆری داوە وە بەردەوام دەوری بالای هەیە •

◉ قوتابی سیروان محمد نجم بۆ بیرەوەری ٢٣ سالەی لەدایك بوونی یەکێتی ووتی :

– ١٨ی شوبات ڕۆژێکی مێژوویی پیرۆزە لە بیرەوەری دامەزراندنی یەکێتیماندا •• ١٨ی شوبات چرایەکی ڕووناکە هەمیشە لەڕێگای قوتابیاندا ، قوتابیانی کوردستان زۆر چالاکانە دەوری خۆیان ئەبینن و هەمیشە یادی ئەو ڕۆژە پیرۆزە ئەکەنەوە بەسەربەرزیەوە وە چالاکانە لە ئیش کردندان بێ وەستان بەتایبەتی دوای بەستنی کونگرەی استثنائی ١٩٧٤ •

◉ دەربارەی خواردنی بەشی ناوخۆیی قوتابی محمد حسین ووتی :

– ئەوەی شایەنی باسە خواردەمەنی بەشێوەیەکی باش دوبەش ئەکرێ ، ئەمەش ئەگەڕێتەوە سەر دەوری ئەو لیژنەی یەکێتی قوتابیان ئامادەی کردوە بۆ سەرپەرشتی پاك و خاوێنی و دابەش کردنی خواردەمەنی بەسەر قوتابیاندا ، کە بە شێوەیەکی یەکسانی و بەبێ جیاوازی لەنێوان قوتابیان دا شت دابەش ئەکەن وجێگای ڕێزو سوپاسن •

◉ بۆ جەژنی مامۆستایان قوتابی عبدالجبار مصطفی ووتی :

– ئێمەی قوتابی شانازی بەم ڕۆژە پیرۆزەوە ئەکەین کە مامۆستا چرای گەورەی گەلەو جەژنی مامۆستاکانمانە – ڕوناك کەرەوەی ڕێگامانن ئێمەش هەمیشە لە ڕێزمان کەم ناکەینەوە بەرامبەریان •

◉ قوتابی جلال محمد صالح ڕای خۆی بەرامبەر (١)ی مارت دەربڕی ووتی :

– لەم ڕۆژەپیرۆزەدا لەگەل بیرەوەری جەژنی مامۆستادا ، جەژنێکی گەورەی تر بەرێ ئەکەین کە سەرکەوتنی خۆمالی کردنی نەوتە کە میری نیشتمانی و پارتی سەرکردە بەعسی عەرەبی سوشیالیست هەنگاوی گەورەیان لەم ڕیبازەدا نا ، بۆ ئەوەی سامانی نەوتی وولاتەکەمان لەدەست بێگانە دەربهێنن ، کە ئەمڕۆ لەڕووی پیشەسازی و کشت و کال و بازرگانیەوە بۆ خزمەتی گەل کەلکی لێوەرئەگرین •

◉ لەوەلامی هەمان پرسیار دا قوتابی کاوە حمە صالح ووتی :

– ئەوەی کە لەم ڕۆژە پیرۆزە دا یادی ئەکەینەوە بەشانازیەوە سەرکەوتنە بەسەر کۆمپانیا مۆنۆپۆلەکاندا ، بەخۆمالی کردنی نەوت • کە پارتی سەرکردە پارتی بەعسی عەرەبی سوشیالیست ئەم بەرهەمە گرنگەی هێنایە دی بۆجەماوەری گەل ، کە ئەمڕۆ لەهەموو باریکدا وولات کەلکی لێ وەرئەگرێت و لە پەروابوومی سامانی خۆی ئەخوات و پارەمان ناچێتە گیرفانی بێگانەوە – هەر لەم ڕۆژەشدا یادی جەژنی مامۆستا ئەکەینەوە هیوادارین هەمیشە گولی گەشاوەی باخچەی خوێندن و زانیاری بن لە ڕێگای گۆش کردنماندا و ئێمەش پەپولەی شەیدای فێربوونین •

لەگەل قوتابیاندا

لەم ڕۆژانەدا بەبۆنەی جەژنەکانی ئادارەوە چاومان بەبرادەر غاندی محمد حسن ئەندامی لقی یەکێتی قوتابیانی کوردستان لە سلیمانی و سەرۆکی لیژنەی زانکۆی سلیمانی کەوت و چەند پرسیارێکمان ئاراستە کرد ••

دەربارەی بەشی ناوخۆیی و وەرگرتنی قوتابیان ••

کاك غاندی ووتی : یەکێتی قوتابیانی کوردستان و بەڕێوەبەرایەتی عەمادەی کاروباری قوتابیان لە زانکۆی سلیمانی پەیوەندیەکی بەهێزو پڕ لەکارکردن لە پێناوی جەماوەری قوتابیاندا پێکەوەی بەستون•• ئەمسال قوتابیانی زانکۆی سلیمانی لە ١٠٠٪ وەرگیراون و (مخصصات) وەر ئەگرن •• ئەوەی لێرەدا ئەگەڕێتەوە سەرشانی لیژنەی زانکۆ هەمیشەبەوپەڕی لەخۆبوردنەوە بەئەرکی پیرۆزی خۆی هەلساوە – وە توانیویەتی چارەسەری هەموو گیروگرفتەکانی قوتابیان بکا •

هەروەها لیژنەمان بەشداری ئەو کۆبونەوانە ئەکا کە لەگەل لێپرسراوانی زانکۆدا ئەگیرێت و پێویستیەکانی قوتابیان ئەخنە پێش چاو •• هەروەها •• لە بارەی (سلفە)ی قوتابیانەوە بەتایبەتی قوتابیە هەژارانەی بەشی ناوخۆیان نی یە •• یەکێتیمان دەوری خۆی بینیوەو بەشداری ئەکا بۆ هەلسەنگاندن و ناسینی باری ئابوری قوتابیان وەتائێستا چەند قوتابیەك سلفەیان وەرگرتوە •• لەڕووی جێبەجێ کردنی لەبەرکردنی (زی الموحد) ••

کاك غاندی ووتی : قوتابیانی زانکۆی سلیمانی بەشێوەیەکی سەرکەوتنانە هەنگاوی بەرزیان لەم بارەیەوە •• لیژنەی زانکۆی یەکێتیمان دەورێکی بالای هەبوو لە جێبەجێ کردنی بڕیاری ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش لەو بارەیەوە ، ئێستا تا ڕادەیەکی تەواو ٩٨٪ی قوتابیان بەجل و بەرگی یەکسانەوە دێنە زانکۆ •

ئێستاش لیژنەمان بەردەوامە لەسەر کارەکانی بۆ جەماوەری قوتابیان و لەهەموو یادو بیرەوەریەکی نیشتمانی و نەتەوەیدا دەوری خۆی بینیوە لەم ڕۆژانەدا بەبۆنەی جەژنی مامۆستاو سەرکەوتنی خۆمالی کردنی نەوتەوە ، ئاهەنگێکی قەشەنگی گێڕا لە زانکۆی سلیمانی و بەسەرپەرشتی لیژنەی زانکۆو تیپی موسیقای یەکێتی قوتابیانی کوردستان بەشداریان تیاداکرد • هەمیشە جەماوەری قوتابیان لەدەوری یەکێتیەکەیاندا کۆبونەتەوە بەسەر بەرزیەوە هەموو فەرمانێکی جێبەجێ ئەکەن لە پێناوی بەرژەوەندی گشتی جەماوەری گەل و قوتابیان •

ئازاد مەحمود ئامادەی کردوە

خوێندن و خەباتی قوتابیانی پورتوگال

عبدالخالق صالح

لەپاش شۆڕشە نیشتمانی-یەکەی (٢٥)ی نیسانی ١٩٧٤، پورتوگال کەوتە ناو گێژاوێکی سیاسی و ئابووری ئالۆزاو، باری سیاسی وولات زۆر شلەژاو بووە لایەنەکانی کۆنەپەرست دژ بە شۆڕش و هێزە پێشکەوتو-خوازەکان پیلان دەنێنەوە •• پیلانەکانی (٢٨ی ئەیلوولی ١٩٧٤و ١١ی ئازاری ١٩٧٥) دیارترین بەلگەن بۆ ئەم ڕاستیە بەلام خۆگرتنی گەلی پورتوگال و هێزە پێشکەوتوخوازەکانی لەسەنگەری دژ بەئیمپریالیزم کلکەکانی هەردەم نەیانهێشتووە ئەم کۆنەپەرستانە بکەن بە ئاواتە گلاوەکانیان • قوتابیانی پورتوگالیش وانەبێ بێبەش بوبن لە وەستان دژی ئیمپریالیزم و کۆنەپەرستان وەبنیات نانی کۆمەلێکی سۆشیالیست ، بویە قوتابیان ئەکانیان داوەتە خۆو چوونەتە ناورێزی تێکۆشان و زۆرجاریش لەڕێزەکانی پێشەوەی شەر جەنگاون •

بزووتنەوەی قوتابیانی پورتوگال گۆڕانێکی زووری بەسەردا هاتووە .وەقوتابیان توانیویانە لەگەل بزووتنەوەی شۆڕشگێری نوێخۆیان ڕابهێنن و لەگەل پێداویست و ئامانجەکانی شۆڕش یەك بگرنەوە •

نەبوونی سیاسەتێکی پەروەردەی کاریگەری نوێ ، کەبتوانێ بنەڕەتی گۆڕانی بەرنامەو بنچینەکانی خوێندن بگرێتە ئەستۆی خۆی و دابین کردنی ڕامیاریەکی نوێ کە دەزگا پەروەدەیی و قوتابخانەکان لەگەل باری نوێی وولات لێك بداتەوە •• هەروەها ئەو هەرەشەو دەستە ناپاکانەی کە بۆ بزووتنەوەی قوتابیان ڕاکێشراوەو هەول دەدەن بو بچراندنی بزووتنەوەی قوتابیان لە پورتوگال ••• هەموی وای لە بزووتنەوەی قوتابیان کردوە لەم وولاتەدا کە قۆل و باسکی خۆی لەگۆڕی خەبات هەلکەن و دەست بکەن بەیارمەتی دانی شۆڕش بۆ چارەسەر کردنی ئەم گیروگرفتانە •

بێ گومان قوتابیانی پورتوگال دەسکەوتی زۆریان هێناوەتە بەرهەم ، وەکو سەرکوت کردنی هێزە فاشستەکانی ناو قوتابخانەو زانکۆکان و خاوێن کردنەوەی دەزگا پەروەردەیی یەکان لە مامۆستا کۆنەویستەکان و بەرێوەبردنی ئەم دەزگایانە بەشێوەیەکی دیموکراتیانەو بەشداری بوونی مامۆستاو قوتابیان و شارەزایان بۆ چارەسەرکردنی گیروگرفتەکانی ناو قوتابخانەو زانکۆکان جگە لە نەهێشتنی هەندێ بابەتی خوێندن کە لە سەر چوون و لەگەل پێداویستەکانی شۆڕش ناکونجێن لەناو پرۆگرامەکانی خوێندن •

بەلام لەگەل ئەم هەول و تەقەلایەش شوێنکاری کۆن و پێش شۆڕش هێشتا شەقلی لەسەر پەروەردەو خوێندن لە هەندێ ناوچەکانی پورتوگال ماوە ، بۆ ئەم مەبەستەش قوتابیان هەول دەدەن بۆ پێگەیاندنی یەکگرتنی هەموو هێزە پێشکەوتوو خوازەکانی وولات وە بەتایبەتی بۆ پێك هێنانی کۆمەلەی قوتابیان لە چوارچێوەی وولات •

لەلایەکی تریشەوە قوتابیانی پورتوگال بەشداری هەموو چالاکیەکانی کاری میللی گەل دەکەن و تێدەکۆشن بۆ پاراستنی شۆڕش و دەسکەوتەکانی جەماوەری کارکەر ، هەروەها چەند ئاهەنگێکی پشتگیری کردنیان ساز کردووە بۆ ڕاکێشانی ڕای گشتی جیهانی • هەروەها یەکگرتنی قوتابیانی پورتوگال لەگەل یەکێتی قوتابیانی جیهان دورێکی بالای گیراوە لە بزووتنەوەی قوتابیان لەم وولاتەدا ئەوەش لەپاش بەستنی ئەو سیمینارەی کە لە تشرینی دووەمی ١٩٧٤ لە پورتوگال بەسترا ، بەبۆنەی بلاو بوونەوەی دیمکراتیەت لەناو پەروەردەو خوێندنداو پشتگیری کردنی شۆڕشی پورتوگال • – ماوێتی –

لەڕاپورتی سیاسی‌دا

حزبی بەعسی سۆشیالستی عەرەب حزبێکی شۆڕشگێڕە بو بەدی هێنانی ئازادی نەتەوەی عەرەبیش سوشیالستی بە پێویستیەکی گرنگ دائەنێ لەبەر ئەوە بلاوکردنەوەی ئەم بیروباوەرە لە سەرەوەی ئەرکەکانی تێکوشانی خۆی دائەنێ و هەول ئەدا بەگوێرەی پێداویستی لە هەموو قوناغەکان دا جێبەجێی بکات •

خوێندن و شۆڕش

فریاد بلال

شورش و نەهێشتنی نەخوێندەواری :– ڕادەی نەخوێندەواری لەو لاتە عەرەبەکاندا دەگاتە ٧٥٪ وە لەو سەرژمێرەی کە لە دەولەتە عەرەبەکان کراوە ئەبینین هەرسالی ٤ر٢٪ نەخوێندەواری کەم ئەبێتەوە کە ئەمەش ڕادەیەکی ئەوتۆ نیە نەخوێندەواری بنەبڕ بکات •• هویەکی ئەوەیە :

١ – زوربەی دەولەتە عەرەبەکان وەکو مەسەلەیەکی ئیلزامی خوێندنیان نەکردۆتە پەیڕەوێك بۆ بلاو کردنەوەی خوێندەواری •

٢ – چ پیلانێکی دیاریکراویش بە پێی پێڕەوی زانستیانە دانەنراوە بەلام لە عیراق دا وەك لە ڕاپورتی سیاسی‌دا دیاری کراوە پەیمانی بە جەماوەر داوە کە لە هەمو قۆناغێك خویندن جێگای دیاری هەبێ ••

شورش لە روی بڕواو لێکدانەوەشدا نەخوێندەواری بە کۆسپی سەرەکی دائەنێ بۆیە پاك کردنەوەی کۆمەل لە نەخوێندەواری ئەرکێکی مێژوویە وکەوتۆتە ئەستۆی حزب و شۆڕش و ڕێکخراوەکانی تری •

لێرەشەوە دەتوانین هەندێ تێبینی تر رون بکەینەوە کە ڕاستەوخۆ پەیوەندیان بە نەهێشتنی نەخوێندەواری و بلاو کردنەوەی خوێندن هەبێ •

ئەم تێبینی یانەش هەندێکیان پەیوەندیان بە مامۆستایانەوە هەیەو هەندێکی تریش بە قوتابی یا خود بە ژیانی خوێندنەوە هەیە •

١ – خوێندەواری ڕاست و ڕەوان لە مامۆستا وەدەست بێ ئەکا بەلام زوربەی مامۆستا یانمان پێویستی یەکی زۆریان بە خۆپەروەردە کردنە بەتایبەتی ئەوانەی وا دەزانن فێرکردن تەنیا تەلقین دانی قوتابیان و زانیاریش تەنیا کە لەکە کردنی باس و خواسی لابەلایی یە • هەروەها زانکۆکانیش تا ئێستا سالی هەزاران قوتابی لێ ی دەرئەچێت و بێ ئەوەی سود لەزانیاری یەکانیان وەربگرێ • ٢ – زوربەی ماموستایا-نیشمان وا ئەزانن مامۆستایەتی بێ ئەکات •

تەنیا هۆیەکە بۆ ژیان گوزەران چونکە لە وولاتانی دواکەوتوو زیاتر برەو بە گوزەران دەدرێت نەك زانستی زانیاری بەلام مامۆستا دەبێ دلسۆزبێ لە ئیشە کەیدا وەك هەمو ڕۆلەیەکی ڕاست گۆ بە ئەمەك خۆی ماندو بکات •

٣ – زوربەی مامۆستایانیش ئەوانەی کەبیروباوەڕیان بەمەسەلەی پێشکەوتوخوازی نیە وکۆنەپەرستن و هەروەها لە گیانی ئایدیولوژی شورش و حزب دورن • بۆیە ئەبێ ئەمانە وا پەروەردە بکرێن کە لەم گیانی کۆنەپەرستیە ڕزگاریان بێ •

٤ – هەرچەندە پەیوەندی دیموکراسی لەنێو قوتابیاندا باشترین ریگایە بۆ چارەسەر کردنی گشت گیروگرفت کۆسپ و تەگەرەیەك لە نێوان قوتابیاندا لەلایەك و قوتابی و مامۆستاش لەلایەکی ترەوە بەلام زۆر بە داخەوە دەلێم کە زوربەی زوری قوتابخانەکانمان بە بەردەیەکی خۆپەرستی و پەیوەندی یەکی دژوارو دور لە ڕاستی داپۆشراون •

قوتابخانە بەوناوەی کە مەلبەندێکی زانستی و زانیاریە وە هەولێکی بێپایان دەدات لە بلاوکردنەوەی تیشکی ورشەداری خوێندەواری لەنێو کۆمەلدا بۆیە کابەتاکە ڕێگایەکی سەرەکی دادەنرێت لە بەرەوپێش بردنی پێشخستنی کۆمەل •

لێرەوە پێویستە کە بە چاوێکی ڕێزەوە سەیری قوتابخانە بکرێت و گشت کەلەبەرو ناتەواویەکانی بنبڕبکرێ •

ئێمە بە وچاوە سەیری قوتابخانە دەکەین کە :

١ – دەزگا یەکی کۆمەلایەتی یە بۆ هێنانەدی پەیوەندی کۆمەل و بەرەوپێش بردنی هەول دەدات •

٢ – دەزگایەکی شارستانیە کە لە هەولدانێکی بێپایاندایە بۆ ژیانەوەی شارستانیتی ئەو کۆمەلەی کە تیایدا

پۆستەی قوتابیان

● بۆ قوتابی محمد سعیدمحمد • براکیان تکا دەکەین سەرێك لە لقی هەولێر بدە بۆ داخوازێکەت ئیتر سوپاس•

● بۆ قوتابی مسعود بەریشان برای بەرێز تکایە ئەگەر هەر بەرهەمێکت هەبوولە ڕێگای لیژنەی ڕۆشنبیری ڕاگەیاندنی لقی هەولێرەوە بۆمان ڕەوانەبکە •

● بۆ قوتابی مجید ئاسۆ • برای ئازیز بەداخەوە بەرهەمەکەت لەگەل لاپەڕەی خەباتی قوتابیاندا ناگونجێ داوای لێ بوردن ئەکەین •

● بۆ خوشکی بەرێز –ئاسك رسول •• بەرهەمەکەت لەکاتی خویدا نەگەیشت داوای لێبوردن دەکەین •

★———★ ★———★

بەکیەتی قوتابیانی کوردستان ئامادەی ئەکات

هەوالەکانی یەکێتی

لقی سلیمانی :

بەبۆنەی تێپەڕبونی ٢٣ سال بەسەر دامەزراندنی یەکێتی دا گەلێك ئاهەنگ لەلایەن قوتابخانەکانی کوڕان وکچانی سلیمانیەوە پێش کەش کرا ••سانەوی فریشتەی کچان و سانەوی شۆڕشی کوڕان لە ئاهەنگێکداو ناوەندی کاژاو لە ئاهەنگێکی قەشەنگدا •••هەروەها قوتابخانەی ناوەندی کۆماری کوڕان بەبۆنەی (١)ی مارتەوە ئاهەنگێکی گێڕا هەردوو بەڕێز حامد کریم و فرهاد احمد ئەندامانی لقی سلیمانی تیا ئامادە بوون، هەر بەم بۆنەیەوەهەموو کەرتەکانی لقی سلیمانی ئاهەنگیان گێڕا •

● وەفدێکی وەرزشی لەکەرکوك و نینوی و دهۆك – گەیشتە سلیمانی بەبۆنەی ئەودەورەیەی بۆ ٧ی نیسان کە یەکێتی نیشتمانی بۆ هەلساوەتەوەی شایەنی باسە لقی یەکێتی سەرپەرشتی ئەو یاریانەی کرد کە لە نێوانیاندا کرا •

● بەسەر پەرشتی کاك صباح محمود وەفدێکی وەرزشی یەکێتی قوتابیان چوە هەولێرو نینوی •

● بەرێز کاك صباح محمودکۆڕی یەکەمی لیژنەی پیشەیەکانی پێك هێنا ، لەم کۆڕەدا باسی کاری هونەری و پیشەی قوتابیانی کردو ڕێبازی کارکردنی ئەم قۆناغەی دیاری کرد •

● ئامادەی کشتوکالی سلیمانی بۆ گەشتێکی زانیاری گەیشتە بەسرا ، هەروەها ئامادەیی پیشەسازی سلیمانی لەگەشتێکی زانیاریدا بۆناوچەی کەرکوك و هەولێرو موصل کەوتەڕێ • بۆ بینینی کارگەکانی ئەو ناوچانە •

تیپی وەرزشی ئامادەی پیشەسازی سلیمانی و هەولێر لەیاریەکی بالەدا بەیەك گەیشتن لە سلیمانی لە ئەنجامدا تیپی سلیمانی سەرکەوت •

● لە ڕۆژی ١٥–٣–١٩٧٦ کۆڕێکی فراوان بۆ قوتابیانی ئامۆژگاکانی زانکۆی سلیمانی گێڕا ، لەم کۆڕەدا بەڕێز هۆشەنگ سید احمد سکرتێری گشتی قوتابیان و بەڕێز سیف الدین عبدالقادر سەرۆکی لقی سلیمانی ئامادە بوون •

هەروەها لەرۆژی ١٦–٢–٧٦دا کۆڕێکی فراوان بۆ قوتابیانی ئامادەیی سلیمانی کچان ساز کرا لەم کۆڕانەدا ئەندامانی لق ئامادەبوون هەروەها بەڕێز هۆشەنگ سید احمد ئامادەی ئەم کۆڕانە بوو، بەڕێز مامۆستا عاشور لێپرسراوی مەکتەبی قوتابیانی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب لە سلیمانی بەشداری لەم کۆڕانەدا کرد •

لقی هەولێر :

● لیژنەی ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن بەخشنامەیەکی ڕۆشنبیری بلاو کردەوە لەژێر ناونیشانی (ئۆتۆنومی) دەستەیەك قوتابی لە دەرهێنانی ئەم بەخشنامەیەدا ، بەشداریان کرد •

● لە رۆژی ١٣–٣–١٩٧٦ لیژنەی مەلبەندی لقی هەولێر فراوانترین کۆبونەوەی کرد • ئەندامان و جێگری سەرۆك هەلبژێران و ژمارەیەکی زۆر لەقوتابیان بەشداریان تیایدا کرد، بەرنامەی کاری پیشەیی ئامادە کراو تفتوگۆی لەسەر کراو شی کرایەوە •

لە ئەنجامدا ئەم برادەرانە لیژنەکەیان لێ پێك هات ••

١ – کاك بدر مصطفی –سەرۆك – ئەندامی لق •

٢ – کاك سالار مجید –جێگری سەرۆك و لێپرسراوی جم و جولی دیدەوانی وکاری میللی •

٣ – کاك سلام کۆیی –لێپرسراوی جم و جولی هونەری و شانۆگەری •

٤ – کاك شێردل تحسین –لێ پرسراوی کاروباری وەرزشی •

بڕوانە ل –٢–

دوو وێنە لە بەرهەمی هونەریی شانۆگەری قوتابیانی کوردستان لە سلێمانی •

Institut Kurde de Paris

گەلی کوردو هەموو گەلی عیراق ئاهەنگی نەورۆزیان گێڕاو پەیمانی تێکۆشانیان لەسەر رێگای یەکێتی و برایەتی نوێ کردەوە

نەورۆز جگە لەوەی کە جەژنی بەهارە یادی خەباتە لە دژی ستەمو زۆرداری .. ئەمرۆ نەورۆز روی یەکێتی خەباتی ناوکۆیی رۆڵەکانی گەل و یەکێتی نیشتمانی لە عیراقی شورش‌دا نیشان ئەدات .

رۆژی یەکشەممەی رابوردو بە بۆنەی بیرەوەری جەژنی نەورۆزەوە لە زوربەی پارێزگاو ناوچەکانی وڵاتدا ئاهەنگی شادی ساز کراو بە خۆشیەوە ئەم بیرەوەریە نەتەوایەتیە بەرێ کرا ..

له بەغدا :

● بە پێی ئەو بڕیارەی کە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە ئەیلولی ١٩٦٨دا دەری کردو ٢١ی مارتی هەمو ساڵێکی بە رەسمی کرد بە جەژنی نەتەوەی گەلی کوردمان و پشوی رەسمی بێ بۆ هەمو هاوولاتیەك .. سەر لە بەیانی رۆژی یەکشەممەی رابوردو لە هەڵبەندی گەشت و گوزاری (صدر القناه) پارتی شۆڕشگیری کوردستان ئاهەنگێکی گەورەی ساز کرد ، لەم ئاهەنگەدا هەڤاڵ عبدالفتاح الیاسین ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو ماموستایان عبدالستار طاهر شریف سکرتێری کومیتەی ناوەندی پارتی شۆڕشگیری کوردستان و وەزیری شارەوانیەکان ، دکتور مکرم تالەبانی وەزیری (رەی)و چەند ئەندامێکی مەکتەبی سیاسی و کومیتەی ناوەندی پارتی شۆڕشگیری کوردستان و کۆمەڵێکی زۆر لە هاوولاتیەکان بەشدار بون . کاك عەبدوڵلا رۆژبەیانی ئەندامی مەکتەبی سیاسی پارتی شۆڕشگیری کوردستان وتارێکی خوێندەوە تیایا وتی :

جەژنی نەورۆز بە جەژنی ئازادی و برایەتی و سەرکەوتنی جەماوەری [illegible] بەسەر زورداری و ستەمدا .

گەلی کوردمان [illegible] خۆی بە [illegible] لە دوو چوار چێوەی کۆماری عیراقدا وەرگرتوە ..

دوای ئەو وتاری لیژنەی سەرپەرشتکاری ئاهەنگەکە خوێندرایەوە تیایا وتی :

جەماوەری کورد لە سایەی شۆڕشی ١٧ - ٣٠ی تەموزی نەتەوایەتی و سوشیالیستیدا کە حزبی سەرکردە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب دروستکەری میللی کردن و بەرەی نیشتمانی و ئۆتۆنومی و یاسای چارەسەر کردنی کشتوکاڵ و دەستورە پێشکەوتنخوازەکان بەرپای کرد ، ئاهەنگی خۆیان گێڕا ..

باسی بەیاننامەی ١١ی مارتی کرد وتی :

ئەمە بنچینەیەکی دیموکراتیانەو ئاشتیانەی بۆ یەکێتی نیشتمانی دانا و لە ناو چوار چێوەی نیشتمان و [illegible] مافی گەلی کوردی دیاری کرد .

ئەو نقمە بەکرێ گیراوەی کە لە دژی ئۆتۆنۆمی چەکیان هەڵگرت و ئەیانویست پیرو گرفت بخەنە سەر رێگای پێشکەوتنی شۆڕش و درێژە بە نەخشەکانی ئیمپریالیزم و زایونیستەکان بدەن لە بەردەم ئاوات و ئارەزوی گەلا پوچ بونەوە ئاشتی گەڕایەوە بۆ هەمو ناوچەکانی وڵات .

چەند چالاکیەکی هونەری لە ئاهەنگەکەدا پێشکەش کراو ئاهەنگەکە بە گۆرانی و هەڵپەرکێی هەمە جۆرە رازایەوە .

له زانکوی مستنصریە :

● سەر لە ئێوارەی رۆژی شەممەی رابوردو پارتی دیموکراتی کوردستان بەبۆنەی شەشەمین بیرەوەری بەیاننامەی ١١ی مارت و دووەمین بیرەوەری دەرچونی یاسای ئۆتۆنومی و جەژنی نەورۆزەوە ، لە هۆڵی زانکوی مستنصریە لە بەغدا ئاهەنگێکی ساز کرد . لەم ئاهەنگەدا بەرێزان هەڤاڵ عبدالستار طاهر شریف سکرتێری یەکەمی پارتی شۆڕشگیری کوردستان و ئەندامانی لیژنەی ئامادەکردنی پارتی دیموکراتی کوردستان و چەند ئەندامێکی ریزی دبلوماسی لە بەغداو کۆمەڵێکی فراوانی جەماوەری کورد بەشدار بون .

لە سەرەتای ئاهەنگەکەوە هەڤاڵ محەمەد ئەمین حەیدەری ئەندامی لیژنەی ئامادە کردنی پارتی دیموکراتی کوردستان وتارێکی خوێندەوە وتیایا وتی:

جەژنەکانی نەورۆزو مارت لەگەڵ بیرەوەری سەرکەوتنی شورشی ١٧-٣٠ی تەموزی نەتەوایەتی و پێشکەوتنخوازدا بەسەر کومپانیا ئیحتیکاریەکانی نەوتا یەکانگیر بون .. وە بە پێی بیرو باوەڕی شورشی ١٧-٣٠ی تەموزی نەتەوایەتی سوشیالیستیدا دەسەڵاتی نیشتمانی دانی بە جەژنی نەورۆزدا نا کە جەژنێکی نیشتمانیە لە کۆماری عیراق وە جەژنێکی نەتەوایەتی گەلی کوردە .

ئەمساڵ لەژێر دروشمی نیشتمانی و نەتەوایەتیدا ئاهەنگی نەورۆز بەرێ ئەکەین کە ئەم دەسکەوتانە ئەکەینە بەرژینی پارێزگاری دەسەڵاتی نیشتمانی پێشکەوتنخواز بە سەرکردایەتی حزبی بەعسی **سوشیالیستی عەرەب .**

لە دوای تێک شکاندنی یاخی گەریە کۆنە پەرستە بەکرێ گیراوەکە هەمو نەخشەکانی ئیمپریالیزم و زایونیستەکان تێك دران ئاشتی و هێمنی بۆ هەمو ناوچەکانی وڵات گەڕایەوە ..

ماموستا حەیدەری شادمانی خۆی نیشان دا بەرامبەر بەوەی کە جەماوەری کورد لە دەوری دەسەڵاتی پێشکەوتنخوازانە کۆ بۆتەوە کە **حزبی سەرکردە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بەرێوەی ئەبات .**

دوای ئەوە چەند چالاکی و گورانیەکی فولکلوری و میللی لە لایەن کۆمەڵەکانی هونەرو ویژەی کوردی سلیمانیەوە پێشکەش کرا .

لاوان چەند سرودێکی نیشتمانیان بەم بۆنەیەوە پێشکەش کردو لەسەرەتای ئاهەنگەکەدا دەقیقەیەك بە بێ دەنگی راوەستان بۆ رێز گرتنی گیانی شەهیدەکانی جولانەوەی نیشتمانی لە عیراقا ..

له هەولێر :

● روژی ٢١ی مارت ئاهەنگێکی جەماوەری گەورە بە بۆنەی جەژنی نەورۆزەوە لە شاری هەولێر ساز کرا ، لەم ئاهەنگەدا بەرێزان ماموستا هاشم عەقراوی سەرۆکی ئەنجومەنی تەنفیزی و بەکر مەحمود پشدەری سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانان و جێگری سەرۆك و ئەندامانی ئەنجومەنی تەنفیزی و سکرتێری ئەندامانی ئەنجومەنی یاسادانان و پارێزگاری هەولێرو هەڤاڵان جێگری سکرتێرۆ ئەندامانی سەرکردایەتی لقی ژوروی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بەشدار بون .

لە سەرەتای ئاهەنگەکەدا ماموستا منذر نصیف جاسم سەرۆکی لیژنەی ئاهەنگەکە وتارێکی خوێندەوە .

باس دەسکەوتەکانی شورش ١٧ی تەموزی نەتەوایەتی و سوشیالیستی کرد کە بۆ گەلی کوردی بەدی هێناوە .

دوای ئەوماموستا ئیسماعیل رەسول سکرتێری ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئوتونومی وتارێکی خوێندەوە .. تیایا وتی :

دوای ئەوە چەند چالاکیەکی هەمە جۆرەو سەمای میللی و گورانی فولکلوری پێشکەش کرا ، تیپە هونەریەکانی بەرێوەبەریتی روشنبیری جەماوەرو دەزگای گشتی رادیۆو تەلەفزیون و چالاکی قوتابخانەو شانوی لادێ هەریەکە چالاکی خۆیان نواند جگە لەمەش لە ناوچەکانی **سەر بە پارێزگاکەدا ئاهەنگی** نەورۆزیان بەم جۆرە گێراوە .

له سلیمانی :

پارێزگای سلیمانی بە بۆنەی جەژنی نەورۆزەوە ئاهەنگیان گێڕاوەو لەسەر لوتکە بەرزەکانی شاخی گوێژەو ئەزمر ئاگری نەورۆزیان کرۆتەوەو ئاوبەناو لە شوێنە گشتی و گۆڕەپانو سەری شەقامەکانا هەڵپەرکێی کوردیان کردوە ..

جەماوەرێکی زۆر بە ئامادە بونی پارێزگاری سلیمانی کاك محمد امین محمد و هەڤاڵ سکرتێری سەرکردایەتی شوعبەی سلیمانی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب نومایشێکی گەورەیان گێڕاوە .

نومایشەکە لە گۆڕەپانی سەرۆکایەتی زانکوی سلیمانیەوە دەستی پێ کردوەو وێنەی سەرۆکی فەرماندە احمد حسن البکرو ماموستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورشیان هەڵگرتبو . چەندان دروشمی پیرۆزبایی نەورۆزیان بەرز کردبۆوە ، دوای ئەوە جەماوەرێکی زۆر لە قەشقولی نزیك دوکانەوە کۆبونەوە ..

کاك عدنان مستەفا حسین جێگری پارێزگاری سلیمانی و سەرۆکی لیژنەی ئاهەنگەکان وتارێکی بۆ خەڵکەکە خوێندەوە تیایا وتی :

ئاهەنگەکانی ئەمسالمان دوای لەناو بردنی تاقمە کۆنە پەرستەکە کە بە پێی نەخشەکانی ئیمپریالیزم و زایونیستەکان ئەیانویست وڵاتەکەمان وێران بکەن .. وەکو ساڵانی رابوردو نیە .

هەروەها لە سەرانسەری ناوچەکانی تری سەر بە پارێزگاکە ئاگری نەورۆز کراوەتەوەو بە شایی و گۆرانی میللی و سەماکردن ئەم جەژنە نەتەوایەتیەیان بەرێ کردوە ..

له دهۆك :

● لە شانوی هاوینەی پارێزگاکەدا ئاهەنگێکی وتار خوێندنەوە بەبۆنەی جەژنی نەورۆزەوە رێکخراوە کە بەرێزان جێگری پارێزگارو هەڤال نوێنەری سەرکردایەتی شوعبەی دهۆك حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو خەڵکێکی زۆر لە هاو وڵاتیەکان تیایا بەشدار بون .

بەرێز جێگری پارێزگارو سەرۆکی لیژنەی ئاهەنگ کانی مارت وتارێکی خوێندەوە تیایا **باسی ئەو دەسکەوتانەی** شورشی کرد کە سەرکردیەتی حزبو شورش بۆ گەلی کوردی بەدەست هێناوە ، وە وتی جەماوەری کورد بە دلسۆزی بەرامبەر حزبی سەرکردە ئەمێنیتەوە . دوای ئەوە چەند چالاکی و هەڵپەرکێی میللی و گۆرانی فولکلوری کوردی پێشکەش کرا .

هەر بەو بۆنەیەوە ماموستا یەحیا جاف پارێزگاری دهوك لقێکی کومپانیای فروشیاری عیراقی لە زاخۆ کردەوە .

له پارێزگاکانی تر :

● هەروەها بە بۆنەی جەژنی بەهارەوە سەرۆکایەتی ناوچەی کشتوکال لە پارێزگای میسان و شارەوانی عەمارەو ناوچەی علی الشرقی و حی السعدو چەند شوێنێکی تر ئاهەنگیان گێراوە ..

له بەسرە :

● لیژنەی ناوچەی پارتی شورشگیری کوردستان لە بەسرە لە سندباد لە ژێر دروشمی (نەورۆز ئوتونومی و میلی کردن)دا ئاهەنگێکی رێکخستوە .. کە ژمارەیەکی زۆر لە هاو وڵاتیان و کاربەدەستان تیایا بەشدار بون .

جگە لەمانەش لە چەند شوێن و جێگایەکی تری جوربەجوردا ئاهەنگی نەورۆز ساز کراوە ..

چەند پرۆژەیەکی خانوبەرەو ئاوەدانی لە ناوچەی ئوتونومی دا

کومپانیای گشتی قونتەراتچی عیراق گەلێك خانوبەرەی لە ناوچەی ئوتونومی کردوتەوە لەوانە دو خانو بو ئەنجومەنەکانی یاسادانان و تەنفیزی لە شاری هەولێر ، وە ئیستاش خەریکی خەنەك دانەوەی پێنج سەد خانوبەرەیە کە ماموستا حامد الجبوری وەزیری دەولەت بۆ پەیوەندی کاروباری دەزگاکانی ئوتونومی لە ئاهەنگەکانی تەموزی رابوردوا بەردی بناغەی دانابون .

بەشی نەخشە دانان لە وەزارەتی خانەسازی و ئیش کردن ئیستا خەریکی دانانی قەوارەی دو خانوی گەورەیە کە بدرێ بە قونتەرات .. وە ئەم پرۆژەیە نزیکەی پێنج ملیون دینار ئەبات ، وە کەوتۆتە بەری ژوروی رۆژئاوای شاری هەولێرەوە ، وە نزیکەی ٩٠٠ مەتر لە قەڵای شارەکەوە دورە ، جێگای پرۆژەکە خرۆی ئەدات لە سی (٣٠) دونم زەوی وە بریتی ئەبێ لەم خانوبەرانەی خوارەوە :

١ - خانوی ئەنجومەنی تەنفیزی کە یازدە نهۆم ئەبێ جگە لەوەی کە نهۆمێکی لەناو عەرزا ئەبێ ، ئەمە بۆ کاروباری سەرۆکایەتی ئەنجومەن و هەندێك ئەمینداریتی گشتی و نامەخانەو چێشتخانەو کەلوپەلی کارەبایی هەمە جۆرە .

٢ - خانوی ئەنجومەنی یاسادانان ئەمەشیان شەش نهۆمەو نهومێکیشی لە زەویدایە .. بو کاروباری سەرۆکایەتی ئەنجومەن و هۆڵێکی گەورەی تیایە بۆ کۆبونەوەکە جێگای ٢٠٠ کەسی تیا ئەبێتەوە جوانترین و تازە ترین کەلوپەلی تیا ئەبێ کە بۆ کونگرە گرتن دەست بدات ، جگە لەمانەش نامەخانەو کافتریایەکی تیایەو کەرەسەی تەلەفون و بێ تەلی تیایە .

٣ - ئەمینداریتی یە گشتییەکان .. ئەمانە چوار خانویان بۆ ئەکرێتەوە هەر یەکێکیان سێ نهۆمەو بو کاروباری ئەمینداریتی یە گشتیەکانە چێشتخانەو نامەخانەی تیایە جگە لە کەلوپەلی کارەبای پێویست .

هەروەها شوێنی تایبەتی ئەبەرەوە هەیە بکرێ باخچەی و سەوزی ، لەم پرۆژەیەدا چەند خانو بەرەیەکی نیشتەجێی تیایە بۆ ئەندامانی هەردو ئەنجومەنەکە .

وەزارەتی خانەسازی و ئیش کردن ئیستا خەریکی کردنەوەی پرۆژەی خانوبەرەی دادگاکانە لە دهوك و سلیمانی و رەواندز و هەڵەبجەو شەقڵاوە ، جگە لە خانوی مالی دادوەر لە لویسنجەق ، هەروەها خانوبەرەی بەرێوەبەریتی یەکانی ئەشغال بە دەستەوەیە کە لە هەولێرو دهوك بکرێتەوە بە [illegible] قیکای کەلوپەلی خانوبەرە لە هەولێر .

دیسانەوە وەزارەت خەریکی کردنەوەی چەند خانوبەرەیەکی خزمەتگوزاری تەندروستییە وەکو نەخۆشخانەیەکی گشتی لە سلیمانی و دهوك و چۆمان و پێنجوین و عەیادەی پزیشکی لە دهوك و هەولێرو سلیمانی و خانوبەرەی تاقیگای تەندروستی لە سلیمانی و هەولێرو دهوك و مەڵبەندی پزیشکی ددان لە سلیمانی . لەگەڵ خانوبەرەی قوتابخانەی پیشەسازی لە هەولێرو مەخمورو ئامادەیی کشتوکال لە هەولێرو دهوك و چەند قوتابخانەیەکی تری هەمە جۆرە لە ناوچە جوربەجورەکانی ناوچەکەدا .

له بروسکەیەکدا بۆ سەرۆکی فەرماندە (پاشماوە)

سەبارەت بەو گۆڕانە شورشگیرانەیەی کە لە قوتری عیراقدا پێکتان هێناوەو سوپاسی ئەو پشتگیری یەتان ئەکەین کە بارمەتی سیمینارەکەتان دا .. ئەو دەسکەوتانەی لەم وڵاتەدا بەدی هانون نمونەی ئاواتی دلسۆزانەی سەرکردایەتیەکەتانە کە لە پێناوی سەرکەوتنی عەرەبا بە کارتان هێناوە .. ئێمە بەڵێنتان ئەدەینێ کە بە پێی دروشمی کۆنگرەکە لە پێناوی گەشە کردنی عەرەبو داخوازیەکانی گەلی عەرەبمانا بێ بکۆشین دیسانەوە پێرۆزتان ئەکەینەوە .

عەمیدەکانی کولیجە ئەندازیارەکان لە زانکو عەرەبیەکانا

سوپاس

بە بۆنەی کۆچی دوایی خوالێ خۆشبوو دایکمەوە زۆر سوپاسی ئەو برادەرو دۆستانە ئەکەم کە بەشداری غەمو ناخۆشیان کردم ، لەخوا داوا ئەکەم وینەیان زۆربێت و هەرگیز ناخۆشی نەیەتە رێگایان .

شێخ نوری شێخ فەرەج
ماموستای قوتابخانە
لە سلیمانی

هاوکاری
رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتی یە ئا دەزگای هاوکاری چاپو بلاو کردنەوەی کوردی دەرئەچێ
ژمارەی سپاردن بە کتێبخانەی نیشتمانی
١٥٦ ساڵی ١٩٧٤

جافووری شین پاشماوە

ئێوارەیەك تازە شەو خەریك بوو دادەبەزی یە سەر سنگی زەوی کە پاشا لەناو شاخ و داخێکی هەزار بە هەزار دا رێی لەبەر بزربوو ، هەڵەتەی ناو هەڵدێرو گردو تەلان و تەمۆخان بوو ، کەوتە ناو دۆڵێکی قوول و ترسانەکەوە کە پێیان دەگوت : « **دۆڵی ماران** »و زۆر قسەی جرناو فرناو رووداوی بێسەروبەریان لەو دۆڵە دەگێڕایەوە !

پاشا کەوتە بەر لەپی دزو جەردەو رێگران و قۆڵ بەستیان کردو رایان کێشا ناو ئەشکەوتێکەوە .. پاشا دەستی بە هاوار هاوارێ کرد :-

« **خۆزینە ! بەرم دەن ، چۆن زات دەکەن دەستم لێ بدەن ، بەرم دەن من پاشام ! بەرم دەن ئەگو بەدەردێکی واتان دەبەم خۆشتان نەزانن بە چ دەرد چووین !** »

دزەکان ما پێی پێ بکەنن : « **باوکم وورێنەی باشتر بکە، پاشاو ئەمجلە شرو وورەو ناو ئەم شاخ و داخەیان نەگوتووە ؟** »

هەندێ تێیان راخوڕی : « **ئەگەر راست دەکەی پاشای ، دەبێنە هەندێ پارەمان بدەرێ بەرەڵلات بکەین ..** »

هەندێکی تر نەڕاندیان : « **پێی ناوێ خۆی پێوە ماندوو بکەین ، چ کەلکی پێوە نی یە ، با لە ناوی ببەین و بسێنینەوە ..** »

پاشا وەلامی دانەوە : « **بەخوا باوکم چ پارەم پێ نی یە بتان دەمێ ، بەلام توخوا ئەگەر بمکوژن ، وەرن لە جیاتی پارە مافووری واتان بۆ بچنم کەس شتی وای بەچاو نەدیبێ ، برۆن بیفرۆشن و پارەیەکی باشی پێ وەربگرن ..** »

دزەکان ماوەیەك بیریان کردەوە :-

- « **مافوور چنینەکەت زۆری دەبا ؟** »
- « **نا .. زۆری نابا - بە سێ رۆژ تەواوی دەکەم !** »
- « **کەواتە باشە ، هەر لە ئیستاوە برۆ دەست پێ بکە ، سێ رۆژت مۆڵەت دەدەین ..** »

پاشایان فرێ دایە ناو ژێرزەمینێك و هەندێ خوری و حەریرو ئارمووشیان داپێ و لێی گەڕان .. پاشا دەستی بە مافوور چنین کرد !

سێ رۆژ تەواو نەبوو مافوورەکەی تەواو کرد ، مافوورێکی شینی چنی بوو و بە گولی زێرینی رازاندبۆوەو هەر چوار پەراوێزی خەست کرد بوو لە نەخشی جوان جوان، بالندەی کردبوو گولی گەشیان کردبووە بەرو باڵ و خۆیان رادەوەشاند کە دزەکان چاویان بەم مافوورە کەوت واقیان وورماو لە جێی خۆیان تاسان :-

« **بەخوا ، برا مافوورێکی نایابت چنیوە ، ئیستا دەیبەینە شارو دەیفرۆشین ..** »

مافوورەکەیان بردە بازاڕو ئەو رۆژە تا ئێوارێ بە ناو بازاڕو بازڕ ناندا سووڕانەوە چ کڕیاری چووریان لێ راست نەهات ، هەر کەسی چاوی بەم حەریرو ئارمووشانە دەکەوت سەری سوڕدەما ... ئەم مافوورە شتێکی زۆر بەنرخ و کەم وێنە بوو ، هەزاران دنیاری دەهێنا ، بۆیە کەس نەدەوێرا خۆی لە قەرە بدا ..

ئێواری دزەکان بەرەو شاخ بوونەوە ، هەتا بلێی پەست و خەفەتبار بوون ، یەکسەر چوونە ژێر زەمینەکەی پاشاوە :-

« نە خۆت کا ، نە مافوورت **کا ، کەس ئەو مافوورەی پێ ناکڕێ ، بازرگانەکانیش ئەو پارە ئەستوورەیان نی یە خۆی لێراست بینن ! مافوورەکەت بە کەلك ئێمە نایە ، بەیانی زوو لەسەرت دەدەین !!** »

پاشا وەلامی دانەوە :

« **هێور بنەوە ، ئەختێ پشووتان فراوان کەن ، بەیانی بێ گرێ راست برۆنە کۆشکی شاهانەو داوا بکەن کە شاژن ببینن ، شاژن حەزی لە شتی وا جوان و دەگمەنە چاوی پێ بکەوێ بە هەر نرخێك بێ لێتان دەکڕێ ..** »

دزەکان ئەختێ لێکیان دایەوە لە مێشکی خۆیاندا هەڵگێڕو وەرگێڕیان کرد ، قسەکەیان زۆر بە ماقوولزانی و بیرەکەیان پەسند کرد ..

بۆ سبەینەی پاشی دوویان چوونە کۆشکی شاهانەو کە گەیشتنە وێ داوای دیتنی شاژنیان کرد بەلام گزیرو دەرگەوانەکان رێیان نەدان :-

« **شاژن پڕ ئیشەو ماوەی نی یە رێ پیاوی وەك ئێوە بدا بچنە لای ..** »

دزەکان مافوورەکەیان لێك کردوە :

« **چاو دەنێ ! بزانن چیمان بۆ شاژن هێناوە ، لێمان بکڕێ ..** »

گزیرو دەرگەوانەکان لە عاجباتیان تاسان و واقیان وورما :

« **باشە ، کەواتە دەچین ئەم مزگێنی یەی پێ رادەگەیەنین ، بزانین چ ئەمر دەکا ..** »

پاشان دزەکانیان بردە لای شاژن شاژن ماوەیەك بوو زۆر پەست و زویرو دڵتەنگ بوو ، چونکە ماوەیەکی زۆر بوو مێردەکەی کاتی گەڕانەوەی هاتبوو نەهاتبووەوە ، هیچ سەرو سۆراغیشی نەبوو .

دزەکان چوونە ژووری و دەست لەسەر سنگ خۆیان داهێنایەوە :

« **خانم گیان ! تەماشا کە ، تەماشای ئەم مافوورە جوان و بە نرخە بکە ، هێناومانە ئەگەر رات لێ بێ لێمان بکڕی !** »

شاژن سەیرێکی مافوورەکەی کرد لە شوێن خۆی تاسا ، چونکە ئەو نەخشانەی لە چوار پەراوێزی مافوورەکە کرابوون، هەر نەخشی رووت و قووت نەبوون ، بەڵکو نووسین بوون و ئەمەیان دەگەیاند :

« **ئەم دزانە منیان لە (دۆڵی ماران) بەند کردووە ، بەهانامەوە بگەن نەوەك دەمکوژن ..** »

شاژنی زرینگ و هوشیار وای پێشان نەدا کە نەخشەکەی خوێندۆتەوە ، دزەکان داوای چەندیان کرد پارەی لە مستنان و بەرێی کردن .. بەلام هەر لەگەل ئەوەدا کە دزەکان پێیان لە کۆسپەی دەرگە ئاوابوو و رۆیشتن ، شاژن هەموو سەرکردەکانی کۆکردەوەو فەرمانی پێدان دەم و دەست وەرێ بکەون و روو بکەنە فلانە شاخ و پاشا رزگار بکەن ..

بۆ ئێواری دزەکان لە ئەشکەفتی خۆیان لێی دانیشتبوون پارەی مافوورەکەیان بەش دەکرد ، لە عیکرا دەنگە دەنگ و غەلبە غەلبی سواران یان کەوتە بەرگوێ، سەربازی پاشا وەك میروو بەناو ئەو دۆلە وەر بوون و هەندێ سەرکردە لێیان وەژوورکەوتن و چاویان بە دارو دیواری ئەشکەفتەکەدا گێڕا درزێك بدۆزنەوەو پێ شۆڕبنەوە ناو ژێر زەمینەکەی پاشاوە .. چوونە ژێرزەمینەکەو پاشایان دەرهێنا کە تەماشا دەکەن پاشا ئەپاشای جاران ، جلێکی پیس و پلۆخ و هەزار پینەی لەبەرەو رەنگی وەك زەعفەران زەنك هەلگەڕاوە ...

Institut Kurde de Paris

سەردانەکەی مامۆستا طه محیی الدین لە ولاتانی ئەفەریقا

کاك طـه محیی‌الدین معروف ڕۆژی ٢١ ـ ٣ دوای تـەواو بوونی سەردانە دو ڕۆژییەکەی کـەمپالای بەجێ‌هێشت‌و لـە ئوگەندەوە بـەرەو تانزانیـا کەوتەڕێ •• کاك محیی‌الدین لـە ئوگەندە لەگەل سـەرۆك عیـدی ئەمیـندا دەربارەی پەیوەندی دوو قۆڵی هـەردوو ولات‌و کێشـەکانی ئەفەریقـا وتووێژی کردبوو •

وە لـە بەیاننامەیەکی دووقۆڵیدا کـە لـە کـۆتایی سەردانـەکەدا بڵاوکرایـەوە عیراق‌و ئوگەندە سەلماندیان کە پـەیڕەوی بیروباوەڕەکـانی ڕێکخراوی دەوڵەتانی بێلایـەن ئەکەن بۆ جێگیر کردنی ئاشـتی لە جیهاندا •

هەروەهـا بەتوندی ئـەو دەست درێژییانەیان تاوانبار کرد کە زایۆنیستەکان ئەیکەنە سەر نەتەوەی عەرەب• هەردوو لا لە کۆتاییدا داوایان کردوە کـە لـە زووترین کـاتدا کۆنگرەیەکی بەرزی عـەرەب‌و ئەفەریقا بگیرێ •

وە ڕۆژی ٢٢ ـ ٢ بـەڕێز جێگری سەرکۆمار گەیشـتە تانزانیاو لەگەل کاربەدەستانی ئـەم ولاتە کۆبۆوەو گەشتێکی بەدووروکەی زنجباردا کـرد • سەر لە ئێوارەش چەپکە گوڵێکی لەسەر گۆڕی (عبید کرۆمی) دووەم جێگـری سەرکۆماری تانزانیا دانا کـە لـە ساڵی ١٩٧٢دا کـوژراوە • وە ڕۆژی ٢٣ـ٣ کـاك طـه محیی‌الدین معروف گەڕایەوە بۆ دار السلامی پایتـەخت بۆ ئـەوەی وتووێژ لەگەل بەڕێز جولیوس نایریری سەرکۆماری تانزانیادا بکات •

سـەردانێکی چۆنێتی ڕێکخستنی فەلاحەکان لـە هـەولێر

ڕۆژی دو شەممەی ڕابوردو مامۆستا حـازم کـاظم ئەندامی مەکتـەبی تەنفیـزی یەکێتی گشتی کۆمەڵە فەلاحیەکان چوە بۆ سەردانی پارێزگای هەولێر •• ئـەم سەردانـەی ماوەی مانگێك ئەخـایەنێ •• لـەم ماوەیـەدا ئاگـاداری جۆری ڕێکخسـتنی فەلاحـەکان‌و ئیش‌وکاری کۆمەڵە فەلاحیەکان‌و هـەرەوەزکارە کشتوکاڵیەکانی پارێزگاکە ئەبێ •

٣٠ هەزار دونم زەوی کرا بـە مەرەزە

ڕۆژی دو شەممەی ڕابوردو دکتـور حسن فهمی جمعـه وەزیری کشتوکاڵ‌و چارەسـەر کردنی کشتوکاڵ سەرۆکایەتی کۆبونـەوەی لیژنـەی باڵای گۆڕینی کشتوکاڵ مەرەزەی لە دیوانی وەزارەت کردوە • ئەم کۆبونەوەیە چـوار سـەعاتی خـایاندوەو بڕیاریان داوە ٣٠ هەزار دونم زەوی لـە پارێزگاکانی قادسـیەو میسـان‌و ذی‌قارو کەربەلا بکـەن بـە مەرەزە •

وە بڕیاریان داوە پێویستیـ یەکانی ئەم کشتوکاڵە هەرچی بێ جێبەجێی بکەن •

لـە حـەوتەمین کونگرەی ناوچەیی ئافرەتانی عیراق ـ لقی بەغدا

محمد محجوب : پێویستە ئافرەت دەست بنێتە ناو دەستی پیاو .

هەڤال محمد محجوب ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حـزبی بەعسی سوشیالیستی عـەرەب ئەوەی سەلماند کـە ڕزگاری ئافرەت‌و شوێن گرتنی لەنـاو جوڵانەوەی کـۆمەڵی عـەرەبا یەکێکە لەو مەسەلە بنەڕەتیانەی کە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب هـەر لـە سەرەتاوە بایەخی پێ داوە ••

ڕۆژی دوشـەممەی ڕابوردو هەڤال محمد محجوب حەوتەمین کونگرەی ناوچـەیی یـەکێتی ئافرەتانی عیراقی لقی بەغـدای کردەوە وتی : حزب بە ئاشکرا داوا ئەکا کـە پێویستە لـە پێناوی هـەمو کۆمـەڵدا تێ بکۆشین وە بە تایبەتی لـە پێناوی ڕزگار کردنی ئافرەت و سـاز کـردنی زەمینەیەکی کۆمەڵایەتی ئەوتۆ کـە بتوانێ چالاکی خۆی تیا بنوێنێ •• بۆ ئەوەی بتوانین کۆمەڵی یەکێتی، ئـازادی ، سوشیالیسـتی دابمەزرێنین ••

سەرکردایەتی سیاسی‌و حزب لـە ولاتدا ئارادەیەك زەمینەـ یەکی لەباری بۆ ئیش کـردنی ئافـرەت ڕەخسـاندوە •• ڕێگادان بـە ئافرەت‌و ماوەدانی

کە لە پێناوی گۆڕینی کۆمەڵدا تێ بکۆشێ مەرجێکی بنچینەیی گۆڕینی کۆمەڵایەتی هاوچەرخە •• کـە حـزبی بەعـسی سوشیالیستی عەرەب بایـەخی زۆری پێداوە •• هەروەکـو ڕاپورتی سیاسی هەشـتەمین کونگرەی قوتری دەست نیشانی کردوە کـە ڕزگـار کـردنی ئافـرەت‌و دروست کـردنی زەمینەیەکی لەبار کـە بتوانی چالاکی خۆی تیا پیش بخات لە پێناوی گۆڕینی کۆمەڵدا یەکێکە لـە کارە گرنگەکانی بواری کۆمەڵایـەتی‌و ئـابوری‌و ڕۆشنبیری •

حزب تێکوشاوە کـە بارێکی وا بێنێتە کایـەوە ئافـرەت سەربەستی کـارو بیـروڕا دەربڕینی تیا دەسکیر بێ •• وە سەرکردایـەتی سـیاسی‌و حزب بە چاوێکی پێشکەوتوانەی هاوچەرخەوە سـەیری باری گوزەران‌و پلـەی کۆمەڵایەتی ئافرەت ئەکەن •• وە ئـەبێ هەمو ئەو بیروڕایانە نەمێنن کە لە چاوێکی تەسکەوە سـەیری مەسەلەی ئافـرەت ئەکەن •• چونکـە ئازادی ئافرەت ئازادی بەشێکی کۆمەڵە •

وەزیری تەندروستی سێیەمین کۆنگرەی زانستی دەرمانخانەکانی کردەوە

سەر لـە بەیانی ڕۆژی دوشەممەی ڕابوردو دکتور عزەت مستەفا ئـەندامی ئـەنجومەنی سەرکردایەتی‌شورش‌و وەزیری تەندروستی سێیەمین کۆنگرەی زانستی کۆمەڵی دەرمانخانەکانی لە ژێر ناونیشانی (ڕێك خستنی دەرمانخانەکان‌و داوودەرمان •• بۆ شورش •• بۆ کۆمـەڵ •• بۆ گەشە کردنی نەتەوایەتی) کردەوە • ئەم کونگرەیە لـە بارەگای کۆمـەڵی پزیشـکە عیراقیەکان لە بەغدا کرایەوە وەبۆ ماوەی سێ ڕۆژ ئەخایەنێ •

لـە سەرەتای کونگرەکەدا دکتور طـه ابراهیم العبدالله سەرۆکی زانکۆی بەغداو چەند سەرۆکێکی کۆمەڵە زانستیەکانی ولات‌و نوێنەری دەرمانخانەکانی عەرەب‌و بێگانەو بەڕێوەبەریـە گشـتی‌یەکانی وەزارەتـی تەندروستی‌و چەند دەرمانخانەـ جیەکی ولات بەشدار بون •

دکتـور عزەت مستەفا لـەسەرەتای کونگرەکە داوتی :

زۆرم پێ خۆشه ئەم کۆنگرە زانستی‌یە ئەکەمەوەو بەخێر هاتنی هەمو لایەکتان ئەکەم •• ولاتەکەمان لـە ڕوی سیاسی‌و ئابوری‌و کۆمەڵایەتیەوە گەلێك هەنگاوی ناوە هیوادارم لە ڕوی تـەندروستیشەوە زیاد لـە پێویست پیش بکـەوێ لەژێر سێبەری شورشی ١٧ی تەموزدا بـە سەرۆکایـەتی تیکوشەر سەرۆك احمد حسن البکر •

گەلێـك دەسـکەوتی تەندروستیمان لـە سێبەری شورشدا بە دەست هێناوە بەتایبـەتی باری تـەندروستی لادێکانمان شـان بەشـانی شارەکان ئـەڕوات ، چـەند خزمەتگوزاریکی بنەڕەتیمـان داناوە کە ئەبێتە هۆی گەشـە کردنی باری تەندروستی لـە ولاتدا ، وە ئێمـە بـە پێی بیروباوەڕی حزبی سەرکردەمان حزبی بەعـسی سوشیالیستی عەرەب ڕوژ بەڕۆژ خزمەتگوزاریە تەندروسـتیەکان فراوانتـر ئەکـەین •• وە مەسـەلەی تەندروستی ئەمڕۆ لـە هـەمو ڕویەکەوە پێش کەوتوەو هەمولایەنە پێویستی‌یەکانی خراوەتە بەر سەرنج‌و لێکۆڵینـەوە •. **هـەروەکو ڕاپورتی سـیاسی هەشتەمین کونگـرەی قوتری حزبی بەعسـی سوشیالیستی عەرەب دەست نیشانی کردوە •**

پیشەسازی داوودەرمان لـە ولاتە کەمانا زۆر پێشکەوتوە ، ئـەویش بـە هۆی دڵسوزی نواندن‌و خـۆ ماندو کـردنی ئیشکەرە تەکنیکی‌یەکانی بەشی خزمەتگوزاری تەندروستی‌یەوەیە ••

ئەم پێشکەوتنە بەشێکە لـە ئاواتەکانی شورش کە ئەیەوێ بەئەندازەی پێویسـت باری تەندروستی‌و داوودەرمان لـە ولاتەکەمانا پێش بکـەوێ •• ئێمـەش ڕوژ بـەڕوژ زیاتر بایـەخی پێ ئـەدەین‌و زووتر خزمەتی هـاو ولاتیـانی پێ ئەکەین •

ئێوەش هەر یەکە لە دەستی خۆیەوە بەرپرسیارە و ئـەبێ هەوڵی بەرز کردنەوەی لـەی تەندروستی‌و پێشکەوتنی باری تەندروستی بدات لە ولاتا ••

دوای ئـەو دکتور عاطف حمـودی الجلیل سـەرۆکی کۆمەڵی دەرمانخانەکان وتارێکی خوێندەوە باسی ئەوەی کرد کە سەرۆك ئەحمەد حسن البکـرو سـەر کردایەتی سیاسی حزب‌و شورش چۆن بایەخ بـە زاناو زانین‌و دەزگـا زانستیەکان ئەدەن‌و سەرپەرشتی ئەکەن و هانیان ئەدەن ••

دوای ئەوە باسی پیشەسازی داوودەرمانی کرد لە ولاتەکەماناو داوای لـە دەرمانخانە جیەکان کرد کە پشتگیری پیشەسـازی داوودەرمان بکەن •

لـەکۆتایی کوبونەوەکـەدا دکتور عزەت مستەفا پیشانگای زانستی کۆمەڵی کردەوە کە لە هۆڵی کونگرەکەدا ساز کرابو • لـەم پیشانگایەدا نمونـەی داوودەرمانی بەرهەمی کومپانی گشتی پیشەسازی داوودەرمانی سـامەراو مـەلبـەندە داوودەرمانیەکان‌و پوسـتەرو کتیبی زانسـتی لـە بارەی داوودەرمانەوە نیشـان درا • هەروەها کونگرەکە باسی چـەند باس‌و بابەتێکی تری پزیشکی‌و داوودەرمانی تری کرد •

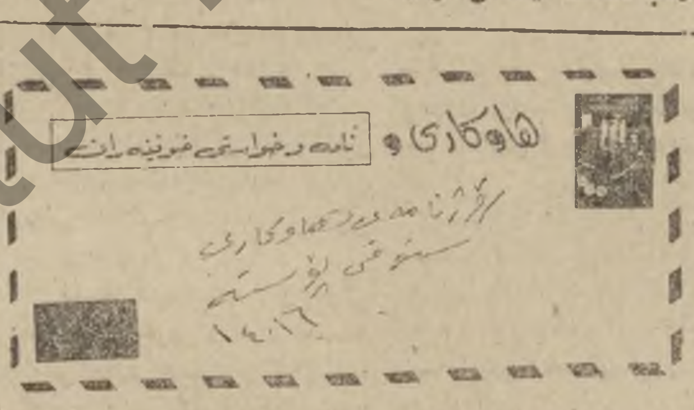

ئـەو گیروگرفتـەی ئـێـوە بەرچاوت خستوە بەدڵنیاییـەوە پێت ئەڵێین کاربـەدەستانی دڵسـۆز پێی ڕازی نابـن ، کاریش ئەکاتە ئەو ڕادەیەی تۆ لەنامەکەتا باست کردوە ، نابێ بێدەنگی بەرانبەر بنوێندرێ ، بە ڕای ئێمە بەناوی خۆت‌و ئەو ٢٥ ـ ٣٠ شوفێرەی باسیـان ئەکەی بەبێ ترس‌و سڵەمینەوە نوسـراوێك بـەلایـەنـە دیاریکـراوەکان بـدەن •• وەدڵنیـابن بەزوترین کـات چارەسەری گیروگرفتـەکانتان ئەکـەن •

بۆ خاوەنەکانی « بانگەوازێکی قوتابیـانی پەیمانگـای سولەیمانی » •

ئێمە لامان‌وایە ئـەو گیروگرفتەی هـاتووەتە ڕێی قوتابیانی پەیمانگاکەی ئێـوە گیروگرفتیکی ڕاستەقینـەیەو پێویستی بە چارە هەیە • ئیمە وای بەباش ئەزانین‌یادداشتیکی ڕاست‌و ڕەوان‌و پوخت بنووسن مەسەلەکەی خوتانی بە وردی تیا ڕوون بکەنەوە • ڕاسـتی چونە هەر ئەوەی تیا بنووسن، بینیرن بۆ ئەنجومـەنی سەرکردایەتیی شـورش ئەنجومەنی تەشریعی‌و تەنفیذی حوکمی ذاتـی‌و وەزیری پەروەردەو ڕوژنامەکان‌و داوای چارەی مەسەلەکەی خوتانی تیـا بکەن • وینەیەکیشی بـدەن بە ئیمە • ئیمەش لایەنگـریی خومانتان بۆ ئەنووسین‌و لـەو باوەڕەداین هەر داخوازی‌یەکی ڕاست داخوازی کەری تا سەری هەبێ دێنەدی •

● **کـاك کەمال سەعدی لـە هەولێرەوە نوسیویە ئەڵێ :**

پاش ئەوەی چەندان نوسین لەبارەی گیروگرفتی پاسـەکان بڵاوکرایەوەو چەندان کاریکاتیر بەپـەرەموچی هونەرمـەندان خـرایە سـەر لاپـەڕەی ڕۆژنامەکان‌و سەدان دانیشـتن کـرا لەلایـەن لێپرسراوان‌و کاربەدەستانی ئەم دەزگایـەوە بۆ بنبڕ کردن‌و لابردنی ئەم گیروگرفتـە گـەورەیە ، کـەچی بە پێچەوانەوە ئەم گیروگرفتـە زیاتر پەرەی سەندو لەبـەر چاوی جەماوەر خۆی نواند •• ناکـو ئێستا دەمانووت ژمارەی پاسـەکان کـەمن‌و بەشـی هاووڵاتیان ناکەن ، لەلایـەکی تریشەوە دەبینین ژمارەیـەکی زۆر پاسی نوێ خراونەتە کار ، کەچی ئەگەر سەیرێکی یەکێك لـە ئوقتەی پاسەکان بکـەین دەبینین وەکـو شـارە میروڵە خەلکی لێ وەستاوون ••

هاوکاری :

بەڕای ئێمە چارەسەری ئـەم گیروگرفتە بـەوە ئـەبێ ، هاتوچۆی پاسەکان ڕێك بخرێ، بە جۆرێك کە هاتوچۆیان لـە کاتێکـدابێ قەرەباڵغی لـەرادەیەکدا نـەبێ ، گیروگرفت دروست بکات •

● **کاك عومەر خۆرشـید نەها شوفێر لە هەولێر :**

وتاری پارێزگاری سلیمانی لە هەفتەی ڕاگەیاندنی یەکێتی ئافرەتانی کوردستاندا

لە هەفتەی ڕاگەیانـدنی یەکێتی ئافرەتانی کوردستان لە سلیمانی مامۆستا محەمـەدئەمین‌محەمەد ئەحمەد پارێزگاری سلیمانی ئەم وتارەی پێشکەش کرد :

خوشك‌و برایان :

ئەمڕۆ پارێزگاکەمان ئاهەنگی جەژنەکانی مارت ئەگێـڕێ ، شادمانین بەوەی ئەم بۆنەیـە خۆشی وشادی هەموو بەشێکی میللەتەکەمانە ، لە پێـش هەموویانەوە ئافرەت ئاهەنـگی حەفتەی ڕاگەیاندنی یەکێتـی ئافرەتانی کوردستانە کـە نیشانەیەکی زیندووی دەوری ئافرەتە لە کۆمەڵگـای سوشیالیستیدا •

هیوادارین ئەم ئاهەنگەمان پاڵ پێوەنەرێکی نوێ بێ بـۆ بردنـە پێشەوەی کاروانـی تیکۆشانی ئافرەتی عیراق بـۆ بڕینی ڕێگای لە مەیدانی ژیانی ڕاستەقینەدا لەژێر سەرکردایەتی حزبی سەرکردەدا ، حـزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست بۆ گەیشتن بە کۆمەڵگـای بەختیاری‌و کامـەرانی ، کۆمەڵگای یەکێتی‌و سەربەستی‌و سوشیالیستی دا •

مەسەلەی ڕزگار کـردنی ئافرەت و ڕاپەڕاندنی بنگەیەکە لە بنکە بنەڕەتیەکان کە بـاری کـۆمەڵایەتی‌و پێشکەوتن بەرەو ئاسۆی ڕوناك‌و ڕاست ئەبـات لەم ڕاستی‌یەوە شـورشـە کەمان هەوڵی داوەو هـەوڵ ئەدات بۆ ئیشی بەردەوام لـە پێناوی ئەوەدا کە ئافرەت مافی‌خۆی هەبێ بە پێی بیروباوەڕی حزبی سەرکردەمان ، حـزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست‌و لەم قوناغەدا بەپێی ئامانجـەکانی ڕاپورتی سیاسی کونگرەی هەشتەم کە ئەڵێ :

(ئەوپەڕی تەقەللا بدرێ لـە هەموو ماوەو مەیدانێکدا کـە بە گورجی مەسەلەی ڕزگـارکردنی ئافرەت جێبەجێ بکرێ تا شوێنی سروشتی خۆی لـە کۆمەڵگا دابگرێت) •

ئافرەت بخرێتە سـەر ڕێگای وەرگرتنـی ئـەرك‌و لێ پرسینەوە ، چونـکە پێویستی‌یەکانی ئەم **قۆناغـەو ئەم گۆڕینەی ولاتەکەمـان‌و ئاسۆی تێکۆشانی میللەتەکەمان داوای کۆ کردنەوەی هەمـوتواناو بەرز بونەوەی ئەکات لە مەیدانی داهێنان‌و ئیش کردن‌وخەباتدا •**

ڕزگار بونی ئافـرەت‌و بەردانی توانای هەمو کـاتێ داوایەکی جەماوەری‌و مرۆڤانەی‌گەورەیە باری ژیانی ئافـرەت ئێستاش پێویسـتـی بـە تێکۆشانێکی دورو درێـژو سەختە تا بگاتە ئامانجـی‌دروست •• بایەخدان بـە ئافرەت لە عیراقی شورشـدامایەی شادمانی هەمو پێشکەوتنخوازو نیشتمان پەروەرێکە•

گۆڕینی ئابوری‌و ڕوشنبیری‌و سیاسی‌وکۆمەڵایەتی‌ولاتەکەمان پێویستی بە تەواو کـردنی‌یاساو پەیڕەوی ئەوتۆ هەیە کە لە ژێر سێبەری ژیانی نوێدا‌ئافرەت لە ستەمی یاسـا جێماوەکان بپارێزێ ، هەروەهالەو کارتێ کردنانەش بیپارێزی کە بێیان ناخۆشە ئافـرەت‌شوێنی نوێ بگرێت •

لە کۆتایی دا پیرۆز بایـی گەرمم بۆ یەکێتی ئافـرەتانی کوردستان‌و یەکێتی گشـتی‌ئافرەتانی عیراق بە بۆنـەی تەواو بوونی حەفتـەی‌ڕاگەیاندنەوە لە سلیمانی •

هیوادارم سەرکەوتوبـن بەڕێگای خەباتا بەو پێیەی کـە بنکەی بنەڕەتین بۆ چـاندنی‌بیروباوەڕی شورش‌و ئاواتـەـ کانی بەرەو جێبەجێ کـردنی ئامانجەکانی •• بۆ هێنانەدی کۆمەڵگای سوشیالیست بـەسەرکردایەتی پێشەوای میللەتی عیراق مهیب ئەحمەد حەسـەن‌بەکر ئیتر بۆ پێشەوە •

پڕوپاگەندەی نـاڕەوا (پاشمـاوە)

هۆڵەندە ساغ ئەکەنەوە •• نابێ ئەوەشمان لەبیر بچێ کە ئەم ڕژێمە دژی عیرق داخی زۆر لە دل دایە •• چونکه شورش لـە بواری بەکۆتاچوونی کۆمپانیـا مۆنۆپۆلەکاندا بەشەنەرتی هۆلەندەی میللی• کرد جـا ڕژێمی هۆلەندە لـە مەسەلەی لـە سێدارەدانی جاسوسەکەی زایونیستـەکاندا پەلپ‌و بیـانووی دەست کەوت بۆ ئەوەی ئـەو داخەوکینەیەی خـۆی بڕێژێ‌و هێرشی ناڕەوا بکاتە سەر عیراقی شۆڕش‌و تیرو توانجی تێ گرێ •

سەرۆك وەزیران‌و وەزیری دەرەوەی هۆڵەندە کـە ئەمڕۆ کە بەکوڵ ئەگرین‌و وەك لێزمەی باران فرمێسك بۆ جاسوسەکەی زایۆنیستەیان هەڵئـەڕێژن ناتوانن لەبەردەمی ڕای گشتی جیهاندا دان بەڕاستی‌دا بنێـن‌و ڕوونی کەنەوە بۆ چی ئەو جاسوسە هاتووە بۆ ژووردووی نیشـتمان ••• بـۆ چی لـە لایـەن مخابەراتـی ئیسرائیلەوە کراوە بە ڕاوێژکاری مەلای بەکرێ گیراوو •• خۆی ئەو جاسوسە لە خاکی عیراق‌و لە کاتی ڕوخانی تاقمی بەکرێ گیراودا گیراوە !؟

ئیمڕۆکـە شۆڕشی سەرکەوتووی ١٧ی تەموز حوکمی عیراق ئەکات‌و ئەوسەردەمە بە سەر چـوو کەتیایدا جاسوس‌و بەکرێ گیـراو بە ئارەزوی خۆیان تەراتێن لەولات بکەن •• شورش هەر بەرەوپێش ئەچێت‌و هیچ پڕوپاگەندەیەك کاری تێ ناکات‌و لە هەمـوو دۆخ‌و زروفێکدا ڕەگ‌و ڕیشـەی جاسوسی‌و ناوانکاری لەولاتدا هەڵئەکێشی‌و سـزای شورش‌و جەماوەریان بەسەرا ئەدات .

⊙

مناڵ و درۆ

کەمال صابر

بۆ ئەوەی لەمنال تێ بگەین و بتوانین ئاراستەیەکی راستی بکەین ئەبێ بیشەکی لەجۆری درۆی منالەکە تێبگەین تا بتوانین چارەسەرێکی زانیاری بۆدابنێین . لێرەدا هەندێ جۆری درۆ دێنینەوەو لێیان ئەدوێین وەکو :

١ - درۆی خەیالی :- ئەم جۆرە درۆیە پێی ئەوترێ درۆی خەیالی جانەکەر هات و ئەو منالانەی ئەم جۆرە درۆیە ئەکەن بۆیان بووترێ درۆزن ئەوا ئەتوانین بەشاعیرو چیرۆك نوسیش بڵێین درۆزن چونکە ئەوانیش زۆرجار بەهۆی خەیال و دروست کردنی خەیالیانەوە شت ئەنوسن . جا باشتر وایە کە مامۆستایان و باوکانیش بزانن کە ئەم جۆرە درۆیە خراپ نیە . وەئەگەر هاتو لە منداڵێك دا ئەم جۆرە درۆ خەیالیانە هەستی پێ کرا ئەو پێویستە هان بدرێت و ئاراستە بکرێت . کچێکی بچوك فێربوو بوو دانەنیشت چیرۆکی خەیالی زۆر سەیر سەیری بۆ دایك و باوکی ئەگێرایەوە ، وە ئەوەندەش بەتام و لەزەت ئەی ئەگێرایەوە هەمو کەس حەزی ئەکرد گوێی لێ بگرێ ، وە هەندێ لەو چیرۆکانەش لەوانەبوون کە ئەبوت بەسەر خۆم هاتووە کە چیرۆکەکانیشی ئەسل و ئەساسیان نەبوو . باوکی بردیە لەندەن و پیشانی دوکتۆرێکی نەفسیدا ، وە بە دوکتۆرەکەی ووت ئەکچەکەم درۆی وانەکات بەبال ئەفرێ ، کاتێ دوکتۆرەکە لێی کۆڵیەوە بۆی دەرکەوت کە کچەکە بلەی زیرەکی زۆر بەرزە وە ئەو درۆیانەشی کە ئەیکا زیان بەهیچ لایەك نا گەیەنێ ، وە بەباوکی کچەکەی ووت ئەرێی کچەکەی بداو ماوەی بارێ بەئارەزووی خۆی لەم بابەتە بدوێ ، ووردە ووردە کچەکە وای لێهات بووە ئەکتەرێکی زۆر بەرزو چەندە رۆمانی نووسی و چەندان شانۆگەری ئامادە کردوو دەری هێنا ، لەم کاتەدا پێویستە منالەکە هەست بەوە بکا کە ئێمەش هاوبەشی ئەکەین لەکەلیاو چیرۆك و خەیالی لەبەندا ئەگێڕینەوە ، وەئەبێ وای تێ بگەیەنین کە ئەمە تەنها یاریەکەو ئێمەش حەز بەویاریە ئەکەین .

٢ - ئاڵوزە درۆ یاخود درۆی ئاڵۆز « الكذب الالتباسي » ئەم جۆرە درۆیە هۆی ئەوەیە کە منال ناتوانێ جیاوازی بکات لەبەینی شتێکی واقیعی راست و لەبەینی ئەوشتەدا کە بە خەیال ئەی بینێ . زۆر جار منال کە لە ماڵەوە چیرۆکێکی خەیالی بۆ ئەگێرنەوە خێرا بۆ رۆژی دوایی بۆ منالەکانی هاورێی ئەگێرێتەوە کە گوایە چیرۆکە بەسەر خۆی هاتووەو لەخەوی رووی داوە ، جارێکیان منالێك سەیری ژووری میوانەکەی خۆیانی کرد سەیری کرد پیاوێکی ریش پانی مێزەر بەسەر لەژووری میوان دانیشتوە ، منالەکە خێرا رای کرد بۆ لای باوکی و پێی ووت بابە خێرا وەرە (شیخ محمد عبدە) لە ژووری میوان دانیشتووەو چاوەرێت ئەکات ، باوکە سەری سورما شیخ محمد عبدە بەدەیان و سەدان سال لەمەوپێش مردووە ، دوایی باوکەکە بۆی دەرکەوت کە چەند رۆژێ لەمەوبەر لەژووری میوان خۆی دانیشتبو وە باسی شیخ محمد عبدەی بۆ میوانەکانی ئەکرد ، ئەم باس کردنەی باوکی باسی شیخ محمد عبدەی کردوە منالەکە لەخۆیەوە رەسمێکی لەخەیالی خۆیدا بۆ شیخ محمد عبدە کردوە ، جا کە ئەو کابرایەی دیوە یەکسەر شێوەی خەیالەکەی خۆی لەوا دیوەتەوەو شتەکەی لێ بووە بەراست .

ئەم جۆرە درۆیەش خۆی وردە وردە بەگەورە بوونی منالەکە نامێنێ بەڵام هەر رێ پیشاندەری پێویستە وە ئەم دوو جۆرە درۆیەی لەسەرەوە باسمان کرد ئەتوانین ناویان بنێین (درۆی بێ تاوانی) جا با لەچەند جۆری تر درۆی تر بکۆڵینەوە .

٣ - درۆی ئیدیعایی :- نمونەش بۆ ئەمە موبالەغەی زۆرە لەلایەن منالەوە ، کاتێ منال باسی خۆی و ئازایەتی بۆ وێنەی خۆی بۆ منالانی تر ئەگێرێتەوە بۆ ئەوەی سەرنجی گوێ گرەکانی بەلای خۆیدا راکێشێ تەنها بۆ ئەوەیە ببێتە جێی سەرنج و اعجابی هاورێکانی وە بەهۆی ئەمەشەوە بتوانی دەسەڵات بەسەر هاورێکانیا پەیداکات ، یاخود باسی ئەکات کە چەند شوومەك و بابەتی یاری کردنی زۆرە لەماڵەوە کەچی هیچیشی نیە ، یان زۆر منال باسی بەرزێتی و ئازایەتی باوکی ئەکا کە باوکی چەند بەتوانایەو هاورێی فلانە وەزیرەو هامشۆی فلانە پیاوی گەورە ئەکات و فلانە کاربەدەست لەباوکی ئەترسێ .

جا منال مەبەستی لەم جۆرە درۆیە خۆ بەگەورە پیشاندان و خۆزل کردنە وە ئەم جۆرە منالانە زیاتر پێویستیان بەچارە سەرکردن هەیە بەهۆی دوکتۆر و زیاد کردنی خۆشەویستی-یەوە ، چونکە ئەم جۆرە درۆیە ئەگەر لەمنالیا بنەبڕ نەکرێ زیان بەخشە لە گەورەییدا . ئێستا بۆ نموونە زۆرکەسان هەن لەم ولاتەی خۆماندا بە (فشە کەر) ناویان دەرچووەو ئەبنە جێی پێی رابواردنی خەڵکی ، ئەم کەسانە لەمنالیا لەم جۆرە درۆیەیان کردووە واتە درۆی ئیدیعایی (الكذب الادعائي) .

٤ - درۆ بۆ مەبەست (الكذب الغرضي) :- زۆرجار منال درۆ ئەکا تەنها لەبەر ئەوەی کەمەبەستی خۆی بێنێتە دی ، منالێك ئەچێتە لای باوکی و داوای پارەی لێ ئەکا کە گوایە دایکی پێی ووتووە فلانە شت بۆ ماڵەوە بکرە ، کەچی لەراستیا پارەکەی بۆ ئەوە ئەوێ بیدات بە حەلوا . یان منالێك لەماڵەوە تەختەی رەشیان بۆ کریوە ، بەباوکی ووت دەباشیرم بەرێ ، باوکیشی نیو قالبی دایە ، پاش کەمێك منالەکە هاتەوە ووتی دەباشیرەکەم لێ ون بووە ، باوکی کەرا سەیری کرد منالەکە خۆی نیو قالبەکەی لە پشت تەختەکەوە شاردۆتەوە باوکە ووتی ئەوەنیە وون نەبووە دووەم ئەنوسێ . وە هەموو مەبەستێکیشی ئەوە بووە کە قالبە دەباشیرەکەی بەتەواوی بدرێتێ ، وە ئەم جۆرە درۆیەش زیاتر لەبێ باوەڕی بەیەك بوونەوە پەیدا ئەبێ .

٥ - درۆی تۆڵەسێنی (الكذب الانتقامي) زۆرجار منال منالانی تر تاوانبار ئەکەن بەتاوانێك کە سزای لەسەر وەربگیرێ یاخود ناتۆرەی خراپیان بەو هۆیەوە پێ بدرێتە پال ئەمەش بەزۆری ئەو منالانە بەم کارە هەڵئەستن کە هەست بە یەکسانی ئەکا لەبەینی خۆی و ئەوی ترا . جا پێویستە ئەم جۆرە درۆیە لەلایەن مامۆستاو باوکانەوە وە هەموو جۆرە تاوانبار کردنێك لای منالانەوە بەشتێکی بنەرەتی دانەنێن و زیاتر لێی بکۆڵنەوە .

٦ - درۆی بەرگری کردن لەخۆ (الكذب الدفاعي) :- ئەم جۆرە درۆیە لە هەموو جۆرەکانی تر بلاو ترە واتە درۆی خۆپاراستن وە منال ئەم درۆیە ئەکا بۆ ئەوەی خۆی لەسزا رزگار بکات .

ئەم جۆرە درۆیە هەر چەند نموونەی زۆر لەسەرە بەڵام ئەمەوێ لێرەدا بەسەرهاتێك بگێرمەوە کە لە خۆم و قوتابی-یەك رووی داوە .

وانەی سێیەم بوو ماتماتیکم هەبوو لەپۆلی یەکەمی أ . دەستم کرد بە خوێندنەوەی ناوی قوتابیەکان تا بزانم کێ هاتووەو کێ نەهاتووە پاش کەمێك قوتابیەك دەستی هەڵبڕی ووتی (مامۆستا کمال من غائبم) ووتم کاکە تۆ غائب نیت و لێرە دانیشتوی ووتی (نە بەخوا من غائبم) چەند رۆژێکی تر ناوم ئەخوێندنەوە ئەی ووت غائبم ئەنانەت بۆیشم باس کردبوو کە غائب یەعنی چی . دیسان دوای ماوەیەك دەستی پێ کردەوە ئەی ووت غائبم ، بەراستی سەرم سورمابوو بەدەستیەوەو ئەمویست تێ بگەم مەسەلە چیە ؟!! بۆ رۆژێ ئەڵێ غائبم و دوو رۆژ یان سێ رۆژ دەنگی نیە ؟

بەرێکەوت رۆژێ لەو رۆژانەی کە ووتی غائبم لەدەرسی کوردیدا ئیشێکم هەبوو لەپۆلی یەکەم و چوومە ژوورەوە ، تەماشام کرد مامۆستای کوردی سەیری وەزیفەکانیان ئەکا ، بەڵام قوتابی یەکەی لەمەر خۆمان وەزیفەی کوردی نەنوسیوە-تەوە ، دوای ئەوەش مارەیەك چاودێریم کرد ، وە بە تەواوی بۆم دەرکەوت کە ئەورۆژانەی ئەڵێ غائبم وەزیفەی کوردی نەنوسیوەتەوە وە لە خەیالی خۆیدا ئەیەوێ قەناعەت بەخۆی بکات کە غائبە چونکە غائب محاسەبە ناکرێ . وەبەم پێیە درۆکە لەگەل من ئەکات بۆ بەرگری کردنێکی خەیالی لەخۆی .

٧ - درۆی تەقلیدی : ئەمیش بەلاسایی کردنەوەی گەورە لەدرۆدا ئیتر دایك و باوك بن یان کەسانی تر بن ، منال سەرنج ئەدا دایك و باوکی درۆ ئەکەن ئەی کەواتە ئەم بۆ نەیکا ؟. لێی ئەبێ بەمەراق ئەیەوێ بەزۆر درۆ بدۆزێتەوە .. دایك وباوکێك هاواریان بوو بەدەست منالەکەیانەوە کە زۆر درۆزنە دوایی دەرکەوتووە کاتێك دایکی بەمنالەکەی ووتووە خۆت حازرکە ئەتبەم بۆ تەران بردویەتی بۆ عیادەی دوکتۆر ، یان ئەمەی توێنن و خۆیان لەچنە دەرەوە بەڵام وا لەمنالەکە ئەگەیەنن کە هەر لەماڵەوە بوون .

٨ - درۆی رقەبەرایەتی (الكذب العنادي) : هەندێ درۆی منال ئەنیا لەبەر ئەوەیە کە دژی ئەو دەسەڵاتە بوەستێت کە بەسەریا سەپێنراوە . منالێك شەو مێز ئەکات بەخۆیا بێ ئەوەی حەز بەوە بکاو بێ ئەوەی دەسەڵات بەدەست خۆی بێ ، دایکیشی دایکێکی مرو مۆچی توورە بوو . زۆری لەمنالەکە ئەکردو ئەیووت کەنابێ پێش نووستن نەچاو نەناو بخوێتەوە ، بەڵام منالەکە رقی زۆر لەمە ئەبووەوە دوایی جارێکی دۆزیەوە .. ئەی ووت پێش نووستن ئەبێ دەم و چاوو قاچم بشۆم ، وەلەکاتی شتن دا تێروپڕ ئاوی ئەخواردەوە وە هەرچەندە دایکی بەووردی سەرنجی ئەدا بەڵام منالەکە زۆر بە وریاییەوە کارەکەی خۆی ئەکرد ، نەك لەبەر ئەوەی کە تینوویەتی تەنها لەرقی دایکی کە چاو ئاوی لێ قەدەغە کردووە ئەمانەو لەبەشی داهاتوودا دووا جۆری درۆ و چارە سەرەکانیان ئەخەینەروو .

رۆژنامەی بانگی کوردستان و دوو پارچە دیالۆگی تەمسیلی

فاضل جاف

بەهەڵەدا ناچین گەر بڵێین دیالۆگ گرنگترین مەرجە لە مەرجەکانی نووسینی شانۆگەریدا ، دیالۆگیش بە قسەو گفت و گۆی کەسانی شانۆگەریەکە دەوترێ . خۆ ئەگەر ئەم قسەکردنەش ، تەنیا قسەکردنی خوی بێ لەگەل خویدا پێی دەوترێ (مەنەلۆگ) .

بەڵام گەورەترین جیاوازی نێوان دیالۆگ و قسەی بازاڕی و ئاسایی ئەوەیە کە دیالۆگ ئەرکی خۆی هەیەو لە پێناوی مەبەست و ئامانجی تاقی-کردنەوەیەکی هونەریدا دەنووسرێت لە کاتێکا دەبینین کە قسەی رۆژانەمان هەموو پچڕپچڕو پەرت و بلاون . ئەمە جگە لە سیفەتی رۆتینی ئەم قسانە .

هەڵبەتە ئەوانەی کە شانۆی کوردی و سەرەتاو قەوارەی ئەم شانۆیەیان بە لاوە مەبەستە پێویستە ئاگاداری ئەو پارچە دیالۆگانە ببنەوە کە لە کاتی خویدا نووسراون و زۆربەشیان سەرگوومن . بە تایبەتی ئەو کەسانەی کە دەیانەوێ شتێك دەربارەی مێژووی ئەم شانۆیە بنووسن پێویستە ئیشارەت بۆ مەسەلەی ئەو دیالۆگانە بکەن و تاقی کردنەوەکانی سەردەمی رابووردوو لەم بارەیەوە دەستنیشان کەن .

دیارە مێژووی شانۆ کە تەمەنی نزیکەی سێ هەزار ساڵە لای ئێمەی کورد تەنیا سی ساڵێکی کورتی خایاندوە ، چونکە میللەتی کورد ئاشنایێکی ئەوتۆی - لە نزیکەوەو چی لە دوورەوە - لەگەل ئەم هونەرەدا نەبووە . ئەگەر نەمانەوێ بڵێین ئەم هونەرە لای کوردەوە هەر باوی نەبووەو نەیزانیوە . خۆ ئەگەر نووسەرانی سەردەمێ باپیرانمان شارەزاییکیان دەربارەی ئەم هونەرە هەبوایە ، بێ گومان بە پێی توانای خۆیان لەم بارەیەوە شتێکیان هەر دەنووسی . چونکە ئەوانەی کە بەرهەمی کلاسیکی کوردییان بەجێ هێشتووە هەوڵی ئەوەیان داوە کەم یا زۆر خۆیان لە تاقی کردنەوە بە نرخەکانی نووسەرانی جیهان بدەن . باشترین بەلگەش بۆ ئەمە (مەم و زین)ەکەی ئەحمەدی خانی یە کە ناوی رومیۆو جولێتی کوردیان لێناوە ، تەنیا لەبەر ئەوەی بابەتی هەردووکیان دەربارەی دڵداریە ، لە کاتێکا مەم و زین بە هەموو حیسابێك لەگەل ئەو بەرهەمەی شکسپیر ناخرێتە تای یەك تەرازووەوە . بگرە ئەگەر هاملێت و شالیرو ماینیسی لێدەرکەی بەرهەمەکەی خانی لە زۆربەی زۆری بەرهەمەکانی شکسپیر بە هێزترو نەمرترە . ئەگەر شکسپیر ویستبێتی وێنەی زەلامێکی تەلەکەباز و دڵرەش و ئاشووب لە شانۆگەری ئوتێللودا پیشان شەخسیەتی (یاکو) دا لە دوورەوە - لەگەڵ ئەم بدات ، خۆ بەکر مەرگەوەڕی وێنەیەکی زۆر زۆر لەوی شکسپیر چی لە ناوەو چی لە کەرەکتەرو شکڵی دەرەوە خەست و بەهێزترە .

هەر چەندە لێرەدا نامەوێ لەم بابەتە بدوێم چونکە باسێکی دوورو درێژە . دێمەوە سەر ئەو باسەی کە ووتمان کورد شارەزاییکی ئەوتۆی دەربارەی شانۆو نەریتەکانی نەبووە . بەڵام دیارە لە سەرەتای سەدەی بیست و پێش ئەوەی یەکەم شانۆگەری بە زمانی کوردی پێشکەش بکرێت . نووسەرانی سالانی بیست شارەزاییکیان دەربارەی ئەم هونەرە پەیدا کردووەو هەوڵی ئەوەیان داوە کە خۆیان لەم بوارە بدەن . لێرەدا ئەمەوێ بڵێم ناوو نمرەو مێژووی هیچ شتێکم لانیە ، تەنیا دوو تاقی کردنەوە هەن پێویستە پەنجەیان بۆ درێژ کەین و باسیان کەین . ئەم دوو تاقی کردنەوەیەش - لە کاتی خۆیدا لە رۆژنامەی **دەنگی کوردستاندا** بلاوبونەتەوە - بریتین لە دوو پارچە دیالۆگی کورت . ئەم دوو پارچە دیالۆگە کە مەبەستی سەرەکی باسەکەیە ، سەرەتای شارەزایی نووسەرانی ئەو سەردەمە بە هونەری شانۆیبیشان دەدات .

یەکەمین بەناوی (**محاورەیەکی بیفیصەنی**) - ژمارە (٥) بلاو بۆتەوە و نووسەرەکەیشی ئەحمەدی حەمدیە ، بریتیە لە گفت و گۆی نێوان دوو کەس دەربارەی رابووری و باری ناخۆشی و برسێتی گەلی کورد . دوومیشیان کە بە ناوی (**مجادلەی افکار**)وەیە نووسەر ناوی خۆی لێ نەناوەو هەر دوا بە دوای پارچەی یەکەمیان بلاو بۆتەوە و بریتیە لە قسەو گفت و گۆی نێوان پێنج کەس کە لە جیاتی ناوی خۆیان نووسەر پیتی (ح ، م ، س ، ش ، و) بەکار هێناوە . بابەتەکەیشی دەربارەی زولم و زۆری ئیمپریالزم و داروده-ستەیەتی .

نووسەر لێرەدا هەندێ شتی سیاسی زەق و راستەخۆ ئاراستە ئەکا وەك ئەوەی ئاگاداری پیلانێکی گەورەی کاتەوە . هەر لەبەر ئەوەشە کە ناوی خۆی ئاشکرا نەکردوە . بەڵام بە زمان و جۆری نووسینی و بەراوردێکی تۆزی ووردی رووخساری هەردوو پارچەکە وا دەرئەکەوێ کە نووسەری دوەمیشیان هەر ئەحمەدی حەمدی خۆیەتی . بەڵام وا دیارە خۆی باش دەرکی بە مەترسی مەسەلەکە کردوە و بۆ ئەوەی تووشی چەرمە سەری نەبێت ناوی خۆی لێ نەناوە ، هەر بۆیە پاشماوەکەی کە بە تەمابووە لە ژمارەی داهاتوودا بلاوی بکاتەوە ، هیچ جێ و شوێنێکی نیە ، رەنگە لە پاش ئەوەی بابەتەکە لەناو خەلقیدا مشت و مڕێکی خولقاندبێ ، ئیتر قەدەغە کرابێ .

هەر چونێك بیت ، ئەم دوو **پارچە دیالۆگە تەمسیلیە** ، نیشانەو سەرەتای پێناسینی میللەتی کورد بەم هونەرە پیشان دەدات . ئەشێ هەندێ کەس بڵێن نەخێر وا نیە ، بۆچی ئەم دوو پارچە دیالۆگە لەسەر دیالۆگی رۆژنامەگەری ئەمچەشنە دیالۆگانە لەسەر حیساب ئەکرێن . چونکە ئەم لاپەرەی رۆژنامەکاندا زۆر باون و لە رۆژنامەگەریدا بە بابەتێکی تایبەتی دادەندرێن . بەڵام خۆ نووسەر بە گوێرەی توانای خۆی هەندێ لەو مەرجە شانۆییانەی کە لە نووسیندا باوون ، بە زیرەکیەوە بە کاری هێناوون . دەنا ئەگەر تەنیا مەبەستی ئەو دیالۆگی رۆژنامە گەری بوایە هەڵبەتە شەخسیەتەکانی هەموو لە کەناری مێزێکدا کۆ دەکردەوەوە بێ ئەوەی مەسەلەی هاتنە ژوورەوە و سلام و علیکم و چوونە دەرەوە بەکار بێنێ ، هەموویانی دەخستە قسەو گفت و گۆ . کەچی بە مەشەوە نەوەستاوە لە پارچەی دووەمدا هەوڵی ئەوەی داوە کە سیفەتی شەخسی و تایبەتی بە جۆری قسەکەرەکە ببەخشێ . وەکو ئەوەی کە دێتە ژوورەوەو لەنگیەك لە زمانیدا بەدی دەکری و پیتی سینی بو لەفز ناکرێ . سەرەرای ئەوەش نووسەر مەرجێکی بۆ ئەو کەسە داناوە کە ئەبێ (فێسی) لەسەر بێ . وەك ئەوەی بڵێ گوایە ئەو زەلامە رەمزی عوسمانیکمانە یا سیخوڕێکی ئەوانە . دیارە ئەگەر ئەم دووبابەتە تەمسیلی نەبێ نووسەر ئەم روون-کردنەوەیەی بە خوێنەر نەئەدا .

رەنگە پەلپێکی کەمیش دەربارەی کورتی و بچووکی ئەم دوو پارچە دیالۆگە هەبێت ، یا کەسانێ بڵێن : باشە ئەمە ئەگەر بۆ شانۆ نووسرابێت گوایە رەوایە ئەمەندە کورت بێت ئەم پەلپە بەجێ یە چونکە رەوا نیە شتێك بۆ شانۆ بنووسرێت و پێنج دەقیقە نەخاینێ . ئەمە ئەگەرچی درێژای دووەمیان نازانین . بەڵام ئەبێ ئەوەمان لەبەر چاو دابێت کە ئەو سەردەمە نە تیپی شانۆیی هەبووەو نە بزوتنەوێکی شانۆییش . رەنگە ئەو کەسەی کە شتی وای نووسیبێ بیری لەوە نەکردبێتەوە کە لەو سەردەمەدا بخرێتە سەر شانۆ ، بەڵام وەکو هونەرمەندیکیش تازە شارەزاییکی لەم هونەرەدا پەیدا کردبێت ، ویستویتی هەر چۆنێك بێ خۆی لەم بوارە بدات و سەرەتایەکیشی بۆ دابنێ .

کارتی جەژنە پیرۆزە بۆ رۆژی شانۆ

- عمر علی امین -

دیاری کردنی رۆژی ٢٧ی مانگی ئازاری هەموو ساڵێك بە رۆژی شانۆ لە عالەمدا ، یەکێکە لە فرمانە رەنگینەکانی (**مەڵبەندی شانۆیی عالەمی**) کە لە شاری ڤیەنا لە کۆبوونەوەی ساڵی ١٩٦١ی دا ئەم بریارە گرنگەیدا ، وە بۆیە بە تایبەتی رۆژی ٢٧ی ئازار بۆ ئەم مەبەستە دیاری کراوە ، چونکە شانۆی (**سارە برنارد**) لە پاریس لەو رۆژەدا دەستی ئەکرد بە میهرەجانە شانۆییەکانی ، کە هەر ئەو شانۆیەش بوو لە دوای‌دا (**مەڵبەندی شانۆیی عالەمی**) کردی بە شانۆی نەتەوەکان .

رۆژی ٢٧ی ئازار رۆژی شانۆیە لە عالەمدا ، کە بەم بۆنەیەوە ، بە سەرپەرشتی (**مەڵبەندی شانۆیی عالەمی**) و مەڵبەندە شانۆییەکان ، لە وولاتان ، لە ژێر دروشمی (**شانۆ رێبازێکە بۆ لێک تێگەیشتن ، وە بۆ بە هێزکردنی ئاشتی لەناو گەلاندا**) بۆ ماوەی چەند رۆژێك عالەمی شانۆ ، بە هونەرمەندو ، کارمەندو ، دەستکار ، دامەزراو ، هونەریەکانەوە ... بە دەستەی رۆشنبیران و ، نووسەران و ، زانکۆ کولیەو پەیمانگە هونەریەکانەوە ، بە جارێك ئەخرۆشێت .

بە خۆرایی شانۆگەری نیشاندان و ، ئاهەنگ گێران و ، کۆڕ بەستن و ، ووتار خوێندنەوە ، پیشانگە کردنەوە و ... هتد ، سەرانسەری وولاتە پێش کەوتووەکانی عالەم ئەگرێتەوە ، بە تایبەتی ئەوانەی کە مەڵبەندی شانۆییان تێدا هەیە .

(مەڵبەندی شانۆیی عالەمی) کە نیشتەجێی شاری پاریسە . هەموو ساڵێك لە یادی ئەم رۆژەدا ، لەم شارەدا لەسەر (**شانۆی نەتەوەکان**) هەر لە ٢٧ی ئازارەوە هەتا مانگی حوزەیران میهرەجانی تایبەتی خۆی پیشکەش ئەکات ، بە پێنج زمان کە هەر لەجێدا ئەگۆڕێت ، تیپە سەرکەوتووەکانی عالەم شانۆگەری تیپە پیشکەش ئەکەن و خەلات بەسەر سەرکەوتووەکانیاندا دابەش ئەکرێت ... کە هونەرمەندان لەم میهرەجانەدا تامی شیلەی شارەزایی هونەرمەندە بلیمەتەکانی عالەم ئەکەن و ، چاویان بە نوێترین رێبازی نیشاندان و چارەسەرکردنی بابەت ئەکەوێت و ، هەمەجۆر رادەی سەرکەوتوویی بەرهەمی شانۆگەری ئەبینن .

هەروەها بەم پێیە ، مەڵبەندە شانۆییەکانیش هەر یەکە لە وولاتی خۆیدا بە پێی توانا بەو بەڕێ شانازیەوە بە پیر ئەم رۆژەوە دەچن . وە (**مەڵبەندی شانۆیی عیراق**) کە لە مانگی یەکەمی ساڵی ١٩٦٩دا دامەزرا ، بەم بۆنەیەوە ، بۆ یەکەم جار بە هاوبەشی بەرزەوەندی سینەماو شانۆ ، لەسەر شانۆی قاعەی قەومی لە بەغداد لەسەر هەرێمێکی رەسمی و میللی لە ساڵی ١٩٧٠دا یەکەم میهرەجانی شانۆیی گێرا کە تیپە هونەریەکان بەشداریان تیا کرد .

بە حوکمی ئەوەی کە شانۆ شێوەی عالەمی خۆی سەپاندوەوە ، لە رێرەوی رۆشنبیری و شارستانێتیدا هاوبەشی ئەکات .. دامودەزگا میریەکانیش لە عالەمدا وەکو پێویست وە لە زۆر رووەوە بۆ ماوەی چەند رۆژێك هاوبەشیەکی گەرم لە ئاهەنگەکانی ٢٧ی ئازاردا ئەکەن ، وە لەم وەرزەدا دەزگاکانی راگەیاندنیان تەرخان ئەکەن بۆ برەودان بە هونەری شانۆ ، وە ئێستگەکانی رادیۆ و تەلەفزیۆنەکانیان ، بە دوورو درێژی و پڕو تەسەلی ، بەرنامەکانیان تەرخان ئەکەن بۆ پێشکەش کردنی ، نواندن و ، وتار پێشکەش کردن و ، بلاوکردنەوەی رۆشنبیری وزری شانۆ ، راگەیاندنی [illegible] هێزی ئەم هونەرە لە پێناوی خزمەتی مرۆڤدا .

هەروەها لە عالەمدا رۆژنامەو گۆڤارو دەزگاکانی چاپەمەنی لە یادکردنەوەی رۆژی شانۆدا کە بە یادێکی رۆشنبیری بە نرخی ئەزانن ، بۆ بایەخدان بە شانۆگەری و دەرخستنی نرخی ئەم هونەرە ، وە بۆ بلاوکردنەوەی رۆشنبیری هونەری و پڕو پاگەندە کردن بۆ شانۆ ، بە

بروانە ل -١١-

Institut Kurde de Paris

● لێکۆڵینەوەو ڕیپۆرتاج ●

لە هاوینە هەوارەکانمان :

هاوینە هەواری تەوێڵە

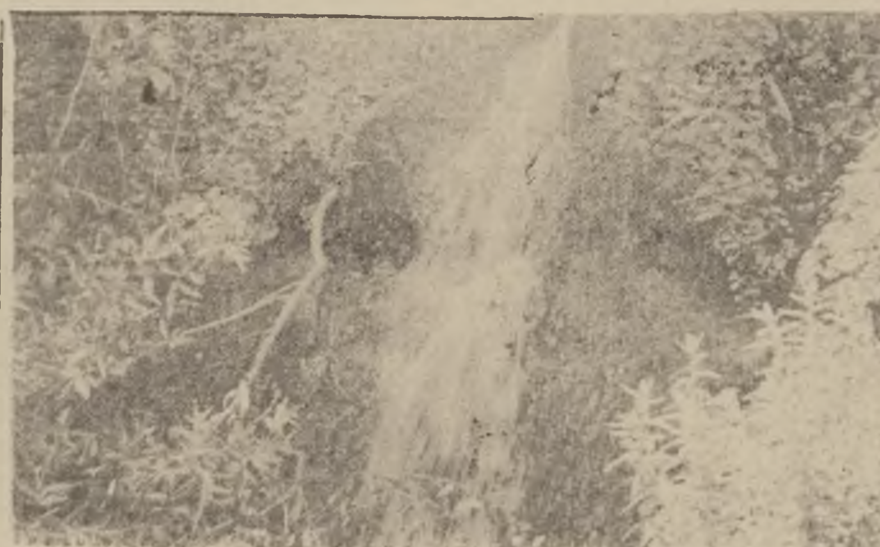

لەمەودوا کە بەرەو بەهارو هاوین ئەڕۆین ، بەڕێوەبەیتی گشتی هاوینە هەوارەکانو گەشت‌و گوزار ئەکەوێتە جموجوولو گورج‌و گۆلی بۆ ڕێك‌و پێك کردنی هاوینە هەوارەکانو جێ بەجێ کردنی ئاتەواویەکانیان بۆ وەدەس خستن‌و ئامادەکردنی هەموو هۆیەکی حەسانەوەو ڕابواردن بۆ ئەو میوان‌و هاونیشتمانیە بەڕێزانە کە ڕوو ئەکەنە هاوینە هەوارەکان بۆ گەشت‌و گوزارو حەسانەوەو دوور کەوتنەوە لە گەرمای هاوین .

بە شانازی‌یەوە ئەڵێم وولاتەکەمان پڕە لە جێگای خۆش‌و سازگارو چەشم ئەندازی شیرین‌و دلفرێن‌و کانیاوی ساردو هەوای فێنك ، هەر ئەوەندەیان ئەوێ ڕێگای هاتوچۆیان بۆ بکرێتەوەو دەستی ئاوەدان کردنەوەیان بگاتێ‌و بە هۆی ڕاگەیاندن بناسرێن بە هاو وولاتیەکان .

هاوینە هەواری تەوێڵە یەکێکە لەهاوینە هەوارە خۆش‌و سازگارەکانی وولاتەکەمان . حەزم کرد بەم نووسینە بیناسێنم بەو هاو وولاتیانە کە هەتا ئیستەڕێیان تێ نەکەوتوەو نەیان دیوە . خۆ ئەوانە کە دیویانە دیارە ئەوانیش وەکو من ئەزانن کە چەن شوێنێکی سازگارو فێنك‌و خۆشە .

تەوێڵە : دێیەکی گەورەیە لەدەزای ئەڵەبجەدا هەلکەوتوە لە پارێزگای سولەیمانیدا ، وە ئەتوانم بڵێم گەورە ترین دێیە لە پارێزگای سولەیمانیدا ، وە ئەکەوێتە باکوری ڕۆژهەلات (شمالی شرقی)ی پارێزگاکەوە لام وایە تەوێڵە لە ٨٠٠ خانوو بترەو دانیشتوەکانی لە بەینی ٤٠٠٠ ـ ٤٥٠٠ کەسدایە . ئەم دێیە لە سێ گەڕەك پێك هاتوە : (چلانە، مالیدەر ، وەرادەر) وە ئەم سێ گەڕەکە ئەکەونە قەد پالی ئەو شاخانە کە دەوری دێکەیان داوە .

تەوێڵە لە سێ لاوە بە باغو باغاتی گوێزو توو هەلوژەو مێوو هەنارو هەنجیرو سێو دەورە دراوە ، وە قەد پالی شاخەکانی پڕە لە ڕەزەدێم کە بەشی زۆری ترێکەی (ترێ ڕەشە)یە . ئەو باغانەش ئەمانەن : ١ـ باغاتی چەمی خوارو ٢ـ باغاتی چەمی ئاوێسەر ٣ـ باغاتی چەمی دزاوەر .

پلەی ئاوەدانی تەوێڵە :

(١) خانوەکانی : خانوە کۆنەکانی تەوێڵە وەکو خانوی لادێکانی تر لە قوڕو بەردو دیمەك دروست کراون‌و هێندێکیان بە داری سپی‌دارو هێندێکی تری بە پاهوو تەختەی دارتوو سەر بانەکانیان تەختە بەند کراون‌و سەر گیراون و گڵە بان کراون وە لە ناوەوە دیوارەکان بە هێلەساوە سواغ دراون . بەڵام ئەو خانوانە کە لەم ساڵانەی دوایی‌یەدا دروست کراون بە بەردو چیمەنتۆو شلمان‌و ئاسن دروست کراون

(٢) بازاڕەکەی :

دوکان‌و بازاڕی تەوێڵە بە تێکڕایی ئەکەونە ئەملاو ئەولای ئەو مەیدانە گەورەوە کە ئەکەوێتە بەینی هەر سێ گەڕەکەکەوەو لە بەردەمی بینای شارەوانیدا .

(٣) ئاوی خواردنەوە :

لە دەوروبەری ساڵی ٥٧ ـ ٥٨ دا پڕۆژەی ئاوی خواردنەوە کراوەو ئاو گەیشتوەتە هەموو خانوو دایرەو مەیدان‌و شوێنەکانی تر وە ئاوەکە لە کانیاوێکی دوورەوە هێنراوەو ئاوێکی سازگارو صحی‌و ساردە .

(٤) کارەبا :

تەوێڵە کارەبای هەیەو جاران مەکینەیەکی تایبەتی خۆی هەبوو ، بەڵام ئیستە یەکسەر لە هەڵەبجەوە کارەبا وەرئەگرێ ، وە دێکە چونکە خانوەکانی یەك لەسەر یەك وەکو مامۆستا گۆران ئەفەرموێت (وەك پێ پیلکەی دێو) بە قەد پالی شاخەکانا هاتوەتە خوارەوە ، کارەباکەی بە شەوا دیمەنێکی جوان‌و دلگیری هەیەو بە تایبەتی یەکێ لە لای ژووروی دێوە بۆ خوارەوەو بۆ ئەمبەرو ئەوبەر تەماشابکات دیمەنەکەی ئەوەندە جوانە چاو لێی تێر نابێت .

(٥) قوتابخانە :

دێی تەوێڵە دوو قوتابخانەی سەرەتایی کوڕان‌و قوتابخانەیەکی سەرەتایی کچان‌و قوتابخانەیەکی ناوەندی کوڕانی تیایە .

(٦) لەم ساڵانەی دوایی‌یەدا کتێبخانەیەکی گشتی لە تەوێڵەدا کراوەتەوە .

(٧) پۆستەو تەلەفۆن :

یەکێکە لە دایرەکانی تەوێڵەو بە باشی بە ئەرکەکانی هەڵئەسێ .

(٨) شارەوانی :

زۆر بە باشی سەر پەرشتی پاکو تەمیزی ئاودێ‌و دەروبەرو مەیدان‌و ناو بازاڕو کەبابخانەو چێشتخانەو قەسابخانەو نانەواکەلیەکان ئەکات وە بە وردی لێیان ئەکۆڵێتەوە .

(٩) لەم ساڵانەی دوایی‌یەدا بەڕێوەبەرێتی گشتی هاوینە هەوارەکان گازینۆیەکی بچوکی لە تەوێڵەدا دروست کردوە . ئەم گازینۆیە لە بەردەمی ڕێگەدایە لە شوێنێکی خۆشدا .

(١٠) ئوتێل :

لە تەوێڵەدا ئوتێلێکی بچوك هەیە ئەڕوانێ بە سەر مەیدانەکەدا . جگە لەو ئوتێلە لەناو باغەکانی نزیکی دێدا بە هاوینان کەپر دروست ئەکرێت‌و بە تەیمان‌و جەنفاس ئەبڕێتەوەو ئەدرێ بەکرێ بە میوانەکان‌و ئەوانەی ئەڕۆن بۆ هاوینەهەوار بۆ نوستن‌و حەسانەوە .

(١١) ڕێگا وبان :

تەوێڵە بە ڕێگای ئوتومۆبیل بە هەڵەبجەو سولەیمانیەوە بەستراوە ، یەکێ لە سولەیمانیەوە بیەوێ بڕوا بۆ تەوێڵەو نەیەوێ بڕواتە هەڵەبجە ، یەکسەر لە سولەیمانیەوە ئەڕوا بۆ خورمال‌و لەوێوە ئەچێت بۆ تەوێڵە . ڕێگاکە هەتا خورمال تەخت‌و قیرتاو کراوە ، بەڵام لە خورمال بەو لاوە قیرتاو نەکراوە ، هەر ئەوەیە تەخت کراوەو بەردو خەوشی لێ دوور خراوەتەوە . ئەو ڕێبوارە ئەگەر ویستی هەڵەبجەش ببینێ ، ئەوا ئەڕواتە هەڵەبجەو لەوێوە ئەکەوێتە ڕێ بۆ تەوێڵە ، ڕێگاکە هەتا هەڵەبجە هەر قیرتاوە ، لە هەڵەبجەوە بۆ تەوێڵە هەر تەخت کراوە ، وە ئەم ڕێگایە لە چایخانەی (بازی) ئەگاتەوە بەو ڕێگایە کە لە خورماڵەوە ئەڕوا بۆ تەوێڵەو هەر دوو ڕێگا لە بازی ئەبنەوە بەیەك .

لە هەڵەبجەوە بۆ تەوێڵە لام وایە ٣٥ ـ ٣٧ کیلۆمەتر ئەبێ ، وە لە سولەیمانیەوە بۆ تەوێڵە بە ڕێی هەڵەبجەدا (١٠٠) کیلۆمەتر ئەبێت ، بەڵام ئەگەر یەکێ لە ڕێی خورماڵەوە بڕوات ئەوە ئەختێ نزیك ترە .

ئوتۆمبیلی (جیب) بە زۆری لە ڕێی تەوێڵەدا هاتوچۆ ئەکات ، هەر وەها (پیکاب‌و لوری)ش بۆ شت گواستنەوە دێن‌و دەچن . وە (قەمەرە)یش کەم‌و کوڕ لەو ڕێگایەدا ئیش ئەکات ، بەڵام ئەو کەسەی کە قەمەرەکەی خۆی خۆش بوێت بە ڕاستی حەز ناکات خۆی بدا لەو ڕێگە یە .

ئەوانەی حەز ئەکەن سەر لە تەوێڵە بدەن‌و هەتا ئیستە ئەو ئاوانەیان نەدیبێ لە سولەیمانیەوە ئەکەنە خورماڵ‌و دوای ئەوە ئوتومبیلەکە بەرەو بیارە ئەکەوێتە ڕێ ، زۆری پێ ناچێ دەم ئەژەنێتە باغەکانی بیارەوەو ڕێگاکە هەر بەرز ئەبێتەوە ، بە (ئاتە شگا)(١)دا تێ ئەپەڕێ‌و ئەگاتە چاخانەکەی (مەلەی چنار) . لە بەرانبەری چاخانەکەدا تەپۆلکەیەکی بەرز هەیە پێی ئەڵێن (قەلا) وەختی خۆی عوسمانیەکان بینای قشلەیەکیان لە سەر ئەو تەپۆلکەوە بۆ جەندرمەکانیان دروست کردوە ، لام وایە هەر بەو ناوەوە ناو نراوە (قەلا) تا نیستەش بناغەی دیوارەکانی ئەوو بینایە ماوە . یەکێ لە فەسلی پشکوتنی هەرالەدا سەرکەوێتە سەر ئەو تەپۆلکەیەو تەماشای ئەو باغانە بکات کە ئەکەونە ئەو چەشم ئەندازەوە بە ڕاستی دیمەنێکی جوانی دلفرێن ئەبینێ : تەماشا ئەکا هەتا چاو بڕ ئەکات هەرالەی هەلوژەو سێوو وقۆخ‌و قەیسی‌و بادام داویانە بە یەکاو سپی‌و مۆرو سوور ئالو والا تێکەل بوون‌و ئاوی جۆکەکانیش بە هاژە هاژ بە قەد پالەکانا لە هێندێ شوێنا وەکو جۆری شیر دێتە خوارەوە ... وە لە پشت چاخانەکەوە بە قەد پالی شاخەکەوە گۆڕستانە گەورەو فراوانەکەی بیارە هەیە ، بە هەزاران مردووی تیا نێژراوە ، هەر خوا ئەزانێ لاشەی چەن شێخ‌و ئاوداری زاناو ئاوداری تیا ڕزیبێ‌و لەگەل خۆڵا تێکەل بوو بێت .. زۆر لە چاخانەکە تێ ناپەڕن ئەگەنە بینای قوتابخانەی بیارەی کوڕان ، کە لێرە تێپەڕبوون چەن کوریسێك ئەڕۆن ئەگەنە گازینۆکەی شارەوانی بیارە ، لێرەش دائەبەزن‌و لە گازینۆکە پشوویەك ئەدەن‌و بە ئاوی ساردو شنەی بای بیارە خۆیان فێنك ئەکەنەوە .

بیارە لەم ساڵانەی دوایی‌یەدا بوە بە ناوچە (ناحیە)و لە ناوچەی خورمال جوێ بوەتەوەو تەوێڵە ئیستە سەر بەم ناوچەیە . بیارە لە گەورەیی‌دا دووەم دێیە لە پاش تەوێڵە ، شوێنێکی فێنك‌و خۆشەو باغو باغاتی میوەی زۆرەو هەلئەگرێ بێتە هاوینە هەوارێکی خۆش . خانەقای شێخ عومەری تیایەو بەتەنیشت خانەقاکەوە گۆڕی هێندێ لە پیرانی تەریقەتی نەقشبەنی وەکو (شێخ عومەری بیارەو شێخ نجم‌الدین‌و شێخ علاءالدین) هەیەو لە دەوروپشتیانا چەن ناسراوو ئاوداری تر لە خزمانیان بە خاك سپێرراون . بیارە دوکان‌و بازاڕێکی موناسیبی هەیەو چەن کەبابخانەیەکی تیایە .

لە پاش حەسانەوە ئوتومبیلەکە ئەکەوێتە ڕێ‌و لە باغەکانی بیارە دەرئەچێت‌و ئەکەوێتە ناو باغەکانی دێی (دەرکا شێخان : دەکا شێخان) (دروست کردنی پردێکی باش بە سەر چەمی دەکاشێخانەوە لە بەردەمی چاخانەکەدا بەڕاستی شتێکی زۆر پێویستە) کە لە دەکاشێخان دەرچوون بە چەن پێچێکا ئەڕۆن‌و ئەگەنە کۆمەلە باغاتێکی تر بەم شوێنە ئەڵێن وەزنێی دەکاشێخان) دوای ئەوە ئوتومبیلەکە بەرەو دێی (بەلخە) ئەڕوا ، لە دەورو پشت‌و نزیکی ڕێگاکەوە ڕەزە دێم زۆرن ، هێشوە ترێکان یا بە لقەمێوەکانەوە شۆڕ بوونەتەوە یا لەسەر ئەرزەکەی بەردەمیان کوڕیان کردوەو کەپشتوون‌و چاوە ڕوانن کەی تۆبەی لێ کردنەوەیان بکات . بەڕاستی ئەو ڕەزانە لەو ڕۆژانەدا دیمەنێکی جوانیان هەیە بە تایبەتی ئەوکەسانە کە بۆ یەکەم جار ئەو دیمەنە ببینن زۆر لایان جوان‌و دلگیرە .

یەك دوو چاخانەو لە خوار چاخانەی یەکەمیانا دوو تاڤگەی بەرز هەن پێی ئەڵێن (وەزنێی بەلخە) کە وەختێ ئاویان بۆ هەڵئەکرێت دیمەنێکی زۆر جوانیان هەیە . تاڤگەکان ئەوەندە بەرزن ئاوەکە هەتا ئەکەوێتە خوارەوە بەشێکی ئەبێ بە تۆزو ئەیکا بە شنەیەکی فێنك‌و شێدارو ئەیدا بە ڕووی دانیشتواناو ئارەقی ڕێکایان ئەسڕێ‌و ماندوویەتیان لە بیر ئەباتەوە ، وە زۆر جار خەلق لەم‌لاو ئەولاوە دێن بۆ ئەم شوێنە خۆش وفێنك‌و کەنارەو چەن سەعاتێك بە بەزم‌و قسەی خۆش‌و نوکتەو پێکەنین‌و کۆنکەنی سووك ... کاتی خۆیان ئەبەنە سەر . دوای چاخانەکان ئوتومبیلەکە بەلای لادێی بەلخەدا ئەڕوات‌و زۆر لە دێکە دوور ناڕوا ئەگاتە چاخانەو کەبابخانەی (مێشلە) . بەتەنیشت چاخانەکەوە کانیاوێکی سارد هەیەو لە پشت چاخانەکەوە باغاتی گوێزو تووەو سێبەرێکی خۆشە بۆ ووجان‌و حەسانەوەی سەیران کەران دەس ئەدات .

دوای مێشلە ئوتومبیلەکە بەرەو تەوێڵە ئەکەوێتە ڕێ‌و بە چەن دەرەو ئۆغەیەکدا تێپەڕ ئەبێ هەتا ئەگاتە دێی لە سۆسەکان ، ئەم دێیە لە خوار ڕیگاکەوەیەو لە ژوور دێکەوە لە نزیك ڕیگاکەدا ئالای خۆشەویستی کۆماری عیراق بە سەر بینای مەخفەری پۆلیسی سۆسەکانەوە ئەشەکێتەوە . ئیتر لێرەوە لە ناوچەو دۆلەکەدا هەتا چاو کار ئەکات ئەوە باغاتی چەمی سۆسەکان‌و تەوێڵەیەو لە ژوور باغەکانەوە باغاتی ڕەزە دێم‌و داربەڕوو ئەو قەد پالانەی داپۆشیوەو لە (باج گیرا) بەو لاوە هەتا تەوێڵە ئوتومبیلەکان بە ژێر سێبەری چڕی دارگوێزو تووەدا ئەڕواو بە لای چاخانەی (کەرپات) وچەن چاخانەیەکی ترا تێپەڕ ئەبێ‌و لە پاش کەمێك ئەگاتە گازینۆکەی بەڕێوەبەرایتی گشتی هاوینە هەوارەکان‌و لەوێوە بە لای خانەقادا ئەڕواو ئەگاتە مەیدانەکەی تەوێڵەو لێرە میوانە خۆشەویستەکان دائەبەزن‌و کۆل هەلگیر (حەمال) دەوریان ئەدەن‌و خۆش‌هاتنیان لێ ئەکەن‌و شتەکانیان بۆ هەلئەگرن بۆ هەر شوێنێك کە خۆیان ئارەزو ئەکەن‌و ئەیانەوێ تیا بحەوێنەوە .

ئومێد ئەکەم لە نووسینی داهاتوا باسی شوێنە خۆشەکان‌و سەیرانگاکانی تەوێڵە بکەم هەروەها کەم‌و کوڕی‌یەکان بخەمە پێش چاوی کار بەدەستە دلسۆزەکانی شۆڕشی ١٧ی تەموز بۆ ئەوەی لە توانادا ئەو ناتەواویانە جێ‌بەجێ بکرێن هەتا تەوێڵەش بچێتە ڕیزی هاوینە هەوارە خۆشە ڕێك‌و پێکەکانی وولاتەکەمانەوە .

ووشە دیاری کراوەکان :

(١) ئاتەشگا: ئاتەش (آتش) بە فارسی بە مانا (ئاگر)ەو (گا) بە مانا شوێن ، کەوابو ئاتەشگا (یەعنی شوێنی ئاگر) وەهەر بەم ناوەوە لە نزیك تەوێڵەوە ئاتەشگا یەکی تر هەیەو وەکو بیستومە لە چەن شوێنێکی تری ئەو ناوچەیەدا ئاتەشگا هەن . ئەڵێن دانیشتوانی ئەو ناوانە لە پێش ئەوەدا کە ئایینی پیرۆزی ئیسلامیان بگاتێ ، لە هەندێ موناسەباتدا لەو ئاتەشگایانەدا ئاگریان کردوەتەوەو لە دەوری کۆ بوونەتەوەو بەندوباوی ئایینی خۆیان بەجێ هێناوە ، لام وایە بە جێی ئاگر کردنەوەی گەورە ئەڵێن (ئاتە شکەدە) : (آتشکدە) ، لە پاش بلاو بوونەوەی ئایینی بەرزی ئیسلام ئیتر ئەو بەزمە نەماوە .

ببوورن :

لە کاتی باسکردنی پلەی ئاوەدانی تەوێڵە لە بیرم چوو باسی دەرمانخانەو گەرماوەکان بنووسم ، دیارە ئەم دوو شوێنەش زۆر پێویستن بەوانەی کە ئەچنە هاوینە هەوار . دەرمانخانە (مستوصف) : تەوێڵە دەرمانخانەیەکی موناسیبی تیایەو یارمەتی دەری پزیشك (معاون طبیب) چاودێری ئەکات‌و (موظف صحی) و (برین پێچ) ئیشی تیا ئەکەن‌و بۆ تداوی‌و جێ‌بەجێ کردنی داخوازی نەخۆشەکان هەمیشە ئامادەی خزمەتن .

صفاءالدین نەقشبەندی

پەروەردەکردنی پەلەوەر

بەختیار مستەفا

ئوکسید یەکێکە جۆرەکانی مشە خۆری (طفیل) کە لەسەر ڕیخۆلەی پەلـ ئەژی وئەبێتە هۆی زیانێ زۆر مردار بونەوەی ئـ باڵندانەی نەخۆش ئەکـ یان ئەبنە هۆی توش بو نەخۆشی‌تر .

خولی ژیانی ئەم نەخۆشـ بەم جۆرەیە :

● لە دەرەوەی لەشـ پەلەوەرەکەدا : ژمارەیەکی (ئۆئۆسیت) لەگەل (ڕیقنە) پەلەوەرەکەدا ئەبێ .. کە سی‌گرامدا ئەگاتە نزیکـ ٧ ملیون .. ئەگەر شـ پەلەوەرەکە گەرم‌و شێ‌دار لە ماوەی ٢١ـ٤٨ سەعات ئەم ئۆئۆسیتانە توێکڵێـ بەدەوریانا پەیدا ئـەبێ ناوکەکەی ئەبێ بە چواربەشـ کە پێی ئەڵێن سپۆروسـ

● لە ناولەشی پەلەوەرەکـ (باری ناجنسی ـ الطـ اللاجنسی) .. ئەگەر ڕوی هەریەکێك لە سپۆرۆسیتە ئەبێتە دوبەشەوە .. کە پێـ ئەوترێ سپۆرۆزویت ودوای بەدیواری ڕیخـۆلە ئەنوسێن .. هەروەها ئەبێتـ هۆی دروست بونی شایزو وەکو چەند کۆمەلە قەوارەیە لاکێشی‌و لەناو شانەکـ ڕیخولەدا ئەناوسێت‌و گـەو ئەبێ ، کە ئەقی بارێکی تـ لێ دێتـە دەرێ پـ ئەوترێ میرۆزویت ئەمەشیان لەشێوەی داسـ خردایە . ئەمانەش بەشانەکا تری ڕیخۆلەکەوە ئەنوسێـ هێنی تازە دروست ئەکـ ئەمانەش ئەبنە هۆی لەنـ چونی هەندێك لەشانەکا ناوەوەی ڕیخولەکە ..

● باری جنسی :دوای ئەـ کە ئەوە ناجنسیەکان زۆربو هەندێکیان شێوەی جنسـ وەرئەگرێ .. ئەبنە شانە جنسی ـ الخلایا الجنسیە بەمانە ئەوترێ (ماکـرو گامیتوسێت) .

شانەی جنسی مێـ (مایکروگامیتوسێت) شانە جنسی نێر ..

شانە مێیەکان گەورەئە ولەشانەکانی ڕیخـۆلە ئەمێننەوە ، کە گەورەبـو ئینجا بەجێی دێڵن .. لەگە ماکروگامیتەکان یەك ئەگرن

ئەم نەخۆشیانە ئۆ جـۆر کە توشی مریشك ئـەبن پێنجیان مەترسی هەیـە وەکو :

١ ـ ئیمیریاتینیلا کەتوشـ هەردو ڕیخۆلە کوێرە ئەبێ

٢ ـ ئیمیریا نیکاتریکـ توشی ڕیخۆلە باریکە ئەبـ

٣ ـ ئیمیریا برونیتی

٤ ـ ئیمیریا ماگزیما

٥ ـ ئیمیریا ئەسیرفیولینا ئەسیرفیولینا

توشی ڕیخۆلەی دوازدەگر ئەبێ

٦ ـ ئیمیریا هاگانی

٧ ـ ئیمیریا میتانی

٨ ـ ئیمیریا مینس

٩ ـ ئیمیریا برای کوکس کوکس

مەترسی دارە وەکو :

عەلی شیش توشی شـ جۆریان ئەبێ بەڵام سیبانیـ

١ ـ ئیمیریا ئەمیلیا گریتیس

٢ ـ ئیمیریا ئەدینـ

٣ ـ ئیمیریا میلیا کریـ

قاز تەنیا گورجیلەی توشـ (ئیمیریا ترونکاتا) ئەبێ

لە مەڵبەندی کۆمەڵایەتی هەولێر

بە پێی پێداویستی گۆڕانی کۆمەلایەتی ، بە تایبەتی ئافرەتان بۆ بارێکی تازە کە لە گەل ڕەوتی کۆمەلایەتی وولاتەکەمان بگونجێ ، حکومەتی نیشتمانی چەندان دەزگای کۆمەلایەتی جۆربەجۆری پێك هێناوە کە بە گورجی لە بارەی ڕوشنبیری‌یەوە ڕوالەتی جەماوەری دونێی بگۆڕێ .. یەکێك لەم هەنگاوانە ئەمەیە ، کردنەوەی مەڵبەندێکی کۆمەلایەتی لە شاری هەولێر .. ئینجا بۆ ئەوەی خەلك ئاگاداری دەوری ئەم مەڵبەندە بن گفتوگۆیەکی تایبەتیمان لەگەل خوشکە نەسرین حەمید عەلاف بەڕێوەبەری مەڵبەندەکە ڕێکخست .. لە بارەی مەڵبەندەکەوە وتی :

ـ کۆمەلی ئێمە دواکەوتوە ، وە بە تایبەتی چینە هەژارەکان، ئینجا ئافرەت کە نیوەی ئەو چینە دواکەوتوانەیە دوا کەوتوترە ، بۆ ئەوەی ڕۆڵەکانی ئەم چینە باری ژیانیان لە ڕوی کۆمەلایەتی‌و ڕوشنبیری‌و خوێندەواریەوە چاك بکرێ ، حکومەتی نیشتمانی ئەم مەڵبەندەی لە شاری هەولێر کردۆتەوە ..

ئینجا لە بارەی پرۆگرامی مەڵبەندەکەوە وتی :

پرۆگرامە کەمان فراوانە ، ئەگەر کادیری تەواوی هەبێ دەورێکی باڵا ئەگێڕێ .. بە داخەوە ژمارەی مامۆستایانی کەمە ، چونکە ئێمە چەند بەشێکی تایبەتیمان هەیە وەکو:

دروومان ، مافور چنین ، نەهێشتنی نەخوێندەواری ، چێشت لێنان ، کاروباری خواردەمەنی ، ئابووری ماڵەوە ، باخچەی منالان ، پیشەسازی میللی ، میوانداری ، ئەمانەو چەند بەشێکی ترمان هەیە ..

تا ئیستا ٦٠ ئافرەت دەورەی دروومانیان تەواو کردوە ٢٠٠ کچیش لە نەهێشتنی نەخوێندەواری فێری خوێندن‌و نوسین بون ١٢ کچی تریش فێری مافور چنی بون..

دوای ئەوە لە بارەی گیرو گرفتە کانیانەوە وتی :

گیرو گرفتە کانمان دو جۆرن .. یەکەمیان پەیوەندی بە خەلکەوە هەیە ، کە زۆر دواکەوتون‌و بە زەحمەت ڕوو لەم جۆرە شوێنانە ئەکەن.. زۆر پێیانەوە ماندو ئەبین تا پەیوەندی‌یان لە گەلا ئەبەستین .. هەرچەند ئیستا ئەختێك باشترە ، .. دوەمیش وەکو باسمان کرد کادیرمان کەمەو مەڵبەندەکەشمان پێویستی بە زیاد کردنی بودجەی ساڵانەیە ، هەندێك کاربەدەستیش هەیە بە تەنگمانەوە نایەن ، ئەمانەوێ مستەوصفیکی ناوخۆیی‌و گەرماوێك لە مەڵبەندەکەدا بکرێتەوە ، ژمارەی مامۆستایانمان بۆ زیاد بکەن ، تەنیا مەڵبەندێك بەشی شارەکە ناکات ئەگەر لە هەمو گەڕەکەکاندا مەڵبەندی بەم جۆرە بکرێتەوە باشتر ئەتوانێ خزمەتگوزاریە کۆمەلایەتیەکان پێشکەش بە دانیشتوان بکات .

پ. هاوکاری

بۆزانین

لە دەزگای ڕێکخستنی بازرگانی دانەوێڵەوە

لە دەزگای ڕێکخستنی بازرگانی دانەوێڵەو سایلۆکانی ئەم جێگا تەکنیکیانەی خوارەوە هەیە ، ئەوانەی ئەیانەوێ تیایا دابمەزرێنو مەرجی یاسایی دامەزراندنیان تیایەو خزمەتی ئەسکەریان تەواو کردوەیان بەخشراونو هەر لە دانیشتوانی پارێزگاکانن کە جێگای دامەزراندنی تیایەداخوازیەکانیان هەر لە ڕۆژی ١٩٧٦/٣/١٠ وە تاکو ١٩٧٦/٣/٣١ پیشکەش بە بارەگای دەزگای ناوبراو بکەن لە باب المعظم یان بەڕێوەبەرێتی سایلۆکانی سەر بە دەزگاکە .

ئەبو طالب عبدالمطلب الهاشمي
بەریوەبەری گشتیو
سەرۆکی ئەنجومەنی بەرێوەبردن

ژمارەی شاگیرەکان	ناونیشانی پیشە	شوێنی ئیشەکە	موچەی مانگانە
٣	کارەباچی دەرجەیەك	بەڕیوەبەرێتی گواستنەوەو گەراج	دوای تاقی کردنەوە بە پێی توانا دا ئەنرێ
١	کارەباچی ئۆتۆمبیل	«	«
١	میکانیکی گشتی	«	«
٤	میکانیکی دەرجەیەك	«	«
٣	سمکری	«	«
٣٠	ئۆتۆموبیل چی	«	«
٢	ضلاع (پەنچەرچی)	«	«
١	بویاخچی ئۆتۆمبیل	«	«
٣	ئاسنکەری ئۆتۆمبیل	«	«
٢	لەحیمچی	«	«
١١	یارمەتیدەری میکانیك	«	«
٤	یارمەتیدەری کارەباچی	«	«
١٠	کریکاری شۆرینو رۆن تێ کردن	«	«
١	کارەباچی دەرەجە یەك	بەڕیوەبەرێتی سایلوی مەنسور	«
٣	ئۆتۆمبیلچی	«	«
١	شوفیری سلنگ	«	«
١	کارەباچی دەرجە یەك	بەڕیوەبەرێتی گورەپانی فەلەستین	«
١	دارتاش	«	«
٤	شوفیری سلنگ	لە بارەگای دەزگاکە	«
١	فیتەری سەرپەرشتی	«	«
٢	کارەباچی	«	«
١	کریکاری خانوبەرە	سایلوی هەولیر	«
١	کارەباچی	«	«
١	میکانیك	«	«
١	شوفیری سلنگ	«	«
١	ئۆتۆمبیلچی	«	«
٢	میکانیکی کشتی	سایلوی بەسرە	«
١	کارەباچی دەرجە یەك	«	«
١٠	فیتەری سەرپەرشتی	«	«
٥	کارەباچی	«	«
٢	یارمەتیدەری کارەباچی	«	«
٣٠	شوفیری لوری	«	«
٤	شوفیری جنیە	«	«
٢	کارەباچی	سایلوی موصل	«
٢	یارمەتیدەری میکانیك	«	«
١	یارمەتیدەری کارەباچی	«	«
٢٠	شوفیری لوری	«	«
١	شوفیری سلنگ	«	«
١	شوفیری دنپەر	«	«
٣	میکانیك	سایلوی حلە	«
٢	کارەباچی	«	«
١	یارمەتیدەری میکانیك	«	«
٥	ئۆتۆمبیلچی	«	«

ژمارەی شاگیرەکان	ناونیشانی پیشە	شوێنی ئیشەکە	موچەی مانگانە
١	شوفیری سلنگ	«	دوای تاقی کردنەوە بە پێی توانا دا ئەنرێ
٣	کارەباچی	سایلوی الوحدة لە عمارە	«
١	سمکری	«	«
٣	شوفیری لوریو پیکاب	«	«
٢	کارەباچی	سایلوی کوت	«
٢	شوفیری لوریو پیکاب	«	«
١	ئاسنگەر	سایلوی ٧ی نیسان لە کوفە	«
٣	ئۆتۆمبیلچی	«	«
١	شوفیری سلنگ	«	«
٢	کارەباچی	کارگەی گەنمەشامی لە ذیقار	«
٢	فیتەری سەرپەرشتی	«	«
١	فیتەری سەرپەرشتی	کارگەی گەنمەشامی لە کوت	«
١	کارەباچی	«	«
١	میکانیك	«	«
١	یارمەتیدەری میکانیك	«	«
١	یارمەتیدەری کارەباچی	«	«
١	میکانیکی دەرەجە یەك	سایلوی تکریت	«
١	کارەباچی دەرەجە یەك	«	«
١	لەحیمچی دەرەجە یەك	«	«
٢	یارمەتیدەری میکانیك	«	«
٢	یارمەتیدەری کارەباچی	«	«
١	ئیشکەری زۆری سەیتەرە (کارەباچی)	«	«
١	ئۆتۆمبیلچی	«	«
٢	میکانیکی دەرەجە یەك	سایلوی رمادی	«
٢	کارەباچی دەرەجە یەك	«	«
٢	یارمەتیدەری کارەباچی	«	«
٢	یارمەتیدەری میکانیك	«	«
١	ئۆتۆمبیلچی	«	«
١	ئیش پێ کەری زۆری سەیتەرە (کارەباچی)	«	«
٢	میکانیکی دەرەجە یەك	سایلوی ئەبو صخیر	«
٢	کارەبایی دەرەجە یەك	«	«
٢	یارمەتیدەری میکانیك	«	«
[illegible]	یارمەتیدەری کارەباچی	«	«
[illegible]	ئیش پێ کەری زۆری سەیتەرە (کارەباچی)	«	«
١	ئۆتۆمبیلچی	«	«
١	میکانیکی دەرەجە یەك	سایلوی رەبیعە	«
١	کارەباچی دەرەجە یەك	«	«
١	لەحیمچی دەرەجە یەك	«	«
٢	یارمەتیدەری میکانیك	«	«
١	یارمەتیدەری کارەباچی	«	«
١	ئیش پێ کەری سەیتەرە (کارەباچی)	«	«
١	ئۆتۆمبیلچی	«	«

کارتێکی جەژنە پیرۆزە پاشماوە

گەرمیو گورجو گۆڵی ئەکەونە ئۆریان بۆ نووسینو بڵاوکردنەوە ، دەربارەی نرخی شانۆو دەسەڵاکەی ئەم هونەرە لە جوولانەوەی رۆشنبیریو شارستانێتی‌دا .. وە بە بۆنەی ئەم وەرزەوە ژمارەی تایبەتی چاپ ئەکەنو بڵاو ئەکەنەوە .

رۆشنبیرانو نووسەرانو هەڵگرانی مەشخەڵی بیرو زانایانو هونەرمەندان کە لە سەرانسەری عالەمدا بە شێوەیەکی جەماوەریو رەسمی، ڕۆژی ٢٧ی ئازار بە ئاهەنگ ئەرازێننەوە ، ئەمە نیشانەیەکی ئاشکرایە بۆ پیرۆزی نرخی شانۆو هاوبەش کردنی لە پێناوی خزمەتی مرۆڤدا .

لەبەر ئەوە بڕ بە بڕی ڕاستیە کە بڵێین :

ڕۆژی شانۆ .. پیشانگەیەکی گەورەی بەرهەمە شانۆییەکانە ، کە بە شێوەیەکی دڵگیرو سەلمێنەر ، هەستو داخوازی میللەتانو چارەنووسی مەسەلەی گەلان ئەخاتە پێش چاو عالەم .

ڕۆژی شانۆ ... ڕۆژی نەعرەتەی شانۆیە بەسەر شەڕ فرۆشو دوژمنەکانی ئازادیو ئاشتی گەلاندا .. ڕۆژی تێ چڕچڵکاندنی ئاوازی بیروباوەڕی شانۆیە بە ئانو بۆی چارەسەرکردنی گیروگرفتەکانی ئەم سەردەمەی مرۆڤدا .

ڕۆژی شانۆ ... ڕۆژی پاراستنی ئامانجی شانۆو دانانی شانۆیە لە جێگەی بەرێزو شایانی خۆیدا .

ڕۆژی شانۆ ... ڕۆژی بە تینتر کردنی دۆستایەتی نێو هونەرمەندانو بەردەوامیو گەرم بوونە لەسەر ئیش کردنو هەوڵدان بۆ بەرزکردنەوەی ڕادەی هونەری شانۆگەریو .. ڕۆژی بە تینتر کردنی پەیوەندیو یارمەتیە لە نێوان شانۆو دەسگا رۆشنبیریەکانو پەروەردەیەکاندا .

ڕۆژی شانۆ ... ڕۆژی خۆشەویست کردنی شانۆو نزیك خستنەوەو گەیاندنیەتی بە زوربەی جەماوەری گەل ، کە ئەم حاڵەیان لێرەدا نامەکەی (پابلۆ نیرودا)م دێنێتەوە یاد . شاعیری ئازادی خوازی ئەمری شیلی ، پابلۆ نیرودا لە نامەکەیا بۆ ڕۆژی شانۆیی عالەمی ساڵی ١٩٧١ ، ئەڵێت **(با لەسەر ئەوە ڕێك بکەوین کە شانۆ ئاسان بێت)** بەڵام پابلۆ نیرۆدا ئایەوێت لەو ئاسانیەش لە ڕادەیەکی وادا بێت کە نرخی مرۆڤایەتی وون بکات ، بەڵکو مەبەستی ئەوەشە کە شانۆیەکی ڕەخنەگر بێت بۆ مەبەستی مرۆڤایەتی .. وە هەروەها لە نامەکەیا ئەڵێت :

(ڕێبازە کۆنەکان کۆنتر بوونەوەو نەمان ، بەڵام لەو ڕێبازە نوێیانەش بەدەستین کە خۆیان لە سەرو تێگەیشتنی جەماوەرەوە دائەنێن ، بەڵکو پێویستە شانۆ لەم قۆناغەی ژیانی ئێستای‌دا بێتە دەرەوەو وەك جاران بگەڕێتەوە بۆ ئەو سەردەمەی کە هەموو جەماوەر ئەی بینی)(١) .

وە **(پیتەر بروك)ی (٢)** دەرهێنەریش لە ووتارەکەی ساڵی ١٩٦٩ی‌دا بە شەرمەوە ووتی :

(هەتا ئێستاش شانۆگەران لەوەدا زۆر کەوتوون کە بتوانن ژمارەیەکی زۆری خەڵکی ڕابکێشن بۆ ئیشەکانیان) .

هەر لەبەر ئەم مەبەستەشە کە **(شستاکوڤیچ)ی(٣)** مۆسیقاری سۆڤێتی داوا ئەکات کە پێویستە هەر لە خوێندنی سەرەتاییەوە هەتا زانکۆ ، پەیوەندیەکی بە هێز هەبێت لە نێوان شانۆو دامەزراوە پەروەردەییەکاندا .

دەسا لەم وەرزەدا کە شانۆی کوردیش خۆی ئامادە ئەکات بۆ بە پیرەوە چوونی ڕۆژی لە عالەمداو خەریکی نەفەس خستنی هونەریی ، کاسەی جەژنی شانۆیە ، لە ڕۆژی ٢٧ی ئازاردا ، کە هەستە هونەریەکانی دەروونی هونەرمەندانی تیا دەخرۆشێتو کە هیواو ئاواتە هونەریەکانی دڵیان خۆشەویستتر ئەبن ، دەسا لە ڕۆژی شانۆی عالەمی‌دا :

جوانترین سڵاو پێشکەش بە شانۆی عالەم . هەزارەها چەپکە گوڵی ڕێزو شانازی پێشکەش بە شانۆی کوردو هونەرمەندانی ، پێشکەش بە تیپو کۆمەڵو دامەزراوە هونەریەکانی .

لەم ڕۆژەدا هەزارەها سڵاوی گەرم پێشکەش بەهونەرمەندانی کورد ، پێشکەش بەو هونەرمەندە ئازایەی کە بژمارە نیرە ژەنتاویەکانی کورسی ئەچەقێنە پشتی لە کانی کواستنەوەیانا بۆ هۆڵی شانۆکانو هەست بە ئێشو ئازار ناکەن .

پێشکەش بەو هونەرمەندە دڵسۆزەی کەلەبەر دوورەبەرزی ئافرەت ، دەوری ئافرەت ئەبینێت .

پێشکەش بەو هونەرمەندەی کە پەرۆشی پێشکەش کردنی بەرهەمەو ، بەڵام نەبوونی بینای شانۆی عەسری و ناعەسری بە جووتە سستیان کردووە

پێشکەش بەو هونەرمەندەی کە تینوی رۆشنبیری هونەریەو چاو بۆ گۆڤارێکی هونەری کوردی ئەگێڕێتو نای بینێت .

پێشکەش بەو هونەرمەندە ڕاستەی کە ئامانجی ، ئامانجی شانۆیە .

پێشکەش بەو هونەرمەندە تەنیا لێو بە بارەی ناو گێژاوی ژیان ، کە دڵی کۆمەڵ خۆش ئەکاتو ئەیان هێنێتە قاقای پێکەنین .

پێشکەش بەو هونەرمەندە لێ بوردووەی کە نەخۆشەکەی لە خەستەخانە لەسەر جێگەی مردن بەجێ ئەهێڵێتو ڕائەکاتە سەر شانۆکە .

پێشکەش بەو هونەرمەندە برسیەی کە لە نانو بەرگی خۆیو خێزانی ئەگرێتەوە بۆ تێربوونی شانۆ .

پێشکەش بەو هونەرمەندە ماندووە شەکەتەی کە لەپێناوی ڕەوتی شانۆدا خۆی لە بیرچۆتەوە .

پێشکەش بەو هونەرمەندە بڕوا بە خۆکەرەی کە بە ڕسوایەوە ئەڕوانێتە گاڵتە پێ کردنو تەشەری نەزانو دوواکەوتووەکان .

لە کۆتاییدا ، کە ئەمە کۆتایی نیەو سەرەتایە ، چونکە شانۆ بۆ جەماوەرە ، ڕێزو سڵاوم بۆ جەماوەری شانۆمان کە لە سەرمای زستانو گەرمای هاویندا لەسەر کورسیەشەقو شڕەکانی ناو هۆڵەکان خۆیان دائەمەزێننو چاو ئەبڕنە هەستو ئەستی سەر شانۆکە .

عمر علی أمین

ڤیستڤالی دووه‌م

رزگاركردنی فه‌له‌ستین بنچینه‌ی جێگیركردنی ئاشتی جیهانه

رۆژی شه‌ممه‌ی رابوردووماموستا علی غنام ئه‌ندامی سه‌ركردایه‌تی نه‌ته‌وه‌یی به‌عسی سوشیالستی عه‌ره‌ب ڤیستیڤالی دووه‌می فیلم‌و به‌رنامه‌كانی فه‌له‌ستینی له‌ژێر دروشمی (رزگاری فه‌له‌ستین بنه‌ره‌تی ئاشتی جیهانه) داكرده‌وه •

له‌م ڤیستیڤاله‌دا زیاتر له‌شه‌ست شاره‌زای سینه‌مازان له‌ولاتانی عه‌ره‌ب‌و ولاتانی دنیاوه به‌شداریان كرد • بێجگه له نوێنه‌رانی بزوتنه‌وه‌رزگاریخوازه‌كانی دنیاو دام‌و ده‌زگاكانی ئیستگه‌و ته‌له‌فزیۆن‌له‌و شاره‌زا ناسراوانه‌ی به‌شداریان كرد : (روسیلینی)ده‌رهێنه‌ری ئیتالی ناسراو وه (بروسیل)ی پرۆفیسۆری جیكوسلوڤاكی •

به‌شداری عیراق :

كۆماری عیراق به چه‌ند فلیمێك سه‌باره‌ت فه‌له‌ستین‌و بزوتنه‌وه‌ی رزگاریخوازی ئه‌له‌كه‌ی به‌شداری ئه‌م ڤیستیڤاله‌ی كرد ،له‌و فلیمانه‌ش(فاشستی نوێ)و (منداله‌كانمان

رائه‌په‌ڕن)و « یاری تۆپی‌پێی ئه‌مه‌ریكایی » و « جۆلانه »و چه‌ندان به‌رنامه‌ی تایبه‌تی سه‌باره‌ت به فه‌له‌ستین •

هه‌روه‌ها رێكخراوه‌كانی فه‌له‌ستین له ڤیستیڤاله‌كه‌دا ئه‌م فلیمانه‌یان پێشكه‌ش كرد : « وشه‌و تفه‌نگ »و « له‌سه‌ر رێگای شورش »و « ماله بچكۆله‌كانمان » كه به‌رهه‌می به‌ره‌ی رزگاریخوازی فه‌له‌ستین‌و رێكخراوی رزگاریش بهم فلیمانه به‌شداری كرد : « بانگه‌وازی خوێ »و « له‌سه‌ر رێگای فه‌له‌ستین »و « هه‌رگیز نه‌بون » و « كه فه‌رشۆبا »و ژماره ٢٠١ ی رۆژنامه‌ی سینه‌مایی فه‌له‌ستین •

ئه‌م ڤیستیڤاله بۆ ؟

له لایه‌ن ئه‌م ڤستیڤاله‌دا هاتوه كه(له پێناوی ده‌رخستنی لایه‌نی مرۆڤایه‌تی له‌كیشه‌ی فه‌له‌ستین‌دا ، كه مه‌سه‌له‌ی نیشتمانێكی زه‌وت كراوو گه‌لێكی ده‌ربه‌ده‌رو مرۆڤی بێ‌به‌ش كواو له‌مافی ژیانه ، وه بۆ ده‌رخستنی زۆران بازی له خاكی فه‌له‌ستین‌دا له‌نیوان بزوتنه‌وه‌ی رزگاری نیشتمانی گه‌لی فه‌له‌ستین‌و بزوتنه‌وه‌ی ره‌گه‌ز په‌رستانه‌ی سایونیزمه‌كان كه به‌زۆر خۆیان به‌سه‌ر ئه‌و خاكه‌دا سه‌پاندوه) • لایحه‌كه ئه‌لی : له‌پێناوی ئه‌م مه‌به‌سته‌دا دووه‌م ڤیستیڤالی فلیم‌و به‌رنامه‌ی سینه‌مایی فه‌له‌ستین ئه‌به‌ستری •

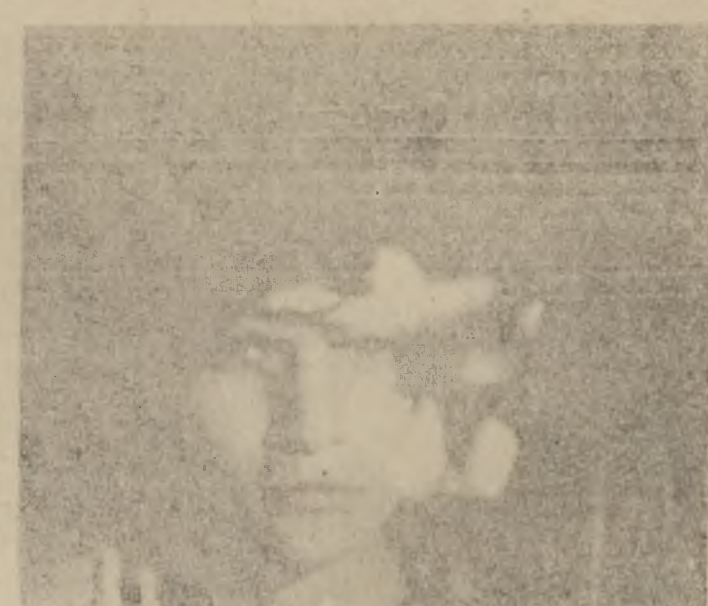

شووشه‌یه‌ك مه‌ره‌كه‌بی سه‌وز
له‌سه‌ر ره‌فه‌ی ژوورێكی « سانتیاگۆ »وه ،
خۆی خسته خوار •••
دوای ناشتنی
كاغه‌زێكیان له‌قوتۆكه‌یدا دۆزیوه :
لێی نوسیبوو :
– بۆیه خۆم كوشت
چونكه به‌زۆر
پاندانێ خۆی له‌من پڕ كرد
هه‌تا گه‌ره‌كێ له ووشه ،
بالنده‌كانی – نیرۆدا –م ،
بدا به‌گرت !! –

شێركۆ بێ‌كه‌س
پێشكه‌ش به ئازادیخوازانی گه‌لی شیلی

١٩٧٥

چاپكراوی نوێ : كۆڤاری به‌یان

ژماره‌ی (٣٥) گۆڤاری به‌یان ، كه له‌ده‌زگای هاوكاری چاپ‌و بلاوكردنه‌وه‌ی كوردی ده‌رئه‌چێ كه‌وته بازاڕه‌وه • ئه‌م ژماره‌یه‌ی گۆڤاری (به‌یان) زۆر لاپه‌ره‌ی ته‌رخان كراوه بۆ جه‌ژنی نه‌ورۆزو جه‌ژنه‌كانی مانگی مارت به شیوه‌یه‌كی هونه‌ری‌و ره‌نگاو ره‌نگی جوان سه‌ره‌رای چه‌ندان باس‌و وتاری مێژووی‌و رۆشنبیری‌و شیعرو چیروك كه ژماره‌یه‌ك له نوسه‌رو رۆشنبیران به‌شداریان تیا كردوه •

٥——٥

تحفه‌ی مظفریه – به‌شی دووه‌م

له چاپكراوه‌كانی كۆڕی زانیاری كورد ، زنجیره‌ی ژیاندنه‌وه‌ی كه له بوری ئه‌ده‌بی كوردی ، تحفه‌ی مظفریه‌ی نوسكارمان بلاوكرایه‌وه ، كه به‌شی دووه‌میه‌تی‌و به‌شی یه‌كه‌می له‌كۆتایی١٩٧٥دا بلاوكرایه‌وه ، ئه‌م به‌رهه‌مه به‌نرخه ،پێشه‌كی‌و ساخ كردنه‌وه‌و هێنانه‌وه سه‌ر رێنوسی كوردی له‌لایه‌ن ماموستا « هێمن »ه‌وه كراوه‌و له‌چاپخانه‌ی كۆڕی زانیاری كورد چاپكراوه‌و بریتی‌یه له ٣٦٨ لاپه‌ره‌ی قه‌واره گه‌وره •

٥——٥

ئاوڕێك له رابوردوو/ئارام ئاماده‌ی كردووه

(ژیان)ی ژماره (٥٤٣) سالی ١٩٣٧ ئه‌م ئاته‌و ئه‌به‌ی بلاوكردبووه‌وه •

له ئه‌سكه‌نده‌ر نامه‌ی اساطیری‌دا ، له‌بیرم ماوه ئه‌سكه‌نده‌ری رۆمی گه‌یشتبێته هه‌ر شارێك ، ئه‌و شاره مه‌رگی تیا نه‌بووه‌و كه‌سیش به‌نه‌خۆشی نه‌ده مرد ، هه‌ر كه‌سێك ئاكامی مه‌رگی بهاتایه ، له‌سه‌ری گوێژه‌وه به‌ده‌نگێكی بلند بانگێك ده‌كرا : فلان كه‌س كوری فلانه كه‌س وه‌ره • هه‌مو شاره‌كه گوێیان لێ ده‌بوو ، ئیتر ئه‌و كه‌سه ، زنجیرو پاله‌هه‌نگت بكردایه ، ده‌ی پچراند ، نه‌ده‌وه‌ستا ، ده‌رویشت ، تا له‌سه‌ری شاخ ئه‌چوو به‌ودیوا ، ئیتر كه‌س نه‌ی ئه‌دی ، هاته عه‌قلمه‌وه ئه‌گه‌ر دوو كه‌س ناوی خۆیان‌و باوكیان یه‌ك بوایه ، كامیان ئه‌چوون ؟

مثلا : من ناوم توفیقه ، باوكم محموده ، له‌عه‌ینی ئه‌م شاره‌دا یه‌كیكی تر هه‌یه ، ناوی توفیقه‌و باوكی محموده ، نه‌ك ته‌نها ناوی خۆمان‌و باوكمان ، من حاجیم ئه‌ویش حاجی‌یه ، باوكم ئاغایه باوكی ئاغایه ، به‌هیچ لێك جیا ناكرێینه‌وه •

جارێك زیافه‌تیان بۆمن كرد بوو ، تذكره‌ی ده‌عوه‌تیان بۆ ئه‌و بر دبوو ، چوو خواردی ، هه‌ر ئه‌و رۆژه پسووله‌ی دیرگی دوكان‌و اوتیلیان هینا بوه سه‌ر من ئه‌یان ووت : تۆبیده ، ئه‌م ووت : بابه كێ پلاوی خواردوه ، ئه‌وه بچێته په‌رده‌وه ، خێر داوایان له من ده‌كرد •

دوێنێ ئه‌و زیافه‌تی بۆ عبدالرحمن كرد ، ئه‌مرۆ خه‌لك گله‌ییان له‌من ئه‌كرد ، بۆچی بانگت نه‌كرد بووین ، به‌خوا ئه‌گه‌ر ئه‌م جاره له‌گوێژه‌وه بانگمان بكه‌ن ، ئه‌و ئه‌نێرم ، به‌گوێ تره ، ئه‌توانێ تا ئه‌وێ رابكات ، من ناتوانم له جێی خۆم بجوڵێم • ئێمه به‌عه‌رجا له‌ناو خۆماندا رێك ئه‌كه‌وین ئه‌گه‌ر دو شخصی تر به‌بێ لقب خۆیان‌و باوكیان یه‌ك بێ ، ئه‌وه جی لێ بكه‌ین ، ئه‌ویش باشه ته‌نها له‌لبنان بانگ نه‌كرێین •

وه‌رن ••• هه‌تا ئه‌توانن •• بگرین !!

له‌وانه‌یه به‌م ناونیشانه سه‌رسورماو ببی ! به‌لام دوای خوێندنه‌وه‌ی ئه‌م هه‌واله تۆش ئه‌لێی « وه‌رن با تێربگرین ! »

شاره‌زاو پرۆفیسۆره‌كانی دنیا گه‌یشتونه‌ته ئه‌و قه‌ناعه‌ته‌ی گریان مایه‌ی پشوه بۆ گه‌وره‌و بچوك دیسان پیویستیه وه‌ك هه‌وا هه‌لمژین‌و خواردن‌و خواردنه‌وه نه‌ك هه‌رئه‌وه به‌لكو ئه‌وه‌یان ساغ كردۆته‌وه كه بۆ سنگ‌و سی‌یه‌كان گریان زۆر پێویسته به تایبه‌تی له كاتی توره‌بوندا كه ئوكجسین زیاد ئه‌بێ له‌ناو سی‌یه‌كاندا له‌به‌ر ئه‌وه شاره‌زاكان ئه‌لێن دایك خۆی زۆر به ژێركردنه‌وه‌ی منالی گریاوه‌وه خه‌ریك نه‌كا چونكه هه‌ولدان بۆژێركردنه‌وه‌ی یه‌كه‌م هوی خۆخواردنه‌وه‌ی مناله •

سوپاسی پیرۆزبایی

به‌ناوی ده‌سته‌ی نوسه‌رانی وه‌فاری « به‌یان »و رۆژنامه‌ی «هاوكاری»و ئیش‌كه‌رانی ده‌زگای هاوكاری چاپ‌و بلاوكردنه‌وه‌ی كوردی‌یه‌وه ، به‌گه‌رمی سوپاسی هه‌موو ئه‌و براو خوشكانه ئه‌كه‌ین به بۆنه‌ی جه‌ژنی (نه‌ورۆزه)وه جه‌ژنی نه‌ته‌وایه‌تی گه‌لی كورده‌وه پیرۆزباییان بۆ ناردوین• ئومیده‌واریز هه‌موو سالیك له‌سای عیراقی برایه‌تی‌و ئوتۆنومی ناوچه‌ی كوردستاندا به‌خوشی‌و ده‌سكه‌وته‌ی زۆرتره‌وه بۆمان بگه‌رێته‌وه •

گۆشه‌ی منداڵان

چیرۆكی گۆشه

• رازی تۆوو زه‌وی •

نووسینی ئیبراهیم قادر

هه‌رده‌می گاسن گه‌یشته سه‌ر زه‌وی •• زه‌وی هاواری لێ‌به‌رز بووه‌وه :

– ئای گاسن بۆ سنگم هه‌لده‌دڕی ••؟

گاسن :– به‌هێش‌و مزان بلێ بۆ رام ده‌كێشن ؟

هێش‌و مزان :– ئه‌ی گاینجه بۆ به‌نیله‌وه ده‌مان به‌ستێ ؟

به نیله بلێ !

نیله :– ئه‌ی بۆ گا رام ده‌كێشێ ؟ به گا بلێ !

گا :– جووتیار گلێنه‌م بۆ ده‌خوشێنێ جێگه‌ی شه‌وم بۆ خۆش ده‌كات ، جلی گه‌رمم له‌خوری‌و موو بۆ ده‌چنێ ئه‌ی چۆن كاری بۆ نه‌كه‌م؟ به جووتیار بلێ !

جووتیار : تۆو بانگم ده‌كات له‌ناو ئه‌نباره‌كانه‌وه ، ده‌لێ : بێ بم‌وه‌شێنه با سه‌وزبم !

كاتێ تۆوهات بۆلات پێ بلێ !

تۆو : زه‌وی خۆشه‌ویست ، ببم به ئارد !•

زه‌وی :– ئه‌وی سنگی من له‌ناو ئه‌نبارو چاله‌كاندا من له‌ناو ئه‌نبارو چاله‌كاندا په‌ست ده‌بم، له‌ته‌نبه‌لی‌و خه‌وتن بێزم دێته‌وه • ده‌مه‌وێ تیشكی خۆر ومانگه‌شه‌و لێم‌بدات •• له‌ناو تاریكی ده‌رچم •• هه‌وا هه‌لمژم باراناو بخۆمه‌وه •• ره‌گ‌داكوتم ! چه‌كه‌ره بكه‌م •• ئه‌نجا لاسك وقه‌ف ئه‌ستور بكه‌م وگوڵ ده‌ركه‌م گوڵه‌كانم دیسان تۆوه‌كه‌م پتركه‌ن نامه‌وێ له ئه‌نباردا بمێنمه‌وه‌و ببرێم بۆ ئاش بكه‌ومه نێو به‌رداشه‌وه

بۆ به‌درین ده‌ده‌ی‌و ئازارم ده‌ده‌یه ؟

تۆو :– ئه‌ی نازانی گه‌ر من نه‌بم !

– ره‌شه‌با ته‌راتێنی هه‌موو گێتیت پیده‌كات ؟

– باران درناڵ درنالت ده‌كاو دۆل‌و شیوو كۆرده‌ره‌ت تیا دروست ده‌كات ؟

– لاناو راپێچت ده‌كات بۆ ناو ده‌ریاكان ؟

زه‌وی كه گوێی له وته‌كانی تۆو بوو ده‌می زامه‌كانی نایه‌وه یه‌ك‌و گه‌رم گه‌رم تۆوی داپۆشی‌و ده‌ستیان كرد به ده‌مه ته‌قه بۆ یه‌كتری !

سروه یونس · وه‌رزێر علی · دانا جه‌زا · شادان عمر · سۆزان ره‌ووف · رزگار مجید · ده‌رسیم ابراهیم · ئایار كمال

جیهانی سینه‌ما

به‌رهه‌می سینه‌مایی ئافره‌ت

له‌كۆتایی مانگی رابوردوا ،له‌شاری بروكسل ، ڤیستیڤالی به‌رهه‌می سینه‌مایی ئافره‌ت كرایه‌وه ، له‌م ڤیستیڤاله به‌و بیاره راگه‌یه‌نرا كه جیاوازی له‌نێوان ئه‌م به‌رهه‌مه هونه‌ری‌یه‌دا ، له‌ده‌سكردی ئافره‌ت‌و پیاودا بزانرێ ، له‌م رووه‌وه ، ئه‌نجامێكی وای نه‌دابه‌سته‌وه ،چونكه به‌رهه‌مه‌كان ، هه‌ر به‌وه‌دا ناوی به‌رهه‌می سینه‌مایی ئافره‌تیان لێنراوه ، كه ده‌رهێنه‌ره‌كانی فلیمه‌كان ئافره‌ت بون ! به‌رهه‌مه‌كان هیچ جیاوازیه‌كی له‌شێوه‌و ناوه‌رۆكی هونه‌ری سینه‌مایی ئاسایی « پیاو » یان « ژن » پیشان نه‌داوه •

له‌م ڤیستیڤاله‌دا (٣٠) فلیم پیشان دراون سه‌ركه‌وتو ترینیان به‌رهه‌می هافی فای‌ی هونه‌رمه‌ندی « سه‌نگال »ی بوه به‌ناونیشانی « نامه‌ی جوتیار » ئه‌م ئافره‌ته سه‌نگالیه ، له‌فلیمه‌كه‌یدا باری ژیانی ئافره‌تانی سه‌نگال له گوندێكی نزیك شاری « داكار »ی پایته‌خت پیشان ئه‌دات به شێوه‌یه‌كی واقعی ، فلیمه‌كه‌ی ئافره‌تی هونه‌رمه‌ندی سه‌نگالی « هافی فای » خاسیه‌تێكی نیشتمانی تایبه‌تی هه‌یه له‌رووی ده‌رخستنی لایه‌نێكی واقعی ژیانی ئافره‌ت له جیهانی سێیه‌مدا ، له‌به‌ر ئه‌وه جێگای سه‌رنج راكێشانی زۆربه‌ی زۆری به‌شدارانی ڤیستیڤاله‌كه بو ، زیاتر له‌رووه هونه‌ریه‌كه‌شی ئه‌م فلیمه ، تاقه فلیمی ولاتێكی جیهانی سێیه‌م بو به‌شداری كرد •

***